21h.22'
SEISM
4 martie
și după...

21h.22'
SEISM
4 martie
și după...

filmul evenimentelor montat de
MIHAI STOIAN

1977
EDITURA EMINESCU
BUCUREȘTI

Această carte n-ar fi putut fi scrisă, fără contribuţia hotărîtoare a confraţilor mei, permanent prezenţi — de la *4 MARTIE ŞI DUPĂ...* — în iureşul evenimentelor. Mă simt dator să-i citez pe cei din textele cărora m-am inspirat sau am reprodus (cerîndu-mi scuze pentru vreo eventuală omisiune). În ordine alfabetică : *Petre Mihai Băcanu* • *Răzvan Bărbulescu* • *Ion Bocioacă* • *I. Butnaru* • *Nicolae Chilie* • *Adi Cusin* • *Ileana Coman* • *Cornelia Djigola* • *A. Dohotaru* • *Ion Drăgănoiu* • *Marian Dumitrescu* • *Marius Georgescu* • *Dumitru Graur* • *Ioan Grigorescu* • *Sorin Holban* • *D. Honciuc* • *Ovidiu Ioanițoaia* • *Nelu Ionescu* • *Cici Iordache* • *Eugenia Lambru* • *N. Grigore-Mărășanu* • *Iulian Neacșu* • *George Neagu* • *Tudor Octavian* • *Ecaterina Oproiu* • *Marius Popescu* • *Sorin Postolache* • *Ioan Roșca* • *Romulus Rusan* • *Dinu Săraru* • *Crina Sîrbu* • *Dumitru Tabacu* • *Livius Timbus* • *Dumitru Tîrcob* • *Anton Uncu* • *Mihai Zamfir* • şi alţii.

Drepturile de autor ale primului tiraj, precum şi cele ale graficianului *N. Nobilescu* (autorul copertei), au fost depuse în contul *CEC 1977*.

Scris-am eu...
Ca să se știe, că am scris cu mîna de țărînă.
mîna putrezește,
iară cine citește
tot pomenește.

(Însemnare pe pagina de gardă a unei cărți românești vechi — Biblioteca Academiei R.S.R. — manuscris nr. 1063.)

Soarele răsare la ora 6,50 și apune la ora 18,06 (calendarul zilei). *Vremea continuă să se încălzească. Precipitații vor cădea, mai ales sub formă de ploaie și lapoviță și mai frecvente în jumătatea de nord-vest a țării. La noapte va ninge viscolit. Temperatura va crește ușor: maxima zilei va fi cuprinsă între 5 și 15 grade, iar minima de la noapte între minus 3 și plus 4 grade.*

București: vremea continuă să se încălzească. Temperatura maximă între 7 și 9 grade. Temperatura maximă de la noapte între minus două și zero grade (prognoză meteorologică — **1977**, martie 4).

Din păcate, *prognoză seismică* nu se face încă, dar va veni o vreme în care oamenii, despăturind de dimineață ziarul, răsucind butonul aparatului de radio sau al televizorului, vor fi avertizați asupra eventualelor mișcări ale scoarței pămîntului. Pînă atunci, totul depinde de cealaltă scoarță — cerebrală — datoare și capabilă să găsească întotdeauna soluții salvatoare.

Deocamdată însă, în dimineața zilei de vineri 4 martie 1977, oamenii — parcurgînd coloanele ziarelor — n-au cum să găsească o asemenea știre, fiindcă nicăieri pe glob o astfel de știre nu vede lumina tiparului.

1

Ora 5. O zi ca oricare alta. Mai întîi se luminează ferestrele caselor, fie că sînt înalte sau scunde, în centru sau în cartiere, în capitala țării sau într-un orășel oarecare, pierdut în cîmpie ori aflat pe malul Dunării, ca Zimnicea, de pildă. Pretutindeni, părinții aruncă — în grabă — o privire spre paturile copiilor, se spală și se îmbracă, înfulecă din mers și dau fuga spre tramvai, autobuz sau chiar la gară, dacă sînt navetiști. O zi de muncă, *obișnuită*, începe. Cît de îndepărtate aveau să pară aceste momente banale, peste puțin timp...

Ora 5,30. Sticlele cu lapte, stivă, așteaptă cumpărătorii — pensionarii, cu somnul mai scurt, au și venit. Pîinea e în raft. Au apărut și mamele cu copiii de grădiniță. Apoi ies în lumina străzilor școlarii. Coșurile fabricilor fumegă. Viața curge în matca normală. „Mica publicitate" publică cereri și oferte de serviciu, vînzări, cumpărări, schimburi de locuințe, închirieri, decese, pierderi, diverse:

• TEATRUL Ion Vasilescu încadrează doi portari și un pompier. Solicitanții să nu fie pensionari și să aibă domiciliul stabil în municipiul București ;

• CĂRȚI beletristică, aforisme, chaise-long, clasor pentru timbre, Fram, convenabil vînd ;

• CUMPĂR casă modestă, singur, poziție frumoasă în preajma Bucureștiului ;

• ECONOMIST principal, nefumător, doresc să închiriez cameră ;

• PIERDUT repartiție învățămînt, Șc. Dealul Lung, jud. Vrancea, anul școlar 1976/77, eliberată de Facultatea de Învățămînt Pedagogic, secția Educație fizică, din Galați. O declar nulă ;

• JUDECĂTORIA Alba Iulia, dosar 1609/1976. Numita... este citată în ziua de 9.III 1977, în proces de divorț cu... ;

• SCHIMB *ultracentral* (Piața Romană) 3 dormitoare plus hol, toate dependințele, pentru două camere plus hol, curte (garaj), gaze, *central* • GARSONIERĂ *ultracentrală* pentru două camere, dependințe, hol locuibil sau bucătărie spațioasă, încălzire, *central* • ULTRACENTRAL 4 camere decomandate, hol plus dependințe multe, gaze, pentru două camere și garsonieră dublă sau două garsoniere duble, condiții similare • ULTRACENTRAL, gaze, 3 camere, bucătărie, baie comun, pentru garsonieră completă *ultracentrală* • ULTRACENTRAL cameră frumoasă, bucătărie, gaze, pentru garsonieră sau apartament • etc. • etc. • etc.

2

Ora 8. Într-o clasă, învățătoarea încearcă să-i facă pe copiii dintr-a întîia să înțeleagă *ce este timpul.* Douăzeci și patru de perechi de pleoape bat simultan — aceasta-i *o secundă !* Altă bătaie de pleoape — *altă secundă !* Orologiul uman înregistrează timpul...

Aceeași oră. Într-altă clasă, extemporal la Geografie : emoții, frunți concentrate, stilouri scriind, și o pată luminoasă, din cînd în cînd, pe nasul copiilor, ca un semn strengăresc, de secretă conivență. Subiectul : „Subcarpații". Transcriu — fragmentar — unul din extemporale, luat la întîmplare din teancul corectat (cu relativă întîrziere) de profesorul respectiv :

Subcarpaţii se împart în trei părţi, neasemănătoare: *Subcarpaţii Moldovei, Subcarpaţii de Curbură* şi *Subcarpaţii Getici.*

Subcarpaţii Moldovei se cuprind între valea Moldovei şi valea Trotuşului, avînd cîteva depresiuni largi. Subcarpaţii de Curbură încep la sud de valea Trotuşului şi se termină la valea Dîmboviţei, depresiunile lor nemaifiind la fel de largi. Dealurile iau aici o mare dezvoltare. O singură depresiune mai însemnată : depresiunea Vrancei, spre exterior închisă de Măgura Odobeştilor şi de alte dealuri înalte. Subcarpaţii Getici se întind din valea Dîmboviţei pînă la valea Motrului...

Cu doar trei luni mai devreme, elevii au învăţat despre caracteristicile Munţilor Carpaţi, însă *acum* n-au nici un motiv să se gîndească la lucruri dinafara extemporalului : „Munţii Carpaţi ocupă părţile de nord şi de mijloc ale ţării noastre. Ei sînt munţi tineri şi de înălţime mijlocie, alcătuind o parte din lanţul muntos care începe la Dunăre, din dreptul Vienei şi Bratislavei, şi se desfăşoară neîntrerupt, sub forma unui arc, pe teritoriul Republicii Socialiste Cehoslovace, al Republicii Populare Polone, al Uniunii Sovietice, al Republicii Socialiste România şi al R. S. F. Iugoslavia, terminîndu-se dincolo de Dunăre, în valea Timokului. Lungimea totală a întregului lanţ este de 1 600 km. În cuprinsul marelui lanţ de munţi alpino-carpatic-himalaian, care străbate Europa şi Asia de la Oceanul Atlantic şi pînă la Oceanul Pacific, Carpaţii se găsesc în continuarea Alpilor şi se prelungesc, la rîndul lor, cu Munţii Balcanici. Încreţirile care le-au dat naştere au întîlnit în calea lor masive mai vechi, care le-au schimbat direcţia. De aici a rezultat arcuirea lanţului. În tre-

cutul Pămîntului a fost o perioadă cînd Carpaţii au fost acoperiţi de gheţari."

Şi mai ştiu elevii — dar nesocotesc datele de care n-au nevoie — că Munţii Carpaţi se împart în trei părţi — *Orientali, Meridionali, Occidentali.* Carpaţii Răsăriteni sînt constituiţi din roci foarte felurite (cea mai mare parte : vulcanice), şişturi cristaline, calcare, conglomerate, gresii (acestea din urmă aşezate în straturi încreţite). Sau : munţii de încreţire alcătuiesc cea mai mare parte a Carpaţilor Orientali. Sau : de la vărsarea Oltului, şirul de munţi de încreţire se îndreaptă brusc spre vest, pînă la Valea Prahovei, formînd COTUL — curbura Carpaţilor Orientali — în care se cuprind Munţii Vrancei, Munţii Buzăului şi Munţii Baiului, de înălţimi mijlocii.

> Mă uit uimit la vîrfurile acestea stîncoase ce se înalţă-n cer ca nişte falnice turnuri de cetăţi, şi gîndul mă duce cu sute de ani în urmă, în trecutul viforos al neamului nostru. Din cîte primejdii nu ne-au scăpat pe vremuri munţii şi codrii aceştia !... Ei au fost ocrotirea şi scăparea noastră în zilele de groază, cetatea sfîntă în care s-au păstrat aşa de curate credinţele, şi limba, şi datinile poporului nostru. În locurile acestea tăinuite, pe veci îngrădite de străjile Carpaţilor, plutesc umbrele strămoşilor noştri de-naainte de descălecare. Aici, în şoptitul izvoarelor şi freamătul codrilor, a răsunat pentru întîia oară frumoasa noastră doină, şi nu e pîrîu, nici plai de care să nu fie legată o amintire scumpă sufletului nostru, nu e vîrf de munte, în tot cuprinsul acesta, care să nu-şi aibă povestea şi cîntecul lui *(Alex. Vlahuţă* — „România pitorească").

Ora 8,40. Învățătoarea din clasa I își continuă străduința de a-i face pe copii să înțeleagă ce *anume este* timpul :

— Dacă trage cineva cu pușca, putem spune că timpul *acela* începe de la gura țevii de pușcă și ține pînă la punctul în care s-a înfipt glontele.

Evident, peste ani și ani, aceeași elevi — trecuți, fiecare în felul său, prin timp — vor învăța la alt nivel, căci există :

• timp solar • timp sideral • timp universal •

Și mai există teoria relativității, a lui Einstein, demonstrînd că scurgerea timpului nu-i aceeași pentru doi observatori care se deplasează unul în raport cu celălalt. Dar, deocamdată, o clipire de pleoape reprezintă fundamentul înțelegerii viitoare. Pleoape care, peste doar douăsprezece ore, vor bate intens, cu absolut altă semnificație.

3

Ora 16 și imediat următoarele. În orele tihnite, de după muncă, omul reia ziarul și citește, de astă dată, paginile importante — de politică internă și externă. **1977,** martie 4, într-o vineri, cotidienele bucureștene continuă să publice, pe larg, ecourile pe care le are vizita oficială a președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cinci țări africane — Mauritania, Senegal, Coasta de Fildeș, Ghana și Nigeria. Titlurile sînt: „Întîlnirile cu populația au dat expresie sentimentelor de prietenie dintre popoarele român și nigerian, dorinței reciproce de intensificare a colaborării" • „Prilejuri de cunoaștere directă a istoriei și culturii unui popor străvechi, a preocupărilor sale actuale pe calea făuririi unei vieți noi, libere și independente" *(Scînteia)* • „Sub semnul în-

tăririi relațiilor de prietenie, prin cunoașterea istoriei, a valorilor culturale și a realizărilor prezentului, ieri programul vizitei în Republica Federală Nigeria a inclus noi și semnificative momente : la *Lagos* — oaspeți ai Muzeului «Onikan», lăcaș care păstrează mari valori ale istoriei și culturii nigeriene ; la *Calabar* — mii de locuitori ai orașului i-au primit sărbătorește pe înalții soli ai poporului român ; tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu întîmpinați cu emoție de specialiștii români care lucrează la întreprinderea de prelucrare a lemnului din Calabar, acționînd aici, la mii de kilometri de patrie, pentru întărirea relațiilor de colaborare româno-nigeriene; în mijlocul profesorilor și studenților Universității și Colegiului de tehnologie, unde se pregătesc viitorii specialiști ai tinerei industrii nigeriene ; societatea mixtă româno-nigeriană «Seromwood» — un reper concret al prieteniei și cooperării ; amplu spectacol folcloric în onoarea înalților oaspeți din România" *(Scînteia tineretului)* • „Vizitarea statului Cross River a coincis cu începerea lucrărilor la un important complex de industrializare a lemnului, rod al cooperării fructuoase româno-nigeriene ; calde manifestări de simpatie și respect față de șeful statului român, pentru dezvoltarea continuă a prieteniei și colaborării dintre cele două țări și popoare" *(România liberă).*

Cetățeanul nigerian — asemenea cetățeanului român — aflat în orele de după muncă poate citi, în presa locală, astfel de comentarii :

> Aceste relații au fost fundamentate pe principiile egalității în drepturi, respectării independenței naționale și suveranității, neamestecului în treburile interne ale altor state și abținerii de la folosirea sau amenințarea cu folosirea forței. Stricta respectare a acestor principii constituie piatra unghiulară a po-

liticii externe a României [...] Republica Socialistă România împărtășește cunoștințele sale în domeniul economic țărilor în curs de dezvoltare din lume, inclusiv Nigeriei. De aceea este semnificativ faptul că, în urma vizitelor președintelui Nicolae Ceaușescu și a contactelor pe care le-a avut în România cu șefii de stat dintr-un mare număr de țări prietene, au fost semnate nu mai puțin de 70 de acorduri și acțiuni de cooperare economică dintre care 26 cu țările în curs de dezvoltare ale Africii (dintr-un editorial difuzat presei și Radioteleviziunii locale de Ministerul Federal al Nigeriei pentru Informații — sub titlul *„Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu deschide noi drumuri"*).

Dar agențiile de presă internaționale mai transmit o știre, în aceeași zi de 4 martie **1977** :

PREȘEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, LA INVITAȚIA SUVERANILOR SPANIEI, REGELE JUAN CARLOS I ȘI REGINA SOFIA, LA ÎNTOARCEREA SPRE ȚARĂ, DIN NIGERIA, VOR FACE O SCURTĂ OPRIRE LA PALMA DE MALLORCA

(capitala insulelor Baleare, cu aproximativ 170 000 de locuitori — port important și punct turistic renumit, având, printre altele, o catedrală fortificată, veche de peste 600 de ani, numeroase palate construite în secolele XVI—XVII, biserici baroce).

4

Ora 18,06. Matematic, soarele apune — conform calculelor — după ce a străbătut bolta cerească (în partea noastră) timp de 13 ore și 16 minute. În orașe însă, unde ro-

tirea acelor de ceasornic au luat locul astrului, oamenii îi și dau mai puțină atenție decît acolo unde orologiul biologic este mai de-a dreptul legat de natură. Treptat se aprind : firmele luminoase, farurile autovehicolelor, vitrinele magazinelor și ferestrele caselor, televizoarele... Pe *programul 2*, chiar odată cu apusul soarelui, începe „Ora veselă", iar pe *programul 1*, „Emisiunea în limba germană". Ceva mai devreme, cu doar două ore mai înainte, la librăria „Eminescu" a avut loc o premieră editorială : lansarea primului volum de „Documente privind marea răscoală a țăranilor din 1907" (Editura Academiei) ; alături, la papetărie, elevii care au învățat de dimineață ce înseamnă *timpul*, sau ceilalți care au dat extemporal la Geografie, și cîți alții, își cumpără creioane, caiete, rezerve pentru „Pix", rigle, cerneală, radiere — tot ceea ce alcătuiește lumea de obiecte a școlii.

În troleibuz, un întîrziat citește abia acum „Una pe zi" de Matty și zîmbește, știe el ce știe și de ce (caricatura înfățișează un tip, comod instalat pe o canapea, față-n față cu consoarta, căreia i se adresează : „Și acum, după ce ți-ai spus părerea ta sinceră despre șeful meu de servici, te rog mult să n-o repeți și diseară cînd îl avem invitat la cină"). DISEARĂ... Cîte ore, cîte clipiri de pleoape ne mai despart de acest, deocamdată firesc, DISEARĂ ? Și cîte asemenea invitații la cină, prietenești (nu interesate — ca în caricatura lui Matty) se vor încheia tragic ?

Dar ce mai spune „*Săptămîna* pe scurt" (rubrică telegrafică), printre altele, tot în ziua de vineri 4 martie **1977** :

• Oamenii de știință de la Observatorul astronomic din Crimeea au descoperit pe corpul ceresc *Quarsar 3 S 273*, situat la o distanță de peste 3 milioane ani-lumină de Terra [unitate de lungime echivalînd cu distanța parcursă într-un an de lumină în vid, adică $9{,}461 \times 10^{12}$ km — lu-

mina se propagă în vid cu circa 300 000 de kilometri pe secundă], *o eclipsă neobișnuită* care aduce serioase modificări în reprezentările despre procesele energetice care au loc în univers. Cine știe ce schimbări meteorologice ne va mai fi dat să simțim ? !" ;

• Geofizicianul sovietic Igor Korol consideră că *stratul de ozon din atmosferă* care protejează Pămîntul de radiațiile ultraviolete ale Soarelui *este amenințat* nu de dezvoltarea aviației și a tehnicii rachetelor, ci de *dezvoltarea industriei frigorifice* care emană în atmosfera terestră o mare cantitate de freon. O să ne trezim fără aer !

• La noi, cînd e soare, cînd e lapoviță. Au început Babele ! (semnează : *Polifem* — personaj mitologic grec, unul din ciclopi, fiu al lui Poseidon, căruia Ulisse i-a spart unicul ochi, ținîndu-l prizonier în bîrlogul său).

Cu o oră și șase minute înaintea apusului, ușile sălii mici a Palatului se închid, fiindcă începe concertul-spectacol închinat „Zilei Femeii". Mașiniștii teatrelor continuă, la aceeași oră, montarea decorurilor, plantează — la locul cuvenit — recuzita ; puțin mai tîrziu, primii spectatori pătrund în sălile de spectacol : la Opera Română — „*Manon*" • la Național — „*Comedie de modă veche*" • la Municipal — „*Răceala*" • la Teatrul de Comedie (sala Studio) — „*Patru lacrimi*" • la Teatrul Mic — „*Viața e ca un vagon ?*" • la Teatrul Ion Creangă — „*Păpușa cu piciorul rupt*" • etc. •

Cine citește *Contemporanul* de vineri 4 martie **1977** parcurge, în pagina I, rubrica fixă „Argument" :

> ÎN VEACUL nostru toată lumea vorbește despre putere. S-au scris și se scriu cărți, în întreaga lume, despre forța umană asupra oamenilor, spre binele sau spre nu tocmai binele lor. Este un semn al veacului faptul că oamenii nu vor să se mărginească să

discute, ci vor să și acționeze iar acțiunea presupune puterea.

Să ne întrebăm, are și scriitorul putere ? Neîndoios că da, din clipa în care își propune, acum mai mult decît oricînd, să schimbe, să influențeze, să determine. A fi unul dintre determinanți, înseamnă tocmai a te împărtăși de la putere. Întrebarea se pune însă cum poate să determine scriitorul, arta și literatura în general, evoluția atît de imprevizibilă a unei realități atît de complexe ?

Mai întîi, credem că ea trebuie să rămînă artă autentică, adevărată, cu toate aporiile ei și laturile ei dialectice. Altfel ea nu poate să pătrundă acolo unde numai ea ajunge, în zonele mai profunde ale conștiinței. Curajul autorului nu înseamnă automat și curajul operei, pentru că omul care creează și creația sa se despart dincolo de un anumit punct. Locurile comune, spuse chiar cu riscuri, nu sînt în artă altceva decît tot locuri comune. O vedere nevizionară, neînțelegătoare, necuprinzătoare, nu încetează să fie așa numai pentru că afirmarea ei se face uneori cu dificultate. Puterea artei este subtilă pentru că subtilitatea este o caracteristică a ei.

Însă mai presus de orice, literatura poate să aibă influență adevărată atunci cînd este exponenta unor întrebări generale ce se cer cristalizate, cînd e o purtătoare de cuvînt a profundelor întrebări și răspunsuri ale veacului. Întocmai ca politica, ea nu poate să-și propună să fie mîntuire definitivă, de toate problemele omului și ale umanității. Însă ea poate contribui la mișcarea perpetuă spre mai bine, atunci cînd nu se izolează și nu izolează ci integrează, deschide dialoguri și nu le închide, cînd respiră grija și dragostea pentru ceilalți, care nu se

exprimă tranșant dar care-și trăiesc și ei, ca noi toți, timpul. Ceea ce de asemenea pretinde curaj, mai adînc și mai necruțător.

(*Alexandru Ivasiuc* — sub titlul „*Puterea scriitorului*“ ; articolul face parte dintr-un ciclu de trei articole predate, împreună, redacției *Contemporanului,* celelalte două văzînd lumina tiparului *postum;* dintr-unul din ele, două fraze : „În adolescența mea am întîlnit, ca motto ce probabil s-a perimat, cuvintele, ele, nepieritoare, ale unui vechi poet englez, John Donne : «Nici un om nu este o insulă». Aș merge mai departe și aș afirma că nimic nu este o insulă, că nici independența fiecăruia nu este o izolare“ ; și încă o frază, două, din tableta pe care, pînă la 4 martie, Al. Ivasiuc o publica săptămînal în *Informația Bucureștiului,* de asemenea apărută *postum :* „Îmi place să mă uit cum se ridică noi blocuri. Unele sînt frumoase. Privesc cum sînt urcate marile panouri, ridicate de macarale vopsite în roșu, manevrate de oameni ce nu se pierd cu firea“...).

Fără doar și poate, ca orice autor care se respectă, Al. Ivasiuc a recitit, peste zi — vineri, în 4 martie — propriul său articol despre puterea artei și a artistului, amintindu-și, desigur, și de citatul care-l obsedează din adolescență : NICI UN OM NU ESTE O INSULĂ. Și, cine știe, o fi privit și o macara vopsită în roșu, manevrată de oameni care nu se pierd cu firea, ridicînd marile panouri, pentru construcțiile care — peste numai cîteva ore — aveau *să reziste* furtunoasei încercări. Neîndoielnic, autorul cinstit își revede articolul după tipărire, nu numai ca să descopere eventualele greșeli de tipar, strecurate în focul culesului, ci — mai ales — fiindcă *litera tipărită* are un relief al ei, doar al ei, în stare să developeze mai

absolut ideile, punctele de vedere. La ce oră, din acea zi — vineri 4 martie — să-și fi recitit articolul ? Așa cum, bineînțeles, și alt autor — *Al. Mirodan* — și-o fi revăzut rubrica („Minimum") în același *Contemporanul* (nr. 9 — 1582 — 4 martie **1977**) :

> După cum aflăm din presă, ciclul, aș zice infernal, al „filmelor catastrofă" continuă, ca un uragan de imagini, și după pelicule închinate cutremurelor, inundațiilor, incendiilor, zgîrie-norilor prăbușiți peste noapte, orașelor pe care le-nghite pămîntul etc., iată că regizorul Irving Allen, talent de netăgăduit în materie, a hotărît să turneze un film înfățișînd ravagiile produse de-un val nesfîrșit de albine asupra teritoriului american.
>
> Rolul nociv al albinelor e, dacă vrem, plauzibil, fie că luăm în considerare excesul de înțepături care se dovedește, de-atîtea ori în viață, dăunător, fie că, la polul opus, contactul abuziv cu mierea ne apare ca măcinînd caracterele.
>
> Ceea ce mă surprinde însă e faptul că, avînd de ales o vietate orișicum domestică aducătoare de catastrofe, cineaștii de specialitate n-au găsit cu cale să se ocupe de vieţuitoare precum scorpiile sau peștii-torpilă care, după cum se știe, exercită o influență nefastă în viața planetei noastre.

Ora 20,30. Dacă unii se află, la orele înserării, la plimbare, la cumpărături, la cinematograf sau teatru, la concert, la cofetărie sau restaurant, iar schimbul al II-lea la posturile sale de muncă, imensa majoritate a oamenilor se află ACASĂ, fie pregătind de-ale mîncării, în bucătărie, fie făcîndu-și temele pentru a doua zi (elevii și studenții), fie spălînd, citind, odihnindu-se sau urmărind filmul bul-

găresc „Dulce și amar". Existență curentă, firească după o săptămînă de lucru care avea să se încheie a doua zi. Și coincidența — iarăși — potrivește în așa fel lucrurile, încît arhitectul *Gh. Săsărman* (de asemenea în *Contemporanul)* publică vineri o pagină întreagă intitulată : *„Omul și enigmele preistoriei — CASA, o invenție cu o mie și unu de autori"*. Adică :

> Pentru omul contemporan, casa reprezintă în asemenea măsură o cerință a existenței încît — deși unii au pretins să demonstreze contrariul — viața sa nici nu poate fi imaginată în alt cadru. Mai categorică chiar decît dependența melcului de cochilie, această complexă legătură depășește biologicul, subsumîndu-l psihicului și socialului. Casa e un drept fundamental, o realitate și un simbol ; e o treaptă decisivă a integrării individului în mediul natural și în societate. Nici o altă scornire a minții nu-i poate fi asemuită întru importanță — și, totuși, în chip paradoxal, casa nu figurează aproape niciodată pe lista marilor invenții ale geniului uman, alături și mai presus de foc, roată, plug, metalurgie, iar mitologia nu pare să fi fost nici ea mult mai generoasă. Cu toate acestea, e mai mult decît evident că omul primitiv — neînzestrat cu instinctul construirii vreunui adăpost — a fost nevoit să scornească și un asemenea meșteșug. Cînd să se fi produs evenimentul ? Ce mărturii aduce arheologia în această privință ? (După o riguroasă demonstrație, autorul conchide :) Lipsită de legende, de inventatori și de glorie, modestă dar omniprezentă, casa — arhetip al întregii arhitecturi — a însoțit trecerea omului

prin istorie și a consemnat-o ca document primordial. Prezentul și viitorul ei se confundă cu prezentul și viitorul civilizației.

Ora 21. În milioane și milioane de case, viața își urmează cursul obișnuit. În acest caleidoscop — al unei zile ca oricare alta — cine să întrezărească orizontul însîngerat ?

DE CE ARE OMUL PATRU PEREȚI ? CA SĂ PRIMEASCA UN DRUMEȚ

(proverb românesc)

Undeva, în profunzime, pămîntul nu mai știe ce anume să facă cu propria-i energie. Cîndva, niște minți absurde au poreclit prima bombă atomică lansată la Hiroșima (80 000 de morți — 75 000 de răniți) „Little Boy" (Băiețașul). O forță macabră, *de zece ori* mai puternică decît „Little Boy", se pregătește în adîncuri.

> Dacă îmbrăcămintea este prelungirea pielii noastre individuale, pentru a înmagazina și a canaliza căldura noastră și energia noastră proprie, locuința, ea, este un mijloc colectiv de a obține, pentru familie sau pentru grup, același rezultat. În calitate de adăpost, locuința este o prelungire a sistemului termoregulator al corpului — o piele sau o îmbrăcăminte colective. Orașele prelungesc și mai mult organele corpului, pentru a răspunde nevoilor grupurilor importante *(Marshall Mc Luhan).*

Unii vor susține, mai tîrziu, c-au auzit — la țară — după-amiază (ora 15—15,30) un vuiet venind pe firul apei, nejustificat de nici o vizibilă mișcare de aer. Alții — că peștii, în acvarium, s-au apucat să facă tumbe

miraculoase. Alţii aveau să-şi aducă aminte, mult mai tîrziu, că un iepure le-a tăiat calea sau că le-a cîntat o cucuvea prin preajmă, că li s-a bătut un ochi...

> Omul este o fiinţă care prin excelenţă trăieşte în spaţiu, într-un spaţiu văzut, pipăit, într-un spaţiu ale cărui dimensiuni, pentru a te putea mişca, le apreciezi. Noi timpul îl măsurăm, îl „privim", pe un cadran gradat, pe care se mişcă arătătoarele, iar mişcarea o măsurăm ca distanţa dintre două puncte, milimetru, pas etc., deci spaţiu. Spaţial, cu termometrul, măsurăm şi temperatura şi pentru cîte altele nu avem scări, tablouri, culori şi aşa mai departe. În acelaşi timp, obiectele din spaţiu sînt pentru noi palpabile şi le putem sau nu le putem apuca, după caz. Pentru aceasta avem ochii, astfel plasaţi încît vedem stereoscopic şi putem aprecia cum să apucăm cu mîna [...] Probabil că spaţiul omului a luat naştere în condiţii arboreale, în copaci, în păduri *(Mihai Beniuc).*

5

Măsurăm timpul — cîteodată — prin fragile bătăi de pleoape. *Terra* numără circa trei miliarde şi jumătate de ani vechime (adică : 31 536 000 *secunde* dintr-un an, de înmulţit cu trei miliarde şi jumătate, numărul anilor). Apa, uscatul, clima, fauna — modificări uluitoare. Forţele dinamice ale Pămîntului au pregătit, vreme de 1 miliard 640 milioane de ani, condiţiile necesare *apariţiei vieţii.* Cît priveşte biosfera, vechimea acesteia totalizează aproximativ 1 miliard 859 milioane de ani.

Bineînțeles, exactitatea bătăii de pleoape este total subiectivă — spre deosebire de măsurătoarea ceasornicelor atomice, cu posibilă eroare de o secundă la douăzeci de mii de ani. Secunda rămîne însă, lăuntric, etalonul propriei trăiri. Cît să însemne, de fapt, 70 asemenea secunde fundamentale, pregătite — cine știe de cînd — în furnalele Pămîntului ?

Ora 21,05. Absolut fără nici o explicație, animalele grădinii zoologice de la Băneasa încep să se agite, să zbiere înnebunite, se izbesc cu capul de grilajul cuștilor (i se telefonează de urgență, acasă, directorului grădinii zoologice) ; același lucru la menajeria circului (pythonul dresorului Dermengi și-a spart cușca de sticlă groasă). Într-un apartament oarecare, o pisică sare de colo-colo, miaună disperată și, bezmetică, se agață de perdeaua de tul, sfîșiind-o ; motiv pentru care primește cîteva bastoane pe spinare, din partea stăpînei, bătrînă și bolnavă, care zace în pat. Într-alt apartament de pe strada Brezoianu, tot o pisică „se dă în spectacol", pînă cînd găsește momentul prielnic și o tulește prin ușa întredeschisă — femeia din casă, repede, după ea, să nu iasă cumva în stradă, unde circulația-i intensă, pisica izbutește însă s-o zbughească din bloc, femeia după ea și... Este adevărat că animalele au „simțit" primejdia imanentă, însă „spre deosebire de animale, omul își conservă speța pe cale fiziologică, dar și morală" (G. Călinescu), ceea ce avea să se demonstreze cu prisosință în zilele următoare.

Este exact 21 h 22′. *Unda de șoc* ia macabrul start.

În seara zilei de 4 martie a.c., în jurul orei 21 și 30', a avut loc un puternic cutremur de pămînt, care a afectat o serie de zone ale țării (Scînteia — **1977**, martie 5, sîmbătă).

1

Declanșarea cutremurului : ora 21,22.

Propagarea undei seismice pe direcția NE-SV.

Focșani : unda ajunge la ora 21,22'13'' — treisprezece bătăi de pleoape :

Bacău — unda ajunge la ora 21,22'14'' — o bătaie de pleoape ;

Cheia — unda ajunge la ora 21,22'15'' — încă o bătaie de pleoape ;

Cîmpulung Muscel — unda ajunge la ora 21, 22'19'' 5 ;

București și Iași — unda ajunge la ora 21,22'20''.

Epicentrul cutremurului se situează în perimetrul marcat de localitățile Tulnici — Soveja — Bîrsești — Năruja. *Unda de șoc* a avut o perioadă de aproape un minut.

I-am calculat viteza aproximativă : pînă la epicentru fiind — în linie dreaptă — puțin peste 200 de kilometri, înseamnă că unda de șoc a călătorit cu viteza de peste 30 000 kilometri la oră. (H. Tazieff scrie despre undele seismice propagate cu 8 km/s.)

Seismografele arată că mișcările au durat mai bine de 20 de minute, percepute doar de aparate ; oamenii au perceput numai *unda de șoc*. Cînd seismologii Centrului de fizică a Pămîntului din București efectuează calculele *preliminare*, în afara datelor citate mai sus, precizează :

> Seismul a avut o intensitate fără precedent în România, fiind unul dintre cele mai puternice din Europa survenite în ultimul secol. Magnitudinea cutremurului a fost deosebit de mare — 7,2 pe scara Richter. Cutremurul a avut o mișcare pe verticală și pe orizontală, mai îndelungată fiind aceasta din urmă. Cutremurul — resimțit pe întreg teritoriul țării (precum și în țările vecine). Înregistrat de toate observatoarele seismologice din lume — cea dintîi înregistrare : Centrul american de seismologie de la Golden-Colorado, care și transmite :
> CEL MAI PUTERNIC CUTREMUR ÎNREGISTRAT DE LA ÎNCEPUTUL ANULUI ÎN ÎNTREAGA LUME.

Înspăimîntătoare precizare, mai ales dacă o asociezi, de pildă, descrierii unui „martor ocular“ ieșit din comun — al seismului — așa cum s-a produs la București :

— Eram pe acoperiș, adică deasupra etajului șapte. Noaptea era destul de luminoasă și de văzut puteam vedea pînă departe. Numai că o dată parcă n-am mai simțit acoperișul sub picioare. M-am apucat însă bine de ceva și cu ochii numai primprejur, să văd ce se întîmplă.

Dar nu-mi puteam crede ochilor. Cît vedeam cu ochii, toate blocurile se clătinau de parcă li se făcea vînt cu mîna. Cum să vă spun eu — era așa, cum e pădurea mînată de cea mai groaznică furtună. Și toate clădirile se înclinau de-o parte și de cealaltă ca și copacii pe furtună. Apoi a venit un vînt puternic, de era și ăsta să mă dea jos. S-a dus, dar apoi s-a și întors înapoi, de data asta cu miros greu de ars. Și p-ormă s-au stins toate luminile și-am zis — gata, cred că-i gata orașul! (santinela *Mircea Nemigean).*

Pînă la urmă se stabilește : au fost trei oscilații : *pe verticală* — 10 secunde, *pe orizontală nord-sud* și *pe orizontală est-vest* — amîndouă 60 secunde (suprapunîndu-se și cu cea verticală). Față de 13 secunde în anul 1940, acum — 70 secunde!

O întrebare sfredelește, tainic, mintea oamenilor : „Vor mai fi mișcări seismice?". („Sînt obsedată și acum că lucrurile se mișcă. Cum se lasă seara, mă apucă groaza" — asistenta medicală *Camelia Ionescu* — Centrul O.R.L.). De obicei, cutremurele puternice produc replici care apar în primele șase ore — mișcări variate, repetate, însă cu 2—3 grade mai slabe, ca intensitate, decît seismul principal. Replicile prezentului cutremur, în general scurte, de mică intensitate, sînt înregistrate — pe parcursul nopții de 4 spre 5 martie — de aparate ultrasensibile. Oamenii, deși profund sensibilizați, nu le mai înregistrează în nici un fel. Specialiștii arată că, *în cea mai mare parte,* energia acumulată în scoarța și subscoarța Pămîntului — și care a stat la baza seismului din 4 martie — A FOST ELIBERATĂ. De unde se poate trage concluzia, logică : *un seism identic nu se mai poate repeta!* Dar există LOGICĂ atunci cînd vorbim despre o FORȚĂ OARBĂ, declanșată astfel? Totuși, studiul cutremurelor de același gen, produse în lume, demonstrează că „de

regulă“ (așa sună formularea specialiștilor) ele nu sînt urmate de alte seisme puternice ; iată de ce *este redusă* posibilitatea unor alte fenomene asemănătoare în perioada următoare.

2

Lagos, capitala Nigeriei, port în golful Benin. Cîteva clipe după seism, telefonic, președintele Republicii Socialiste România este informat asupra împrejurării cu totul deosebite prin care trece țara.

> În momentul producerii cutremurului mă aflam în străinătate. În primele momente am reușit să stabilesc legătura cu tovarășii din țară și să adoptăm măsurile imediate pentru a se acționa în vederea salvării oamenilor și înlăturării urmărilor cutremurului. Din străinătate am stabilit decretarea stării de necesitate, care a început să acționeze de îndată după cutremur. *(Nicolae Ceaușescu,* **1977,** martie 28.)

Din această secundă, tovarășul Nicolae Ceaușescu se află — permanent — la postul de comandă al activității generale a partidului și statului, a întregii națiuni. Puțin timp după aceea, tot telefonic, tovarășul Nicolae Ceaușescu personal transmite *Decretul prezidențial de instituire a stării de necesitate :*

DECRET PREZIDENȚIAL

cu privire la instituirea stării de necesitate pe teritoriul Republicii Socialiste România

Avînd în vedere cutremurul care s-a produs în seara zilei de 4 martie 1977 și care a provocat victime omenești și importante pagube materiale, pentru a se asigura înlăturarea urmărilor cutremurului și împiedicarea producerii de noi pagube, pentru crearea condițiilor de desfășurare normală a întregii activități economico-sociale, în temeiul art. 75, pct. 13 din Constituția Republicii Socialiste România, Președintele Republicii Socialiste România, Comandantul Suprem al Forțelor Armate

Decretează:

ART. 1. — Se instituie starea de necesitate pe întreg teritoriul Republicii Socialiste România.

ART. 2. — Toți activiștii de partid și de stat, ai organizațiilor de masă și obștești sînt mobilizați la sediile organelor de partid și de stat și în mijlocul oamenilor muncii, pentru a participa cu toate forțele la acțiunile legate de înlăturarea efectelor cutremurului.

ART. 3. — Toate unitățile Forțelor Armate, unitățile Ministerului de Interne, formațiunile gărzilor patriotice sînt puse în stare de alarmă pentru a acorda ajutorul necesar — cu toate mijloacele materiale și umane de care dispun — populației și unităților economice și sociale afectate de cutremur.

ART. 4. — Unitățile Ministerului de Interne și ale Ministerului Transportului și Telecomunicațiilor vor lua măsuri urgente pentru punerea imediată în stare de funcționare a întregii rețele de transport și telecomunicații.

ART. 5. — Ministerul Energiei Electrice și consiliile populare județene și al municipiului București vor lua măsuri imediate pentru refacerea liniilor electrice și asigurarea aprovizionării cu energie electrică a obiectivelor economice și a populației.

ART. 6. — Ministerele și consiliile populare vor lua de îndată măsuri pentru asigurarea aprovizionării neîntrerupte a populației cu apă, pîine și celelalte produse alimentare de primă necesitate.

ART. 7. — Unitățile Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor vor mobiliza toate mijloacele materiale și umane de care dispun pentru a asigura circulația normală, pe toate căile de comunicație și în întreaga țară, a persoanelor și bunurilor.

ART. 8. — Ministerul Sănătății, întregul personal sanitar vor lua măsurile cele mai energice și eficace pentru asigurarea asistenței medicale și ajutorarea tuturor persoanelor afectate de cutremur. În acest scop, întregul personal medico-sanitar este obligat să se prezinte de îndată la unitățile sanitare, să se încadreze în echipele de intervenție.

ART. 9 — Toate unitățile socialiste din zonele afectate de cutremur sînt obligate să ia măsuri imediate pentru salvarea bunurilor, pentru restabilirea în cel mai scurt timp a activității și desfășurarea normală a procesului de producție.

ART. 10 — Întreaga populație aptă de muncă este obligată să participe la toate acțiunile organizate pentru înlăturarea consecințelor cutremurului.

ART. 11 — În zonele în care nu s-au produs avarii, întregul personal este obligat să se prezinte la unități pentru ca, odată cu desfășurarea normală a activității acestora, să vină în sprijinul populației și al unităților care au avut de suferit de pe urma cutremurului.

Dragi tovarăși și prieteni !

Cetățeni ai Republicii Socialiste România !

Comitetul Central al Partidului Comunist Român și Guvernul Republicii Socialiste România au acționat și acțio-

nează cu toată fermitatea pentru înlăturarea cît mai grabnică a efectelor cutremurului, pentru ajutorarea populației sinistrate, pentru normalizarea rapidă a întregii vieți economice și sociale a țării noastre.

Conducerea partidului și statului face apel la întreaga populație să acționeze cu calm și în deplină ordine și să sprijine cu toate forțele echipele de intervenție care acționează pentru înlăturarea urmărilor cutremurului.

În aceste momente grele, să acționăm în deplină unitate, cu spirit de răspundere și devotament pentru înlăturarea rapidă a efectelor cutremurului, pentru normalizarea deplină a situației în zonele calamitate, pentru asigurarea desfășurării în cele mai bune condiții a întregii activități economice și sociale de pe teritoriul Republicii Socialiste România.

Stă în puterea noastră, a întregului nostru popor, condus de partid, să depășească, ca de atîtea ori de-a lungul anilor, aceste momente grele, să asigure mersul ferm înainte al întregii noastre societăți pe calea socialismului, a bunăstării și progresului.

NICOLAE CEAUȘESCU
Președintele Republicii Socialiste România,
Comandantul Suprem al Forțelor Armate
ale Republicii Socialiste România

Este decretul prezidențial cu *numărul 58/1977.*

3

În toiul nopții, de pe aeroportul internațional „Murtala Muhammed" din Lagos, aeronava prezidențială românească decolează. Permanent, de la bordul „*Boeing*"-ului

727, tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în contact direct, prin radio, cu Bucureștiul, dirijînd operațiunile întreprinse în capitală și în provincie.

La aeroportul Otopeni, unde seismul a dereglat o serie de aparate deosebit de fine, a și început punerea lor la punct, ca și controlul strict al pistelor. Traficul intern și internațional nu trebuie întrerupt. Plafonul atins : un avion la aterizare la fiecare trei minute.

Bucureștiul este cufundat în întuneric (deosebit de promptă și binevenită, salvatoare, întreruperea curentului electric). Circulația este de-a dreptul fantastică — la lumina farurilor apar și cele dintîi imagini de coșmar : blocuri întregi prăbușite, unele în flăcări. Pompierii sînt la datorie, idem salvările, milițienii de circulație, itebiștii, doctorii, autocamioanele militare au și apărut pe străzi. În piețele orașului, în parcuri, pe terenurile virane, oamenii stau laolaltă, cu copiii în brațe sau înfășurați în pături, în paltoane, în șaluri. E un du-te vino de nedescris. Dar unii și-au și făcut apariția la locul dezastrelor, înlăturînd — fie și cu mîinile goale deocamdată — molozul, bîrnele, cărămizile, pentru A SALVA. Din primele clipe, reflex al omeniei, *șantierele salvării* s-au constituit spontan, pentru ca apoi, numaidecît, în mod sistematic, organizat, munca de salvare a vieților omenești aflate sub dărîmături (care avea să țină zile și zile în șir) să înceapă. Directive precise, deosebit de eficiente, străbat eterul pentru a se preschimba, prompt, în gesturi capabile să țină pasul cu împrejurările excepționale în care se află țara.

Măsurile de ajutorare, după aprecierea martorilor oculari, au fost organizate repede la București. La mai puțin de o oră de la cutremur, declară unul din martori, puteau fi văzute primele acțiuni de ajuto-

rare a celor blocați sub ruine (trimisul special al agenției *France Presse*);

Operațiunile de salvare și de căutare a victimelor au început la 20 de minute după cutremur (corespondentul din Londra al agenției *United Press International* — citînd un martor ocular revenit din București);

Operațiunile de salvare au fost perfect organizate, cu participarea militarilor și cetățenilor (corespondentul din Viena al agenției *United Press International* — citînd un martor ocular, întors de la reuniunea UNESCO, ținută în capitala României).

4

Atunci, în primele momente de după seism, o bătrînă găsește, pe bulevardul Gheorghe Dimitrov, lîngă un morman de dărîmături, un copil de șase ani, pe nume Mihaela (Vasilescu). Numaidecît duce fetița la Spitalul Colentina (îmbrăcată cu un maieu și o jachetă). Unde-s părinții? Nu știe. Stătea la masă, împreună cu fratele și tatăl ei. Mama? În bucătărie. Atît. Vorbește și își scutură întruna molozul de pe ea. De fapt nici nu mai poartă jacheta — doar gestul i-a rămas întipărit în minte. Cît?

În același interval-limită, printre sutele de oameni salvați, se numără și unul dintre locatarii blocului prăbușit în strada Ion Ghica. Aflat singur acasă, în apartamentul de la etajul șapte, *Romulus Rusan* — scriitor — simțind *unda de șoc* s-a azvîrlit în pat, trăgîndu-și perna pe cap și... a aterizat cu patul pe muntele de moloz (soția lui, de asemenea scriitoare, poeta Ana Blandiana, internată de cîteva zile în spital, insistase inutil pe lîngă medicul ei

curant, să fie lăsată să meargă acasă, acum, la sfîrșit de săptămînă). Iată cum avea să-și descrie Romulus Rusan odiseea, însă de astă dată — salvat — de pe un pat de spital :

Îți mulțumesc, Gabriel Bucur, pentru seara de
4 martie
Cînd ne-am cunoscut în pragul casei mele de pe
strada Colonadelor, etajul 7
Un autor care ar fi urmat să devină postum
Un apartament care nu mai avea adresă
Un trecător care a urcat în vîrful muntelui de moloz
ce i-a ieșit în cale.
Respiram de o oră mortar, iar noaptea se
transformase în întuneric
Doar printr-o fereastră cît o cutie de chibrituri
zăream luna
Îmi drămuiam gesturile, respirația, amintirile,
chipurile oamenilor dragi
Pentru a putea merge cît mai departe cu ele în timp
Îmi așezam drept căpătîi cărămizi pentru a rezista
cît mai mult
Alungam vedeniile morții, împrăștiam frica și frigul
Știind — aproape sigur fiind — apoi din nou ne-
venindu-mi să cred, și din nou sperînd că
vei veni
Tu, dumneata, dumneavoastră Gabriel Bucur de pe
Bulevardul 1848 nr. 18 din București.
Și la un moment dat ai venit într-adevăr,
Ți-am auzit vorba, pașii, respirația chiar.
„E cineva aici ?“ — a fost parola de recunoaștere.
„Sînt aici !“ — am răspuns (pînă atunci nu strigasem
după ajutor)
Ai început să înlături bolovanii, cărămizile, cărțile.

Să scurtezi drumul care despărțea realitatea de
neființă.
„Mișcați lanterna să vă spun unde este ochiul prin
care văd luna"
Ți-am spus (vorbeam cu „Dumneavoastră" ca niște
oameni civilizați).
„Stați liniștit, voi fi în curînd acolo".
„Eu sînt aici, cu cîțiva metri mai încoace,
Prins sub o grindă de beton
cu mîna dreaptă sub tăbliile bibliotecii ;
cu Istoria lui Călinescu la cap
cu manuscrisul cărții mele despre America sub
mîna stîngă ;
apropiați-vă, eu vă ajut cu vorba
sînt mai la stînga,
sînt mai la dreapta,
acum ați ajuns la mîna mea captivă,
mi-ați eliberat-o, a trecut încă o oră,
acum pot să pun și eu o cărămidă deoparte
să îndepărtez o scîndură ;
să-mi îndoi genunchiul ;
iată ați ridicat de pe mine ușa care-mi rupea
omoplatul
ați dat deoparte vizuina care-mi strivea coastele ;
am rămas acoperit doar de vizuina cea mare pe care
o port deasupra capului, dar care mă protejează,
ea însăși,
de muntele suprapus de moloz ;
atenție, Gabriel Bucur, s-ar putea
să murim amîndoi ;
atenție la colțul acesta de cameră, care
ne-ar putea înghiți pe amîndoi ca un coșciug prea
îngust...
...nu te temi ?... atenție, Gabriel Bucur,

am putea muri amîndoi, acum la sfîrșit,
după trei ore de moarte,
cînd sînt și eu liber ca tine, cînd sîntem
egali, cînd am ieșit pe jumătate din strînsoare,
cînd am pătruns în lumina lunii,
cînd ne-au înconjurat oamenii de pe munte,
apoi spectatorii, apoi rudele
cu ochii plînși, care-și așteptau pe cei dragi,
cînd intru în „Salvare" și tu mă mîngîi
și-mi spui cum te cheamă
și-ți sărut mîna dreaptă și mă îndepărtez
însîngerat spre spital".
Ai urcat din nou muntele de moloz ? Ai salvat și pe
alții ?
Ai mai întors din drum alte vieți ? Dar tu însuți
trăiești ?
Să mă ierți că frumosul nostru „Dumneavoastră"
s-a transformat în acest „Tu" al nenorocirii și
intimității.
De fapt, nici nu ne cunoaștem, și mă îndoiesc
că, pe stradă, văzîndu-ne, ne-am recunoaște la chip.
Cine ești ? Cine te-a adus ?
Nu mai țin minte și poate n-o să știu
atîta timp cît voi sta în acest
pat de spital,
iar gîndurile stîngace
pe care ți le trimit, le dictez colegilor mei de
suferință !
Deocamdată, tu rămîi, Gabriel Bucur,
Dragostea mea de viață, încrederea în oameni
Tot ce poate fi mai bun în tine și în mine,
Deocamdată, Gabriel Bucur, tu vei rămîne,
pînă voi putea să-ți strîng mîna încă o dată,
Fața pe care nu mi-o mai amintesc a omeniei,

a dragostei dintre doi oameni și dintre toți laolaltă, Gabriel Bucur, tu, frate dintotdeauna și nou părinte al meu.

Dar scriitorul — mai ales dacă-i și *reporter* — rămîne un *profesionist* (vezi *Reportaj cu ștreangul la gît* de Julius Fucik), chiar dacă-i implicat într-o tragedie, chiar dacă se află, el însuși, la hotarul incert dintre viață și moarte :

REP. I : La ora aceea, în care s-au oprit cursurile atîtor vieți omenești, îmi părăseam manuscrisul pentru a da un telefon la Cluj-Napoca. Cutremurul m-a prins cu telefonul în mînă, în plină convorbire. Dîndu-mi seama de ce se întîmplă, m-am azvîrlit în pat acoperindu-mi capul cu perna. (Soția mea, Doina, cum îi zicem noi, se afla în spital, pentru tratament.)

Niște zguduituri, și o grindă de beton a rupt patul. Unghiul unui colț de cameră prăbușit ținea deasupra mea patru metri de moloz. Am lunecat în sanie cu toate celelalte etaje. De la piept pînă la picioare eram prins sub dărîmături. O mînă îmi era blocată și ea. Apoi liniște. Liniștea unui bloc care nu mai exista. Printr-o crăpătură se vedea luna. Aveam aer ! La un moment dat — gazele ! Puteam sări în aer oricînd. S-au oprit de la sine. De afară se auzeau niște sunete ca de la o petrecere la care nu iei parte. Mi-era jenă să țip — ajutor !

REP. II : Și totuși ești aici și ești viu ! (cîteva coaste fracturate, omoplat fisurat, capul și picioarele rănite).

REP. I : M-a salvat la orele 24.05 un tînăr de 30 de ani, Bucur Gabriel. Noul ăsta tată al meu ! I-am sărutat mîna. Dar te rog, nu scrie despre el. Vreau să fiu eu primul. I-am promis. Trebuie s-o fac.

REP. II : Nu scriu, Romi, nu scriu.

REP. I : Lîngă mine, la Colțea, a murit un bătrîn (adus imediat la spital, peste drum de blocul prăbușit, așa cum era, în maiou și desculț). Îi întrebam pe medici : „Ce mă fac eu acum fără nici un act, fără buletin ?“ (ardeleanul vrea să fie musai cu acte în regulă ; cînd l-au transferat la Spitalul Elias a încălțat un pantof desperecheat, străin, și un cartuș gol de la țigări Kent). Se adunase lume multă la gardul spitalului, lumea venită să-și recunoască rudele, prietenii. I-am rugat pe studenții medicinișți să strige Rusan, Rusan — poate mă recunoaște și pe mine cineva. Nu mai am nimic, Adi. Decît pe Doina și ceea ce am dat sau am împrumutat. Să mă mai gîndesc la „Istoria literaturii“ a lui Călinescu, îngropată în moloz ? La romanul meu aflat în manuscris „Acesta este trupul meu“, strivit între etajele care s-au strîns ca o gură înrăită ?... Curios, florile pe care le admirasem la etajul 8 se aflau mult sub mine, undeva pe la 5 (Reporter I : *Romulus Rusan* ; Reporter II : *Adi Cusin).*

Dar și în asemenea momente, fantezia bolnăvicioasă a unora este în stare să născocească fel de fel de povești stupide. Motiv pentru care același Romulus Rusan se vede nevoit să adauge un acid post-scriptum poemului său dedicat lui Gabriel Bucur :

„Cineva, într-o cafenea bucureșteană, a avut grijă să inventeze după cutremur că salvatorul meu, despre care tocmai scrisesem numindu-l frate al meu dintotdeauna, ar fi un hoț, un școtocitor prin ruine, și bineînțeles că vorba — infirmată mai tîrziu prin cercetarea unui prieten reporter — a prins pe moment aripi și a circulat cu fervoare. Căci întotdeauna este mai ușor să îmbolnăvești o legendă decît s-o nași sau chiar s-o ucizi.

Întîiul drum după ieșirea din spital l-am făcut la el. L-am recunoscut din prima clipă : după vocea cu care

dialogasem tot timpul, îndepărtați ca în două lumi de zidul gros de moloz ; după chipul întrezărit la lumina lunii în drumul pînă la Salvare. Ne-am prezentat unul altuia ca și cum ne-am fi cunoscut abia acum prima dată. Biografia lui Gabriel este simplă și — revenind la profilul acestui colț de pagină — stau și mă întreb dacă ar oferi unui cineast mai mult decît firavul pretext al unui documentar. Țăran din satul Broșteni, județul Olt, a terminat o școală tehnică la Craiova, a lucrat la o fabrică din Balș, iar anul trecut a venit în Capitală ca lăcătuș la un depou de tramvaie. Locuiește împreună cu alți doi consăteni într-o cămăruță din centrul Bucureștiului. O biografie simplă ca atîtea altele, un scenariu realist sau cel mult neorealist — și, vai, cît de nedreptățite totuși, dacă s-ar fi pierdut în anonimat.

Versiunea moraliștilor de cafenea ar fi fost într-adevăr un film artistic, mai complicat decît documentarul, mai interesant fără îndoială, dar cît de vinovat ! Ca să fii hoț și totuși să-ți pui viața în primejdie pentru altul îți trebuie un spirit de aventură pe care să-l fi învățat din scenariile rocambolești din cinemateci. Nu neg că unii ar fi putut-o face, dar, prin absurd, m-aș oferi ca om căruia i s-a dăruit viața, să sufăr eu anii de închisoare pe care i-ar fi meritat un asemenea ciudat dăruitor. Ceea ce ar însemna un nou film artistic, poate și mai interesant.

Mai interesant — poate pentru unii. Căci viața merge mai departe și își derulează cu nepăsare nu scenariile complicate de ficțiune, ci documentarul ei monoton. Cu eroismul său anodin, cu oamenii săi modești, cărora numai martori ce întîmplător țin un condei în mînă le pot și sînt datori să le scoată din anonimat bravurile, și să li le apere“ (text apărut la exact 40 de zile de la cutremur).

Romulus Rusan a fost salvat la ora 24,05 ! Dar la doi pași de el, în același bloc, au murit striviți majoritatea vecinilor ; printre ei Toma Caragiu, poeta Veronica Porumbacu și soțul ei, criticul Mihai Petroveanu, la care se aflau în vizită, cu soțiile, poetul A. E. Bakonsky și istoricul literar Mihai Gafița ; adolescentul de geniu, pianistul de 18 ani, Tudor Dumitrescu ; regizorul t.v. Alexandru Bocăneț ; scenograful de film Liviu Popa... Memoriei tuturor acestora — și celorlalți pieriți asemenea lor — *Ana Blandiana* le închină cîteva rînduri sub titlul *Requiem pentru o stradă :*

> Strada Colonadelor nu spunea nimănui nimic. Pentru a fi înțeles, trebuia să adaugi : *la coada calului.* Celebra statuie, de pe al cărei soclu împodobit cu inscripții latine Mihai Viteazul se avînta călare spre intrarea Universității, întorcea spatele și dădea porecla acestei străzi, mai puțin lungi decît înalte, formată din două sau trei ministere și un bloc de locuit. Locuiam acolo, de acolo priveam, de sus, de pe balcon, prăpastia ei geometrică și mișunătoare. Ministerele impunătoare și cenușii o umpleau la ore fixe de fluxul și refluxul funcționarilor, scurgîndu-se grăbiți înspre sau dinspre birourile lor luminate cu neon, apoi o lăsau indiferenți pe seama blocului de locuințe care nu obosea să pulseze, prin poarta mișcîndu-se greu, bătrînește din încheieturile de fier, din zori și pînă tîrziu în noapte, viața. Mai întîi ieșeau și se întorceau pripite, gospodinele încărcate cu franzele și sticle cu lapte ; apoi se îndepărtau, mîncîndu-și în fugă ultimul sendvici, cei ce trebuiau să ajungă la locurile lor de muncă ; la ora 10 se deschidea marele magazin de produse cosmetice de la parter, prin vitrinele căruia frumoase vînzătoare ofereau cumpără-

torilor licorile frumuseții ; alături, o minusculă cofetărie — moștenitoarea, mai idilică, a celebrei bodegi Assan — răspîndea neobosită rîuri de cafea și munți de aluaturi cu frișcă ; mai tîrziu apăreau turiști conștiincioși cu obiectivele complicatelor aparate de filmat îndreptate spre silueta fragilă și exotică a bisericii rusești care închidea, auriu și sărbătorește, perspectiva ; și, mult mai tîrziu, după ce se epuizau și ultimele valuri de spectatori ale cinematografelor de pe străzile vecine, barul *Continental*, ascuns în subsoluri, își aprindea luminile, semnalizînd distracții și veselii înspre suprafața pămîntului.

Și ministerele și biserica aurie continuă să existe. Dar *la coada calului* nu mai este o stradă. Muntele de moloz care o interzice îndepărtează într-un trecut imemorial fereastra camerei noastre de la etajul 7 pe care încerc zadarnic să o situez undeva, deasupra piscului, pe cerul albastru, inconștient. E atît de demult de cînd curtea interioară a blocului era stăpînită de acordurile, ajungînd la noi, inspiratoare, ale pianului lui Tudor Dumitrescu ; e atît de demult de cînd ne întîlneam pe scări cu Toma Caragiu planificînd de fiecare dată să stăm la taclale mai lungi într-o seară ; e atît de demult de cînd, prin fereastra bucătăriei, îi vedeam pe Veronica Porumbacu și pe Mihail Petroveanu în bucătăria lor cu două etaje mai jos ; e atît de demult de cînd juristul Mircea Popescu ne povestea în lift întîmplări de pe vremea cînd era secretarul lui Ionel Teodoreanu [a fost scos — viu — de sub dărîmături] ; e atît de demult de cînd Nea Mihai, portarul născut în Ipotești, ne oprea în drum ca să ne spună versuri din Eminescu și citate din Iorga ; e atît de mult de atunci, încît totul

mi se pare aparținînd unei vieți sfîrșite de mult, în care am fost probabil mai iubiți decît credeam, din moment ce ni s-a mai dat să trăim o viață.

Altă locatară a blocului din Ion Ghica, colț cu Colonadelor — *Veronica Porumbacu* — predă spre publicare cu puțin timp înainte mai multe poezii, printre care și : „Ce mult îmi plăcea să încercui într-un calendar / onomastice și-aniversări ! Ce strașnic de bine / mă simțeam între cercuri, prieteni, și mici sărbători / intime — un semn că pot face în jur bucurii, / că pot trece, din anul trecut, *reportul* de prieteni — / ce, vai ! se împuținează, dispar, dintr-odată, — ori în chinuri, / și ziua rămîne orfană, pustie de cercuri, / ce-alunecă din calendare, pe cel'lalt tărîm..." (publicată postum — în ziua morții ei, fila de calendar arată 4 martie, vineri, 1977).

Într-un post-scriptum la rubrica „Tele-observator" din *Contemporanul* (la o săptămînă după seism), *Ecaterina Oproiu* scrie :

> Astăzi, joi 10 martie, adaug cîteva rînduri :
> La ora 1 și 10 au fost găsiți în casa scării, fără viață, Toma Caragiu în blue jeans, Alexandru Bocăneț în haina lui de antilopă maro și Liviu Popa lîngă ușa apartamentului său. Pe pieptul lui Caragiu erau ochelarii lui cu rame de sîrmă argintie.

Casa scărilor s-a dovedit a fi unul din locurile cele mai ucigașe.

5

Fel de fel de pățanii — unele cu sfîrșit fericit, altele cu sfîrșit nefericit — încep să circule, „folclor" de ultimă oră :

• cînd s-a simțit mișcarea verticală, un pensionar singur — stăpînul unui cîine — dă fuga cu cîinele în brațe, sub tocul ușii ; însă animalul, îngrozit, se smulge din strînsoarea bătrînului, omul o ia pe scări după el, urmează zguduitura prelungă, orizontală, casa scărilor se prăbușește cu toți (au murit împreună — este reversul medaliei la ceea ce s-a întîmplat cu pisica din Brezoianu, dispărută după cutremur și pe care, regăsind-o la un timp hoinărind printre ruinele fostului bloc, stăpîna o sărută de-a dreptul în bot, oamenii o privesc cu uimire și milă, însă ea se grăbește să spună : „Nu, nu sînt nebună. Pisica m-a salvat de la moarte". Și povestește întîmplarea) ;

• tînăr pianist (18 ani) de excepțională valoare, Tudor Dumitrescu pare-se c-a fost invitat la niște prieteni de aceeași vîrstă, de la care a plecat (sau nici nu s-a dus), fiindcă avea a doua zi un recital ; acasă (apartament 35, etajul 7) singur, repetă și... (este găsit pe pian, strivit, cu partiturile răspîndite în jur) ;

• un tînăr, asistent medical, aflat pe bulevard în clipa seismului, zărește un pachet căzînd de sus, întinde instinctiv brațele și prinde un sugar de o lună și jumătate (îi caută doică, a doua zi, vrea să-l înfieze — cum o fi ajuns copilul să plonjeze în gol, căci este greu de crezut că o mamă, fie și pentru a-l salva, îl azvîrle pe fereastră ? !) ;

• fumatul, atît de nociv altminteri, l-a salvat pe alt tînăr, plecat din casă să-și cumpere țigări ;

• cu zece minute înainte de cutremur, Alexandru Ivasiuc telefonează acasă, că vine numaidecît, pare-se de la telefoanele publice montate la „Scala" (unul la intrarea în cofetărie, alte două după colț, la intrarea în blocul prăbușit) ; cînd se clatină pămîntul el se află pe bulevard, în fața cofetăriei și este omorît pe loc de o greutate căzută de sus ;

• doi pensionari, soț și soție, din blocul „Nestor“, se duc la cinematograf (spectacolul începe la ora 21), după insistențele de rigoare ale femeii — și scapă ;

• în schimb, doi logodnici se întîlnesc la ceas, la Bălcescu, ca niciodată ea nu întîrzie și, împreună, intră — pentru totdeauna — să bea o bere ;

• aici, la parterul blocului „Dunărea“, într-un atelier, la ora aceea tîrzie de seară, un grafician de talent, Ion State, aflat la șevalet, lucrează și piere împreună cu ceea ce lucrează ;

• o femeie este de serviciu după-amiază, bărbatul se duce s-o ia de la slujbă, părinții femeii rămîn acasă și mor ;

• o familie — tată, mamă, copil, soacră — revine acasă cu mașina, bărbatul rămîne să caute un loc de parcare, ceilalți urcă, blocul se prăbușește (bărbatul scapă — dar cum ?) ;

• o mamă lucrează în schimbul doi, tatăl profită de ocazie și se vede cu niște prieteni, în oraș, la „un pahar de vorbă“, bunica (fostă învățătoare) este rugată de o vecină (dintr-altă casă) să-i dea o mînă de ajutor, la matematică, băiețelului ei, acasă rămîne doar fetița care, plictisindu-se, riscă posibilele mustrări și iese în părculeț, să se joace — scapă toți ;

• ieșind pe balcon, după murături (avea de mîncare debreţini pe fasole), o gospodină cade, nevătămată, cu balcon cu tot, pînă la parter ;

• cu puțin timp înaintea cataclismului, un scriitor (Iordan Chimet) sună la ușa Veronicăi Porumbacu, pentru a-i oferi un volum de-al său, cu dedicație ; poeta îi mulțumește, însă, avînd oaspeți, nu-l reține — și astfel, deși pe loc se supără, iată-l salvat ;

• etc. • etc. • etc. •

Unii numesc asemenea fapte „destin" alții — poate mai aproape de adevăr — le denumesc, simplu, întîmplări de viață și de moarte.

6

10h 53' de la seism.

„Aeroportul Otopeni. Sîmbătă dimineață. Ora 8,15. Aeronava prezidențială aterizează. Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu s-au întors din vizitele oficiale de prietenie efectuate în Republica Islamică Mauritania, Republica Senegal, Republica Ghana, Republica Coasta de Fildeș și Republica Federală Nigeria. După o noapte de nesomn, la bordul avionului — interesîndu-se neîntrerupt de evoluția stării de lucruri și dînd indicații sistematice pentru luarea primelor măsuri de urgență și pentru organizarea întregii activități de apărare a populației și limitarea efectelor dezastrului — imediat după sosire, tovarășul Nicolae Ceaușescu este informat de tovarășii din conducerea de partid și de stat despre situația creată ca urmare a puternicului cutremur care s-a produs în seara zilei precedente, despre măsurile adoptate în spiritul Decretului prezidențial cu privire la instituirea stării de necesitate pe teritoriul Republicii Socialiste România, pe baza chemării adresate de Președintele Republicii Socialiste România, Comandantul Suprem al Forțelor Armate, tuturor cetățenilor patriei pentru înlăturarea rapidă a efectelor cutremurului și revenirea cît mai grabnică pe făgaș normal a vieții populației, a întregii activități economice și sociale a țării" (după *Agerpres*).

Către îndepărtata – acum – peninsulă iberică pornește o telegramă :

MAJESTĂȚII SALE JUAN CARLOS I
REGELE SPANIEI
MADRID

DIN CAUZA UNUI GRAV CUTREMUR CARE A LOVIT ȚARA MEA ÎN SEARA ZILEI DE 4 MARTIE, A TREBUIT SĂ-MI ÎNTRERUP VIZITA ÎN NIGERIA ȘI SĂ REVIN IMEDIAT LA BUCUREȘTI.

SITUAȚIA DATĂ M-A PRIVAT DE A DA RĂSPUNS INVITAȚIEI AMABILE A MAJESTĂȚII VOASTRE DE A FACE O SCURTĂ ESCALĂ ÎN SPANIA.

SPER, ORICUM, CĂ VOM PUTEA CONVENI ASUPRA ALTEI DATE PENTRU A NE ÎNTÎLNI.

CU CELE MAI DISTINSE SALUTĂRI,
NICOLAE CEAUȘESCU
PREȘEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Răspunsul nu va întîrzia să sosească :

EXCELENȚEI SALE
DOMNULUI NICOLAE CEAUȘESCU
PREȘEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

AM PRIMIT MESAJUL DUMNEAVOASTRĂ PRIN CARE MĂ INFORMAȚI DESPRE TRISTELE ÎMPREJURĂRI CARE V-AU OBLIGAT SĂ SUSPENDAȚI ESCALA ÎN SPANIA.

DEPLÎNG PROFUNDA NENOROCIRE CARE S-A ABĂTUT ASUPRA POPORULUI ROMÂN ȘI VĂ TRANSMIT ASIGURAREA SIMPATIEI ȘI ÎNCURAJĂRII MELE. AȘTEPTÎND UN NOU PRILEJ PENTRU ÎNTÎLNIREA NOASTRĂ, VĂ TRANSMIT SALUTĂRILE MELE CELE MAI DISTINSE,

JUAN CARLOS I
REGELE SPANIEI

De la aeroport, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea de partid și de stat s-au îndreptat direct spre acele locuri din Capitală care au avut cel mai mult de suferit de pe urma puternicului seism, examinînd la fața locului modul cum se acționează pentru înlăturarea urmărilor cutremurului (de la ora sinistrului pînă la ora 9 dimineața, numai de sub dărîmăturile *fostului* bloc „Continental" au fost scoși *peste* zece oameni vii — este greu să ții o evidență strictă în asemenea clipe). Pe întregul traseu străbătut, cetățenii Capitalei — care au răspuns cu fapte de bărbăție la apelul lansat de tovarășul Nicolae Ceaușescu de a se acționa operativ, cu calm și în deplină ordine, sprijinind din plin echipele de intervenție — l-au înconjurat cu adîncă emoție, cu sentimente de profundă dragoste și încredere pe secretarul general al partidului. Ei și-au manifestat în gesturi sobre, de adîncă vibrație lăuntrică, satisfacția de a-l vedea în mijlocul lor în aceste clipe grele, de încordare a voinței întregului popor pentru lichidarea neîntîrziată a urmărilor cutremurului, pentru revenirea la condițiile normale ale activității în toate domeniile. Alături, la bine și la rău, de poporul său, ale cărui năzuințe de progres și propășire le slujește cu nesecat devotament și neistovită energie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat, în această dimineață, imediat după revenirea sa în țară, împreună cu membrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., situația existentă în diferite puncte ale Capitalei, măsurile luate pentru evitarea unor noi victime omenești și pagube materiale, modul în care se acționează pentru înfăptuirea neîntîrziată a sarcinilor stabilite de Decretul prezidențial *(Agerpres).*

7

Un confrate scrie :

Tîrziu, spre dimineață, am văzut ceasurile publice ale Bucureștiului, oprite la ora 21,25. Scoase din uz, ele arată acum aceeași oră. Ora cumplitului seism [de fapt : ora întreruperii — prompte — a curentului electric, căci unde de șoc a ajuns la București, la ora 21,22′20″].

Calculatorul electronic al Centrului de calcul MTTc arată 21:21,47.

Aceeași undă de șoc, călătorind mai departe, a atins și alte țări din sud-estul Europei :

• Pe aproape întreg teritoriul Iugoslaviei a fost resimțit cutremurul produs în seara de vineri la ora 21,23 (ora locală). Seismul a fost înregistrat în aproape toate orașele Iugoslaviei, cu excepția zonei de nord-vest a Sloveniei. La Belgrad, intensitatea a fost de 5 grade pe scara Mercalli. Seismul, care a durat destul de mult, i-a determinat pe locuitorii Belgradului să iasă pe străzi (după agenția *Taniug)* ;

• Cutremurul de la 4 martie, cu epicentrul în România, a fost resimțit cu intensități diferite pe întreg teritoriul Bulgariei. Stația seismologică de la Sofia a anunțat o intensitate de 5—6 grade pe scara Medvedev. Cutremurul a fost cel mai puternic resimțit în orașele Svișlov, Ruse și alte cîteva din zona Dunării (după agenția *B.T.A.)* ;

• Vineri seara aparatele observatorului seismologic al Academiei de Științe din Budapesta au înregistrat un cutremur cu intensitatea de 6 grade pe scara Richter (după agenția *M.T.I. !)* ;

• În noaptea de 4 spre 5 martie, în R. S. S. Moldovenească s-a produs un cutremur. La Chișinău, seismul a avut 7 grade pe scara Mercalli, iar în zona sudică a republicii, cutremurul a fost de gradul 8 (după agenția *T.A.S.S.)*;

• În noaptea de vineri spre sîmbătă, stația seismică din Bratislava a înregistrat un puternic cutremur de pămînt, cu epicentrul în România. Efectele cutremurului s-au resimțit și pe teritoriul Cehoslovaciei. La Bratislava, intensitatea a atins trei grade pe scara internațională de 12 grade (după agenția *CETEKA)*;

• În întreaga Turcie s-a produs, în seara zilei de 4 martie, un cutremur variind ca intensitate între gradele 1 și 5,6 pe scara Richter. Seismul a fost resimțit cel mai puternic la Istanbul (după radio Ankara);

• La Salonic, în nordul Greciei, a fost înregistrată o suită de cinci cutremure cu intensitatea de 3,7 grade pe scara Richter. Seismele au durat aproximativ șapte minute;

• În Italia a fost înregistrat, în 4 martie, un cutremur de intensitate redusă. El a fost resimțit la Roma, Neapole și într-o serie de localități din zona centrală a țării.

Simetric — dar savanții se vor grăbi să precizeze că *nu există absolut nici o legătură* — se produc cutremure de pămînt și în America latină:

• Pe coastele apusene ale Columbiei au fost înregistrate o serie de cutremure puternice. Epicentrul seismelor a fost localizat la Choco, în apropiere de granița cu Panama;

• Vineri seara la Ciudad de Mexico a fost înregistrat un seism de gradul 4,5 pe scara Richter.

Seismele se măsoară pe scări diferite. La noi — în România — s-a adoptat scara Richter:

• gradul doi — abia simțit de majoritatea oamenilor;

• gradul patru — poate produce pagube fizice ;

• gradul șase — socotit drept limita inferioară a seismelor majore ;

• apoi...

Existența unor instrumente de înregistrare mai precise, ca și îndelungatele studii asupra fenomenelor telurice au făcut ca, pentru prima oară de la crearea sa, în 1935, scara Richter, care permite stabilirea intensității unui seism, să fie revizuită recent de către savanții Institutului tehnologic din California. Studierea multora din marile cutremure înregistrate de-a lungul istoriei a dus la constatarea că unele din ele au fost mai puțin violente decît se credea, iar altele, dimpotrivă, au avut intensități mai mari. Potrivit sistemului revizuit, seismul din Chile, din 1960, cel mai mare înregistrat vreodată, este apreciat a fi avut amplitudinea de 9,5 grade, și nu de 8,9 cum se aprecia pînă acum, în timp ce cutremurul care a distrus orașul San Francisco în 1906 se consideră a fi atins numai 7,9 grade, nu 8,2. Importanța adevărată a unui cutremur nu se poate caracteriza după intensitatea seismului, căci ea variază de la un punct la altul, depinde de distanța, de adîncimea focarului, de natura solului și subsolului, de duritatea construcțiilor și de fiziologia și imaginația locuitorilor [...] noțiunea de intensitate nu este suficientă pentru a putea caracteriza importanța reală a unui cutremur de pămînt. Seismologii au fost uimiți, și sînt încă și astăzi [carte publicată în anul 1962], de deosebirea care există uneori între emoția, chiar panica pe care o provoacă un cutremur în rîndurile populației, și mica lui însemnătate reală pe care le-o relevă seismografele. A fost deci necesar ca ei, cercetătorii, să

stabilească o scară a importanței cutremurelor de pămînt, care să reflecte energia adevărată pe baza înregistrărilor efectuate de instrumentele lor, ferite de diversele influențe care tind ori să exagereze efectele unui cutremur, ori să le reducă [specialiștii au apreciat că energia eliberată de cutremurul din 4 martie 1977 a echivalat cu 10 — zece — bombe atomice de tipul celei lansate asupra Hiroșimei]... După o primă încercare a lui Wadati, în Japonia, C. F. Richter elaborează, la Pasadena, o scară a magnitudinilor, destinată să compare între ele cutremurele de pămînt din California. Această magnitudine era calculată plecînd de la amplitudinea maximă a undelor înregistrate de un seismometru de tip bine determinat [...] Noțiunea de magnitudine e incomparabil superioară acelei de intensitate : pentru același cutremur de pămînt sînt numeroase intensități, dar nu există decît o singură magnitudine.

Scara magnitudinilor pleacă de la 0, ca aceea a unei scări obișnuite de temperatură, și așa cum aici 0 nu corespunde deloc indicației „nici o temperatură", deoarece există temperaturi negative, tot așa, pe scara magnitudinilor, 0 nu înseamnă deloc „nici un cutremur de pămînt". S-a convenit, pur și simplu, că un șoc de magnitudinea 0 e destul de puternic pentru ca amplitudinea de undă cea mai mare, înregistrată de un seismograf situat la 100 de kilometri de epicentru, să fie doar de 1 micron.

Contrar scărilor de intensitate, unde progresia e în mod ordinar aritmetică, adică, de exemplu, intensitatea VI înseamnă de șase ori intensitatea I și de trei ori intensitatea II, scara magnitudinilor e logaritmică și fiecare unitate e de zece ori superioară precedentei : magnitudinea 6 valorează de zece ori magnitu-

dinea 5, de o sută de ori 4, de o mie de ori 3, de un milion de ori magnitudinea 0 și este de o mie de ori mai puțin puternică decît magnitudinea 9.

Cele mai mari cutremure înregistrate pînă astăzi n-au atins niciodată magnitudinea 9 ; după formulele adoptate, magnitudinea maximă măsurată de cînd există seismografe, oscilează între 8,6 și 8,8. Energia pe care aceste paroxisme o eliberează sub formă de unde elastice e de aproape un miliard de ori superioară celor mai ușoare cutremure de pămînt identificate. Se poate spune că orice șoc de magnitudinea 8 și inferior acesteia este un cataclism în regiunea epicentrului și nu este deloc recomandabil să te găsești în zona unui cutremur mai mare de gradul VII.

Efectele unui cutremur de pămînt sînt desigur mult mai intense atunci cînd focarul este superficial, decît în cazul cînd acesta este situat în profunzime (*Haroun Tazieff* — „Cînd pămîntul se cutremură" — autorul spune la un moment dat : „Sînt încă vii în amintirea mea alarmele de groază, din frageda copilărie, de la Tbilisi sau de la Borjom, cînd ferestrele zuruiau, iar obiectele cădeau deodată de pe etajeră ; petreceam nopți lungi complet îmbrăcat, alături de mama care, strîngîndu-mă la pieptul ei, era gata oricînd să fugă din casă").

Cutremurul din 4 martie 1977 s-a produs la o adîncime de 110 kilometri, fiind ceea ce se numește un seism „intermediar" :

Este evident că intensitatea distrugerilor înregistrate la sol este mult determinată de profunzimea seismului. Același cutremur produs la 50 de kilometri adîn-

cime, în loc de 110, ar fi făcut poate de zece ori mai numeroase distrugeri, dar, evident, pe un teritoriu mai restrîns.

România are această particularitate a seismelor destul de profunde [...] în timp ce, în lume, cutremurele sînt mai superficiale și, prin urmare, cîteodată de o intensitate mai mică, totuși mai ucigătoare. Această particularitate a cutremurelor subsolului românesc constituie o enigmă pentru seismologi.

Tot ceea ce se poate spune cu siguranță este faptul că Munții Carpați, ca și Alpii, se găsesc pe o linie de întîlnire, o falie profundă, unde se ciocnesc în permanență — apropiindu-se pe nesimțite una de cealaltă — placa tectonică suportînd continentul euroasiatic și cea care suportă continentul african. Aceasta este origina seismelor în România *(René Pichelin — L'Humanité).*

8

Cine ar fi lipsit de cuvenita modestie și-ar intitula enumerarea : „Contribuții la catalogul cutremurelor din secolele XVII—XVIII—XIX, din perimetrul actual al României" — există și referiri anterioare, de pildă în scrierile cronicarului Grigore Ureche, cu privire la seismul din anul 1471 cînd Ștefan cel Mare se afla la masă, cataclism reluat de Mihail Sadoveanu în „Frații Jderi" (datele citate mai jos sînt extrase din cartea lui *Ilie Corfus : „Întîmplări de demult").*

1681

Să să știe cîndu s-au cutremurat pămîntul de au fost cutremur mare, cît n-au mai pomenit altă dată nimenea, luni noaptea spre marți, la ciasuri 7 și un șfertu, în postul Sîntămăriei Mari, în zilele luminatului domnului nostru Io Șerban voevod [Șerban Cantacuzino], avgust 8 dni, l(ea)t 7189 *(însemnare pe o carte veche românească)*;

1738

Mai 8, ziua mercuri la 5 ore ziua, pe cînd domnea Constantin vodă Mavrocordat s-a întîmplat un cutremur foarte cumplit, încît n-au putut oamenii să-și mai amintească, cînd s-a ruinat clopotnița bisericei și au căzut trei coloane de la Foișor și s-au zdruncinat casele monastirei Cotroceni. Și cinu să nu se spaimînte de astfel de cutremur. Să fie aceasta spre vecinica amintire *(tradus din grecește de C. Erbiceanu)*;

Cînd au înblat văleatu 1738 s-au cutremurat pămîntul în luna lui maiu în 31 de zile (la) amiazăzi foarte tare și s-au dus spre ră(să)rit și iar s-au întors îndărăpt. Și plopi să clătina ca de vînt și au clătinat casele. Și au făcut pămîntul mare dudet. Și miercuri s-au cutremurat *(însemnări din Brașov)*;

La anul 1738 au fost cutremur mare în Moldova, căzînd multe zidiri. Și la acest cutremur au căzut și mănăstirea Golăia din Eș, în zilile lui Grigorii vodă Ghica *(însemnare pe un manuscris)*;

Să să știe de cînd s-au cutremurat pămîntul foarte tare în postul Sen Petriului într-o mercur și au căzut Golăe din Iești, let 7246 *(însemnare pe un manuscris)*;

Să s(ă) știe de cînd au fost cutremur mari și au căzdut turla Golăi ș-au crăpat pămîntul la Eș și au eșit ap(ă) și năsip. Ș-alte bisărici și curți s-au smintit. În dzilile lui

Grigori voevod [Grigore al II-lea Ghica], 7246, mai 31 *(însemnare pe un manuscris străin);*

Să să știe de cînd s-au cutremurat pămîntul, cutremurul cel mare, în postul Sîmpetrului, într-o mercuri la trei ciasuri și jumătate din zi, let 7246, mai 31. Și am scris eu, erei Toader *(însemnare pe o carte românească veche);*

Sa (să) știe dă cînd s-au cutremurat pămîntul întăi la leat 7246, întru miercuri, la 6 ceasuri dăn zi. Popa *(Ilie de la Viforîta — însemnare pe o carte românească veche);*

De cînd cutremurul cel mare de demult, leat 7246, mierçuri în Rusalii *(însemnare pe un manuscris);*

Mai 31, leat 7246, miercuri la 3 ceasuri din zi, s-au cutremurat pămîntul foarte tare, încît multe bolte și ziduri ale mănăstirilor și ale caselor au crăpat. Încă unile au căzut aici în București. Iar afară multe biserici și bolte s-au surpat de tot și pămîntul pe alocurea s-au despicat și au eșit apă cu miros de iarbă de pușcă și de pucioasă. Și la 6 ceasuri iar s-au mai cutremurat mai încet. Și la 10 ceasuri tot într-acea zi iar s-au cutremurat. Tot într-această zi au început și o sfîntă icoană, chipul prea sfintii Născătoare de Dumnezeu, a plînge pînă a doozi la o față a arhimandritului, ce o ținea Drăghici logofăt din mitropolie *(însemnare pe un manuscris);*

Cutremuratu-s-au pămîntul în zilile lui Constantin vodă [Mavrocordat], ficiorul lui Niculae vodă, la luna lui iunie (!) dni [fără dată,] l(eat) 7246, într-o miercuri *(însemnare pe o carte veche românească);*

Să (să) știe de cînd s-au cutremurat pămîntul în zilele lui Constantin vodă, mai, la patru ceasuri din zi, miercuri, 31 l(eat) 7246. Cînd în urma cutremu(ru)lui au mai trecut o săptămînă și au început a muri oamenii de ciumă prea foarte groaznec *(însemnare pe o carte veche românească);*

1793

La leatu 1793, noem(vrie) 26, s-au cutremurat pămîntul de s-au surpat casă *(însemnarea lui Constantin ipodicacon, dascăl la mănăstirea Bistrița — pe o carte veche românească);*

Și se știi de cînd s-au cutremurat pămîntul, 1793, noemvrie 27 *(însemnare pe o carte românească veche);*

1793, noemv(rie) 27, la 7 ceasuri și 3 șferturi, s-au cutremurat pămîntul tare, fiind noi în Curtea de Argeș *(însemnare pe un manuscris);*

1793, noemvrie 27, duminică la trei ceasuri fără 20 de minute, noaptea, s-au cutremurat pămîntul, spre luni *(însemnare pe un manuscris — tradus din grecește);*

În anul 1793, nov(emvrie) 27, duminică sara la trii ciasuri den noapti, s-au tîmplat mari cutremur din vrere lui Dumnezău. Și după 3 ciasuri, la al 7 cias, iar au dat, cum și dinspre zioă, fiind cutremur în trei rînduri *(însemnare pe un manuscris);*

Să să știe de cînd s-au cutremurat pămîntul la noemvrie 28, duminică noaptea spre luni, la 3 ceasuri din noapte, la leatu 1793, în zilele domnului Ion Neculae Mavrogheni voevod [de fapt Al. Moruzi] *(însemnare pe o carte românească veche);*

Însămnat-am ca să să știe de cînd au răposat dumneaei cucoana Anastasăica spătar(easa), soțul dumnialui cuconului Ioniți Cantacuzino biv vel spatar, fi:ca dumnialui răposatului paharnic Mateiu Hurmuzachi, la let 1793, noemvrie 28, sîmbătă spre duminică, la 2 ceasuri din zi. În care zi s-au întîmplat și cutremur foarte mare, duminică sara la 6 ciasuri din noapte. Și au ținut cutremuru 25 de minute. Și păr în zîo s-au mai cutremurat de doi ori, dar n-am știut fiind trudiți *(însemnare de „Sluga dumneaei cuconiții, Petrache Veini — pe un manuscris);*

Aici se încheie un secol : al XVIII-lea. Nici următorul secol nu-i foarte sărac în „evenimente seismice" ; le amintim numai pe cele mai însemnate :

1802

Tot într-acestaș anu, toamna, tot la veleat(ul) cel mai sus numit, octomvrie 14, în zio de Vinerea Mare, s-au cutremurat pămînt(u) foarte tare și înfricoșat, cît multe ziduri s-au sfărîmat, biserici, case. Atuncea s-au surpat și Colțea din București *(însemnarea lui Ioan Buzăian — pe o carte românească veche)* ;

La leat 1802 s-au cutremurat tot pămîntul *(însemnare pe o carte veche românească)* ;

La acest leat 1802, crugul lunii 14, slova pashaliei 600, luna lui octomvrie 14, marțea la 8 ciasuri din zi, făcîndu-s-au cutremur pre mare și pre tare a pămîntului în Fra(n)chiia, în partea Asiei, iar mai mult în Europa, fiind rînduit domn în Moldaviia aftom(ă)niciasca împărăție a Țarigrad(ului) Alexandru voevod, fiul lui Constantin Muruzini voevod. Apoi după acest înfricoșat semn al cutremurului, care zidiri vechi și mănăstiri vechi s-au sfărîmat și au căzut, cine poate cu amăruntul a povesti ce au urmat după acestea : vărsări de sînge, căderi de împărății, foamet, lipsire mai de toate, că acelea acestea însemnează *(însemnările monahului Vitalie de la mănăstirea Neamțului — pe un manuscris)* ;

1802, oct(omvrie) 14, la 7 ciasuri și giumătate de zi, s-au cutremurat pămîntul în zîoa pre cuvioasăi maicei noastre Paraschivei, și au ținut 5 menute. Și așa s-au cutremurat de tare, încît au căzut Sfîntul Spiridon și alte mănăstiri și bisărici i casă boerești, și au crăpat pămîntul și au eșit apă cu năsip pe multe locuri, încît cu ochii mei am văzut crăpătura pămîntului în grădina pitariului Angheli. Și a doa zi, miercuri, iarăș s-au cutremurat, dar nu

așa tari. la 3 ciasuri den zi. Și iarăș la 1803 s-au cutremurat pămîntul, simbătă, 21 mart, la un cias de noapti. Și la 11 iar s-au cutremurat și au ținut 2 menute. Și duminică iar, mart 22, s-au cutremurat, fiind oamenii în bisărică, la un cias de zi *(însemnare de Antohi Sion — pe un manuscris)*;

În leat 1802, octomvrie 14, au fost un cutremur mare, care au ținut aproape de un cias necurmat, cît au căzut multe case, biserici, au zdrobit mai toate binalile mari. Atunci au căzut și turnul Colții din București *(însemnarea protopopului C. Sachelarie — pe un manuscris)*;

1802, s-au cutremurat pămîntul la Vinere Mari, țiind cutremurul 14 minuti, octomv(rie) 14 *(însemnare pe un manuscris)*;

La leat 1802, octomvrie 14, s-au cutremurat tot pămîntul la 7 ceasuri din zi și au căzut biserici multe și case, crăpa pămîntul și au ișit apă și păcurăm în zilile lui Ipsilantu vodă *(însemnarea lui Ilie Izbășescu — pe un manuscris)*;

Am găsit la o carte scrisă cu mîna zicînd că la leat 1802, octomvrie 14, s-au cutremurat pămîntul foarte tare, cît multe sfinte mănăstiri s-au dărîmat pînă în pămînt și case boerești cu totul s-au sfărîmat și pre alocurea rău au crăpat pămîntul și au eșit apă neagră ca păcura și împuțită, cît să spăriiase lumea, că copaci da cu vîrfurile în pămînt *(însemnarea lui Ioan Diudiu logofăt — pe o carte românească veche)*;

La leat 1802, octomvrie 14, într-o marți, în zioa de Vinerea Mare, pă la 7 ceasuri din zi, s-au cutremurat pămîntul înfricoșat, cît n-au mai pomenit acest rînd de oameni *(însemnarea lui R.G. — Robul Gheorghe — pe un manuscris)*;

În zioa de Vinerea Mare, la l(eat) 802, oc(tomvrie) 14, s-au cutremurat pămîntul foarte tare. Zid(ul) mănăstirii

Sf. Ion din Focşani au căzut, cu multe odăi, turnurile bisericii, bolt(a), zidiri alte multe s-au dărăpănat *(însemnarea lui Dimitrie biv vel armaş din Costeşti — pe o carte românească veche)*;

1802, octomvrie 14, marţi, s-au cutremurat pămîntul foarte tare, încît au căzut mul(te) turnuri du pe la sfintele besearici, iar alte din besearici au căzut de tot. Aici, în Bucureşti, s-au ruptu şi turnul cel înalt Colţea, care era podoaba oraşului, iar din casele boereşti şi din cele de obşte prea puţine au scăpat zdravene. Însă acest cutremur s-au întîmplat la 3 pol ciasuri din zi, iar de ar fi fost în vremea adunării norodului la rugăciune (precum era şi zi de praznic), s-ar fi făcut groaznică moarte. Sau de ar fi ţinut mai mult, poate că să strica şi pămîntul cufundîndu-se, căci la multe locuri s-au desfăcut pămîntul, eşind năsip şi apă *(însemnarea lui Nicolae logofătul de la episcopia Argeşului — pe un manuscris)*;

La anul 1802, octomvrie 14, în zilele mării sali Alexandru Moruz voevod, au fost cutremur mare, încît în Eş mai toati zidirile de piatră au crăpat şi la unile din mănăstiri au căzut cubelile, iar cît au mersu în gios şi mai mari cutremur au fost, că şi pe uni locuri pămîntul s-a despicat şi au eşit apă *(însemnare pe un manuscris)*.

„Cutremul cel mare" cum au numit bucureştenii secolului trecut seismul din ziua de 14 octombrie 1802, coincidea cu urcarea în scaun a domnitorului Constantin Vodă Ipsilante care se afla în drum spre Capitală. Sinistrul l-a surprins în comuna Radovanu unde s-a rugat pentru salvarea supuşilor. O stampă a timpului arată cum zburau acoperişurile şi coşurile caselor, cum crăpau zidurile şi lumea alerga înnebunită spre mijlocul străzii. Ulița Mare i se spunea pe atunci acestui drum care mergea spre Curtea Veche. Atunci a căzut, cum scrie Gion, renumita clopotniţă de la Colţea „care era podoaba oraşului cu ceasornic".

Potrivit aceleiași surse, preluată din povestirile orale, se zice că, clopotul cel mare rostogolindu-se de sus a acoperit un negustor ambulant care vindea mărunțișuri în gangul turnului. „Cînd au început zguduielile, ceva asurzitor și ne mai auzit, niște strigăte, zbierete, mugete, urlete s-au ridicat către ceruri, amestecîndu-se cu zgomotul duduiturilor, care se rostogoleau pe sub pămînt (...) fiecare se aștepta ca pămîntul să-i crape sub picioare și să-l înghită în adîncurile sale.“ Tot în ziua aceea s-a prăvălit frumoasa clopotniță de la Radu Vodă și s-a năruit pînă la temelii mînăstirea Cotroceni, rămînînd numai poarta. Zidurile erau jos. Cronica lui Dobrescu pomenește că s-ar fi despicat scoarța pămîntului „Cît ar încăpea un om cu calu“ și a țîșnit la suprafață apă și catran. Istoricii presupun că ar fi fost vorba de o rupere specifică unor asemenea seisme catastrofale *(Teodat).*

În copilărie, marele poet rus Alexandru Sergheevici Pușkin, a trăit un timp la Moscova. Odată, jucîndu-se în grădină sub privegherea dădacei, el își aținti privirea asupra unei statui de marmoră. Și i se păru că această figură de piatră se apleacă și cade peste el. Speriat, el începu să plîngă și se repezi spre dădacă. Femeia, care dormita pe bancă și nu observase nimic, liniști pe băiețaș adresîndu-i cuvinte încurajatoare. Pușkin avea pe atunci trei ani și se prea poate ca totul să se fi petrecut astfel, căci faptul în sine este verosimil : în acea zi, 26 octombrie 1802, a avut loc un cutremur. Mulți locuitori ai Moscovei avură cîteva minute de ameteală ; ei auziră cum zăngăneau vasele din dulapuri, cum trosneau și se deschideau de la sine ușile, cum zornăiau geamurile ferestrelor; în unele locuri se surpa tencuiala. Toată lumea vorbea numai despre acest eveniment nemaiauzit. La

Moscova, și nu numai la Moscova, ci și în alte multe orașe ale Rusiei, solul a oscilat timp de cîteva minute. Și cu cît era mai aproape de munții Carpați, cu atît mai puternic s-a zguduit solul *(G. P. Gorșkov)*.

Cei care, cîndva, însemnau pe cărți sau pe manuscrise datele unor cutremure de mai mică sau de mai mare intensitate, nu erau, evident, nici seismologi de profesie, nici oameni înzestrați cu seismografe, oricît de elementare, cum aveau de pildă, încă în urmă cu două milenii, chinezii : un clopot straniu, împodobit cu opt dragoni privind către opt azimuturi (unghiul format de planul meridianului unui loc cu planul vertical al direcției respective *egal* azimut), în ciocul fiecăruia aflîndu-se o bilă ; orice șoc de o anumită putere provoca exact căderea bilei din pliscul dragonului care se găsea pe direcția de origine a cutremurului... Totuși, însemnările își au rostul lor, putînd — datorită lor — să deducem ce intensitate pe scările actuale, seismice, a măsurat un cutremur cum a fost cel din 1802, dacă pămîntul s-a crăpat, și zidurile de piatră (gradul X pe scara Mercalli ?).

Nici secolul nostru minunat, cu uimitoarele sale mașini și născociri, n-a fost scutit de șocuri tectonice. La noi : 1903, 1908, 1912, 1940, 1977...

1908

Ziarul „Universul" anunță un cutremur de mare intensitate difuzat din nord-vest spre sud-est, pe o mare suprafață de teren, de la Tr. Severin pînă-n Dorohoi, cu accentuări la Roman, Adjud, Rm. Sărat. „Cetățenii fugeau de prin case dezbrăcați, închinîndu-se. Femeile fugeau prin curți și pe străzi cu copiii în brațe, țipînd. Ceasornicele s-au oprit. Clopotele de la biserici sunau, sunau și au produs o panică și mai mare."

Cutremurul a avut trei momente explozive la interval de trei minute. Ultima fază a produs „zguduituri înfricoșătoare" și „formidabile bubuituri subterane". S-au dărîmat mai ales locuințele vechi.

1940

Se adaugă, la aceste acte sîngeroase [referire la cele făptuite de regimul legionar-fascist venit atunci la putere] și o calamitate naturală ; cutremurul catastrofal din noaptea de 9 spre 10 noiembrie, cel mai puternic din cîte bîntuiseră pînă atunci Bucureștii. Cutremurul a făcut să se prăbușească blocul Carlton, pricinuind moartea mai tuturor locatarilor săi surprinși în somn de sinistru : circa trei sute de persoane *(C. C. Giurescu — „Istoria Bucureștilor").*

10 noiembrie — Are loc un cutremur cu o arie macroseismică de 2 milioane kilometri patrați. A fost resimțit la Budapesta, Varșovia și Leningrad. Teritorii cu zguduiri puternice : Bîrlad, Focșani, Panciu și zona dealurilor subcarpatice din nordul Ploieștilor. Prof. G. Demetrescu, directorul Observatorului astronomic din București, i-a determinat focarul în regiunea Putna, la longitudinea 26°6′ și latitudinea 45°8′. Cutremurul s-a manifestat prin „zgomot violent de geamuri sparte în țăndări, fragmente de zidărie prăbușită, nori de praf, beznă totală, panică mare pentru că oamenii dormeau. Blocurile s-au îndoit de cîteva ori în toate direcțiile, pereții au crăpat, balcoanele s-au prăbușit, locuitorii s-au refugiat în Cișmigiu cu perne, cu pături și cu geamantane".

În București s-a prăbușit un singur bloc : Carlton.

Clădiri avariate : Opera Română, hotelul „Dinu" din fața Gării de Nord, imobilul Bahory din Șerban Vodă, clădirea Ministerului de Interne, Palatul Justiției. Străzi acut afectate : Bulevardul Elisabeta, Calea Victoriei, str. Brezoianu,

str. Academiei, str. Biserica Enei, Bulevardul Brătianu, Calea Griviței, str. Banu Manta, str. Basarab, șos. Ștefan cel Mare, str. Șerban Vodă. Așezări profund lovite : Ploiești, Panciu (complet distrus), Focșani (complet distrus), Buzău, Tîrgoviște, Moreni, Bîrlad, Vălenii de Munte, Giurgiu, Galați, Craiova.
Sub dărîmăturile blocului Carlton au murit peste 200 de oameni. Au avut de suferit 1 500 de case. Ziarul „Curentul" relatează că după cutremur Capitala părea ieșită dintr-un bombardament...
Clădiri solide din beton armat se clătinau ca niște jucării în bătaia vîntului, zgomote înfricoșătoare ca duduitul de motor, mugete ce răzbăteau din adîncul pămîntului au însoțit cutremurul. În panică, unii au sărit pe ferestre. Mobilăria, sticlăria s-au distrus. Ceasornicele s-au oprit. Coșurile se prăbușeau. Crucile de pe biserici de asemenea *(Universul).*

Cei cîțiva răniți scoși — în 1940 — de sub dărîmături, după 3—4 zile n-au supraviețuit *sindromului de strivire,* ceea ce dovedește cît de mult a evoluat medicina, dîndu-ne totodată întemeiate speranțe în ceea ce privește, în general, lupta omului cu natura.

1977...

Ce se întîmplă acolo, în adîncuri, la cotul Carpaților iată întrebarea pe care și-o pune, după seismul din 4 martie — un om de știință român :

> O înșiruire a marilor cutremure care au avut loc în ultimele 13 luni ar lăsa impresia că fenomenele seismice se aglomerează și că Terra trece printr-un moment de criză. Ce spun statisticile în această privință? Anual au loc circa 50 000 de cutremure (130 pe zi), distribuite, desigur, pe tot globul [H. Tazieff fur-

nizează alte cifre]. Marea majoritate a lor sînt însă atît de slabe, încît se află sub limita perceperii de către om. Seisme mari, cu magnitudinea peste 6,2, se produc cam 24 în medie pe an, cu magnitudinea peste 7 circa 2, iar cu magnitudinea peste 8 doar 1,46 (adică 2 în 3 ani). Față de aceste date strict statistice, evenimentele ultimelor 13 luni ar indica o aglomerare de seisme mari : două cutremure cu magnitudinea 8 (27 iulie în R.P. Chineză și 16 august în Filipine), alte două peste 7 (în Guatemala și România). Dar nici această aglomerare nu este cu totul ieșită din comun, căci istoria a inregistrat situații și mai ciudate. În intervalul 1904—1964 au avut loc pe glob 125 cutremure puternice și foarte puternice (cu magnitudinea peste 7,7) — deci, în medie, două pe an ; în anii 1904—1905 s-au consumat însă 12 din ele. O astfel de aglomerare de mari evenimente seismice nu se poate repeta, spun calculele, decît la 2257 ani...

Înșiruind astfel de cifre riscăm să pierdem contactul cu realitatea, reprezentată prin catastrofe reale, crude, nu prin întîmplări probabilistice. Să reținem o semnificație majoră, aceea că *trăim pe o planetă dinamică, în perpetuă vibrație, și că pe acest fundal, permanent și dintotdeauna, s-a dezvoltat civilizația umană, în linie ascendentă și neclintită de zguduirile naturale.*

Concluzia de mai sus este tot atît de valabilă și dacă restrîngem aria de investigație la teritoriul țării noastre. Documentele antichității, cronicile românești și mai de curînd înregistrările științifice se înlănțuie pentru a ne prezenta un tablou destul de complet a ceea ce a însemnat trecutul dinamic, seismic, al teritoriului României. Profesorul Ion Atanasiu a cata-

logat în anul 1942 aproximativ 400 de cutremure simțite de om, din antichitate și pînă în acel an, cutremure cu efecte mai mult sau mai puțin dramatice. Și tot profesorul Atanasiu a separat, după o analiză migăloasă, diversele tipuri de cutremure după locul lor de producere, identificînd 15 zone de focare, distribuite pe tot teritoriul țării. Dintre acestea însă, doar o singură zonă este producătoare de mari seisme, Vrancea, de unde și numele de *cutremure vrîncene*.

Cutremurele vrîncene sînt cele care au frapat în mod deosebit pe contemporani din cauza intensității lor. Așa se face că au rămas consemnate în special cele din 1471, 1620, 1701, 1738, 1802, 1829, 1894, 1912 și puternicul cutremur, încă viu în amintirea multora, cel din 1940. Dar, în afara acestor evenimente ieșite din comun, Vrancea este sediul unei activități seismice aproape permanente.

Cutremurele cu sediul în Vrancea au cîteva caracteristici remarcabile : au o mare zonă de maximă intensitate, se fac simțite pe o mare suprafață (arie macroseismică), de la Leningrad și Moscova pînă în Grecia, au o componentă verticală manifestată pînă la 160 km de epicentru și prezintă adesea două zone de intensitate maximă, dispuse simetric față de zona epicentrală, în Moldova și Muntenia, fără ca zona epicentrală să fie cea mai puternic afectată. Focarele se găsesc la adîncimi variabile, de la 20 la 185 km, cele la peste 100 km fiind mai numeroase. Interesantă este proiecția la suprafața terenului a hipocentrelor : cele cu adîncime de 25—30 km au epicentrele la est de Focșani, cele cu adîncime de 100 km — la limita dintre munți și depresiunea Vrancei, iar cele cu adîncime de peste 150 km — la vest, în munte, pe o linie ce trece pe la izvoarele Bîscelor și ale Putnei. Ele se

dispun astfel pe un plan înclinat ce coboară dinspre est spre vest.

Această dispersie mare a focarelor vrîncene a constituit mult timp o enigmă pentru geologi, care nu reușeau să găsească elementele tectonice de care să le lege. În zona din fața curburii Carpaților erau astfel cunoscute două mari fracturi, liniile Peceneaga-Camena și Capidava-Canara, care încadrau oarecum zona Vrancea, dar care, fiind verticale, nu puteau explica înclinarea planului de naștere a cutremurelor. Abia recenta teorie a tectonicii de plăci a oferit și pentru seismele vrîncene, ca pentru aproape toate fenomenele dinamice care animă globul, o explicație logică.

Într-un articol anterior (*Contemporanul*, nr. 8/1977), am schițat în linii generale esența teoriei tectonicii globale, strălucit demonstrată prin forajele suboceanice efectuate de vasul Glomar Challanger. Structura și dinamica fundurilor oceanice putea să pară atunci o chestiune teoretică, fără contingențe cu ceea ce se întîmplă aici, în mijlocul continentului european. Tragicul cataclism care ne-a afectat țara a demonstrat contrariul. O dată mai mult, s-a dovedit că globul pămîntesc este un tot, un organism unic, în care fiecare părticică depinde de tot restul, după cum ansamblul este o consecință a însumării părților componente.

Conform teoriei tectonicii globale, suprafața pămîntului este acoperită de 10 plăci mari și cîteva mai mici, constituite dintr-o tranșă groasă de 100 km numită *litosferă*. Litosfera plutește pe *astenosferă*, un strat plastic unde au loc mișcări de convecție ce antrenează și plăcile, care sînt animate astfel de miș-

ca să acumuleze tensiuni ce pot duce la declanșarea unor seisme. Cazul tipic al ciocnirii a două mase continentale îl prezintă India și Asia Centrală unde se plasează importante seisme. *Caracteristic cutremurelor de subducție este faptul că ele își consumă energia acumulată într-un singur act violent,* spre deosebire de cutremurele de falie de alunecare, unde degajarea se face prin cutremure repetate.

Dacă încercăm să încadrăm cutremurele vrîncene în schema de mai sus, trebuie să plecăm de la un fapt cert, acela că limita dintre litosferă și atmosferă se află, aici, la 90 km. Aceasta înseamnă că seismele au hipocentrul în majoritate în astenosferă, neputînd fi deci legate de nici o falie. În plus, am arătat mai sus că ele se plasează pe un plan înclinat care nu poate fi decît un plan Benioff. Dealtfel, numai cutremurele situate pe un astfel de plan generează două zone divergente de maximă intensitate, fenomen tipic pentru cutremurele vrîncene. Concluzia clară este că focarele vrîncene se datoresc unui fenomen de subducție, deci coliziunii a două plăci litosferice.

Mecanismul de mișcare al plăcilor poate fi descifrat prin mărturiile geologice. Procesul este deosebit de complicat prin existența între marea placă euroasiatică și cea africană a unor microplăci și a unor ghirlande insulare care au stat în decursul erei secundare și terțiare în diverse raporturi de subducție sau alunecare laterală. Esențial este faptul că, începînd de acum circa 10 milioane de ani, a fost activă subducția plăcii est-europene sub o placă ce purta

Carpații, ea ducînd, prin topire, la edificarea lanțului eruptiv Hărghita-Călimani-Oaș. Subducția, oprită acum la suprafață, continuă la mare adîncime, cu deplasări infime, suficiente însă pentru a acumula, în cîteva decenii, energia declanșării unui mare seism.

Dacă mecanismul general de producere a cutremurelor vrîncene este explicat astfel prin tectonica plăcilor, delimitarea plăcilor nu este tot atît de ușoară. Se vorbește de o placă moesică, de o placă a Mării Negre, care s-ar subduce între cele două falii Peceneaga-Camena și Capidava-Canara, de o placă est-europeană și de alta carpatică sau intra-alpină. Nu există de fapt, pînă în momentul de față, elemente suficiente de cunoaștere care să permită o trasare sigură a limitelor, iar modelele propuse de diverși autori rămîn deocamdată în domeniul ipotezelor. Un fapt pare a se desprinde însă de pe acum: în propagarea undelor seismice generate de planul de subducție vrîncean un rol de seamă revine fracturilor crustale — adică a celor care nu depășesc 50 km în adîncime, dar care ecranează, reflectă și refractă undele seismice. Liniile identificate de profesorul Ion Atanasiu și denumite *linii de sensibilitate seismică* ar putea să reprezinte astfel de fracturi, ce urmează să fie studiate și cu alte metode. De aceea, printr-un efort comun, al geologilor, geofizicienilor și seismologilor se poate ajunge la o cunoaștere temeinică a structurii adînci a teritoriului din partea de est a țării și a proceselor dinamice ce au loc aici, pe baza căreia să înțelegem mai profund mecanismele de formare și propagare a cutremurelor vrîncene. *(Dr. Marcian Bleahu)*

9

Jumătate de zi de la seism.
A VOI ÎNSEAMNĂ A PUTEA

(proverb)

Parcurgînd pe jos bulevardele Magheru, Bălcescu și Republicii, Piața Universității, strada Academiei, secretarul general al partidului s-a oprit în punctele unde seismul a provocat grele pierderi umane și materiale : blocul de la întretăierea bulevardului Magheru cu strada Nikos Belpiannis, la parterul căruia se afla o cofetărie [„Casata"], imobilul în care se găsea o altă cofetărie — „Scala", blocul din fața stației „PECO" de la hotel „Lido", clădirea de la intersecția străzii Onești cu același bulevard, care adăpostea pensiunea „Bulevard", blocul din apropierea Universității la parterul căruia se afla restaurantul „Dunărea", una din clădirile de pe strada Ion Ghica situate vizavi de Ministerul Comerțului Exterior, imobilul de la întretăierea străzilor Edgar Quinet și Academiei, cunoscut pentru papetăria care se găsea la parterul lui. Sînt clădiri datînd din perioada dintre cele două războaie mondiale, ridicate de proprietari, interesați în primul rînd de cîștig și mai puțin de trăinicia construcțiilor, clădiri pe care cutremurul le-a transformat fulgerător în uriașe mormane de dărîmături.

Un mare număr de utilaje și mașini de tot felul — autobasculante, macarale, excavatoare, buldozere — sînt concentrate în aceste zone grav afectate. Echipele de intervenție, formate din unități ale Forțelor Armate și Ministerului de Interne, formațiuni ale gărzilor patriotice și numeroși alți oameni ai muncii lucrează neobosit la salvarea persoanelor

prinse sub dărîmături, la evacuarea locuitorilor din imobilele periclitate, la înlăturarea molozului și degajarea arterelor de circulație.

Informîndu-se în detaliu asupra împrejurărilor în care se acționează, tovarășul Nicolae Ceaușescu cercetează îndeaproape situația din fiecare punct vizitat. Secretarul general al partidului a dat instrucțiuni ferme privind accelerarea la maximum a operațiunilor de salvare a răniților, de asigurare a asistenței medicale de urgență. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se treacă neîntîrziat la evacuarea tuturor locatarilor din blocurile avariate, a tuturor imobilelor care nu oferă suficiente garanții de securitate pentru locuitorii lor, creîndu-li-se condiții corespunzătoare de cazare. S-a insistat, de asemenea, asupra necesității de a concentra maximum de utilaje și mașini, un număr sporit de echipe de intervenție pentru grăbirea finalizării acțiunilor întreprinse de organele de partid și de stat.

Informat, pe parcursul vizitei, despre măsurile adoptate pentru restabilirea liniilor de curent electric în majoritatea cartierelor Capitalei, a aprovizionării cu apă, cu alimente de bază — carne, pîine, lapte, conserve, apă minerală — pentru controlul alimentelor din depozite și organizarea unor echipe antiepidemiologice, secretarul general al partidului a arătat că o deosebită atenție trebuie acordată acțiunilor de ajutorare a populației sinistrate, de asigurare a unor condiții normale de viață și muncă, într-un timp cît mai scurt, tuturor cetățenilor Capitalei. Unele indicații s-au referit la necesitatea demolării imobilelor care nu mai oferă siguranță, la ridicarea, în locul lor, a unor edificii trainice.

Puternic încurajați de prezența secretarului general al partidului, cetățenii Capitalei, care participă cu energie la înlăturarea consecințelor cutremurului, îl înconjoară pe tovarășul Nicolae Ceaușescu cu profundă stimă și respect. Ostași ai forțelor noastre armate, membri ai gărzilor patriotice, care s-au grăbit să vină în ajutorul populației sinistrate, îl salută cu sentimente de adînc devotament pe președintele republicii, comandantul suprem al forțelor armate. Alături de ceilalți locuitori ai Capitalei, ei dau glas hotărîrii lor de a acționa în deplină unitate, cu înalt spirit de răspundere pentru ajutorarea persoanelor afectate de cutremur, pentru normalizarea rapidă a situației în zonele calamitate, pentru asigurarea desfășurării în cele mai bune condiții a întregii activități economice și sociale din cel mai mare centru urban al țării.

Zeci de mii de oameni îl înconjoară cu adîncă dragoste pe secretarul general al partidului, care parcurge un adevărat culoar viu în fluviul uman. Cetățenii Capitalei își exprimă admirația și respectul lor nemărginit față de activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, venit, la capătul noii sale misiuni de prietenie, pace și colaborare, fără o clipă de răgaz, după o noapte de zbor, să împărtășească grijile și preocupările poporului său în acest moment de grea încercare, să îl îmbărbăteze cu sfatul și exemplul muncii sale neobosite consacrate propășirii României.

La cîteva minute după încheierea vizitei a fost convocată, la sediul C.C. al P.C.R., o ședință operativă de lucru a Comitetului Politic Executiv, care a stabilit măsurile ce trebuie luate în continuare pentru soluționarea tuturor problemelor ce le implică această grea încercare prin care trece poporul român, pentru

ocrotirea populației sinistrate, limitarea pagubelor materiale, reluarea neîntîrziată a ritmului normal de viață și de muncă pe întreg teritoriu al țării. *(Agerpres)*

10

Vineri, la acea oră de seară — 21,22'20" — ce *anume* să fi făcut fiecare din victimele teribilei explozii de energie care a țîșnit, neașteptat, din adîncul Pămîntului ?

• o mamă și-a culcat probabil băieții, după ce i-a îmbăiat și hrănit, unul de un an — Andrei, celălalt de doi ani și cinci luni — Bogdan, apoi i-a surîs afectuos soțului și... *(Doina Badea* — se spune c-ar fi fost născută în noaptea celuilalt cutremur de la 9/10 noiembrie 1940. Aflat de față, mai tîrziu, cu o echipă de filmare, la blocul fost „Continental", regizorul Vlad Bîtcă recunoaște șuba înflorată a cîntăreței, în mormanul de moloz ; cu puțin timp înainte, a filmat-o în șuba aceasta care *acum* și-a pierdut trupul) ;

• doi părinți, Liliana și Verner, aniversează împlinirea — de către fiica lor Anca — vîrstei de 21 de ani și... (în strada Galați nr. 48—50) ;

• și altă tînără își aniversează ziua de naștere — împlinește 22 de ani la 4 martie — în casa unor prieteni, la etajul șapte, împreună cu logodnicul ei, însă, deși blocul (str. Tudor Arghezi nr. 1) se prăbușește, scapă, fiind scoasă de sub dărîmături după 128 de ore de la cutremur *(Livia Negoiescu)* ;

• îmbrăcat comod în blue jeans, față-n față cu un prieten regizor (Alexandru Bocănet de la Televiziune), un actor stă de vorbă (pesemne despre rolul din filmul

regizat de Al. Bocăneț, *Gloria nu cîntă)*, în timp ce soția lui, tot actriță, părăsește blocul împreună cu cîinele lor, fiindcă, doar cu cîteva minute mai înainte, acesta a devenit extrem de agitat — nici nu apucă bine să iasă, blocul e la pămînt, actorul va fi găsit în casa scărilor, cu ochelarii metalici pe piept *(Toma Caragiu)*;

• un bărbat vine acasă (bloc „Dunărea"), obosit, face baie și vrea să se odihnească, dar soția stăruie să coboare pînă la florărie, să ia niște flori, fiindcă a doua zi merg la nașa și...

• un baschetbalist se află, în urmă cu o săptămînă, pe terenul de joc; înfuriat că arbitrul ia o măsură „nedreaptă", în loc să paseze mingea adversarilor, trage un șut și-o proiectează în tribune — suspendare pentru o săptămînă — echipa lui pleacă, vineri de dimineață, în deplasare, pentru jocul următor, el rămîne acasă și...

• „Copiii se culcaseră de o jumătate de oră. Cînd a început cutremurul am crezut că este unul slab și n-am dat importanță. Apoi au început mișcările ondulatorii. Lămpile înnebuniseră. Toată familia coborîse încet pe scară, inclusiv o mătușă care era la al treilea preinfarct. Eu am avut un moment de iluciditate în ultimul moment, am urcat pe tocul ferestrei și am sărit. Toți vecinii ieșiți afară m-au ajutat. Într-o jumătate de oră am fost la spital. Mîine (marți), soția trebuie să nască. Sînt deprimat de tot ce am auzit. Durerea mea nu înseamnă nimic pe lîngă viețile pierdute. Regret enorm clipa aceea cînd mi-am pierdut cumpătul pentru că aș fi putut astăzi să dau o mînă de ajutor" (baritonul *Dan Iordăchescu* — ambele picioare fracturate);

• o familie veghează, doar la lumina luminărilor, un mort, cînd, dintr-o dată, spre groaza celor prezenți, mortul începe să se miște în coșciug...

• niște părinți se decid seara, la inspirație (stau pe Calea Moșilor), să le facă o vizită-surpriză copiilor care, și ei, au doi copii (stau pe strada Tudor Arghezi) ; dar și copiii, împreună cu nepoții, decid să le facă o vizită-surpriză părinților — cutremurul îi surprinde pe toți în oraș, îndreptîndu-se unii spre alții — ambele blocuri prăbușite ;

• o cîntăreață de operă ascultă „Norma", interpretată de marea Troianos de la Scala din Milano, un rol la care visează după succesele din „Doamna Chiajna", „Carmen", „Don Carlos", „Oedip" — ascultă pînă cînd... (mezzosoprana *Mihaela Mărăcineanu*) ;

• „Eram la «Scala» la cofetărie. Mîncam prăjitura și aveam oranjada pe masă. Cînd... paharul s-a răsturnat. Am strigat — cutremur. Mi-am luat soția în brațe și am ieșit în fugă. Apoi... în locul cofetăriei nu mai rămăsese decît praf. Soția sîngera. Eu la fel. Eram răniți. Eu doar la mîini, soția la genunchi și la mîini. Mai grav. Mi-am smuls cămașa și am pansat-o. Cineva m-a ajutat să mă urc în mașină. Aveam ambele mîini lovite de sticlă. Am condus cum am putut pînă la Brîncovenesc. *(Constantin Chiriță,* 26 ani, subinginer la Institutul de Fizică Atomică) ;

• o femeie spală farfurii în laboratorul cofetăriei „Scala" cînd... *(Floarea Iordache)* ;

• „Făcusem baie și ostenită m-am culcat mai devreme. Cînd a început cutremurul o studentă, vecină, mi-a strigat să fugim jos, pe scări. Eu n-am vrut. Am rămas pe hol și m-am prins cu mîinile de două uși. Deodată s-a făcut o gaură prin care am căzut în picioare. Am avut timp să-mi pun o oală în cap. Uitați ce tăietură mi-a făcut la ochi ! În aceeași clipă am văzut cum studenta a fost pur și simplu decapitată. Pe urmă a căzut hidroforul. Am zburat prinsă de el pînă într-o grădină din apropiere. Am reușit să escaladez un gard ajutată de

doi oameni. S-a nimerit un doctor cu mașina lui. M-a adus aici, unde mă vedeți. Dar nu știu de ce, în timpul cutremurului, nu mi-a fost frică deloc" *(Suzana Töroc* — 62 ani — din blocul *fost* Popa Rusu nr. 11, etajul opt — diagnostic : „politraumatism acut" — peste cîteva zile : „CU ADÎNCĂ durere, familia ing. Roman Gustav anunță sfîrșitul năpraznic, în cutremurul din 4 martie 1977, a scumpei lor soră, cumnată și mătușă BABA TÖROC. Singurul ei frate Gusti, cumnata Lili, nepoții Adi, Viki și Irina n-o vor uita niciodată pe Bobița lor. Dragostea și devotamentul cu care ne-a înconjurat toată viața, ne vor rămîne veșnic în suflet") ;

• doi activiști de partid *(Petre Gheorghiu* și *Emanoil Drob),* în jurul orei nouă și zece minute seara, pornesc spre casă de la sediul din Piața Amzei, decișI să intre la cofetăria „Scala", pentru a cumpăra dulciuri, apoi însă se răzgîndesc și intră la o bere, la restaurantul „Intim", în timp ce „Scala"...

• „În seara aceea cumplită dereticam prin bucătărie. Soțul meu era în dormitor. Îmi aduc aminte că a căzut vitrina... Am auzit mai tîrziu, cît a trecut nu știu, doi bărbați care vorbeau între ei : «Trăiește, Ioane, trăiește. E grav rănită, dar trăiește. Repede o mașină. Caută o Salvare». Am deschis ochii. Erau doi soldați. I-am întrebat cum au ajuns la etajul 10. Mi-au răspuns că m-au găsit undeva pe stradă, acoperită de moloz și cărămizi. Am ridicat ochii. Blocul nostru nu mai exista..." („Deodată m-am trezit în stradă... cu pat cu tot" — povestește *Mihai Oțel,* soțul Eufrosinei Oțel — bloc *fost* Bibliotecii nr. 6 — etajul zece) ;

• „Eram la etajul cinci, cu tata. Mi-am dat seama că e aprins aragazul și am alergat să-l sting. Atunci am auzit-o pe vecina mea, Melania Cîrje și pe fetița ei țipînd și bătînd în ușa de la bucătărie. Li se blocase ușa, iar

scara de serviciu, pe unde încercaseră să se salveze, era dărîmată. M-am repezit, am deblocat ușa și au ieșit"... (prof. *Ion Săceanu)*;

• „Am vrut să ies din apartament, dar mi s-a blocat ușa. Dacă nu se bloca, ieșeam și cădeam în gol" (ing. *Ion Zavera* — bloc *fost* Lizeanu);

• „Cînd a început cutremurul m-am repezit la copil, l-am luat în brațe și am început să cobor în fugă scara. Eram aruncată cînd în balustradă, cînd în perete. M-am trezit afară, desculță, rătăcită de soțul meu. Eram îngrozită, fetița care are patru luni se uita la mine și rîdea, nu înțelegea ce se petrece" *(Camelia Ionescu* — asistentă medicală — locuiește într-un bloc din Drumul Taberei);

• „Lucrez la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei și locuiam aici *[fost* „Casata"], la etajul întîi, apartamentul 1, împreună cu familia doctorului chirurg Georgescu, paralizat sărmanul. Am fost blocată de ziduri în camera de la mijloc. Am început să strig după ajutor. M-au auzit doi trecători, tineri, care s-au apropiat de mine, m-au căutat cu lanterna prin întuneric pînă m-au găsit. Mi-au spus să nu mă mișc. Au dat bucățile de zid la o parte și m-au scos. Mă rog să aibă parte de sănătate" *(Floarea Antone)*;

• „Locuiesc într-un imobil de beton din sudul Bucureștiului. La ora aceea eram în baie. Apa a început să se agite. Am înțeles. În întuneric, am înșfăcat un pantalon și o cămașă, fără să mă mai șterg. Am mers pe sticlă spartă. Mama a luat o pătură, fratele meu a luat banii din casă. Ne-am regăsit pe scară... Am coborît spre un parc din împrejurimi" *(Mihai Grigorescu* — 18 ani — adaugă: „erau 3 grade plus și am rămas toată noaptea sub luna plină");

• „Totul a început să miște, luminile s-au stins. Am căzut. Am încercat să mă ridic, însă era imposibil. Zgu-

duiturile s-au repetat, din ce în ce mai lungi, din ce în ce mai violente" (un bucureștean care nu-și dă numele);

• Un bunic, cînd simte cutremurul, își ia nepotul (de cîteva luni) în brațe, și începe să joace prin casă, în ritmul cutremurului, numai să nu se sperie odrasla;

• Un martor ocular declară unui corespondent străin (de la „*L'Humanité*"): „Totul era alb în centrul orașului. Cu greu puteai respira. Oameni surprinși sub dărîmăturile restaurantului «Dunărea» au reușit să-și croiască o ieșire. Puțin mai departe, am văzut cum un autobuz a scăpat de sub tonele de moloz care se prăbușeau asupra lui". Alt corespondent străin (de la *L'Express*") scrie însă: „Pe același bulevard, un imobil s-a prăbușit peste un autobuz"... Adevărul este că, datorită prezenței de spirit a șoferului, autobuzul, plin de călători, a scăpat neatins;

• etc. • etc. • etc. •

11

Aceeași dimineață de DUPĂ seism.

În ziua de 5 martie 1977 a avut loc, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, o ședință operativă de lucru a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în legătură cu sarcinile și măsurile ce decurg din situația creată ca urmare a cutremurului din seara zilei de 4 martie a.c.

Subliniind necesitatea continuării eforturilor pentru ducerea la îndeplinire integrală a prevederilor Decretului prezidențial, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri prioritare de maximă urgență, ce se cer a fi luate pentru lichidarea efectelor cutremurului și normalizarea situației în întreaga țară.

Comitetul Politic Executiv a indicat ca pe primul plan să se pună urgentarea scoaterii de sub ruine și dărîmături a tuturor persoanelor care au căzut victimă cutremurului. Pentru a se acorda de îndată asistența medicală corespunzătoare accidentaților, s-a hotărît eliberarea, în această perioadă, din unitățile spitalicești a persoanelor semiinternate, care pot continua tratamentul în mod ambulatoriu, și punerea locurilor rămase disponibile la dispoziția sinistraților ce necesită îngrijiri imediate.

Totodată, s-a indicat să se acționeze în mod organizat și sistematic pentru recuperarea mărfurilor din rețeaua comercială afectată de cutremur.

O sarcină de cea mai mare importanță a organelor de partid și de stat este constituirea unor comisii alcătuite din oameni de specialitate, care să identifice toate locuințele și clădirile publice cu avarii, în vederea evacuării lor imediate. Această importantă operațiune va trebui desfășurată chiar în cursul acestei zile.

Concomitent, s-a stabilit să se acționeze neîntîrziat pentru asigurarea încartiruirii persoanelor sinistrate. În acest scop s-a stabilit închiderea temporară a unor institute de învățămînt superior, ai căror studenți vor participa la munca patriotică pentru înlăturarea urmărilor cutremurului, și punerea la dispoziția populației sinistrate a căminelor. De asemenea, pentru cazarea persoanelor rămase fără adăpost se vor folosi blocurile noi, finisate, nerepartizate încă și, acolo unde este cazul, se va recurge la încartiruirea provizorie a sinistraților în locuințe ale cetățenilor.

Comitetul Politic Executiv a hotărît ca, în mod provizoriu, în municipiul București să fie oprită aprovizionarea cu gaze naturale, pentru a se evita orice risc de producere a unor explozii și incendii în întreprinderi, instituții

și locuințe. Această măsură este valabilă, de asemenea, și pentru alte localități din țară unde s-au produs avarii ale clădirilor și ale rețelei de distribuire a gazelor.

Consiliul popular al municipiului București, consiliile populare județene au sarcina să ia toate măsurile pentru repunerea rapidă în funcțiune a întregii rețele de distribuire a energiei electrice, precum și a rețelei de alimentare cu apă și de canalizare, în vederea satisfacerii urgente a nevoilor cetățenilor. Totodată, s-a hotărît ca, temporar, să se raționalizeze consumul de apă, stabilindu-se anumite ore pentru alimentarea rețelei, astfel încît să se poată face față în bune condiții situației actuale.

S-au stabilit, de asemenea, măsuri pentru desfășurarea normală a activității de aprovizionare a populației cu produse de larg consum și, în special, pentru asigurarea funcționării tuturor brutăriilor în vederea producerii întregii cantități de pîine necesară consumului. Pentru soluționarea operativă a tuturor problemelor legate de aprovizionare și buna funcționare a rețelei comerciale, s-a instituit un comandament alcătuit din conducerea Ministerului Comerțului Interior.

Paralel cu eforturile pentru aprovizionarea normală a populației, trebuie acționat împotriva oricăror tendințe de creare a stocurilor de alimente la locuințele cetățenilor, care pot alimenta panica și pot determina dereglarea aprovizionării. Cetățenii trebuie să știe că dispunem de cantitățile necesare de bunuri de consum pentru a asigura aprovizionarea satisfăcătoare a întregii populații.

Comitetul Politic Executiv a stabilit, de asemenea, măsuri privitoare la buna desfășurare a activității întreprinderilor economice. Toate unitățile industriale, agricole și din celelalte ramuri economice care nu au suferit avarii trebuie să lucreze intens, cu întreaga capacitate, în schim-

buri prelungite, pentru a suplini astfel daunele provocate economiei de efectele cutremurului. De asemenea, conducerile întreprinderilor, oamenii muncii trebuie să acționeze cu toată energia pentru intrarea în funcțiune în cel mai scurt timp a unităților economice avariate. Se impun, de asemenea, măsuri energice pentru asigurarea funcționării normale a tuturor căilor de comunicație. Consiliul Național al Apelor este însărcinat să alcătuiască echipe de specialiști care să verifice cu cea mai mare exigență situația tuturor barajelor hidroenergetice, în vederea asigurării bunei funcționări a tuturor unităților producătoare de energie electrică. De asemenea, este necesar să se acționeze fără întîrziere pentru verificarea competentă a tuturor instalațiilor chimice și metalurgice din întreprinderile afectate de cutremur în vederea punerii lor în funcțiune în cea mai deplină securitate. Este necesar să se formeze grupe de tehnicieni și muncitori calificați pentru repararea instalațiilor electrice deteriorate de cutremur, astfel încît să se poată asigura alimentarea cu energie electrică atît a economiei, cît și a localităților și locuințelor cetățenilor. Comitetul Politic Executiv a indicat, de asemenea, să se adopte măsuri rapide pentru lichidarea avariilor produse de cutremur în agricultură, îndeosebi în fermele zootehnice.

Ținînd seama de faptul că localurile unor instituții au fost distruse sau avariate de cutremur, s-a indicat să se treacă de îndată la gruparea personalului în clădirile instituțiilor nevătămate. O datorie de mare răspundere a colectivelor de conducere, a tuturor lucrătorilor instituțiilor calamitate este salvarea și evacuarea în cele mai bune condiții a documentelor de stat, a arhivelor. Totodată, o parte a personalului din ministerele și celelalte instituții evacuate trebuie să se deplaseze în țară, la unitățile eco-

nomice, pentru a le sprijini efectiv în efortul de lichidare a efectelor calamității.

Comitetul Politic Executiv a indicat organelor și organizațiilor de partid, organizațiilor de masă și obștești să acționeze cu fermitate și energie pentru mobilizarea maselor de oameni ai muncii la lupta împotriva efectelor cutremurului, pentru unirea eforturilor tuturor în această mare acțiune patriotică. S-a indicat să se suspende orice fel de ședințe, adunări sau alte manifestări de ordin public similare, inclusiv conferințele pregătitoare ale Congresului țărănimii, ce se amînă pentru o dată ce va fi stabilită ulterior.

Este necesar ca fiecare cetățean să fie prezent la locul său de muncă, să participe cu spirit de dăruire, cu înaltă responsabilitate socialistă, într-o atmosferă de calm și ordine desăvîrșite, corespunzătoare cerințelor momentului, la îndeplinirea sarcinilor trasate de organele de partid și de stat, de Comitetul Central al P.C.R., de secretarul general al partidului și președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Trebuie luate măsuri pentru a se evita aglomerarea pe străzi a cetățenilor, dezorganizarea activității economico-sociale sub orice formă. Oriunde condițiile o impun, trebuie create detașamente de lucru ale oamenilor muncii care să acționeze organizat, sub conducerea organelor de partid și de stat, pentru lichidarea urmărilor cutremurului.

În ceea ce privește operațiunile speciale de reparare a daunelor provocate de cutremur, este necesar ca acestea să fie realizate numai după o temeinică verificare de specialitate, astfel încît să nu se execute sub nici un motiv lucrări de mîntuială, care ulterior să împieteze buna desfășurare a procesului de producție.

Comitetul Politic Executiv a hotărît ca Biroul Permanent al Comitetului Politic Executiv să funcţioneze în calitate de comandament pentru coordonarea întregii activităţi consacrate înlăturării efectelor cutremurului şi normalizării vieţii economico-sociale. De asemenea, s-a stabilit ca membri ai Comitetului Politic Executiv să se deplaseze în ţară, în diferite zone şi localităţi sinistrate, pentru a participa la conducerea directă a activităţii de restabilire şi normalizare a situaţiei.

Comitetul Politic Executiv îşi exprimă convingerea că organele şi organizaţiile de partid, organizaţiile de masă şi obşteşti, tineretul patriei, toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, se vor dovedi la înălţimea acestui moment greu prin care trece patria noastră, la înălţimea aşteptărilor şi încrederii partidului, vor acţiona strîns uniţi, cu toată forţa şi energia, pentru înfăptuirea hotărîrilor conducerii partidului şi statului, pentru soluţionarea rapidă şi eficientă a tuturor problemelor create de calamitatea naturală ce s-a abătut asupra ţării noastre, pentru normalizarea generală a vieţii economico-sociale, pentru asigurarea mersului neabătut al României pe calea socialismului şi comunismului, a prosperităţii şi progresului.

12

În lume se produc, în fiecare an, cel puţin un milion de cutremure ; din acest număr doar unul sau două ating magnitudinea 8, douăzeci sînt destul de violente ca să zguduie masa întreagă a planetei, o sută sau două se dovedesc distrugătoare, o mie provoacă

pagube sigure și alte trei sute de mii sînt abia simțite.

O infimă minoritate din aceste cutremure au drept origine fenomene vulcanice, surpări de caverne, de faleze, de galerii miniere sau explozii artificiale. Majoritatea seismelor sînt însă de natură tectonică și se datoresc unor cauze interne. Ele se produc atunci cînd suma energiei pe care o acumulează progresiv forțele interne care acționează asupra planetei atinge, în cutare sau cutare punct, limita rezistenței rocilor, acestea cedează deodată și ruptura declanșează undele elastice care iradiază în toate direcțiile, punînd în vibrație scoarța terestră. Punctul rupturii inițiale poartă numele de *focarul* seismului, sau hipocentru. Chiar în focar un seism este totdeauna scurt, de maximum cîteva secunde pentru șocurile mai violente.

Eliberarea energiei care se dezlănțuie la hipocentru este rapidă, mișcarea, surparea, suprariidicarea, culisajul orizontal, sau combinație intermediară, se propagă de-a lungul planului faliei, foarte repede tensiunile scad la zero și este de ajuns frecarea aripilor ca amîndouă compartimentele, de o parte și alta a faliei, să se imobilizeze. Totuși, energia electrică, înmagazinată pe o mare rază în jurul focarului unui cutremur puternic, nu poate fi eliberată deodată în întregime, așa că falia este încărcată cu această energie timp de ceasuri, zile, săptămîni și chiar luni după seism, pînă ce replicile îi epuizează, în sfîrșit, excesul de energie acumulat. Atunci se stabilește o perioadă de liniște, mai mult sau mai puțin prelungită, în timpul căreia constrîngerile care se exercită asupra globului reconstituie, puțin cîte puțin, rezerva forțelor latente. Durata acestui repaus de-

pinde de rezistența proprie a rocilor și, mai ales, de intensitatea eforturilor care se exercită asupra lor. Această intensitate a variat în decursul timpurilor, a emigrat dintr-o regiune într-alta a planetei și în fiecare epocă geologică s-a manifestat în mod deosebit. Perioada cuaternară în care ne aflăm, caracterizată în primul rînd prin nașterea omenirii, nu constituie decît un mic apendice al erei terțiare, în timpul căreia s-au cutat și au apărut marile lanțuri alpine, himalaiene și anzine, în timpul căreia s-au schițat munții circumpacifici, care se înalță în arhipelaguri sau care se găsesc încă ascunși în adîncurile misterioase ale oceanelor.

Dacă admitem că fiecare cutremur de pămînt se datorește unei falii (și probabil a unei întregi rețele de falii în cazul zguduirilor de mare magnitudine), este normal ca seismicitatea să fie maximă în recentele cute geosinclinale [traducătorul explică într-o notă: regiune mobilă a scoarței care suferă, în cursul timpului geologic, o scufundare intensă, însoțită de manifestări vulcanice și de acumularea unor serii de depozite sedimentare de mare grosime și care se transformă ulterior într-un lanț muntos cutat, ca mișcare a mișcărilor tectonice — *Paul B. Marian*], mai puțin în zonele geosinclinale mai vechi, și minimă în masele stabilizate încă din timpurile precambriene. Acestea din urmă sînt întinsele platforme continentale, sînt „scuturile" care alcătuiesc nucleul continentelor, sînt vastele întinderi ale fundurilor oceanelor. Dacă raportezi pe un mapamond epicentrele seismelor cunoscute, adică marile cutremure istorice și milioanele de zguduiri înregistrate de la începutul secolului, observăm imediat existența a două zone, înguste și lungi, în care

se conturează 99% din activitatea seismică a globului : una înconjură aproape complet Oceanul Pacific, cealaltă leagă, prin arcuri puternice, arhipelagul Sonde de Azore, trecînd prin Himalaya, Hindukuş, Iran, Caucaz, Turcia, arcul Dinaric, C A R P A Ţ I [subl. ns.], Apenini, Alpi şi Atlas.

Acestor două fîşii mari, complicate, ici-colo, prin cîteva ramificaţii, trebuie să le adăugăm — secundare, din punctul de vedere al energiilor desfăşurate, dar importante prin semnificaţia lor tectonică — centurile înguste, care urmează cu exactitate traseul imensului lanţ submarin, care străbate patru oceane şi se prelungeşte prin zonele de prăbuşire, extinse, pînă în inima maselor stabile. Suprafaţa globului apare deci ca o colosală încrustaţie, unde blocuri vaste, relativ calme, sînt despărţite prin regiuni instabile, mişcătoare.

Este o mare îndrăzneală să vrei să descrii seismicitatea globului, deoarece, din capul locului, te afli în faţa unui număr impresionant de fapte. Dacă n-am considera decît şocurile distrugătoare înregistrate de la începutul secolului [al XX-lea], fără să mai pomenim de cataclisme mai vechi, pe care nu le poţi trece sub tăcere, unele din cauza răsunetului lor, altele din cauza însemnătăţii lor în istoria seismologiei, şi iată că am ajuns la aproape zece mii de seisme. Fiecare dintre ele, sau aproape fiecare, îşi are particularităţile sale, fiecare cifrele sale, magnitudinea, profunzimea, victimele, construcţiile distruse... *(H. Tazieff).*

În istoria scrisă şi nescrisă a seismologiei Terrei, figurează, de acum încolo, şi „vinerea neagră" a anului **1977,** martie 4.

13

Imediat după ședința Comitetului Politic Executiv, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut o teleconferință cu primii secretari ai comitetelor județene de partid. Secretarul general al partidului s-a interesat amănunțit de situația din toate zonele țării, îndeosebi din cele mai puternic afectate de cutremur, a cerut rapoarte exacte asupra stării populației sinistrate și a pagubelor pricinuite obiectivelor edilitare și economice din centrele urbane, din mediul rural. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să se acționeze energic în toate județele, să se mobilizeze toate forțele umane și materiale pentru înlăturarea cît mai grabnică a urmărilor calamității, asigurarea unei aprovizionări normale a populației, adăpostirea celor rămași fără cămin, acordarea îngrijirii medicale celor care au nevoie, pentru repunerea în circuitul productiv a unităților afectate.

Primii secretari ai comitetelor județene au dat asigurări tovarășului Nicolae Ceaușescu că, împreună cu întregul activ de partid, cu toți comuniștii din județe, cu toți oamenii apți de muncă, vor face totul, vor lupta cu abnegație, zi și noapte, pentru înlăturarea neîntîrziată a urmărilor seismului, pentru îndeplinirea sarcinilor stabilite de Decretul prezidențial și a măsurilor recentei ședințe a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. pentru ca poporul nostru să-și poată continua eforturile în largul front al muncii contructive *(Agerpres)*.

• *județul Prahova* — incendii la combinatele petrochimice de la Brazi și Teleajen, la rafinăria „Vega", la

laboratorul Institutului de petrol și gaze-Ploiești ; avarii la Combinatul petrochimic Valea Călugărească (buncărele de alimentare cu pirită, la două linii de acid sulfuric, prăbușite) ; activitatea întreruptă — din cauza deteriorării stațiilor de transformatoare de înaltă tensiune — la Întreprinderea de piese turnate-Cîmpina, precum și la schelele petroliere, din același motiv orașele Slănic-Prahova, Mizil, Vălenii de Munte și Urlați, cartierul Nord din Ploiești — fără energie electrică ; un cămin de nefamiliști, cu 160 locuri, prăbușit (15 morți) ; în opt cooperative agricole de producție, grajdurile de animale au căzut, omorînd vitele [un confrate explică modul în care, de pildă, la Combinatul chimic Teleajen, crunt lovit, n-a izbucnit nici un incendiu, deși primejdia există : un zid a secționat, în cădere, ventilul unui rezervor de 5 000 de tone benzină — coloana de benzină atinge aproape doi metri — unul dintre maiștri, pe nume Dumitru Vasile, vine cu ideea să se vîre simple pene de lemn în spărtură, degeaba, cu toate că jetul s-a mai micșorat — atunci același maistru dă altă ideie, să se bage apă în rezervor, benzina fiind mai ușoară va urca spre suprafață, iar apa va coborît și va ieși prin crăpătură, ceea ce se și întîmplă în practică, mai mult chiar, penele se îmbibă cu apă și etanșeizează rezervorul] ; *etc.*

• *județul Teleorman* — nenumărate întreprinderi oprite, printre acestea numărîndu-se Combinatul de îngrășăminte Tr. Măgurele și schela de extracție Videle ; la Zimnicea, 80 la sută din locuințele vechi — distruse ! — precum și alte clădiri cu destinație social-culturală ; în capitala județului, Alexandria, sute de familii au rămas fără acoperiș, Întreprinderea de rulmenți și-a întrerupt activitatea (repusă, în după-amiaza zilei de 5 martie, în funcțiune — depășire de plan, în primele 48 de ore : 15 000 de rulmenți) ; *etc.*

• *județul Vaslui* — orașul Vaslui și municipiul Bacău lovite din plin — școli, creșe-grădinițe, cămine, locuințe, alte clădiri cu destinație social-culturală ; *etc.*

• în municipiul *Buzău* — deși 60 de case vechi sînt deteriorate, *nici o victimă omenească !* — în județ, avariate, 330 de locuințe ; *etc.*

• în municipiul *Craiova* — grav atinse Muzeul de artă, Casa Băniei, Muzeul Olteniei, Universitatea, Biblioteca județeană, două cinematografe ; grav deteriorate 556 clădiri de locuit, alte 272 vor trebui reparate capital ; lovite instalațiile de alimentare cu energie electrică și apă ; morți și răniți (mulți în stare gravă) ; *etc.*

• la fel la Iași • la fel la Galați • la fel la Pitești • *etc., etc., etc.*

14

14—15 ore de la seism. Pînă spre prînz se înregistrează în Capitală :

• distruse — 122 clădiri
• în pericol — 67 clădiri
• avariate — 785 clădiri
• MORȚI — 518 (neidentificați încă : 273)

Se apropie ora prînzului. Orașul e un du-te, vino. Ies la lumină cele dintîi femei cu baticuri negre, de voal sau de pînză ; și apar jerbele de flori naturale sau de flori stridente, de hîrtie. Pe *șantierele salvării*, cearcănele nu se văd, căci obrajii sînt — lunatic — pudrați cu praf de moloz, și pleoapele, cînd bat, ostenite, scutură acest polen funerar. Nimeni nu doarme, nici cei care n-au închis ochii, măcar o clipă, peste noapte — doar victimele își dorm,

ireversibil, somnul. Cine, cine se mai gîndește ce-a făcut *ieri* la aceeași oră a prînzului, vineri la prînz, în 4 martie **1977**... Cît de îndepărtat pare *Ieri* de acest *ASTĂZI !* Timpul însuși a fost fisurat de telurica izbucnire de la 21h 22' 20".

Către prînz. Președintele Republicii Socialiste România, Secretar general al Partidului Comunist Român și Comandant suprem al Forțelor Armate, se află din nou pe teren :

Oprindu-se în zona calamitată a Căii Victoriei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost informat de primarul general al Capitalei asupra dezastrului produs la clădirile din fața aripii noi a hotelului Athénée Palace, care s-a transformat într-un morman imens de moloz, de planșee și grinzi de beton frînte, care au îngropat sub dărîmături numeroși locatari. În urma acțiunilor operative și eforturilor eroice ale ostașilor, cetățenilor Capitalei, S-A REUȘIT SĂ SE SALVEZE în condiții de mare pericol, mai multe VIEȚI OMENEȘTI.

Aici sînt evidente eforturile întreprinse încă din primele ore de după cutremur, cînd, dînd dovadă de un înalt patriotism și spirit de sacrificiu, ostași ai unităților militare, alături de elevi ai Grupului școlar I.R.M.A.-Băneasa, au venit să degajeze de sub dărîmături cîțiva supraviețuitori și, în același timp, să redea circulației de necesitate importanta arteră care este Calea Victoriei.

La blocul la parterul căruia se afla cofetăria „Casata" se relatează scene tulburătoare, felul în care, sub permanenta amenințare de a fi ei înșiși prinși sub bucăți de planșee, soldați, împreună cu un grup

de tineri, au muncit ore în șir, reușind să scoată de sub ruine un copil de trei ani, după care, tăind cu aparatul de sudură bare de oțel-beton, au avut bucuria de a reda copilului mama, prinsă și ea în păienjenișul de plase metalice și dărîmături.

Tabloul zguduitor al dezastrului se reflectă grăitor pe chipurile tuturor celor de față.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu cere ca, pe lîngă măsurile întreprinse în prima urgență, să se acționeze cu fermitate și maximă operativitate pentru accelerarea lucrărilor de degajare și salvare a posibililor SUPRAVIEȚUITORI, să se concentreze în acest scop toate mijloacele tehnice și umane existente. De asemenea, secretarul general al partidului a indicat ca operațiunile de salvare și degajare să fie organizate și dirijate la fața locului de specialiști, tehnicieni, ingineri, geniști, pompieri, lucrători cu o înaltă calificare, care să asigure desfășurarea acestor lucrări în cele mai bune condiții și pentru evitarea producerii unor grave accidente.

În apropierea Gării de Nord, unde s-a prăbușit clădirea nouă a Centrului de calcul aparținînd Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, secretarul general al partidului a examinat și a urmărit cum se execută lucrările de înlăturare a dărîmăturilor. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat aspru modul în care a fost concepută această clădire, ignorîndu-se calculele de rezistență și proporționalitate a construcției. Totodată, secretarul general al partidului a cerut să se întreprindă lucrări operative de recuperare a echipamentelor și instalațiilor de mare valoare.

Neglijențe grave de construcție au fost constatate și la blocul OD 16 din bd. Armata Poporului, care s-a

prăbușit în întregime. De aici au fost scoase pînă în acel moment 26 de victime. S-a constatat că spre deosebire de toate celelalte construcții din noul cartier Militari, care au rezistat bine puternicelor mișcări seismice, acest bloc S-A DEZAGREGAT, deoarece constructorii nu au respectat normele prevăzute pentru siguranța construcțiilor. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat factorilor de răspundere să întreprindă o anchetă care să stabilească vinovații pentru a fi trași la răspundere cu toată severitatea.

Și aici, secretarul general al partidului a cerut ca tuturor sinistraților să li se asigure cu maximă urgență condiții de locuit.

S-au examinat, în continuare, lucrările de salvare întreprinse în strada Brezoianu, unde o clădire cu 12 etaje, construită înainte de război, s-a prăbușit în întregime, îngropînd zeci de locatari sub dărîmături. Tovarășul Nicolae Ceaușescu apreciază eforturile depuse pentru înlăturarea dărîmăturilor, cerînd, totodată, ca aici și în toate celelalte puncte calamitate, să fie prezente în permanență echipe de cadre sanitare care să dea primul ajutor celor salvați sau în caz de accidente de lucru.

Ore în șir s-a lucrat și la blocul în care se afla pensiunea „Bulevard", unde mai multe persoane se aflau prinse sub imensa greutate a construcției parțial prăbușite, dar scăpați ca prin minune cu viață, blocați într-o nișă. La inițiativa unui lucrător de miliție a fost adus un autoatelier dotat cu aparatură de sudură și vinciuri ce au permis realizarea unei breșe prin care alte trei persoane au fost salvate de la moarte.

În perimetrul Pieței Rosetti, unde s-au prăbușit, de asemenea, trei mari clădiri mai vechi, între 8 și 10 etaje, sînt concentrate importante forțe umane — civili și militari — precum și mijloace tehnice. Pînă la ora prînzului s-a reușit să fie scoși de sub dărîmături mai mulți supraviețuitori.

Aici, dărîmăturile fumegînde prezintă un tablou impresionant de dureros, dar totodată și de profundă solidaritate umană. Privirile numeroșilor cetățeni aflați în preajmă se îndreaptă cu speranță către secretarul general al partidului aflat în aceste momente grele în locurile atît de greu afectate de seism. Secretarul general al partidului ascultă impresionat relatarea unei scene de un profund dramatism petrecută în timpul cutremurului și al eforturilor pline de abnegație și eroism pentru salvarea vieților oamenilor, apreciază devotamentul și dăruirea comunistă a celor care au dat curs chemării sale adresate întregului nostru popor.

Impresionantă a fost și mobilizarea șoferilor de la întreprinderile de transport bucureștene, care au adus o contribuție hotărîtoare la accelerarea lucrărilor de salvare a sinistraților, de degajare a traficului pe importante artere de circulație, de asigurare a transportului în comun al cetățenilor. La blocul la parterul căruia se afla cofetăria „Scala", de pildă, intervenția rapidă a utilajelor mînuite de acești șoferi, precum și prezența a peste 300 de soldați și elevi ai Școlii de ofițeri Băneasa, au permis salvarea în cursul nopții a 3 persoane aflate încă în viață [alt confrate aduce precizări : 900 de I.T.B.-iști au acționat numaidecît după seism, iar pînă în dimineața zilei de sîmbătă, *întregul parc* de 1 450 de autobuze

și 1 500 de taximetre și furgonete, în mers ; la două ore de la cataclism, așadar la 23h 22′, s-au și prezentat la datorie TOȚI cei 35 000 de lucrători ai întreprinderii].

A fost vizitat și noul cartier Pantelimon—Colentina, unde s-a constatat că toate construcțiile au rezistat bine la cutremur. Secretarul general al partidului se interesează de măsurile luate pentru desfășurarea normală a aprovizionării populației, a activităților de transport și de alte aspecte impuse de starea de necesitate.

În continuare au fost analizate la fața locului motivele avarierii unui colț de clădire de la intersecția bulevardului Mihai Bravu cu strada Lizeanu. Secretarul general al partidului recomandă constructorilor să tragă învățămintele necesare și să proiecteze mai bine acele părți de clădire care suportă solicitarea maximă a undelor de șoc.

Prezența secretarului general al partidului în mijlocul întregului nostru popor, în aceste momente grele, a constituit, prin exemplul său de devotament și dăruire, un puternic factor stimulator în vasta acțiune de înlăturare rapidă a efectelor cutremurului, pentru normalizarea deplină a situației din zonele calamitate, pentru asigurarea desfășurării în cele mai bune condiții a întregii activități economice și sociale. Strîns unit în jurul partidului și al secretarului său general, întregul nostru popor dovedește — așa cum a dovedit și în alte momente de grea încercare — hotărîrea sa nestrămutată de a asigura mersul înainte al întregii noastre societăți pe calea socialismului, a bunăstării și progresului *(Agerpres)*.

15

O VIAȚĂ NU VALOREAZĂ NIMIC, DAR NIMIC NU VALOREAZĂ CÎT O VIAȚĂ.

(André Malraux)

Salvat din *fostul* bloc „Scala", un contabil-șef (Vasile Marin) povestește :

— Ce să vă spun eu ? Mai bine scrieți despre cel care m-a salvat. Lui îi datorez viața. Lui Ciobanu Mircea, instalator la centrul 2 de la I.C.R.A.L. Herăstrău. Eu locuiam la etajul 11. Practic, planșeul a căzut peste mine, dar căderea a fost atenuată de mobilă. Deși blocat de la mijloc în jos, s-a creat deasupra mea un unghi apărător. Apoi am căzut în gol fără a realiza dimensiunea spațiului. Am ajuns cu podeaua și planșeul în stradă, în fața lactobarului Dorna. La prima undă de șoc am luat fetița din camera ei. Soția a țipat : „Fii atent ! Crapă vitrina !" M-am trîntit la podea îmbrățișînd fetița. S-a stins lumina, nu mi-am mai văzut soția. Nu știu nimic de ea nici acum. În stradă, m-am bucurat de un orificiu de aer. Am strigat. Nu mă auzea nimeni. Apoi pași pe tablă. Omul despre care vă rog să scrieți a spart planșeul cu tîrnăcopul, apoi cu o pînză de bomfaier, notați, doar cu o pînză, a tăiat 6—8 bare de oțel, a scos fetița vie, m-a deblocat și pe mine de cărămizi, m-a învelit în paltonul lui, a oprit un taxi, i-a dat jos pe cei dinăuntru, ne-a sărutat ca pe cei mai apropiați oameni ai săi (eram de-acum fiii lui !) și ne-a adus aici. În zarva generală tot el m-a așezat într-un pat din salonul trei. Și a plecat fără să-și spună numele. Numai că, iată, legitimația lui de serviciu se află la mine (declarație înregistrată de *Adi Cusin*).

• *15h 30'* — blocul *fost* în bulevardul Magheru, cu stația PECO la parter — doi bărbați sînt coborîți din clădirea distrusă, de la nivelul 7 (Ion Dinescu și Nicolae Catargiu) ;

• în ziar, la decese — „Mica publicitate" — își așteaptă rîndul, să vadă lumina tiparului, anunțul : „Colectivul depozitului PECO Băneasa anunță cu adîncă durere pierderea, în recentul cutremur, la locul său de muncă, a lui GEORGE SCOTNISCHI care timp de peste 43 de ani a lucrat la stațiile PECO, dintre care ultimii 20 de ani neîntrerupt la stația „Lido", fiind un exemplu de omenie, bun coleg și tovarăș de muncă. Sîntem alături de familia sa îndurerată" (omul acesta sacrificat inutil, care n-a vrut să iasă din stație, la primele scuturături, deși a fost îndemnat, ceilalți salvîndu-se, omul acesta a apucat, la începutul destinului său de muncă, să pună benzină în motoarele unor „Ford 1934", „Buick 1934" — 43 de ani de muncă și o secundă de nedreptate).

Versurile lui Mallarmé sună astfel : „La chair est triste, hélas !" — E TRISTĂ CARNEA...

Pe bulevardul Republicii, în noaptea cataclismului, o femeie prizonieră sub dărîmături le strigă celor care se zbat s-o salveze :

— Tăiați-mi mîna, dar scoteți-mă de aici ! (mîna omenească este punctul terminus a 100 000 de cabluri nervoase).

Din fericire este eliberată (de către doi frați, amîndoi locotenenți, Marian și Valentin Cernea) fără a i se sacrifica brațul ; ceea ce, însă, nu reușește întotdeauna. Dacă unii au fost omorîți pe loc, de imensa masă prăbușită, brusc, asupra lor, alții sînt grav răniți. AMPUTAREA, decizie atît de greu de luat, de către medic, în condițiuni cît de cît normale, devine, în situația creată de seism, *ca pe front*, ceva curent, la ordinea zilei. Este cazul vînzătoarei Elena

Chiriță (36 de ani) de la cofetăria „Scala" (are doi copii), anevoie adusă la lumină : stare de colaps, tensiunea 4, ambele picioare aproape secționate ; perfuzie și, ireversibilă, decizia : „Amputare !" Amîndouă picioarele, amputate de sub genunchi. Pentru ea, ca pentru mulți alții — mutilați — catastrofa nu se încheie aici ; urmează un lung șir de suferințe fizice și psihice, o dificilă readaptare la viață, fiindcă va fi nevoită să umble cu proteze. Altă femeie însă va scăpa fără mutilare, cînd, de sub movila de moloz *(fostul* bloc „Continental"), toracele ei va apărea la vedere, dar picioarele, ah ! picioarele îi sînt prinse sub o grindă imensă de beton. Amputare pe loc ? Aflați de față, doi medici militari se tîrăsc prin ruine, și mîinile lor — altminteri delicate și aseptice — nu mai țin seamă de nimic, degetele scormonesc, centimetru cu centimetru, pînă cînd victima poate fi eliberată, deocamdată, *întreagă*...

E tristă carnea...

E tristă carnea, deoarece fiecare om are o SCHEMĂ CORPORALĂ. Schema corporală este cea potrivit căreia ne simțim corpul *dinăuntru* (nu așa cum îl vedem *dinafară*, dacă-l privim în oglindă) ; îl simțim ca și cum ar fi delimitat în spațiu de o linie trasă, ca și cum ne-am vedea *silueta interioară*. Atîta timp cît corpul este intact, schema corporală, așa cum o înregistrăm *dinafară*, și așa cum o simțim *dinăuntru*, SÎNT IDENTICE. Dar cînd unul din membre este amputat, atunci ceea ce vedem nu mai corespunde cu ceea ce simțim în forul nostru interior. În mod *obiectiv* un membru este amputat ; în mod *subiectiv* el continuă să facă parte din corpul nostru. Judecînd *obiectiv*, materia a dispărut ; *judecînd subiectiv*, el a rămas neștirbit, există, proiecția lui înlăuntrul individului supraviețuiește. După unii autori, schema corporală, acest *sentiment al locului pe care corpul îl ocupă în spațiu*, ar fi înnăscută ; după alții, aceasta ar fi rezultatul experienței.

Despersonalizarea te face să pierzi însă sentimentul de existență a propriului corp. Ajungi să-ți consideri propriul corp drept străin sau ca pe un fel de leș. Un sentiment *subiectiv* față de un mădular dispărut care, în mod *obiectiv*, face parte din corpul tău.

Pentru acești oameni mutilați, există, așadar, brațe-fantomă, picioare-fantomă. În primul război mondial, în curtea unui spital de front, se spune că o ambulanță ar fi strivit, din greșeală, o ladă plină cu membre amputate ; și se mai spune că, simultan, cei amputați, aflați în paturile lor de suferință, din clădire, ar fi sărit la ferestre, inexplicabil, urlînd de durere... E tristă carnea *Anetei Bălășcău* (19 ani), salvată abia după 88 de ore, cu un picior grav rănit — AMPUTAT ! — slăbește zece kilograme din cauza deshidratării, a șocului, a suferinței...

16

Nici 24 de ore de la seism. După amiază. Sîmbătă. Tovarășul Nicolae Ceaușescu revine în punctele-cheie, pentru a verifica, în fiecare loc, modul în care se acționează, în vederea înlăturării, cît mai grabnice, a catastrofalelor urme ale cutremurului. Aceeași indicație categorică, primordială :

— OAMENII, SALVAȚI OAMENII !

> Pe temeiul celor constatate, secretarul general al partidului cere să se depună în continuare toate eforturile, să se muncească unit și organizat, cu mai multă fermitate, să se facă tot ce este posibil PENTRU SALVAREA SUPRAVIEȚUITORILOR aflați încă sub dărîmături, degajarea cu mai multă operativitate a clădirilor distruse, asigurarea încartiruirii

persoanelor sinistrate. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze cu mai multă energie, cu mai multă hotărîre, să fie folosite din plin utilajele aduse pînă acum, să fie suplimentate acolo unde situația o cere.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut, de asemenea, să se lucreze pe mai multe fronturi, să se asigure toate condițiile — inclusiv de degajare a traficului în sectoarele sinistrate — pentru asigurarea unui ritm continuu de activitate susținută.

Se impune — a subliniat secretarul general al partidului — *mai mult spirit de organizare, de mobilizare, de concentrare a unor forțe sporite de tineri, de oameni ai muncii, militari, specialiști care să ducă la o accelerare a lucrărilor de salvare a supraviețuitorilor și înlăturarea neîntîrziată a tuturor consecințelor cutremurului (Agerpres).*

24 de ore de la seism. Seara tîrziu, pentru a patra oară într-o jumătate de zi, tovarășul Nicolae Ceaușescu se află iarăși pe străzile Capitalei, în locurile cele mai lovite de cataclism. Prezența sa mobilizează eforturile, focalizează spiritul de abnegație al tuturor celor de față, traducîndu-se în noi FAPTE.

— Vous, les roumains, vous êtes un peuples très courageux et vraiment très uni (Voi, românii, sînteți un popor foarte curajos și cu adevărat foarte unit) — afirmă *Bernard Bleicher* de la R.T.F., Radioteleviziunea franceză, trimis special al canalului „France I".

ÎN CIUDA PAGUBELOR IMPORTANTE UMANE ȘI MATERIALE PROVOCATE DE PRĂBUȘIREA A NUMEROASE IMOBILE, POPULAȚIA, CUPRINSĂ DE TRISTEȚE, A REACȚIONAT CU O MARE DISCIPLINĂ ÎN ACȚIUNEA DE LICHIDARE A URMA-

RILOR DEZASTRULUI STOP ARMATA POATE FI VĂZUTĂ PRETUTINDENI ADUCÎNDU-ŞI AJUTORUL SĂU, SIMULTAN CU PROCLAMAREA STĂRII DE NECESITATE STOP SÎMBĂTĂ SEARA PE STRĂZILE BUCUREŞTIULUI NU PUTEA FI VĂZUT NICI UN INDICIU DE PANICĂ SAU DEZORDINE STOP ÎN TOT CURSUL NOPŢII DE SÎMBĂTĂ SPRE DUMINICA, ECHIPE ALCĂTUITE DIN MILITARI, MILIŢIENI ŞI GARZI PATRIOTICE AU ACŢIONAT ÎN LOCURILE ÎN CARE IMOBILELE AU FOST DISTRUSE STOP BUCUREŞTIUL ÎŞI PANSEAZĂ RĂNILE, ORGANIZEAZĂ ACŢIUNI DE AJUTORARE ÎNTR-O ATMOSFERĂ DE CEL MAI ÎNALT CALM ŞI DISCIPLINĂ STOP DUMINICĂ ÎN ZORII ZILEI, STRĂZILE ERAU PLINE DE POPULAŢIE CARE ÎŞI VEDEA DE TREBURILE SALE FĂRĂ DEZORDINE, URMÎND APELURILE LA DISCIPLINĂ DIFUZATE DE MIJLOACELE DE INFORMARE PUBLICA

(telegramă expediată din Viena — corespondentul agenţiei „France Presse").

APROVIZIONAREA ORAŞULUI A FOST RAPID RESTABILITĂ

(dintr-o telegramă a corespondentului agenţiei *United Press International* la Bucureşti).

Sînt *numai* 33 de ore şi jumătate, de la seism, pînă în clipa în care, la debutul zilei de duminică, soarele răsare. Dar cerul este acoperit, cernit, ca şi sufletele. Cenuşiu, mult cenuşiu, pretutindeni.

- 580 morţi
- 3 214 răniţi (pînă la această oră).

Oră la care, din nenumărate părţi ale globului, încep să sosească telegrame de compasiune — sute de telegrame pînă la urmă — şi, totodată, ajutoare de diferite feluri (inclusiv din partea unor persoane particulare de pe alte meridiane, dar aflîndu-se, sufleteşte, pe acelaşi meridian al umanităţii).

Deodată căpitanul de siimeni [corp de gardă] *avu o tresărire. I se păru că s-a clătinat, deși era liniștit în toată făptura lui bine legată. Ori se mutase, pieziș față de stîlp, călugărul sîrb? Dar între monah și stîlpul pridvorului, păruse a se mișca, pieziș față de stîlp, turnul de pe rîpa dinspre tîrgul Sucevii. În aceeași clipă adîncimile subpămîntene ale Cetății sloboziră un freamăt depărtat de năruire [...] Cîteva clipe, freamătul pămîntului conteni. În palatul domnesc se stîrni larmă; cîteva țipete de femei sfredeliseră gangurile. La cămările slujbașilor domnești se țeseau alergări fără noimă; boiernași cu capetele goale, unii cu sabia în mînă, se îmbulzeau la uși. Siimenii, la odăile lor, se băteau la praguri și în ferestre ca să iasă la lărgime. Al doilea val al cutremurului scutură pămîntul cu mai multă putere și mai îndelung decît întăia oară, cu aceleași detunete subpămîntene. În cornul dinspre răsărit al Cetății, turnul numit al Nebuisei își lepădă în rîpă o aripă, cu mare sunet, și clopotul lui dădu zvon prelung...* (*M. Sadoveanu* — „Frații Jderi" — scenă petrecută în anul 1471, pre vremea lui Ștefan cel Mare, „cînd domnul șezu la masă", cum scrie cronicarul — i s-a calculat intensita-

tea, stabilindu-se acum a fi fost de 7 grade Richter la Suceava, iar magnitudinea pe aceeași scară, chiar puțin peste 7 grade).

1

Telegramele agențiilor de presă — expediate de profesioniști ai genului, ziariști încercați, cu un al „treilea ochi", deosebit de penetrant — vor transmite, *în esență*, constatarea că :

FIREA ROMÂNULUI ESTE FANTASTICĂ, DOVEDIND, INCA O DATĂ, CÎT DE CĂLIȚI SÎNT OAMENII, CÎT DE CURAJOȘI ȘI ECHILIBRAȚI POT FI, ÎN CELE MAI CRUNTE ÎMPREJURĂRI.

În ciuda durerii profunde, ei — românii — nu își pierd, nici măcar într-o asemenea împrejurare, umorul. În chiar dimineața zilei de duminică, puteai auzi — la București — următoarea anecdotă :

— Știi cum a scăpat Bulă de cutremur ?

— ? !

— A fugit pe scara Richter.

Indiscutabil, și renumitul savant — Charles F. Richter — ar zîmbi, auzind calamburul.

Alții au avut umor involuntar, ca de exemplu un pensionar din strada Roma care — imediat după seism — a alergat la prietenii săi de peste drum, întrebîndu-i :

— La noi a fost cutremur ! La voi a fost ?

Iar în sala teatrului „Nottara", exact cînd se dă replica :

— Și-acum stingeți lumina ! (Lumina se stinge — *cutremur* !)

Oricum, reacţia stenică a oamenilor se măsoară şi în capacitatea lor de a depăşi tragicul, prin doza nepieritoare, de umor, care l-a făcut pe unul din zimniceni — atît de greu încercaţi — să strige alor săi, cu unda de şoc sub temelia casei :

— Ţineţi, măi, pămîntul bine sub tălpi !

Deloc întîmplător, pe aceste meleaguri s-a născut şi expresia : „Haz de necaz".

2

Lăsînd deoparte orice digresiune, fie şi binevenită, să ne înarmăm şi cu alte date ştiinţifice, tocmai pentru a înţelege mai exact ceea ce *am trăit* în seara de 4 martie. Astfel, să urcăm împreună cele 12 „trepte" ale scării italianului Mercalli — *gradul VIII Richter* corespunde, de pildă, *gradului XI-Mercalli :*

gradul I — zguduire înregistrată numai de seismografe, imperceptibilă omului ;

gradul II — zguduire simţită doar de unele persoane izolate, mai ales poate fi simţită la ultimele etaje ale locuinţelor înalte ;

— *gradul III* — zguduire destul de puternică pentru a fi înregistrată de un anumit număr de persoane şi chiar pentru a i se aprecia durata şi direcţia zguduirii ;

— *gradul IV* — zguduire percepută de un mic număr de indivizi aflaţi în aer liber, însă de mulţi care se găsesc în interiorul caselor — vesela vibrează, podelele şi tavanele crapă ;

gradul V — zguduire simţită de întreaga populaţie — mobilele se leagănă, unele sonerii sună „de la sine" ;

gradul VI — trezirea generală a celor care dorm — speriați, oamenii ies din casă — soneriile sună — lustrele pendulează — ceasornicele se opresc — aparent se zguduie și arborii — în casele prost construite, tencuiala crapă, cade, moloz ;

gradul VII — spaimă generală, fără însă a fi aduse pagube edificiilor solid construite — bat clopotele — fisuri în unele clădiri — coșurile mai șubrezite se prăbușesc, ceea ce provoacă pagube acoperișurilor — geamuri sparte — apa lacurilor se agită — pe unele cursuri de apă se produc valuri ;

gradul VIII — majoritatea coșurilor se prăbușesc — largi fisuri în construcțiile solide — statuile se răsucesc pe postament sau cad — clopotele, clopotnițele, coșurile de fabrică se prăvălesc la pămînt, toate acestea producînd pagube serioase în căderea lor — în regiunile muntoase, de pe creste se rostogolesc la vale stînci ;

gradul IX — distrugere parțială sau totală a cîtorva edificii — casele europene sînt temeinic deteriorate, multe dintre ele devenind absolut de nelocuit ;

gradul X — majoritatea caselor de piatră sînt distruse, clădirile solide de lemn, precum și podurile, sînt avariate, unele chiar făcute praf — conducte de apă, de gaz, fracturate — în pavaj sau asfalt apar crăpături — terenurile mobile sînt fisurate, de-a lungul pantelor și malurilor de apă, pămîntul se surpă — rîurile și lacurile se revarsă ;

gradul XI — nici o clădire de piatră nu mai rezistă în picioare — de asemenea casele solide de lemn sau din crengi de copac cad, cu foarte puține excepții — oricît de bine construite, podurile se rup, iar șinele de cale ferată se răsucesc, digurile se desfac de la locul lor ;

gradul XII — din tot ceea ce a creat omul, nu mai rămîne NIMIC — se produc modificări substanțiale în topografie : apar falii noi, au loc dislocări importante orizontale, munții se surpă, lacuri și cursuri de apă iau naștere — *etc.*

(după *H. Tazieff)*

3

Duminică. Altădată „zi de odihnă"...

Neodihnit, tovarășul Nicolae Ceaușescu se află din nou pe *traseul durerii și al speranței,* care include deopotrivă „șantierele salvării", ca și „șantierele reconstrucției". *Trecutul* este încă atît de *prezent,* dar și *viitorul.*

Ca și în ziua precedentă, petrecută practic, în întregime, în mijlocul oamenilor pentru a le orienta munca, pentru a-i îmbărbăta și mobiliza, secretarul general al partidului s-a aflat din nou, în această dimineață, alături de cetățenii care au avut de suferit de pe urma cataclismului, de echipele de intervenție care lucrează la salvarea vieților omenești și a bunurilor materiale. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat de cetățeni cu aceleași sentimente de caldă recunoștință, de profund respect față de tot ceea ce face pentru urgentarea operațiunilor de salvare, pentru revenirea cît mai grabnică la făgașul normal al vieții social-economice a Capitalei și a țării. *(Agerpres)*

Pentru a cincea oară sînt vizitate locurile în care se află *jostele* blocuri :

- intersecția Lizeanu-Ștefan cel Mare
- Continental-Colonadelor
- Dunărea
- Scala
- Casata
- Nestor

Secretarul general al partidului urmărește progresele realizate, din după-amiaza zilei precedente, în eforturile de salvare a supraviețuitorilor, de evacuare și cazare a sinistraților, precum și în desfășurarea celorlalte operațiuni de înlăturare a urmărilor cutremurului.

Privit sub prisma efectelor sale distructive, dezastrul provocat de cutremur își dezvăluie, la toate punctele vizitate, proporțiile sale reale. În aceste împrejurări grele, ostașii forțelor noastre armate, lucrătorii Ministerului de Interne, membrii gărzilor patriotice, cetățenii Capitalei își intensifică eforturile. Munca plină de dăruire și abnegație a echipelor de intervenție oferă nenumărate dovezi de spirit de întrajutorare, de adevărată solidaritate umană. S-a făcut remarcat în mod deosebit grupul de studenți care, prin faptele lor curajoase, bărbătești, au salvat, dintre ruinele fostului imobil de pe strada Ghica, cîțiva supraviețuitori. Această construcție, pînă mai ieri un edificiu arătos, cu mai multe etaje, nu mai este astăzi decît un morman de ruine, care au îngropat sub ele pe unii dintre locatarii acestui bloc situat în inima Capitalei. Cei cîțiva inimoși studenți bucureșteni care lucrează aici, fără odihnă, de două zile, au scos, în ultimele 12 ore, șase persoane prinse între dărîmăturile sau în încăperile izolate prin prăbușirea

clădirii. Unul dintre bărbații salvați a putut coborî scările pe picioare. Cu cîteva clipe înainte de sosirea secretarului general al partidului, studenții tocmai reușiseră să scoată încă un supraviețuitor — de data aceasta o femeie. Pentru salvarea ei, ca și a celorlalți locatari surprinși de cataclism, studenții folosesc frînghii și centuri de siguranță, escaladează temerar zidurile rămase în picioare și mormanele de moloz, punîndu-și nu o dată în pericol propria lor viață. Este o grăitoare dovadă — pe care secretarul general al partidului o elogiază —, una din nenumăratele dovezi ale bărbăției și curajului cu care cetățenii Capitalei știu să înfrunte greutățile pe care trebuie să le învingă în aceste zile de eforturi încordate.

Constatînd faptul că s-a lucrat și se lucrează intens la toate imobilele prăbușite, la toate punctele care necesită intervenția echipelor organizate în acest scop, secretarul general al partidului a constatat, în același timp, la multe din punctele la care s-a oprit, că, în organizarea acestei acțiuni de cea mai mare însemnătate, organele răspunzătoare manifestă destule lipsuri. *(Agerpres)*

Aici, pe *șantierele salvării*, un test absolut : umanismul socialist al salvatorilor și al comandantului lor suprem.

NICOLAE CEAUȘESCU : Trebuie să faceți tot ce se poate pentru a scoate pe supraviețuitori din case și de sub dărîmături. Salvarea vieților omenești este prima urgență. Trebuie folosită și cea mai mică șansă de a salva un om.

O indicație, o rugăminte, un ordin ! Cel care rostește aceste cuvinte, se află — în timpul cutremurului din

9/10 noiembrie **1940,** — închis la Jilava (fortul nr. 13) — o imensă cazemată subterană, transformată în temniță. Comuniști se mai află întemnițați — în 1940 — și la Doftana.

> Un fapt istoric este legat de acest cutremur din 1940. Închisoarea Doftana se prăbușește, literalmente, făcînd o mulțime de victime, morți și răniți, dintre deținuți, printre care se găseau și numeroși militanți și conducători ai Partidului Comunist Român. Aceștia deciseră să rămînă pe loc — deși evadarea devenise posibilă — și să organizeze ajutoarele, venind astfel numaidecît în sprijinul victimelor. Închisoarea, care a fost reconstruită, este în prezent transformată în muzeu *(René Pichelin).*

Umanismul socialist comunist, își are sursa în faptele de luptă și de jertfă din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat :

— TREBUIE FOLOSITĂ ȘI CEA MAI MICĂ ȘANSĂ DE A SALVA UN OM !

> Sub semnul acestei idei de adevărat umanism s-au consumat, pe întregul parcurs al desfășurării lor, discuțiile secretarului general al partidului cu activiștii de partid care coordonează lucrările pe aceste nedorite șantiere, cu comandanți și membri ai echipelor de intervenții, cu numerosi cetățeni, unii dintre ei salvați din clădirile grav avariate de cataclism.
>
> În acest sens, comandantul suprem al forțelor noastre armate a dat instrucțiuni militarilor și tuturor celor însărcinați cu executarea acestor operațiuni să cerceteze neîntîrziat fiecare loc, fiecare colț în care s-ar putea afla supraviețuitori. Echipele de intervenție trebuie să înceapă imediat — a ordonat to-

varăşul Nicolae Ceauşescu — să spargă toţi pereţii despărţitori, planşeele, toate zidurile care conduc spre încăperile blocate în urma surpării unor edificii, să încerce să salveze, chiar şi de sub dărîmături, oamenii care ar putea să fie prinşi acolo.

S-a arătat, de asemenea, că se impune o mai mare concentrare de forţe umane pentru înlăturarea urmărilor calamităţii. Membrii gărzilor patriotice trebuie să fie prezenţi în număr mai mare în locurile unde există speranţa că mai pot fi salvaţi oameni. Este necesar ca la aceste operaţiuni să lucreze mai mulţi oameni, să se ridice cărămidă de cărămidă acolo unde se presupune că s-ar mai putea afla supravieţuitori.

S-a relevat, totodată, că trebuie să se lucreze mai organizat şi la salvarea bunurilor personale ale sinistraţilor, a mobilierului aflat în apartamentele afectate. În acest sens, s-a cerut ca la aceste puncte — ca de pildă blocul de pe bulevardul Ştefan cel Mare — să se aducă utilaje potrivite, cu ajutorul cărora să se poată ridica, pe rînd, fiecare planşeu, să se scoată în felul acesta lucrurile aflate acolo.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a indicat factorilor de răspundere să pună la dispoziţia echipelor de salvare toate utilajele şi instalaţiile de care se pot folosi pentru îndeplinirea misiunii lor. La aceste operaţiuni de maximă urgenţă trebuie să participe — arăta secretarul general al partidului — toate unităţile de pompieri, care dispun de experienţa necesară şi echipamentul adecvat. Ele trebuie să fie prezente zi şi noapte la toate blocurile avariate, pentru a participa nemijlocit la operaţiuni, pentru a cerceta fiecare încăpere, pentru a descoperi şi a salva pe toţi eventualii supravieţuitori *(Agerpres)*.

4

Tot duminică. Cît de ridicol sună *astăzi:* timp liber, relaxare după o săptămînă de muncă etc. Iată doar cîteva din VIEȚILE salvate în această zi de neodihnă :

• *11 h 20'* — blocul *fost* „Casata" — relatează Marin Popa (38 ani): lucrînd la etajul II, sub o canapea zărește o mînă de copil, motiv pentru care „l-am chemat pe colegul meu, Ion Stan, și am tras cu multă atenție de canapea. Era o fetiță cam de opt ani. Nu știu, nu mi-am putut da seama dacă era vie sau moartă. Cineva mi-a spus că la salvare încă îi mai bătea inima" ;

• *12 h* — blocul *fost* „Nestor" — cu o seară înainte, un reporter aflat la fața locului, notează :

— Întîi oamenii ! Totul pentru a-i salva pe cei care mai trăiesc ! *(Nicolae Ceaușescu)*

Albit de același praf care se depune pe fețele și pe hainele celor din echipele de intervenție și ale rudelor celor îngropați sub dărîmături, tovarășul Nicolae Ceaușescu este deopotrivă conștiința coordonatoare supremă și participant direct la acțiunile de salvare. La lumina lanternelor, pătrunde printre dărîmăturile de la subsolul blocului de pe Calea Victoriei, din fața aripii noi a hotelului Athénée Palace, asupra căruia stau să se prăbușească structuri de beton, șubrezite, loc în care geniștii ezitaseră o clipă să intre. Încearcă rezistența panourilor prăbușite.

— Străpungeți aici ! Și dincolo ! Trebuie să mai fie oameni. După ieșirea sa, înăuntru se strecoară echipa de salvare. Ore întregi de muncă încordată, sub amenințarea grinzilor de beton, sfărîmate, menținîndu-se într-un echilibru precar... (după însemnările lui *George Neagu).*

Şi iată, la un moment dat, se aud strigăte : „Ajutor !“ Echipa de şoc îşi continuă înaintarea, cu riscurile firești unei asemenea întreprinderi, fără să știe, atunci, că două bîrne (aceste bîrne care, într-alte părți, au curmat vieți peste vieți) s-au potrivit în așa fel, încît, formînd un unghi salvator, îngăduie unor oameni, patru la număr, să trăiască, să spere, să strige, pentru ca salvarea să fie fapt împlinit, la *15 h 30′* : „Mi s-a părut că aud zgomote, chiar glasuri. Apoi s-a confirmat că așa era. Din spatele unei imense bucăți de beton care baricada o trecere îngustă, aflată la subsolul fostului bloc de locuințe, oamenii strigau după ajutor. Am început să ne facem drum. În sfîrșit am reușit să tăiem o breșă în beton. Am schimbat cîteva cuvinte cu cei încă imobilizați acolo. Ne-au cerut apă. Dacă s-ar ști cum am mai alergat după sticlele cu apă minerală ! Am continuat să-i îmbărbătăm, luptînd să lărgim spărtura — deși bucăți de planșee, de pereți, instabile, atîrnau deasupra noastră... În cele din urmă i-am eliberat. Erau cu toții în pijamale, cum stă omul acasă : pictorul Nicolae Stanciu, Ioana și Marin Milanovici, Maria Ștefancu. Nu se mai puteau mișca. Cîte ore stătuseră așa, nemișcați, toți patru, într-un spațiu cît o jumătate de șifonier ? Mașina salvării i-a transportat în cea mai mare viteză“ (mărturia unuia dintre salvatori). Iar unul dintre supraviețuitori povestește : „Am scăpat. Am scăpat eu și soțul, au scăpat și doi vecini. Ne uitam la televizor, parcă era un film [bulgăresc : «Dulce și amar»], cînd a început totul să se clatine. Am fugit spre scară, dar n-am apucat să ajungem acolo, că totul s-a prăvălit înaintea noastră și am rămas blocați între niște grinzi, alături de vecinii noștri. Ne-am dat seama că s-a dărîmat blocul și că sîntem prinși într-un spațiu îngust. Ne-am gîndit la vecini și am plîns nițel. Apoi, pe întuneric și ghemuiți, că n-aveam loc în picioare, ne-am socotit cum să ieșim. Dar n-aveam cum,

așa că am așteptat. La început ne-a fost frică, nu zic că nu ne-a fost, dar după ce s-au liniștit lucrurile, am fost siguri că vom fi salvați. Totul era să avem aer și să nu ne pierdem cu firea. Stanciu s-a pornit să țipe, dar apoi s-a potolit. Țipa degeaba. Dac-am avut aer ? Am avut. Se vede că o fi tras vreun curent pe la ușă. Ce făcea soțul ? Nimic nu făcea, doar din cînd în cînd îl simțeam că pune mîna pe umărul meu și mă bucuram. Însemna că n-a murit. De fapt, el a scăpat și mai ușor decît mine, care sînt zgîriată și lovită, mai ales la picioare, care mă dor. Rinichii îi am în mine ca două pietroaie. Apoi, n-a fost nimic multă vreme. Foamea n-am simțit-o, dar setea ne-a chinuit. Pe urmă, nu mai știu cînd, că pierdusem orice numărătoare a vremii, s-a auzit un zgomot. Stanciu a început din nou să țipe, dar iarăși n-a ajutat la nimic. Curînd, zgomotul s-a întărit și s-a repetat la zece-zece minute, și bărbatu-miu, care cunoaște la mașini, a zis că e un buldozer. Cînd i-am auzit bine pe salvatori ? Cam cu o jumătate de oră înainte de a ne scoate. Așa au spus dînșii după aceea, dar mi s-a părut mult mai mult. Atunci chiar că mi-a fost teamă să nu se miște betonul și să murim cînd eram ca și scoși. Dar n-am murit. Cine ne-a salvat ? Niște oameni buni. Aveau căști în cap, ca ăia care lucrează la construcții. Eram foarte slăbită, nici nu i-aș mai recunoaște pe oamenii aceia, dar tot auzeam pe cineva strigînd : „tovarășe maior". Asta înseamnă, nu-i așa, că un maior ne-a salvat. Mai era acolo și fratele vecinei noastre, care venise tocmai de la Rădăuți, că de-acolo e dînsa. Așa mi s-a părut, că bine nu vedeam, după atîta întuneric." *(Ioana Milanovici* — după interviul luat, în Spitalul militar central, de *Ovidiu Ioanițoaia.*

• Într-un alt pat din același spital, soldatul *Ion Radu*, accidentat în timpul operațiilor de salvare a celor patru supraviețuitori de la „Nestor".)

• *aproximativ 18 h* — blocul *fost* „Casata" — din dărîmături, ostașii scot cadavrul unei bătrîne sub care, protejat de trupul bunicii (alții spun că era al mamei), trăiește un sugar de șase săptămîni (alții spun că numără opt săptămîni, însă ce importanță să aibă *acum* asemenea contraziceri, cînd tatăl copilului. Aurelian T. Radu, se repede și își ia copilul în brațe) ;

• 18 h 30′ — blocul *fost* la întîlnirea străzii Poenaru Bordea (nr. 20 și 18) cu strada Artei — „Timp de un ceas sau poate mai puțin am crezut că Bucureștiul nu mai există, că acesta este sfîrșitul. Nu sfîrșitul meu, fiindcă, vorbind foarte cinstit, nu soarta mea mă speria. M-am cercetat, am mișcat tot ce puteam mișca din mine și mi-am zis : bun, nu-i nimic spart. Cum sînt foarte subțire, cum am făcut ceva yoga, mi-am scos piciorul din pantoful prins sub chiuvetă. Am închis bine butelia de aragaz. Am reconstituit în minte întîmplările și am știut cu exactitate în ce loc mă aflu, ce am în stînga și în dreapta. În spate aveam peretele, spre cap se găseau niște cutii cu scule și felurite materiale. Știam că după ele, după zidul de cărămidă, se găseau țevile de calorifer. Mi-am amintit că un om trăiește fără apă șapte zile, iar fără mîncare patruzeci. Mi-am zis : nu te grăbi, ia-o ușurel, să-ți ajungă benzina. Am început să aud curînd zgomote deasupra. Însemna că se umbla pe acolo, că mai trăiau oameni în București. Dacă mai trăiesc oameni, am să trăiesc și eu. Ei au să mă caute. Am ascultat atent și după o vreme am distins zgomote și hîrjîituri ritmice. Acestea trebuiau să fie mașini, buldozere, excavatoare. Mi-am scos pantalonii, care mă incomodau, am bîjbîit după o bucată de fier, am degajat un spațiu lîngă perete și am început să sap încet, cu răbdare, pe lîngă o cărămidă, întocmai ca Monte Cristo. Vroiam să ajung la țeava de calorifer, ca să dau semn afară că tră-

iesc. Nu mi-era teamă decît că, din greşeală, vreun buldozer avea să ia cuşca aceea lunguiaţă, în care stăteam întins cu totul. După fiecare cărămidă scoasă mă odihneam. Metodic, să nu transpir, să nu mi se facă sete, să nu-mi pierd forţele. Cred că puteam să stau acolo şapte zile. Eu aşa cred. Am ieşit după 45 de ore, nu mi-a fost sete, somn mi-a fost abia mai tîrziu. Cînd zgomotele au fost destul de puternice, am încercat totuşi să mă fac auzit. Am stabilit un fel de contact cu cei de afară. M-am străduit să nu mă entuziasmez, să rămîn lucid, sub o stare de tensiune egală şi nu prea înaltă. Ştiam că va trebui să-i dirijez pe cei de deasupra şi aşa s-a şi întîmplat. Cînd au început să spargă betonul, praful mă sufoca, zgomotul mă zăpăcea. Respiram de-acum de multă vreme prin pulover, ca printr-un bandaj filtru. Am vorbit, printr-o spărtură, cu soldaţii, explicîndu-le ce şi cum să spargă. Eu cunoşteam perfect topografia locului, aş putea spune că simţeam prin toţi nervii pulsul pămîntului. Lumina care a pătruns brusc m-a descumpănit cîteva clipe. După socotelile mele, fiindcă ceasul nu avea fosfor, trebuia să fi trecut vreo două zile în cap. Am greşit doar cu trei ore. Trecuseră 45. Le-am cerut să mă lase să ies singur. O chestiune de demnitate. Mi-a părut rău că au sărit pe mine cu aparatul de filmat. Eram în chiloţi, murdar. Eu sînt un om pudic. Aş fi vrut să mă uit puţin la oamenii care munciseră să mă scoată afară, să văd mai bine muntele ce-mi stătuse deasupra, să mă uit la ai mei, să văd ce se mai petrece acolo. Aş vrea să spun că schimbarea importantă care s-a petrecut în conştiinţa mea este legată de ceva ce l-aş numi măruntul meu scepticism : eram îndemnat adesea să gîndesc că lumea e plină de meschinării, deşi ar putea să fie atît de frumoasă. Acum am văzut că lumea e plină de oameni extraordinari. De-aţi şti ce privire aveau soldaţii care se aflau în jurul

gropniței mele ! Nu, lumea nu e dominată de meschinărie, frumusețea lumii e un fapt real și e la tot pasul. Sînt cam palid, sînt brăzdat de zgîrieturi, dar mă simt în puteri. Noi, artiștii decoratori, muncim mult cu forța brațelor, ca bresłașii artiști de odinioară. Cînd doctorul mi-a spus că mă paște o cădere psihică și că sînt slăbit, i-am luat mîna și i-am strîns-o. Așa l-am convins că nu sînt slăbit, că greutatea mea, cincizeci de kilograme, ele nu spun cît poate să îndure și să înfăptuiască făptura umană, că nu contează decît voința omului. Eu trăiesc și plec acasă acum numai pentru că am crezut în mine și în toți ceilalți oameni, care lucrau la lumină" *(Tudor Octavian* — consemnînd spusele lui *Nicolae Moldoveanu,* pe care-l vizitează la Spitalul militar central, precizează : cel salvat juca șah, la ora sinistrului, cu un student, în atelierul său, căci *N. M.* este „unul din cei mai buni meșteri moderni ai bijuteriei românești de artă" ; „atelierul nu era prea mare : un banc de lucru pentru ceramică și bijuterii, o bibliotecă, un fel de nișă-pat, construită din lemne groase și dulapi. Această nișă i-a fost salvarea [studentul, fugind în timpul cutremurului, a fost strivit]... lemnele l-au protejat, patul acela țărănesc i-a fost pavăză. A rămas pe jumătate țeapăn, strîns în moloz și lemnărie, cu piciorul stîng apăsat de un obiect metalic, probabil chiuveta. Nu și-a pierdut nici o clipă cunoștința. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să închidă zdravăn robinetul buteliei de aragaz ce-o simțea în coaste" ; și, deosebit de important, după salvare : „Nicolae Moldoveanu nu se găsea în pat. Ceruse încă de dimineață să plece acasă, în ciuda faptului că medicul ce-i supraveghează însănătoșirea... îi recomanda, cu toată seriozitatea, să stea cuminte în pat și să-și asculte doctorii", căci i se arată că „situații de genul celor trăite de Nicolae Moldoveanu sînt urmate, de obicei, *de o cădere a întregului or-*

ganism. Ființa omenească își îndreaptă întreaga putere spre un singur scop și, odată scopul împlinit, ea suferă un șoc" — ceea ce nu s-a întîmplat : părăsind spitalul după doar o zi de internare, Nicolae Moldoveanu este sănătos, desigur și spre satisfacția unuia dintre salvatori *(Anton Bîtfoi* — cursant la școala interjudețeană de partid) : el a avut inspirația de a opri, la un moment dat, macaraua și buldozerul, pregătite să ridice un stîlp care era prăbușit peste dărîmături, ceea ce ar fi antrenat, desigur, rostogolirea grămezii de moloz, oprindu-le numai și numai ca să se încredințeze, sută la sută, că nimic nu mai mișcă dedesubt ; iar de dedesubt, Nicolae Moldoveanu semnalizează, bate ritmic în țeava de calorifer — în ritmul bătăilor inimii.

• *19 h* — blocul *fost* „Scala", impropriu denumit astfel după cofetăria care a fost la parter — pe timpuri se numea „blocul Algiu", după numele proprietarului, avocat, ajutor de primar bucureștean, între anii 1929—1934, căsătorit cu o soție bogată. „La un moment dat, sub dărîmături, zăresc o nișă. Mă aplec și aud voci. Operațiile de excavare se opresc imediat" *(Dumitru Stănică* — controlor de trafic la centrala auto). Ascultare intensă. Reluarea lucrului din plin. Tîrziu, doi locotenenți — Ion Lioca și Dan Iuraș — strecurîndu-se sub mormanul de ruine, finalizează efortul general : la lumină (reflectoare !) sînt scoase două femei, inginer Delia Spiegel (36 ani) și mama ei, Maria Micu (78 ani) — alții scriu că sergentul major *Gheorghe Simion* (25 ani) le-a descoperit ;

Aducerea la suprafață a celor prinși sub dărîmături nu încheie calvarul lor — și al celorlalți din jur. Revenirea la viață incumbă o serie întreagă de praguri care se cer a fi trecute lent, progresiv. Nu-i deloc o metaforă cînd spui : „S-a născut a doua oară", fiindcă, realmente, acumularea necesară revenirii la existența obișnuită se asea-

mănă acumulării naturale care precede naşterea oricui. Doar că, de astă dată, traumatismul este dublu : *fizic* şi *psihic*. Şocul izolării, al singurătăţii fără sfîrşit cert, reprezintă — pentru om — mai mult decît prăbuşirea casei în care a locuit ; este prăbuşirea propriului edificiu, a propriei construcţii interioare, a personalităţii sale.

Ca şi ştiinţa seismologiei (care n-are un secol vechime), cercetările asupra IZOLĂRII OMULUI (folositoare şi în cosmonautică) sînt abia la începutul-începutului. Iată un exemplu :

> Şase luni stă izolat, într-o peşteră din Texas, speologul Michel Siffre. Legătura cu cei de la suprafaţă — în „sens unic", limitată la datele transmise de electrozii implantaţi în organismul speologului : temperatură, ritm cardiac, unde cerebrale. Michel Siffre cere insistent să nu fie deranjat sub nici un motiv. Scopul principal al expediţiei subpămîntene : pierderea sensului timpului, perturbarea orologiului biologic firesc.

Dealtminteri, trăindu-şi „experienţa" într-un mod absolut diferit — din toate punctele de vedere — supravieţuitorii-salvaţi au demonstrat totuşi acelaşi lucru : *pierderea sensului timpului*... Abia scoşi la lumină sau în bătaia reflectoarelor, cu ochii închişi, oamenii întreabă :

— În ce zi sîntem ? (nici nu se mai pune chestiunea orelor).

Cît reprezintă o secundă ? O bătaie de pleoape, copii... Dar pleoapele sînt ostenite, ale salvaţilor, ale salvatorilor. Timpul, nemilos, curge năvalnic peste toţi, peste toate.

5

În raftul bibliotecii proprii, răsturnate în timpul cutremurului (mai ales cei care stau la etajele superioare din blocuri-turn — căci oscilația pe verticală a fost de 1,96 m, iar pe orizontală de 3,92 m și 3,13 m), ți-ai regăsit cărți pierdute prin cine știe ce ungher, în paginile cărora sînt descrise cutremure faimoase, figurînd în istoria seismologiei, precum ar fi *Conceptión 1835* sau *Messina 1908*. Dacă deschizi ACUM „Călătoria unui naturalist în jurul lumii la bordul vasului «Beagle»“ — jurnalul lui Charles Darwin — retrăiești o experiență de viață pe care ai fi dorit-o *uitată* în scoarțele cărții :

> *20 februarie [1835].* Această zi va rămîne memorabilă în analele Valdiviei [Chile], fiindcă azi s-a întîmplat cel mai cumplit cutremur de pămînt din cîte cunosc chiar locuitorii ei cei mai bătrîni. Mă aflam pe țărm și mă întinsesem în pădure să mă odihnesc [Darwin are 26 de ani]. Cutremurul se produse dintr-o dată, durînd cîteva minute, care mi se părură destul de lungi. Oscilația pămîntului era foarte puternică. Legănările ni se părură, atît mie cît și însoțitorului meu, că veneau drept dinspre răsărit, deși alții spuneau că porniseră dinspre sud-vest ; aceasta dovedește cît este de greu uneori să se aprecieze direcția vibrațiilor [însemnările lui Darwin sînt deosebit de prețioase, dacă avem în vedere simțul său de observație excepțional, absolut ieșit din comun]. Nu era deloc greu în timpul cutremurului să stau în picioare, dar mișcarea pămîntului îmi dădea amețeală ; se clătina totul ca un vas prins între valurile

crucișe ale unui vîrtej de ape sau, mai bine zis, eram ca un patinator care simte că gheața prea subțire se lasă în jos sub greutatea corpului. Un cutremur de pămînt cumplit ne dărîmă într-o clipă felul nostru întreg de a gîndi ; pămîntul, această adevărată emblemă a temeiniciei, e destul să ni se miște sub picioare ca pojghița de gheață a unei ape curgătoare și o singură secundă ne-a și trezit în minte ideea ciudată a nesiguranței, pe care n-ar fi produs-o nici ceasuri întregi de meditație. În pădure, pe cînd copacii se clătinau în bătaia brizei, am simțit numai că tremură pămîntul, fără să-mi dau seama de alte urmări. Căpitanul Fitz Roy, dimpreună cu cîțiva ofițeri, se afla în timpul zguduirii în oraș, unde totul fu mult mai impresionant ; căci casele, fiind de lemn, nu se prăbușeau, ele erau zgîlțîite cu toată puterea, iar lemnăria plesnea și pîrîia. Speriată peste măsură, lumea se năpustea afară din case. Asemenea scene, trăite de toți cei care le-au văzut și simțit urmările, creează groaza cumplită a cutremurelor [interesantă distincția pe care Darwin o face, în legătură cu „înregistrarea psihologică" a cutremurului în oraș și, pe de altă parte, în natură]...

4 martie [coincidență ! scena descrisă se petrece cu 142 de ani în urmă]. Am pătruns în golful Concepțión... Mai-marele moșiei se repezi în fuga calului să-mi spună vești cumplite despre marele cutremur din ziua de 20 februarie : „Nici o casă din Concepțión sau Talcahuano (portul) nu mai rămăsese în picioare ; se dărîmaseră șaptesprezece sate, și un talaz uriaș [denumit *tsunami* de către specialiști] aproape că împrăștiase cu totul ruinele portului Talcahuano". Despre adevărul ultimei sale afirmații îmi dădui seama în curînd, văzînd numeroase dovezi :

tot țărmul era numai grămezi de lemnărie și mobilă, ca și cum ar fi naufragiat o mie de corăbii...
A doua zi, debarcarăm la Talcahuano, iar de aci am luat-o călare spre Conceptión... Cutremurul a început la unsprezece și jumătate, înainte de amiază. Dacă s-ar fi produs la miezul nopții, cei mai mulți dintre locuitori... ar fi trebuit să piară... Prima zguduitură venise pe neașteptate. Mai-marele insulei mi-a spus că el își dăduse seama de cutremur numai după ce simțise că atît el cît și calul său se rostogolesc pe pămînt. Tot el mi-a spus că niște vaci, care se aflau pe clina rîpoasă a insulei, se prăvăliseră în mare... Marele cutremur fusese urmat de nenumărate tremurături ușoare : în primele douăsprezece zile, se număraseră nu mai puțin de trei sute...
După ce am văzut Conceptión, n-am putut înțelege cum de scăpaseră teferi atît de mulți locuitori. Multe case se surpaseră peste străzi, formînd astfel în mijlocul acestora movile de zidărie și moloz... Cum zguduirile se țineau lanț, venind unele după altele la intervale de cîteva minute, nimeni nu mai îndrăznea să se apropie de zidurile crăpate ; și nimeni nu putea face nimic pentru prietenii și rudele, oricît de dragi, care piereau din lipsă de ajutor. Cei care își scăpaseră ceva din avutul lor erau siliți să vegheze strașnic, din pricina hoților, care, dîndu-le tîrcoale ori de cîte ori se scutura iarăși pămîntul, cu o mînă se băteau în piept, strigînd «misericordia!» [o, Doamne!], în timp ce cu cealaltă șterpeleau din dărîmături ce se întîmpla...
Nu e nevoie de altceva în afară de cutremure ca să se distrugă prosperitatea oricărei țări... [Totuși] copiii se jucau, făcînd plute din mese și scaune, cărora le dau drumul pe lacurile de apă sărată,

rămase printre dărîmăturile caselor ; şi se simţeau fericiţi, în timp ce părinţii lor erau cuprinşi de jale. Dar ceea ce mi s-a părut deosebit de interesant, a fost că toată lumea se vădea mai vioaie şi mai veselă decît ar fi fost de aşteptat. Era clar că distrugerea, atingînd pe toţi deopotrivă, nimeni nu se simţea mai nenorocit decît altul şi nu-l putea învinui de nepăsare, acestea fiind urmările cele mai rele cînd oamenii îşi pierd avutul [demnă de atenţie observaţia lui Darwin, de psihologie socială în condiţiile unui cataclism natural]...

Oamenii mai simpli din Talcahuano erau convinşi că acest cutremur fusese dezlănţuit de cine ştie ce vrăjitoare indiană, care, supărîndu-se, astupase cu doi ani mai înainte vulcanul Antuco. Credinţa aceasta e, bineînţeles, prostească, dar nu e mai puţin interesantă, fiindcă ea dovedeşte că experienţa i-a învăţat totuşi să facă legătura, care există în adevăr, între suprimarea activităţii vulcanice şi cutremurele de pămînt. Explicaţia vrăjitoriei li se înfăţişa ca o necesitate numai cînd ei încetau să mai perceapă raportul de la cauză la efect ; ceea ce nu înţelegeau ei, făcîndu-i să recurgă la explicaţia magică, era astuparea gurii vulcanului. Dar credinţa lor era cu atît mai ciudată, cu cît, după părerea căpitanului Fitz Roy, nu exista nici un motiv să se creadă că Antuco ar fi fost un vulcan stins...

N-am încercat să fac nici o descriere amănunţită a înfăţişării oraşului Conceptión, fiindcă simt că-mi este cu neputinţă să dau vreo idee despre stările sufleteşti, felurite şi amestecate, prin care am trecut... E ceva amarnic şi umilitor să vezi că lucruri, care au costat atîta timp şi trudă omenească, se prăbuşesc

într-un minut ; dar mila pentru locuitori aproape că dispare dintr-o dată, văzînd faptul neașteptat că pustiirea, care de obicei se atribuie unui lung șir de secole, este rezultatul unui singur moment.

Mai puțin meticulos decît un om de știință, însă deloc mai puțin sugestiv, Maxim Gorki înregistrează cutremurul *Messina 1908* astfel (se afla în Italia, bolnav) :

Pămîntul vuia surd, suspina, se cocoșa sub picioare și se agita, formînd crăpături uriașe, — de parcă în adînc s-ar fi trezit și mișcat un vierme uriaș, adormit de veacuri ; orb, viermele acesta se tîra acolo în întunecime, mușchii lui se contractau și rupeau scoarța pămîntului, aruncînd de pe ea clădirile peste oameni și animale... Tresărind și clătinîndu-se, casele se aplecau, pe pereții lor albi, crăpăturile șerpuiau ca niște fulgere și pereții se năruiau, zăgăzuind ulițele strîmte și pe oamenii dinăuntrul lor... măcinînd oasele femeilor și copiilor, tescuind creeri și intestine sub greutatea lor, sfîșiind în chip hidos frumosul trup omenesc. Zgomotul subteran, bubuitul pietrelor, trosnetul copacilor acopereau strigătele de ajutor, țipetele de disperare, gemetele răniților... Oamenii și pietrele se amestecau în grămezi, și, tot mai des, tot mai puternic tremurau casele, bisericile ; o coasă invizibilă le secera din temelie, — nimic nu se putea împotrivi avîntului ei uriaș... Pămîntul se agita precum marea, aruncînd de pe pieptul său palate, cocioabe, biserici, cazărmi, închisori, școli, nimicind cu fiecare mișcare sute și mii de femei, copii, bogați, săraci, analfabeți și învățați, credincioși și atei... [La ora 5,21 minute și 15 secunde dimineața, cînd marea majoritate a populației dormea încă, pămîntul începu

să se cutremure. La început a fost o trepidație care crescu timp de zece secunde, apoi descrescu un timp egal și după aceea încetă. Urmă o pauză de două minute. Și în mod brutal, fără nici un fel de tranziție, într-un zgomot îngrozitor de prăbușiri și țipete deznădăjduite, în bezna înspăimîntătoare, zguduirile puternice au distrus orașele, tîrgurile și porturile, au zdrobit populația sub tone de ruine și sub avalanșa *maremoto*-ului — talaz uriaș produs de un seism submarin — *n.n.* — care a urmat după aceea. Apoi a izbucnit incendiul. Au fost înregistrate optzeci și patru de mii de victime. — *H. Tazieff]*

Un seism poate provoca o ridicare sau o lăsare a solului cu 14,1 m (Alaska, 1899), cu 6,9 m (California, 1872), cu 10,5 m (Assan, 1897) etc., și rupturi lungi de zeci de kilometri.

6

1977, martie 5, într-o zi de sîmbătă. Lupta cu timpul — contracronometru — continuă. *Nici un minut irosit!* (lozincă nerostită). *Viitorul* nu trebuie să sufere din pricina *prezentului.* În cursul aceleiași vizite de lucru începută de dimineață, tovarășul Nicolae Ceaușescu se oprește și în două unități economice din Capitală, în care cutremurul a pricinuit pagube serioase :

Elocvente sînt și constatările făcute de secretarul general al partidului la 23 August și I.M.G.B., întreprinderi care, ca atîtea alte unități economice din capitală și județele afectate, și-au văzut producția grav perturbată de cataclism.

Examinînd, la cele două mari întreprinderi constructoare de mașini din Capitală, modul în care se acționează pentru aplicarea hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la repunerea cît mai grabnică în stare de funcționare a tuturor secțiilor și unităților industriale avariate, secretarul general al partidului a apreciat că s-a muncit bine în această direcție.

Acoperișurile surpate ale unor hale, grămezile de moloz, armăturile de metal contorsionate dezvăluie și aici efectele puternic resimțite ale zvîrcolirii seismice a scoarței pămîntești. Dar muncitorii, tehnicienii, inginerii acestor puternice detașamente ale clasei muncitoare, nu o dată fruntașe în ramura lor de activitate, nu s-au lăsat descurajați. Dimpotrivă, cu forțe unite, cu eforturi încordate, cele două colective de muncă au trecut cu toată energia la înlăturarea pagubelor provocate de cutremur. La oțelăria de la I.M.G.B., de pildă, cuptoarele au și fost aprinse, urmînd ca în două zile să pornească și forja. La secția de subansamble sudate de la 23 August, deși parțial avariată, se lucrează normal în sectoarele neafectate ale halei. S-au montat aici chiar o serie de utilaje noi, moderne, cu performanțe ridicate, concepute de specialiștii întreprinderii și executate prin autodotare, care contribuie substanțial la sporirea producției. Sînt realizări pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le apreciază pozitiv, ca fapte demne de tradiția acestor veritabile citadele muncitorești.

În dialogul purtat cu ministrul Ioan Avram, cu directorii celor două uzine, secretarul general al partidului a indicat, în același timp, să se intensifice lucrările de înlăturare a urmărilor cutremurului. Pe primul plan al acestei activități trebuie să se situeze

obiectivul reluării cît mai grabnice, deocamdată chiar în condiții improvizate, a producției secțiilor afectate, urmînd ca într-o etapă ulterioară să se aplice soluțiile definitive pentru atingerea capacităților maxime și repararea stricăciunilor. În acest sens, s-a cerut ca în timpul cel mai scurt să se efectueze toate operațiunile de verificare a stării tehnice a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor aflate în halele care au avut de suferit.

În paralel cu această preocupare prioritară, s-a cerut organelor de decizie să asigure o mai mare concentrare de forțe umane la curățirea terenului și evacuarea molozului, avîndu-se în vedere, însă, și recuperarea materialelor care mai pot fi refolosite. Este necesar — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — să lucreze om lîngă om, peste tot unde acest lucru este posibil.

S-a remarcat că halele care s-au prăbușit sau au fost avariate sînt tocmai acelea care au avut planșee grele, supradimensionate. S-a indicat ca acestea să fie înlocuite cu acoperișuri din materiale ușoare, prevăzute cu sisteme de iluminare naturală mai bună. La fabrica de turbine a Întreprinderii de mașini grele, al cărei planșeu s-a deplasat cu 60 cm împiedicînd funcționarea podurilor rulante, și prin aceasta a întregii secții, s-a cerut specialiștilor să găsească o soluție radicală pentru această problemă, care să prevadă și reducerea înălțimii nejustificat de mari a halei, renunțarea la una din cele două căi de rulare. În acest context, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut conducerii ministerului ca halele cu asemenea destinații care se ridică în prezent sau se vor construi în viitor să aibă la bază o concepție nouă, îmbunătățită în sensul arătat, ceea ce va permite și micșorarea cheltuielilor de investiții.

Prezența secretarului general al partidului în mijlocul poporului, în aceste momente cînd trecem printr-o grea încercare, a reprezentat, prin exemplul său de dăruire și devotament, de neostenită preocupare pentru ajutorarea și ocrotirea sinistraților, pentru normalizarea vieții în zonele calamitate, un puternic factor stimulator, mobilizator, pentru unirea tuturor forțelor, concentrarea tuturor utilajelor în vederea înlăturării grabnice a urmărilor cutremurului, în scopul asigurării mersului înainte al societății noastre socialiste pe calea progresului și bunăstării *(Agerpres)*.

7

Deși seismul a provocat întreruperea atîtor *legături*, iată (aveam să aflăm mai tîrziu — realmente „cutremurați" — la figurat) că tot ceea ce se petrece, în această dimineață de duminică neobișnuită, LA SUPRAFAȚĂ, o ureche atentă ascultă ÎN SUBTERAN cu nesaț, ca de altminteri o țară întreagă. Pînă la salvarea ei — căci VA FI SALVATĂ ! — mai sînt multe zile pline, circa 150 de ore. Elena Enache — prinsă sub dărîmături — rezistă. Nu plînge, fiindcă nu vrea să se deshidrateze. Se gîndește în schimb, înduioșată, la anii copilăriei, tocmai ca să-și regăsească echilibrul pierdut. Și ascultă. Ascultă :

SALVAREA VIEȚILOR OMENEȘTI ESTE PRIMA URGENȚĂ. TREBUIE FOLOSITĂ ȘI CEA MAI MICĂ ȘANSĂ DE A SALVA UN OM.

— *Vă așteptam* — avea să rostească Elena Enache, după 187 de ore și 40 de minute de la seism, de la propria-i îngropare de vie.

Cîți asemănători ei nu *așteaptă*, din nefericire fără tranzistorul care aruncă o punte nevăzută și trainică, spre Ceilalți ! Ce simt și ce gîndesc ? Cum li se înfățișează *lumea, existența, destinul ?* Cum interpretează nenorocirea în care se află, plonjați, fără nici cea mai mică vină ? Un scriitor, aflat cîndva într-o tristă împrejurare, obligat la imobilitate și izolare, arată că, privind mult timp un punct fix, ajungi să nu mai știi, cîteodată, nici cine ești, nici unde te afli. Lipsa identității te poate face să te privești, pe tine însuți, ca pe un străin, personaj abstract pe care celălalt personaj, viu, concret, îl somează, necontenit, să dispară. Timpul pulsează într-un fel anume, ca și cînd fiecare clipă ar însemna, tocmai, dedublarea individului, cînd *el* real, cînd *el* imaginar, niciodată suprapuși, identici. O senzație de depărtare și de singurătate marchează diluarea individului în teama, nemărturisită, de-a nu se mai putea regăsi pe sine. Spaima, la un moment dat, pare să nu țină de faptul că *alții* s-ar putea să nu-l găsească, ci, dimpotrivă, că el însuși nu se va mai descoperi niciodată, *el*, cel de altădată, cel de totdeauna. Silueta incertă a propriei ființe este, indiscutabil, sursa tuturor temerilor. Și-apoi, înstrăinarea de sine îți dă sentimentul celui mai crunt prizonierat — prizonieratul etern, al morții — iar viziunea asupra *lumii imediate*, bîrne, sfărîmături, goluri și opreliști, obiecte, capătă o valoare nouă. Tainică și teribilă compensație : să-ți sprijini trăirile, gîndurile, sentimentele pe fleacuri, pe obiecte absolut neesențiale, secundare (o lanternă, un tranzistor, o daltă etc.). Și, rezemîndu-te pe acestea, fizic și psihic, să înduri — tocmai — teroarea lor, coșmarul pe care-l trăiești. Ești un fleac printre fleacurile din care n-ai cum să evadezi și, paradoxal, pe fleacurile acestea trebuie să mizezi, astfel încît orice lucru găsit, cît de cît folositor, însă nefolositor pentru ceea ce-i vital — SUPRAVIEȚUIREA — îți produce o anumită stare

de voluptate, de încîntare, absurdă în condițiile date, concrete. Cu timpul, pe măsură ce minutele se scurg, și speranța, fiecare detaliu, fiecare lucru capătă un loc anumit în ierarhia pe care-o stabilești, inutil : „bun", „rău", „folositor", „nefolositor", „ucigaș", „salvator"... Dacă poți gîndi, în asemenea împrejurare terifiantă, că „nimic mai ucigaș decît casa scărilor", înseamnă că sentimentele și-au pierdut treptat dimensiunile, au devenit ca o simplă epidermă, tactile, pot simți lucrurile, stările brute, dar dincolo de acest prag totul nu-i decît închipuire, fabulos, visuri...

Visînd la cei din SUBTERAN, cei de la SUPRAFAȚĂ aŭ însă, firesc, altă viziune asupra împrejurărilor, a lucrurilor.

— TREBUIE FOLOSITĂ ȘI CEA MAI MICĂ ȘANSA DE A SALVA UN OM.

UN OM, O VIAȚĂ, un SUPRAVIEȚUITOR. La lucru! Iarăși la lucru ! Și cei de la SUPRAFAȚĂ mai au de așteptat pînă cînd vor cunoaște numele : Elena Enache, Floarea Iordache, Marina Stanca, Gabriela Corduneanu, Mircea Popescu, Eufrosina Oțel, Stoian Lolică, Livia Negoescu, Gheorghe Nemeș, Sorin Crainic... Și alții... și alții... și alții... Deocamdată, *eroi necunoscuți-victime necunoscute,* așteptîndu-se reciproc. Așteptarea, la SUPRAFAȚĂ, în acțiune, este — oricum — mai ușoară, altfel trec orele, timpul.

— Cele mai grele momente erau cele cînd, de afară, nu se mai auzeau zgomote. Dar reveneau curînd, ca o speranță. Cînd am fost scoasă din capcana de ziduri prăbușite se făcuse liniște. Am înțeles mai tîrziu că, ori de cîte ori se lăsa liniștea aceea, atît de grea pentru noi, cei captivi, încă un om era salvat... (îi declară *Anota Alexandri,* mai tîrziu, pe patul de spital — după ce-a stat sub dărîmături patru nopți și trei zile — lui *Ioan Grigorescu).*

8

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, Secretar general al Partidului Comunist Român, duminică, 6 martie 1977, a avut loc o nouă ședință operativă de lucru a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în scopul stabilirii sarcinilor și măsurilor prioritare ce se impun în continuare pentru înlăturarea cît mai grabnică a urmărilor cutremurului din seara zilei de 4 martie a.c.

Ultimele informații și date privind situația din Capitală și din celelalte localități puternic afectate întregesc imaginea pierderilor deosebit de grele provocate de cutremur în vieți omenești, numărului mare al persoanelor accidentate, al clădirilor distruse sau avariate, prejudiciile aduse economiei naționale prin distrugerea și avarierea unui număr de unități industriale, a unor instalații și utilaje, rețele de alimentare cu energie electrică, căldură și apă, a unor complexe agrozootehnice și sere, prin pierderi de animale.

Comitetul Politic Executiv a apreciat că atît în Capitală, cît și în celălalte zone calamitate, se acționează cu energie și abnegație pentru îndeplinirea măsurilor stabilite de conducerea partidului și statului, a indicațiilor secretarului general al partidului, pentru normalizarea cît mai rapidă a vieții economice și sociale.

Totodată, în cadrul ședinței, pe baza constatărilor succesive, făcute la fața locului, în cursul după-amiezii și serii de 5 martie, precum și în dimineața zilei de 6 martie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, relevînd aspecte ale activității pozitive desfășurate în unele puncte din Capitală, a făcut, totodată, o serie de observații și critici cu privire la unele aspecte ale desfășurării acțiunii de salvare a supraviețuitorilor din clădirile prăbușite, unele aprecieri negative la adresa unor factori de răspundere pentru lipsurile mani-

festate în organizarea activității de primă urgență în vederea înlăturării urmărilor cutremurului și normalizării întregii situații din municipiul București. Secretarul general al partidului a dat indicații pentru adoptarea unor soluții mai eficiente de atacare a clădirilor dărîmate, pentru mai buna concentrare și folosire a mijloacelor tehnice de lucru în aceste operațiuni, pentru organizarea mai bună a activității generale în spiritul răspunderilor înalte pe care le impune starea de necesitate decretată în țara noastră ca urmare a cutremurului.

Pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, Comitetul Politic Executiv a stabilit să se intensifice în primul rînd acțiunile pentru salvarea imediată a persoanelor aflate încă sub dărîmături, concentrîndu-se în acest scop toate forțele umane și materiale necesare, folosindu-se la maximum mijloacele tehnice, instalațiile și utilajele care pot ușura pătrunderea echipelor de intervenție sub dărîmături, în subsoluri, în încăperi blocate.

S-a indicat, de asemenea, să se intensifice acțiunea de inventariere a tuturor clădirilor care au suferit avarii. În acest scop, în toate localitățile afectate de cutremur, comisiile de specialiști trebuie să continue și să termine în cel mai scurt timp verificarea locuințelor, casă cu casă, stradă cu stradă, de la orașe și sate, proprietate de stat și individuală, pentru stabilirea cu exactitate a situației, pentru evacuarea persoanelor expuse și cazarea lor. Comitetul Politic Executiv a stabilit ca locuințele mici, grav avariate, să fie demolate și în locul lor să fie construite, în Capitală, în orașe și în comune, blocuri noi de locuit.

S-a stabilit, de asemenea, ca organele de partid și de stat să acționeze în continuare cu toată energia pentru cazarea tuturor persoanelor rămase fără adăpost, a locuitorilor clădirilor evacuate, pentru asigurarea hranei și celorlalte bunuri de primă necesitate familiilor sinistrate.

Comitetul Politic Executiv a cerut organelor de partid și de stat, Ministerului Comerțului Interior, să acționeze în continuare cu fermitate pentru asigurarea aprovizionării normale a populației cu produse de primă necesitate, cu mărfuri de larg consum, pentru funcționarea în bune condiții a întregii rețele comerciale, pentru repartizarea și desfacerea operativă a fondului de mărfuri în vederea satisfacerii cerințelor populației.

Ținînd seama de proporțiile deosebite ale pagubelor materiale suferite de populație, Comitetul Politic Executiv a hotărît constituirea unui fond de ajutorare a sinistraților care au suferit pagube mari, în valoare de un miliard lei, pentru refacerea locuințelor și recuperarea unora din bunurile distruse de cutremur.

Comitetul Politic Executiv a stabilit ca în toate întreprinderile industriale afectate de cutremur să se ia măsurile cele mai urgente pentru înlăturarea dărîmăturilor din halele avariate, precum și pentru verificarea tuturor instalațiilor și utilajelor, constituindu-se în acest scop colective de specialiști care să controleze în fiecare unitate afectată mașină cu mașină, instalație cu instalație, trecîndu-se neîntîrziat la repararea celor deteriorate. Să se facă totul pentru reluarea grabnică, la întreaga capacitate, a producției în toate întreprinderile.

S-a indicat, totodată, să se inventarieze în toate unitățile agricole de stat și cooperatiste, grajdurile, serele și celelalte construcții distruse sau avariate, pierderile de animale, stabilindu-se neîntîrziat măsurile în vederea reconstrucției, a refacerii fondului zootehnic.

Comitetul Politic Executiv își reafirmă convingerea că organele și organizațiile de partid, de masă și obștești, tineretul, gărzile patriotice, militarii Forțelor Armate și ai Ministerului de Interne, toți cetățenii țării, fără deosebire

de naționalitate, vor acționa în continuare cu hotărîre și devotament, cu dăruire revoluționară, neprecupețind nici un sacrificiu pentru depășirea momentelor grele, pentru înlăturarea consecințelor dezastrului provocat de cutremur, mobilizîndu-și toate forțele în vederea normalizării cît mai rapide a situației în toate zonele calamitate, pentru asigurarea procesului neîntrerupt al vieții economice și sociale, al edificării socialismului în România.

9

Și ce mai spun specialiștii în seismologie ?

• se exclude posibilitatea unor șocuri secundare, întrucît cutremurul s-a produs la o adîncime de 110 kilometri, considerată prea mare pentru a genera alte seisme (Centrul seismologic al „U.S. Geological Survey" din Golden, statul Colorado) ;

• „Numeroase cercetări asupra epicentrului cutremurului din regiunea Vrancei (România) au arătat că, de obicei, după un puternic seism, nu mai au loc alte mari seisme. După o puternică zguduire, forța cutremurului slăbește treptat. În noaptea de vineri spre sîmbătă, seismografii noștri au înregistrat aproximativ 20 de seisme mai slabe pe care populația nu le-a simțit. Nu se așteaptă al doilea mare seism" (acad. L. Krîstanov — directorul Institutului geofizic al Academiei de științe a Bulgariei) ;

• „Specialiștii gîndesc că natura seismului de vineri seară îngăduie să se afirme că acesta nu va fi urmat de un alt cutremur de aceeași importanță. Totuși, să reamintim faptul că seismologia nu-i încă în stare să furnizeze previziuni cu precizia necesară. Neliniștea rămîne deci,

întărită de bilanțul cunoscut al cutremurelor de pămînt survenite în ultimele douăsprezece luni, în America de Sud, în Extremul Orient, în Asia centrală și în Europa. La 4 februarie 1976, se înregistrau în Guatemala 23 000 de morți. La 6 mai, un cutremur (intensitatea Richter 6,5) făcea aproape 1 000 de victime la Udine, în Italia de Nord. Apoi au fost 10 000 fără-acoperiș și 6 morți la Gazli (intensitatea 7,2), în Asia centrală ; peste 5 000 de morți în Noua-Guinee indoneziană în ziua de 26 iunie ; peste 500 de morți la Bali (intensitatea 5,5), în Indonezia, la 14 iulie ; probabil 700 000 de morți în regiunea Tangshan (intensitatea 8,2), în China, la 28 iulie ; peste 6 000 de morți în Filipine (intensitatea 7,8), la 16 august ; 133 de morți în Indonezia, la 29 octombrie, 5 000 de morți în Turcia, la 15 noiembrie... Un an cu o deosebit de mare activitate seismică pe glob ? În general, specialiștii nu cred asta. Dar un an mult mai ucigaș decît alții ? Fără îndoială, modul modern de construcție, neadaptat regiunilor care sînt scuturate de cutremure, se adaugă unei prea mari concentrări urbane. Terra nu-i singura responsabilă" *(René Pichelin — L'Humanité).*

Desigur erau mai puțin „pregătiți", într-ale seismologiei, acei care — în urmă cu milenii și secole — au explicat, prin legende, originea cutremurelor de pămînt :

• responsabil pentru seismele produse este Poseidon, zeul mării, fiul lui Cronos și Rhea (aceștia au avut șase copii, mezinul fiind Zeus — părintele Cronos-Timpul își devorează însă copiii, motiv pentru care mama îl ascunde pe Zeus, dîndu-i titanului să înghită un bolovan înfășat, astfel încît, cel salvat, devine mai tîrziu stăpînul lumii — dar metafora *Timpului-Cronos* care își devorează fiii este, realmente, zguduitoare) ; așadar, Poseidon — mai întîi înghițit, însă dat apoi afară, sălășluiește în fundul mării, alături de nereida Amphitrite, soția lui, cu care,

cîteodată, însoţiţi de un uriaş cortegiu marin, într-un car tras de cai înaripaţi, spintecă valurile ; el, Poseidon, stîrneşte furtunile sau păzeşte liniştea apelor, iar atunci cînd tridentul său atinge pămîntul, acesta se pune în mişcare ; insule ţîşnesc la suprafaţă sau, dimpotrivă, dispar pentru totdeauna, rîuri apar din senin, lacuri se încheagă, întocmai ca în scara actuală Mercalli, gradul maxim, al XII-lea (aşa cred grecii antici) ;

• Pămîntul se sprijină pe balene şi, cînd balenele se mişcă, firește, se clatină şi Terra (legendă populară japoneză) ;

• punctul de sprijin al Pămîntului este cornul unui taur care stă pe spinarea unui peşte gigantic, înotînd în oceanul subteran (remarcabilă sugestia fragilităţii) — iar taurul are, normal, două coarne şi, probabil cînd se plictisește, întocmai ca într-un număr de circ, azvîrle globul pămîntesc de pe un corn pe altul, şi călătoria aceasta a Terrei, improvizată şi nedorită, provoacă seisme (după o legendă iraniană) ;

• suportul Pămîntului nu-i decît o broască de aur care, cînd şi cînd, are obiceiul să se scarpine în cap sau, înţepenită de nemişcare, îşi întinde labele — *cutremur !* (legendă tibetană) ;

• tot o broască, însă ţestoasă, ţine lumea în spinare şi, dacă se mişcă... (legendă a indienilor nord-americani) ;

• spinările a şapte uriaşi sînt suportul Pămîntului, se mai mişcă şi uriaşii, cît de uriaşi sînt... (altă legendă) ;

• Pămîntul stă pe stîlpi, ca orice casă, stîlpii putrezesc cu timpul, motiv pentru care şi trosnesc adeseori (viziunea unui eschimos) ;

• sub Pămînt trăiește zeul Tuil, călător cu sania trasă de cîini — atunci cînd cîinii se scutură de zăpadă sau de purici, iată şi cutremurul (legendă din Kamciatka) ;

• *şi aşa mai departe...*

Cu 2000 de ani în urmă, poetul latin Lucreţiu spune însă : NATURA FACE TOTUL ÎN MOD ARBITRAR, FĂRĂ AMESTECUL ZEILOR. Omul contemporan, deşi supus naturii, luptă din răsputeri s-o respecte şi să-i găsească, totodată, punctele vulnerabile, legile. Chiar dacă, în seara de 4 martie — ca şi într-alte prilejuri asemănătoare — regnul animal s-a dovedit mai „sensibil" la ceea ce Natura pregăteşte în ascuns, şi l-a avertizat pe om (cîţi i-au înţeles „limbajul" specific ?), ele, animalele, sînt pe de-a întregul în mîinile Naturii (calitate şi defect), căci Natura gîndeşte şi acţionează pentru ele — cum arată un eminent savant austriac *(Karl von Frisch).* „Insectele [spune el, de pildă] n-au nevoie de prea multă materie cenuşie." Insecta este inocentă. Dar omul ? Omul, prin acte reflexe, voluntare, acţionează în virtutea unui proiect, a unui plan de viaţă. De aceea, cu riscul de a i se dovedi, cîteodată, că se înşală, omul nu îndură uşor, şi pe drept cuvînt nici *nu acceptă* ideea c-ar fi integral în mîinile Naturii oarbe. Omul *ştie* astăzi care-i „suportul" real al Terrei, şi propriul său suport. Proba de foc o constituie, tocmai, împrejurarea-limită din seara de 4 martie, tot ceea ce se întîmplă după aceea, dovedind că un om poate ajunge, pe neprevăzute, într-o situaţie disperată, fiind prins sub dărîmături, paralizat de frică ; însă el nu suferă neapărat şi de paralizarea conştiinţei morale.

10

Amiază. Teleconferinţa secretarului general al partidului cu primii secretari ai judeţelor lovite de cutremur. Imediat după aceea, decolarea elicopterului prezidenţial, spre centrul de reşedinţă al judeţului Teleorman...

Puțin după ora 12. Alexandria. Aterizare. Amplu raport prezentat tovarășului Nicolae Ceaușescu, privitor la gravele urmări ale seismului, precizîndu-se că mai multe unități economice importante și-au încetat activitatea, fondul edilitar al centrelor urbane a suferit avarii serioase, s-au înregistrat victime omenești și mari pagube materiale. De asemenea, sînt trecute în revistă măsurile ce s-au luat, conform indicațiilor primite anterior, urmărind simultan : înlăturarea efectelor cutremurului — normalizarea vieții economice și sociale.

Imediat, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a deplasat în centrul orașului, puternic avariat de cutremur, unde un mare număr de echipe de militari, membri ai gărzilor patriotice, activiști de partid, ai organizațiilor obștești, cetățeni — bărbați și femei, tineri și vîrstnici, — lucrau cot la cot, într-o hotărîre și dîrzenie unanime. Peste 230 case de locuit din Alexandria au devenit inutilizabile, în urma puternicelor mișcări tectonice, numeroase alte clădiri au suferit avarii

Examinînd centrul orașului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a hotărît ca acest perimetru să fie reconstruit în întregime, după proiecte deja existente, validate de practică. În această privință, secretarul general al partidului a sugerat exemplul zonelor bucureștene Pantelimon și Dorobanți, subliniind că Alexandria trebuie să dispună de un centru civic modern, cu clădiri frumoase și rezistente, care să schimbe total înfățișarea de veche așezare provincială a acestui oraș. Secretarul general al partidului a subliniat că întreaga reconstrucție trebuie să înceapă cît mai urgent, de la centru spre marginile localității.

Asistînd la acest dialog, sutele de oameni s-au oprit pentru cîteva clipe din muncă, chipurile obosite de nesomn și încordare s-au destins. Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a dus în mijlocul lor, înconjurat cu stimă și fierbinte recunoștință de oamenii muncii.

— Sînteți de acord, tovarăși, să demolăm centrul orașului, să construim altul, mult mai frumos, demn de socialism ?

Și, ca un singur glas, oamenii au răspuns :

— Da, tovarășe secretar general !

— Atunci să punem cu toții mîna, să fim uniți și la greul acestei munci, și la împlinirile ce vor veni !

Însoțit de urările de sănătate, de sentimentele de recunoștință ale cetățenilor, secretarul general al partidului părăsește orașul Alexandria. Puternic îmbărbătați, oamenii își reiau cu forțe noi munca. *(Agerpres)*

Ora 13. Se zărește — de sus — Dunărea. Elicopterul prezidențial aterizează. *Zimnicea* — localitatea cea mai crunt lovită de cutremur în județul Teleorman.

- străzi întregi prefăcute în ruine ;
- prăbușite — 175 case ;
- grav avariate — 523 case ;
- în total, de nefolosit din întregul fond locativ al orașului — 80 la sută ;
- stricăciuni serioase, unele de neînlăturat — 3 unități economice, 19 unități comerciale, două școli, două grădinițe, spitalul, Casa de cultură ;
- sinistrați — 4 000 de oameni (din 15 000 locuitori).

Mulți dintre aceștia au fost cazați în internate, în locuințele altor cetățeni, au plecat la rude sau la cunoștințe din alte localități. Comandamentul local,

ajutat de formațiuni militare de pompieri, de echipe muncitorești, de oameni din satele învecinate, a făcut tot ce a fost posibil pentru înlăturarea grabnică a urmărilor catastrofale ale cutremurului. S-au repus în funcțiune liniile de energie electrică, instalațiile de alimentare cu apă, s-a asigurat asistența medicală pentru cei răniți, aprovizionarea cu alimente, mai cu seamă lapte pentru copii. Dar populația parcă nu și-a revenit încă din teribilul șoc, oamenii stau buimăciți în mijlocul străzii, în timp ce curajoșii ostași le scot lucrurile de sub dărîmături, se strecoară printre ziduri sparte pentru a salva bunurile alimentare din magazine, pleacă cu camioane încărcate de moloz și se întorc grăbiți, mereu neobosiți, într-o crîncenă luptă cu urmările catastrofei.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu se apropie de oameni, este alături de ei în marea încercare, îi îmbărbătează, îndemnîndu-i la muncă alături de ostași, pentru salvarea propriilor lor bunuri.

Secretarul general al partidului le vorbește oamenilor despre reconstrucția orașului, se consultă cu ei.

— Vrem să refacem în întregime orașul, le spune tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ne gîndim să-l reconstruim numai din blocuri, care s-au dovedit foarte rezistente. Vom acorda tuturor celor ce doresc credite pe termen lung. Se vor construi aici noi unități industriale, vor fi condiții mai bune de muncă și venituri mai mari.

Cuvintele secretarului general al partidului sînt primite cu deplină aprobare și profundă recunoștință, cu mulțumiri rostite din adîncul unor inimi îndurerate.

— Să se păstreze actuala sistematizare stradală, care este bună, să se creeze în jurul parcului central o rețea comercială variată și cuprinzătoare.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu parcurge apoi mai multe străzi, cere să se inventarieze exact fondul locativ care mai poate fi folosit, se oprește apoi la un magazin de confecții al cooperației de consum. Aici, secretarul general al partidului constată că nu s-au luat măsurile necesare pentru degajarea clădirii de moloz și ocrotirea mărfurilor, cere să se acționeze imediat în acest sens, întrucît clădirea nu a suferit avarii prea mari. Tovarășul Nicolae Ceaușescu intră în magazin, demonstrează că el poate fi redeschis chiar a doua zi, mai cu seamă că sinistrații au acum mare nevoie de îmbrăcăminte.

Secretarul general al partidului vizitează apoi întreprinderea de panglici, a cărei producție a încetat. Aici, se constată că nu s-au luat măsuri pentru restabilirea ordinii și curățeniei, deși halele nu au avut de suferit. Tovarășul Nicolae Ceaușescu cere să se întreprindă imediat și energic acțiunile necesare pentru începerea producției, întrucît utilajele sînt intacte, iar energia electrică a fost restabilită.

În același timp, se recomandă crearea unor luminatoare de plafon, ușurîndu-se astfel și construcția și creîndu-se condiții mai bune de muncă. Secretarul general al partidului precizează apoi care din clădirile întreprinderii trebuie demolate, dă indicații precise privind extinderea unității. *(Agerpres)*

Tovarășul Nicolae Ceaușescu indică organelor locale de partid și de stat să ia cele mai energice măsuri pentru ca :

• în cursul zilei de astăzi [duminică 6 martie] să fie cazați în spațiul locativ rămas neafectat de cutremur, unii dintre sinistrați, și în primul rînd femeile și copiii ;

• mîine să fie deplasate aici forțele necesare pentru construirea imediată a unor barăci, în care să fie adăpostiți toți cei rămași fără casă.

Elicopterul prezidențial aterizează pe stadionul din *Turnu Măgurele,* localitate în care peste 600 de case au fost avariate de cutremur, multe dintre ele foarte grav :

> Tovarășul Nicolae Ceaușescu a sugerat să se construiască aici o esplanadă mărginită de blocuri, cu vedere spre Dunăre și Olt, la confluența cărora se găsește Turnu Măgurele. Această parte a orașului va trebui să fie locul de agrement al cetățenilor, să-i confere un plus de pitoresc și frumusețe, în ambianța de centru urban modern, civilizat, pe care o va avea prin viitoarele construcții. În ce privește piața din centrul localității, în mijlocul căreia se află un frumos parc, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se facă un proiect de sistematizare care să o transforme într-un nucleu reprezentativ al orașului. Piața să fie încadrată cu clădiri de colț și semicirculare care să sugereze amploare și armonie arhitecturală și urbanistică. *(Agerpres)*

• oprire și la Combinatul de îngrășăminte chimice (unde, în mai puțin de 24 de ore de la cutremur, majoritatea instalațiilor au fost repuse în funcțiune) — acum se lucrează în schimburi prelungite (de 16 ore).

Aterizare la Craiova, municipiu greu lovit de seism. Stadionul orașului — loc în care, duminică de duminică, oamenii vin să se relaxeze. ALTĂ DUMINICĂ — dramatică.

Din primele clipe ale sosirii, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a interesat îndeaproape de urmările calamității, de pagubele pricinuite clădirilor din centrele urbane și din mediul rural, precum și obiectivelor economice. Secretarul general este informat că pe teritoriul județului pierderile sînt deosebit de mari. Peste 8 300 de locuințe din orașe și sate au fost deteriorate total sau parțial. Urmările cutremurului s-au resimțit puternic și în economia județului. 18 importante unități, între care cunoscuta întreprindere „Electroputere", Combinatul chimic, Întreprinderea de prefabricate din beton Craiova, tăbăcăria Bucovăț, și-au încetat complet sau parțial activitatea. Seismul și-a pus amprentele distrugătoare pe importante lăcașuri de cultură craiovene cu profunde rezonanțe în istoria și viața spirituală a țării — Muzeul de artă și Muzeul Olteniei, Universitatea, Liceul „Nicolae Bălcescu".

Secretarul general al partidului, parcurgînd arterele principale din zona centrală a orașului, examinează starea clădirilor, unele dintre ele grav deteriorate de seism. Tovarășul Nicolae Ceaușescu recomandă ca echipe de specialiști să studieze cu toată atenția și răspunderea gradul de rezistență al acestor imobile și să stabilească care dintre ele urmează să fie demolate, ca urmare a pierderii gradului de securitate. S-a recomandat ca în locul lor să fie ridicate blocuri de locuințe integrate armonios, ca înălțime și arhitectură, în peisajul urbanistic al Craiovei *(Agerpres)*.

Altă oprire, alt stadion : Slatina.

Secretarului general al partidului i se raportează că imediat după producerea cutremurului s-au luat

măsuri eficiente pentru menținerea în stare de funcționare a unităților economice, subliniindu-se în mod deosebit că acțiunile energice, bine organizate, care s-au întreprins în acest scop, au condus la reducerea la minimum a întreruperii consumului de energie electrică, evitîndu-se astfel pagubele importante în producție care s-ar fi produs mai cu seamă la Combinatul de aluminiu din Slatina. În prezent aici se lucrează din plin, muncitorii efectuează schimburi prelungite, recuperînd astfel pierderile înregistrate și dînd economiei naționale importante cantități de produse peste plan.

De la stadion, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a îndreptat spre combinat. Străbătînd orașul, secretarul general al partidului a abordat, împreună cu reprezentanții organelor locale de partid și de stat, unele aspecte ale dezvoltării Slatinei, devenită în anii socialismului un important centru economic și urban al țării. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ca edilii orașului să aibă în vedere proiectarea și ridicarea unor construcții sociale și obiective edilitare mai ales pe faleza ce deschide o largă perspectivă spre lacul de acumulare al uneia din hidrocentralele ce se amenajează pe Olt, obiectiv aflat în curs de realizare.

Secretarul general al partidului a examinat, apoi, la marele Combinat de aluminiu, a cărui amplasare aici a determinat în bună măsură destinul contemporan al Slatinei, probleme de stringentă actualitate ale activității economice în care este antrenat aici un valoros colectiv de muncă *(Agerpres)*.

De la Slatina, elicopterul prezidențial — cap-compas — spre București, capitala țării.

11

Cățărat pe un morman de ruine, un soldat strigă printre dărîmături :

— Băgăm prin crăpătura din planșeu o sfoară. De sfoară e legată o bomboană. Asta o să vă dea curaj, fiindcă mai e nevoie de ceva timp pînă o să vă putem scoate de acolo, fără nici un risc (replică notată de *Alain de Penanster* — trimisul special al săptămînalului *L'Express).*

— Noi trebuie să lucrăm extrem de delicat, pentru a reduce orice posibilitate de a-i răni pe oamenii care trăiesc, prinși sub ruine (declarația unuia dintre salvatori, consemnată de corespondentul ziarului *L'Humanité).*

Același cotidian arată că „la lumina puternicelor proiectoare, în frig și ploaie, de patruzeci și opt de ore, neîntrerupt, salvatori, echipe de militari și de milițieni se încrîncenează să scormonească fără încetare ceea ce nu mai este decît moloz, movile înalte de cîțiva metri, rămășițele unor imobile prăbușite, în speranța de a mai găsi încă ceva supraviețuitori".

21 h. Plouă mărunt, sîcîitor. Rece. Întuneric relativ. Se sapă — pretutindeni — în continuare. Mai puțin praf, dar și speranțe mai puține. Totuși, carburant pentru optimism, circulă din gură în gură întîmplări adevărate, dureros de adevărate :

• o fetiță de șapte ani, salvată, întreabă întruna : „Eram în pat, alături de tata. Unde-i tata ?" (nu-i mai trăiesc nici tatăl, nici mama — precizează anestezista *Elena Iordache) ;*

• un tînăr de 22 de ani, aflînd că sub dărîmăturile unui apartament supraviețuiește cineva a cărui scoatere la lumină trebuie să mai întîrzie o bună bucată de vreme, coboară, pe frînghie, în apartamentul sinistrat, și stă

douăsprezece ore lîngă cel aflat în primejdie, făcîndu-i și două injecții de care acesta are imensă nevoie (*David Florian* — muncitor la IMUAB) ;

• într-un bloc prăbușit, salvatorii dau peste o tînără — prinsă sub un planșeu de beton — care ține să le transmită : „Sînt calmă". După care îi anunță pe cei de la suprafață că, sub ea, mai în adînc, se mai află o tînără, cu care comunică. Și : ce să-i spună ? „Veniți ?" „Venim, venim" — garanția constă în lumina lanternei cu care i se semnalizează, oricît de palidă, însă reală ;

• un soldat, pe bulevardul Republicii, răvășind molozul, dă peste o fetiță de aproximativ zece ani, dar, pe neașteptate, țîșnește din adînc o flacără puternică, drept în obrazul ostașului, el nici măcar nu știe dacă copilul este viu, nu-i dă drumul, acceptînd, instantaneu, să fie desfigurat de arsură — în ambulanța care-i transportă pe amîndoi la spital, constată, cu satisfacție, că fetița mai respiră (soldat *Petru Grosu* — fetița și salvatorul sînt, pînă la urmă, în afară de orice pericol) ;

• ce face, seara, după chinuitoarele ore de muncă, un factor poștal care, în condiții *normale*, distribuia corespondența în strada Tudor Arghezi nr. 1—3, *sau* în Colonadelor nr. 3, *sau* în Brezoianu nr. 5—7, sau în... Un confrate se întreabă, sensibil, la ce se poate gîndi, peste noapte, factorul poștal și, subtil, presupune că bietul om încearcă să-și fixeze în memorie chipurile foștilor „destinatari", așa cum le vedea în pragul casei fiecăruia ; de unde *nesomnul* omului cu tolba de poștaș ;

• de sub moloz : „Da, vă aud", după care urmează recomandările — stereotipe — adică încredere, curaj, acum-acum... Cine-i „dedesubt" cere, modest, *apă*, apa fiind cea dintîi asigurare că restul va fi înfăptuit. „Apă!" Prin crăpătură este coborîtă, cu atenție, o sticlă de borviz. Pauză de un minut, două. Din nou vocea celui aflat *din-*

colo : „Apă". De sus, răspuns : „Ți-am dat o sticlă adineauri". De jos, întrebare (aproape sinceră) : „Care sticlă ?" De fapt, oricît de bucuros ești c-ai găsit un supraviețuitor, apa se dă cu „porția", măsurat, căci o sticlă băută dintr-o dată, de un singur om, e la fel de mortală ca un cutremur... „Cu porția !"

— Întîi oamenii ! Totul pentru a-i salva pe cei care mai trăiesc ! *(Nicolae Ceaușescu)*

12

Către miezul nopții. Puține minute, puține clipiri de pleoape pînă la debutul celeilalte zile, a celeilalte săptămîni. Plouă la fel de mărunt, pătrunzător. Nici frigul nu descrește. Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, însoțiți de alți tovarăși din conducerea de partid și de stat, vizitează pentru a doua oară, în această zi inutil denumită *duminică,* punctele-cheie lovite de cutremur în Capitală.

La fostele blocuri situate în Calea Victoriei, vizavi de aripa nouă a Hotelului Athénée Palace, secretarul general al partidului ascultă cu vie emoție relatarea episoadelor dramatice, care tocmai s-au consumat, ale salvării, după ceasuri de muncă încordată, a patru locatari care au supraviețuit sub dărîmături aproape 48 de ore. Această acțiune de salvare a fost întreprinsă în urma indicațiilor directe, date în cursul dimineții de secretarul general al partidului, de a se străpunge planșeele și dărîmăturile, de a se face breșe care să permită degajarea tuturor posibililor supraviețuitori...

Într-un dialog emoționant cu profesorul Laurențiu Sofronie, locatar al blocului prăbușit, care de două zile participă fără întrerupere la lucrările de salvare, tovarășa Elena Ceaușescu îl încurajează, asigurîndu-l că se va face tot ce este omenește posibil pentru salvarea soției și a copilului său prinși sub dărîmături, precum și a celorlalți posibili supraviețuitori...

La veritabilele șantiere de salvare organizate pe locurile unde s-au prăbușit edificiile din str. Ion Ghica, Lipscani, Piața Rosetti, Popa Rusu, B-dul Nicolae Bălcescu și B-dul Magheru, tovarășul Nicolae Ceaușescu constată că se impun măsuri mai hotărîte pentru accelerarea lucrărilor și cere ca la aceste operații să participe și alți specialiști, îndeosebi mineri și sportivi care să pătrundă prin galerii sau să escaladeze ruinele în locuințele unde se mai află îngropați oameni. În strada Ion Ghica, tovarășul Nicolae Ceaușescu pătrunde în fostul magazin „Miraj", evacuat ca urmare a pericolelor de prăbușire, în subsolul clădirii, indicînd echipelor de intervenție modalitățile practice de acțiune.

La fostul Hotel Victoria, tovarășul Nicolae Ceaușescu critică cu asprime faptul că nu s-au respectat indicațiile de a se acționa cu maximă operativitate pentru degajarea dărîmăturilor și salvarea oamenilor. Aceleași critici sînt adresate și celor care răspund de lucrările din Piața Rosetti. Tovarășul Nicolae Ceaușescu cercetează personal noi posibilități de străpungere prin subsolul clădirilor învecinate care au fost evacuate și cere tuturor — civili și militari — să acționeze cu mai multă îndrăzneală și inventivitate, să nu se piardă nici o șansă, fie cît de mică, pentru scoaterea de sub dărîmături a altor po-

sibili supraviețuitori. Secretarul general al partidului îi îmbărbătează, prin exemplul său personal, pe cei care lucrează.

Momente de un zguduitor dramatism au loc la blocul fostei cofetării „Scala" unde, sosiți de cîteva minute, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu asistă la scoaterea, după lungi ore de muncă încordată, a unei femei de sub uriașul morman de moloz. Este cea de-a șasea persoană redată vieții după o luptă plină de dramatism *(Agerpres)*.

13

— Să se înceapă degajarea din mai multe puncte. Cu mare grijă! Cu mîinile, unde e nevoie! *(Nicolae Ceaușescu)*

Indicația aceasta a consemnat-o un reporter, în noaptea de duminică 6 martie **1977**, pe șantierul salvării de la „Scala", unde bilanțul este deosebit de tragic:

- 108 morți scoși de sub dărîmături
- 6 supraviețuitori

Și încă un supraviețuitor, cu care se ia contact prin stratul imens, de moloz. O femeie! I se află și numele: Floarea Iordache. Deasupra acestei vieți — zeci de tone. Scapă?

Revenind după vizita din cursul dimineții la blocul fostei cofetării „Casata", tovarășul Nicolae Ceaușescu controlează modul în care au fost respectate indicațiile date și progresele înregistrate de salvatori. Se raportează că în acest răstimp au fost salvați doi copii, precum și o cantitate însemnată de

bunuri de valoare. Se pătrunde din nou la parterul unei părți a clădirii care a mai rămas în picioare. Aici, tovarășul Nicolae Ceaușescu remarcă progresele înregistrate în lucrări, în aplicarea indicațiilor date, cerînd, totodată, continuarea operațiunilor cu toată energia (*Agerpres*).

O zi bizară, de duminică, se încheie cu ploaie, cu frig și speranțe. Și, cine știe pe unde, un dreptcredincios, neclintit într-ale lui, recitește cuvintele : „și s-a odihnit în ziua a șaptea de toată lucrarea sa pe care o făcuse". Dar aici, pe pămîntul cutremurat, nici dumnezeu să fii, n-ai cum să te odihnești, chiar și în cea de-a șaptea zi... Tumefiată zi a șaptea !

Să te afli la subsol, acoperită de o cuvă de spălătorie, în poziție chircită, blocată din față de o masă metalică — salvatoare ! — care a stăvilit molozul să nu irumpă în spațiul acesta, cu o colegă moartă lîngă tine, să ți se spună să stai liniștită, c-o să fi scoasă de sub tonele de moloz, beton, fier — și SĂ CREZI ! (Floarea Iordache — laborantă la cofetăria FOSTĂ „Scala".)

1

6 h 15'. Floarea Iordache stă DEDESUBT și așteaptă în liniște — așa i s-a spus : „Stai liniștită și așteaptă". A răspuns : „Stau liniștită și aștept. Lucrați cum credeți că-i mai bine".

Pe șantierul salvării de la „Scala" se află, din nou după altă zi de neodihnă, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Există nu mai puțin decît opt soluții de salvare a femeii — dar secretarul general al partidului, căruia i se raportează, minuțios, tot ceea ce s-a petrecut peste noapte aici, conchide :

— Trebuie s-o salvați cu orice preț pe această femeie ! Trebuie încercate toate soluțiile pentru scoaterea ei de sub dărîmături.

Cercetează personal coridoarele blocului învecinat, de unde — susțin specialiștii — s-ar putea crea o breșă la subsol, prin care să se răzbată la femeia îngropată de vie ; de asemenea verifică și altă cale, culoarul — la lărgirea căruia se muncește din răsputeri — din spatele clădirii (curte), prin care s-a stabilit, dealtminteri, legătura cu supraviețuitoarea.

— Luați toate măsurile pentru salvarea femeii ! Începeți să acționați din cît mai multe puncte ! Să nu se piardă nici o clipă. Mobilizați toate utilajele existente ! Atacați pe un front cît mai larg ! Trebuie salvați cei ce mai pot fi salvați. Răspundeți de viața lor. E un ordin ! *(Nicolae Ceaușescu)*

> Sub comanda colonelului Gheorghe Buzatu, plutonierul Dumitru Reteganu și muncitorul Gheorghe Tarcevschi scot, rînd pe rînd, cărămidă cu cărămidă, pumn cu pumn molozul, taie sîrmele groase care barează drumul... *(Agerpres).*

Știm — datorită, desigur, unui confrate — și ce grosime au firele : 15 mm. (Reteganu le taie.) Știm că, pe măsura înaintării spre supraviețuitoare, paradoxal crește și primejdia surpării, căci tavanul subsolului se sprijină pe o simplă ramă metalică și, incredibil, pe o stivă de ambalaje. *Înaintarea* nu se măsoară, *aici, acum,* nici măcar în centimetri, ci în milimetri — este nevoie de sensibilitatea epidermei umane, de jocul fin al degetelor și unghiilor, pentru a crea puntea spre Floarea Iordache (fără nici un patetism de paradă !). Și mai știm că, în dialogul purtat prin stratul de moloz, masiv, femeia explică : a

rămas lucidă tot timpul, a auzit întruna glasurile celorlalți, huruitul mașinilor și, de fapt, a crezut profund că va fi salvată. Între timp, un planșeu de beton este ridicat — rămîne să fie înlăturată o grindă de beton de 40/40 cm (izbutește alt plutonier : Ștefan Rădiță).

Dumitru Reteganu : Vă dăm apă.

Floarea Iordache : Nu-mi trebuie ! Scoateți-mă de aici.

Dumitru Reteganu : Așteptați că ajungem îndată.

Alții susțin că „i se dă o cană de apă, o lanternă să-și lumineze «adăpostul»". Oricum, sigur este că, de față, sînt: fratele supraviețuitoarei — Nicolae Tudor, și colegele ei de la cofetăria *fostă* „Scala" — Adelaida Bota și Mariana Valer. În sfîrșit, Floarea Iordache însăși, deși se află de peste 60 de ore prizonieră, se apucă să lucreze, colaborînd cu propriii ei salvatori : cere un ferăstrău, să taie o grindă de lemn la care ceilalți, de afară, nu ajung, ca să-și elibereze piciorul — dar mai înainte azvîrle la suprafață un bonier, un ceas și cheile casei... Pierzîndu-și răbdarea, izbește cu un lemn, ca să se știe mai precis unde se află :

— Sînt aici !

— Da, da, vă văd !

— Mi-e tare frig !

Liniște deplină pe șantierul salvării de la „Scala". Prin tunel un trup. Între salvatori și supraviețuitoare nu se mai află decît un zid — perfid — care, dac-ar fi fost străpuns oricum, ar fi amenințat să se prăbușească. Doar o crăpătură, cît să se strecoare — deocamdată — un braț : al colonelului Gheorghe Buzatu :

Mîinile lui întîlnesc pe cele ale lucrătoarei Floarea Iordache de la cofetăria Scala, femeie în vîrstă de 35 de ani *(Agerpres).*

— Înaintea oricăror cuvinte, cînd am ajuns lîngă Floarea, ne-am dat mîna — eu pe cea dreaptă, ea pe cea stîngă — printr-o gaură a zidului aceluia gros. A fost cea mai fericită strîngere de mînă din viața mea. Am legat apoi o discuție cu ea, să-i aflu starea și s-o încurajez. Mi-a spus că mai rezistă, dar să ne grăbim. Mi-a spus că e din Dumitrana, că are 35 de ani, că e căsătorită, că n-are copii. Mi-a pus apoi tot felul de întrebări : „Ce face Nela ?", „Ce face tovarășul Cristescu ?" Eu, bineînțeles, am răspuns că amîndoi fac bine, deși nu știu despre cine e vorba... (declarație înregistrată, la fața locului, de *Marius Popescu).*

Moment de suspens : soluția constă în folosirea mai multor ferăstraie. Reușită. Clipa strictă a aducerii Floarei Iordache la suprafață nu s-a păstrat :

- ora 14,20 (reportaj nesemnat — *Scînteia);*
- ora 14,25 *(Agerpres);*
- ora 14,26 *(Valentin Hossu-Longin);*
- ora 14,31 (reportaj nesemnat — *Scînteia tineretului)*
- *etc.*

Diferența *de minute* n-are altă semnificație decît aceea că, în atmosfera izbînzii, nimeni nu mai are chef să cronometreze faptele. Un reporter găsește — în schimb — că-i potrivit să-l întrebe pe colonelul Gheorghe Buzatu :

— Ce simțiți în acest moment ?

Omul replică simplu :

— Mi-am făcut datoria ! Și eu, și ceilalți ca mine, vrem să fim de folos semenilor noștri !

Punct. Căci, numaidecît, colonelul Buzatu strigă :

— Băieți, acum atenție mare, facem echipe speciale de ascultare cu aparate, cred că vom mai aduce oameni la suprafață.

Floarea Iordache — ridicată pe zeci de brațe întinse — a ajuns pe targă, apoi în salvare, — după care mașina

demarează spre spital. Cel mai uman ordin dat vreodată de un comandant suprem al trupelor armate a fost îndeplinit :

— Luați toate măsurile pentru salvarea femeii !...

A șaptea supraviețuitoare de la „Scala" se și află în răspunderea medicilor.

2

Șantierul salvării de la „Scala" este doar unul dintre cele vizitate în primele ore ale dimineții, pentru inspectarea modului în care decurg operațiunile de salvare a supraviețuitorilor și de înlăturare a efectelor cataclismului:

> blocul de pe bulevardul Ștefan cel Mare colț cu strada Lizeanu ; imobilul de pe strada Tudor Arghezi, situat la întretăierea acestei străzi cu piața Rosetti ; cel aflat la întretăierea bulevardului Republicii cu strada Al. Sahia ; clădirea de pe strada Ion Ghica, aflată *vis-à-vis* de Ministerul Comerțului Exterior ; cea situată la întretăierea străzilor Brezoianu și Domnița Anastasia ; edificiul hotelului-restaurant Victoria ; imobilul de pe bulevardul Magheru la al cărui parter funcționa restaurantul Dunărea ; blocul ce adăpostea o parte din cofetăria Scala ; cel care avea la parter cofetăria Casata ; imobilele aflate pe Calea Victoriei, față în față cu hotelul Athénée Palace. Pe parcurs, au fost străbătute Calea Dorobanți, bulevardul Ștefan cel Mare, Calea Moșilor, bulevardul Republicii, numeroase alte străzi, urmărindu-se starea în care se află construcțiile ce mărginesc aceste artere ale Capitalei [...]

Om lîngă om, umăr la umăr, lucrează aici neîntrerupt, ziua și noaptea. Se ia cărămidă cu cărămidă, fiecare bucată de moloz, pentru a evita surparea ruinelor. În vîrful mormanelor, în vecinătatea blocurilor, pe străzile alăturate, o adevărată armată a solidarității acționează viguros, dar calm, hotărît, atentă la fiecare urmă ce ar putea trăda existența unui om rănit.

Munca lor plină de abnegație este răsplătită, nu o dată de bucuria adînc trăită, a salvării unui om. În blocul cofetăriei Casata au fost salvate o femeie și o fetiță de cîteva luni. Pe Calea Victoriei, de sub dărîmături și molozuri, au fost scoși 4 supraviețuitori. De sub ruinele imobilului de pe strada Ghica a fost salvată în această dimineață o fetiță de opt ani. Din nefericire, bunica și frățiorul ei nu mai trăiau în momentul în care echipele de intervenții i-au scos de sub dărîmături.

Pentru salvarea vieților omenești s-au făcut breșe în planșee, s-a pătruns prin zidurile clădirilor învecinate. Membrii echipelor de salvare s-au strecurat pe sub ruine în casele scărilor obturate de moloz, în casele lifturilor, prin toate orificiile care au putut fi degajate. *(Agerpres)*

3

Scena are ceva halucinant. Pe un imens morman de moloz — la întîlnirea străzii Colonadelor cu strada Ion Ghica — cîini lup, sosiți cu avionul (trimiși de Crucea Roșie elvețiană), miros ruinele, caută în felul lor anume, căci sînt antrenați special în vederea depistării persoane-

lor îngropate de avalanșele de zăpadă (aici situația e puțin schimbată : avalanșa a fost de beton, sticlă, fier). Cîinii aceștia au dat rezultate bune și în Sicilia sau la Skoplje, unde-au poposit, de asemenea, după cîte un cutremur distrugător. Tineri elvețieni îi dirijează, optimiști.

Excavatorul smulge, cupă după cupă, amalgamul aberant : pietre, o păpușă, fier-beton, o oală de bucătărie (strivită), ceea ce a mai rămas dintr-un tablou (sau ce altceva să fie), o pernă (pe care cine știe cine își odihnea capul la ora seismului), un abajur roșu, niște cărți, un spătar de scaun stil *etc.*

— Stop !

Nimeni n-ar putea să precizeze a cui a fost porunca. Excavatoristul însă, auzind-o, oprește brațul imens în aer. În moloz, sub o grindă de beton, *mișcare !* Cîțiva oameni încep să sape cu degetele. Mai întîi, indiscutabil, zăresc ochii fetiței („dilatați de spaimă" — notează un martor ocular). Altul susține că soldatului care a luat-o în brațe, fetița i-ar fi spus :

— Tată ! (cuprinzîndu-l pe după gît).

Altul îi nominalizează chiar pe ostașii care au muncit, ore în șir, pentru salvarea *Gabrielei Corduneanu :* sergentul Petru Dihaia, caporalul Marian Mircea, soldații Nicolae Doroga și Matei Șandor. Altul pretinde că scena s-ar fi consumat astfel : „Cineva intră și două mîini mici i se încleștează de haine. O ridică în brațe. «Vorbește ? — Da, vorbește... — Cine e ? A cui e ?» Inginerul Badea de la «Timpuri Noi» are în brațe, pentru cîteva clipe, o fetiță" Altul : „Eu am ridicat-o în brațe pe Gabriela și am dus-o la Salvare și ea spunea că «Nu mă doare nimic», și nici de gîtul meu nu se dezlipea și tatăl ei aștepta jos și nu credea, nu credea nici cînd o vedea și apoi a leșinat. Sub planșeu i-am găsit soția și încă doi copii" *(muncitorul Surghe Tudorică* — îi declară lui *Dinu Săraru).* Unul îi spune fetiței

Cordoneanu, altul — Cordoveanu, alții — corect — Corduneanu. Unul zice că fata are 6 ani, altul — 7 ani, altul 8 ani. Unul calculează c-a stat îngropată 61 de ore, altul — 64 de ore, altul — trei zile și două nopți, altul — 72 de ore... Unul afirmă : „Am salvat o fetiță de 7 ani, Cordoveanu (!) Gabriela. Mama ei trăiește, ceilalți doi frați nu mai sînt" *(Nicolae Manolache)*. Totuși, peste cîteva zile, anunț mortuar în ziar : „CU NEMĂRGINITĂ durere Corduneanu Cornel anunță dispariția, în tragicul cutremur, a iubiților săi ȘTEFANIA soție, MIHAELA fiică, MIHAI fiu, DOSZA MARIA soacră, BĂLAȘA BANCIU mătușă. Corpurile neînsuflețite sînt depuse la capela cimitirului Belu. Înmormîntarea are loc azi, 9 martie a.c. ora 14, la cimitirul Belu".

Cît timp Gabriela străbate orașul cu ambulanța, „acasă" i se găsesc cîteva caiete de școală, o fotografie și „caiete ale frățiorului ei, probabil, Mihai Răzvan Corduneanu" — scrie un confrate. Da ! ale frățiorului ei, Mihai...

— Gabriela trăiește numai datorită oamenilor care zile și nopți au căutat, au scormonit cu mîinile în imensul morman de ruine viață. Eroi, oameni cu spirit de sacrificiu nemaiîntîlnit, bărbați curajoși veniți parcă din basmele pe care i le citeam Gabrielei. Ei sînt militari, soldați și ofițeri cu fețe supte de nesomn și oboseală, care, cu riscul vieții, au făcut tot ce e omenește posibil pentru a salva de sub dărîmături supraviețuitorii. Tuturor acestor OAMENI, vă rog să scrieți cu majuscule cuvîntul oameni, Gabriela împreună cu mine le mulțumim (inginer *Cornel Corduneanu)*.

Arătînd că, abia din clipa intrării în spital, lupta pentru existență începe, doctorii declară :

— Vom face tot ce este omenește posibil !

Modestie — căci eforturile fiecăruia, de la minerul din Filipeștii de Pădure, excavatoristul de la Agnita, militarul de la unitatea numărul... pînă la cascador, șofer de basculantă sau salvare, și apoi, la hotarul vital, medicul, toți fac nu numai ce este omenește posibil. SUPRAOMENEȘTE!

Cît privește nepotrivirile de nume, de vîrste, de împrejurări, de detalii, fixarea lor pe hîrtie n-are alt scop decît să ilustreze *tensiunea* în care se muncește, se trăiește pe *șantierele salvării;* cîndva decisivă, PRECIZIA devine secundară pentru literă și cifră, rămînînd valabilă pentru *faptă,* pentru *acțiune.* În general, acum vorbele tac.

> Miile și miile de oameni care muncesc pe aceste șantiere trăiesc ceasuri și zile de puternică încordare a eforturilor psihice și fizice. Din cînd în cînd, la un semn, gesturile a mii de oameni se opresc dintr-odată. Se așterne liniștea peste zumzetul șantierului. Toată lumea ascultă înfrigurată, așteptînd un semn, cît de slab, din partea celor pentru care lucrează *(Agerpres).*

Cei de la SUPRAFAȚĂ — cei din SUBTERAN...

4

CLIMA... cel mai mare dușman al Bucureștilor — spunea, cîndva, un geograf român.

Dar iată că și cutremurul poate fi trecut în „lista neagră" — a inamicilor — și, fără îndoială, pe locul *numărul 1.*

Inamicul public *nr. 1* a mai făcut ravagii AICI, ceea ce n-a împiedicat viața să-și urmeze cursul (cu măsurile de rigoare luate). Descriind perioada în care Capitala se dezvoltă impetuos, după primul război mondial și desăvîrșirea unificării statului național român, istoricul *C. C. Giurescu* arată cum, de la o populație de 382 853 de locuitori, București ajung să aibă, la izbucnirea celui de-al doilea război mondial, în 1939, aproximativ 870 000 de locuitori (127 la sută în douăzeci și unu de ani). Dezvoltarea se realizează *pe orizontală* și *pe verticală*. În condițiile actuale, interesîndu-ne creșterea *pe verticală*, iată un citat :

> Dar alături de această creștere *în suprafață* este creșterea *în înălțime*, care, ea mai ales, permite cazarea populației mereu adăugite. Imobile cu multe etaje și apartamente, așa-zisele „blocuri", în care locuințele, economic calculate, se înșiră precum celulele într-un fagure, apar pretutindeni. În special centrul, unde terenul e din ce în ce mai scump, marile artere, în primul rînd cele două bulevarde, care taie cruciș orașul, și Calea Victoriei, apoi și celelalte căi și, de la o vreme, chiar străzi mai puțin însemnate văd ridicîndu-se imobile înalte cu rîndurile de ferestre la fel, adevărați stupi umani care uneori se transformă în viespare. Unele blocuri au cîte șapte-opt etaje, ca blocul „Carlton" [mucalițiii îl numeau pe timpuri, după prăbușire, blocul „Carton"], de tristă amintire, dărîmat de cutremurul din noiembrie 1940 și în locul căruia s-a construit un altul solid [a rezistat în 1977], ca și „Wilson" [n-a rezistat în 1977], ca blocurile simetrice de lîngă Biserica Italiană [și *fost* „Scala" printre ele?] sau cele din

spatele lor, pe strada Vasile Conta [serios avariate — în consolidare actualmente]. Și uneori puteai să întîlnești ca, de pildă, în strada Maria Rosetti, una lîngă alta, o casă veche, bătrînească, de la începutul secolului al XIX-lea, avînd în față cerdacul cu stîlpi sculptați, alături de casa „vagon" a celei de-a doua jumătăți a veacului și îndată după ea „blocul" sau măcar „blocușorul" caracteristic perioadei dintre cele două războaie mondiale.

Multe din aceste „blocuri" sau „blocușoare" — caracteristice perioadei dintre cele două războaie mondiale — s-au dovedit, totuși, vulnerabile la un seism de gravitatea celui de la 4 martie.

5

11 h. Aceeași dimineață de luni. Blocul *fost* situat în strada Tudor Arghezi nr. 1. Aici lucrează două brigăzi de mineri de la Filipeștii de Pădure, 200 militari, 400 membri ai gărzilor patriotice ; dar și voluntari (de pildă : studentul Alexandru Longhin — care se specializează în tehnica de calcul ; muncitorul Claus Andronic — „Flacăra Roșie" ; amîndoi n-au închis ochii de mai bine de 48 de ore și se vor odihni, pentru prima dată, abia peste alte 24 de ore, cînd vor găsi adăpost, pentru o scurtă odihnă, într-o ambulanță, și, mai ales, vor încerca sentimentul că, pînă la un punct, și-au făcut datoria de conștiință).

— După atîtea ore de excavări, a apărut mai întîi o mînă. Credeam că este a unui cadavru [am văzut, pe

șantierele salvării, cum oamenii, istoviți, cu gîtlejul plin de praf și fum, nu mai au puterea să strige, nici voce aproape că nu mai au, și atunci, dacă găsesc vreo victimă, fac doar semne, se apleacă și înalță în aer brațul inert, descoperit, al mortului, iar utilajele se opresc, alți cîțiva — cu măști albe peste gură și nas — urcă panta de moloz și, într-o pătură sau într-un cearșaf, cu o maximă grijă, totuși, iau cadavrul și-l coboară, de regulă printre ai săi, căci zeci și sute de ființe îndurerate așteaptă, într-o stare specială, dincolo de bine și de rău ; motiv pentru care, desigur, n-au dreptate acei care, deși prezența acestora stinghерește într-o măsură, inerent, lucrările de salvare, îi califică drept „spectatori" — ei sînt, de asemeni, „actori" pe această scenă tragică și un petic de loc li se cuvine]. Băiatul îngropat a dat un strigăt. Ghemuit cu capul jos, cu un calorifer peste piciorul stîng, sub unghiul unui perete, a stat sub dărîmături de vineri pînă acum (declarația unui salvator).

Se întîmplă ca eforturile a mii de brațe să salveze viața unui singur om. Așa s-a întîmplat la ruinele blocului de pe strada Tudor Arghezi. Cei care coordonează șantierul acestui punct îi raportează secretarului general al partidului că, după nesfîrșite ore de eforturi, au reușit să scoată de sub ruine un tînăr. Într-unul din acele momente de liniște încordată, i s-a părut cuiva că aude un geamăt slab. A început o muncă înfrigurată. O mică spărtură de doi centimetri a fost canalul primului dialog. În acest moment, partea superioară a trupului a fost eliberată de strîmtoarea ruinelor. Epuizat, tînărul a reușit totuși să ceară un strop de apă *(Agerpres)*.

— Să fie scos numaidecît ! Faceţi orice, pentru a-l salva imediat. *(Nicolae Ceauşescu)*

De faţă se afla şi mama tînărului, explicînd întruna :

— Locuia aici, la apartamentul 22, cu fratele meu care n-a mai apărut.

Tînărul, prins acum sub un planşeu de beton, venise să se adăpostească — pe perioada studenţiei — în CASA (cum sună cuvîntul la faţa locului !) unchiului său. Mama a sosit de la Craiova în zorii zilei de sîmbătă 5 martie şi, de atunci, nu se clinteşte de pe teren, repetă : „Locuia aici, la apartamentul 22...“

— Cu mare grijă am spart planşeul pentru a-l extrage din infern. Primul lucru care m-a întrebat a fost : „Cît e ceasul ?“ Credea că stă acolo de foarte mult timp. Băiatul acesta a avut o voinţă de fier ca să trăiască. Şi e atît de firav ! (declaraţia aceluiaşi dintre salvatori).

Cînd este adus la lumină (la lumina zilei !) mai găseşte într-însul resurse să surîdă — deşi rănit — şi să mulţumească salvatorilor săi, ba chiar să se gîndească şi la alţii :

— Sînt convins că va fi salvat şi unchiul meu, în casa căruia mă aflam.

Un tînăr de 22 de ani va fi, aşadar, cum visează, inginer constructor de maşini, va fi şi el părinte, tată, va avea şi el o *casă*...

Ajunge la spital în cîteva minute. Probabil urmează „căderea“ tipică a organismului, după lupta-i încordată pentru supravieţuire.

— Noi le acordăm aici, tuturor, cele mai alese îngrijiri medicale. Statutul nostru — dragostea şi datoria faţă de om. Din păcate, cu studentul Stoian Lolică nu putem încă discuta. Cu serioase traumatisme — sindrom de stri-

vire — aflat sub perfuzie, el spune că vede niște avioane (îi declară col. dr. *Atanasie Cafriță* — lui Adi Cusin).

Avioane... avioane...

Starea pacientului se îmbunătățește, desigur, de vreme ce alt doctor, din același spital militar, explică :

— Sînt medic de mai bine de douăzeci de ani și am întîlnit, în activitatea mea, multe momente de durere, de suferință. Poate n-aș fi crezut că, după zeci de ore de stat sub dărîmături, un om mai poate vorbi. Dar acum, în zilele acestea, am fost martorul unor astfel de situații (col. dr. *Traian Băndilă).*

Lolică Stoian va întreba, apoi, dacă mama se află pe-aproape — se află ! — și, treptat, avioanele, cumplitele avioane, se estompează într-un cer interior din ce în ce mai îndepărtat...

Comandantului suprem al forțelor armate i se raportează, la numai o oră de la ordinul dat („Să fie scos numaidecît ! Faceți orice, pentru a-l salva imediat"), că ORDINUL A FOST ÎNDEPLINIT. Lolică Stoian trăiește ! Și va trăi !

6

Blocul *fost* pe strada Alexandru Sahia, la numărul 1—3, continuă să fumege (ca și în strada Brezoianu nr. 5—7, clădirile, prăbușindu-se peste centralele termice, au luat foc și ard mocnit). De dimineață, un băiat de opt ani (altul scrie: zece ani) a fost totuși scos, viu, din ruine („Privea nedumerit lumina zilei" — notează un ziarist). Înaintea lui, din momentul sinistrului, s-au mai găsit doar patru supraviețuitori (toate femei) — și 25 de morți. Din-

colo, în *fost* Brezoianu 7, în afara celor ce s-au salvat în clipele seismului și *numaidecît* după aceea, doar patru supraviețuitori (dintre care, în cursul zilei de luni, Ecaterina Ene — 48 ani — și Elisabeta Socol — 50 ani — încearcă, aproape inutil, să mai găsească lucruri de-ale lor, pierdute în sinistru).

În cîteva puncte — imobilul de pe strada Sahia, cel de pe Brezoianu — s-a făcut trista constatare că eforturile, oricît de mari, ale echipelor de intervenții nu au dat roade. În aceste puncte, mormane de ruine fumegînde dau imaginea cutremurătoare a proporțiilor calamității. Blocurile situate aici s-au prăbușit peste centrale termice, care au luat foc. Căldura și fumul pe care le degajă focul mocnit nu lasă nici o speranță pentru a crede în existența unor supraviețuitori. Încercările pompierilor, minerilor, altor echipe de specialiști de a pătrunde din afară sub aceste ruine nu au putut gîtui focul. În aceste situații, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ordonat să se treacă, de îndată, cu toată hotărîrea, la eliminarea acestor focare de incendii, cerînd ca, încă în cursul zilei de azi, pe lumină, să fie lichidate definitiv.

Secretarul general al partidului a insistat și în această zi, în toate punctele la care s-a oprit, să se intensifice în continuare operațiunile de salvare și înlăturarea urmărilor cutremurului. Acolo unde condițiile permit, trebuie suplimentat în continuare numărul celor care lucrează.

La blocurile unde căutarea supraviețuitorilor s-a încheiat — ca cel de pe Lizeanu sau imobilul restaurantului Dunărea — trebuie continuată operațiunea de înlăturare a ruinelor... *(Agerpres)*.

La „Dunărea", unde — la parter — *a fost* binecunoscutul restaurant, o singură victimă la bucătărie (o femeie); clienții — localul era plin — au sărit prin geamuri, cu orice risc. Doar la etajele de sus, sfărîmate, s-au mai găsit morți. La Lizeanu sau *fostul* hotel „Victoria", nici atît.

„Folclorul" de ultimă oră adaugă, la toate cîte s-au născocit și se vor mai născoci, firesc, într-o asemenea împrejurare-limită, ce anume s-ar fi găsit în barul „Continental" : cu băutură fină la îndemînă, cu de-ale mîncării, cu muzică, în disperare de cauză, toți cei blocați în subsolul cu pricina s-au pus pe chef, astfel încît nimeni nu-i treaz, unii dorm pe mese, un neamț, cu capul rezemat în palmă, cîntă, evident pe nemțește, aburi de alcool plutesc prin... Lăsînd gluma deoparte, fie și „haz de necaz", situația se prezintă în felul următor :

• Am intrat cu cascadorul Nicolae Iordache pînă în barul Continental, înainte de a se dărîma planșeul. Lumea apucase să iasă afară, am mai găsit doar doi chelneri și un consumator. Să știți că am făcut și facem tot ceea ce este omenește posibil (declarație cpt. miliție *Constantin Șelaru)* ;

• Se ajunge în sfîrșit în bar. În clipa cînd au fost eliberați din carapacea de beton, mulți dintre cei salvați au plecat imediat în căutarea familiilor. Doar un barman cu mîna ruptă a mai zăbovit... *(Dumitru Tabacu — I. Butnaru)* ;

• În clădirea care adăpostea barul Continental, colonelul Constantin Velișcu, genist de meserie, coboară prin cușca liftului pînă în încăperea barului de noapte. Se presupunea că acolo ar putea exista oameni, prinși ca într-o capcană [zvonul public pomenea numele cîntărețului Aurelian Andreescu, figurînd în program, la „Continental", care program începe la ora 21, așadar...]. Sur-

priză ! Nu e nimeni. Mesele sînt neatinse, paharele au rămas cu buza în jos. Nici în cabina actorilor nu e nimeni [curînd, cînd se reia muzica ușoară pe micul ecran, Aurelian Andreescu avea să reapară, viu și nevătămat]. Debaraua e plină de băuturi, rămase ca prin minune întregi. Deasupra, unul dintre cele mai falnice blocuri nu mai este decît... *(nesemnat)* ;

Pierdută în mulțimea pe care salvatorii, simplu, o numesc „rudele" — oameni cu expresie cernită, însă refuzînd să arboreze, deocamdată, cît mai există un licăr de speranță, baticul îndoliat sau bentița neagră — se află și o femeie, Elena Crainic-Ivan, *așteptînd*. Acolo, sub mormanul de fiare, beton, obiecte, se află fiul ei, Sorin (19 ani). Povestește, pentru a cîta oară, cum i-a dat 15 lei, de buzunar, de fapt ca să bea o cafea *acolo*, la „Continental", unde avea un bun prieten picolo, și parcă avea și întîlnire cu o fată, dar cine mai știe, cu precizie, să memoreze faptele *de dinainte de...* (și aparatul ei vocal refuză să articuleze cuvîntul „cutremur"). Mărunte întîmplări de viață dobîndesc o importanță de necrezut, sînt vitale pentru viață, pentru moarte. Cîndva, dar mai sînt zeci de ore DE AȘTEPTARE, Sorin Crainic însuși avea să povestească și cealaltă față a lucrurilor :

— Nici nu apucasem să sorb din cafea (4 martie — 21 h 22'20"), cînd, deodată, am simțit cutremurul. N-am mai reușit să găsim ieșirea, peretele căzut al balconului de la bar devenise o barieră de netrecut. În jur, beznă, zgomot asurzitor și mult, mult praf. Îmi țineam gulerul de la pulover la gură. M-am mișcat, aveam un spațiu cam de doi metri lungime. Am dat de niște scări, dar totul era blocat de jur împrejur. Am dormit, m-am trezit... (declară *Ilenei Coman* și *Eugeniei Lambru).*

7

În dimineața zilei de 7 martie a.c., Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-a întrunit din nou, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, într-o ședință de lucru operativă, pentru a examina desfășurarea activității din Capitală și din țară consacrată înlăturării urmărilor cutremurului și normalizării activității economico-sociale și pentru a stabili măsurile urgente ce se impun luate în continuare, precum și modul în care trebuie acționat pentru reintrarea în normal a întregii vieți publice.

Comitetul Politic Executiv a apreciat că, în urma criticilor și observațiilor făcute în cursul zilei de duminică de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a indicațiilor date de secretarul general al partidului la fața locului și în ședințe de lucru cu factorii de răspundere din Capitală, organizarea și desfășurarea muncii comandamentelor și formațiunilor angajate în această vastă activitate din București se desfășoară în mod corespunzător, bine organizat și cu rezultate satisfăcătoare.

La operațiunile de degajare a ruinelor, de salvare a supraviețuitorilor, la eforturile de repunere în funcțiune a unităților economice și a instituțiilor afectate, precum și la restabilirea funcționării normale a rețelelor edilitare lucrează zi și noapte, cu dăruire, curaj și abnegație, un mare număr de oameni ai muncii, formațiuni ale gărzilor patriotice, unități ale forțelor noastre armate și ale Ministerului de Interne, personal sanitar, specialiști, studenți și elevi, într-o atmosferă de ordine, disciplină și eficiență. Sînt concentrate puternice mijloace tehnice de lucru, care permit rezolvarea problemelor dificile pe care le pune această muncă grea. Ritmul mai lent de dega-

jare a unor clădiri dărîmate se datorește atenției cu care se lucrează pentru salvarea eventualilor supraviețuitori aflați sub dărîmături, preocupare confirmată de însuși faptul că în cursul zilei și nopții trecute s-a reușit eliberarea de sub ruine a unor persoane în viață.

Și în alte localități din țară, lovite de cutremur, activitatea de normalizare se desfășoară în bune condiții, asigurîndu-se îngrijirile necesare sinistraților, organizîndu-se cazarea celor rămași fără adăpost, depunîndu-se eforturi încordate pentru repunerea în funcțiune a unităților economice avariate, pentru derularea fără întreruperi a întregului proces al producției materiale și buna funcționare a vieții sociale.

Atît în Capitală, cît și în restul țării sînt mobilizate forțe și mijloace suficiente pentru reintrarea completă în normal, în cel mai scurt timp, atît a activității economice, cît și a vieții cetățenilor, pentru restabilirea stării de lucru normale în toate sferele și compartimentele societății.

Comitetul Politic Executiv a hotărît ca pe primul plan să stea în continuare intensificarea operațiunilor de salvare a eventualilor supraviețuitori ce se află sub dărîmături, precum și pentru încheierea lucrărilor de degajare a ruinelor marilor clădiri prăbușite în Capitală. Odată încheiată această operațiune, se va trece la reconstrucția treptată a blocurilor și locuințelor prăbușite, precum și la repararea și consolidarea imobilelor avariate de cutremur.

Comitetul Politic Executiv atrage atenția asupra necesității desfășurării, cu maximum de seriozitate, responsabilitate civică și competență profesională, a activității echipelor care evaluează gravitatea avariilor locuințelor afectate de cutremur, precum și a acțiunii de evacuare a locatarilor unor clădiri, evitîndu-se orice tendințe de

apreciere pripită și exagerată, orice manifestări panicarde. Este interzisă evacuarea populației din clădiri care prezintă avarii mărunte, fisuri superficiale în ziduri, alte deteriorări necesențiale — criteriul principal de apreciere trebuind să fie peste tot starea în care se găsește structura de rezistență a clădirilor și care poate fi stabilită numai printr-o investigație atentă, de specialitate. În legătură cu aceasta s-a stabilit ca expertiza să o poată face numai comisii centrale autorizate, care prezintă garanția unor concluzii obiective și responsabile. În locuințele mici care prezintă deteriorări ce nu afectează structura de rezistență este necesar să se treacă la efectuarea rapidă de reparații, chiar de către cetățeni, astfel încît acestea să fie locuite în continuare, împiedicîndu-se totodată accentuarea degradării. Același lucru este valabil și pentru clădirile publice. În clădirile avariate parțial — fie că sînt sedii de instituții, localuri de întreprinderi sau locuințe — evacuările se vor face numai în aripile sau porțiunile grav lovite, în rest viața și activitatea urmînd să-și continue cursul normal. Chiar în blocurile și locuințele care, pe bază de aviz special, urmează a fi evacuate și, ulterior, reparate și consolidate nu este necesar să se scoată din apartamente mobilierul și alte bunuri ale cetățenilor — aceasta urmînd să se facă treptat, pe măsura desfășurării activității de reconstrucție.

Comitetul Politic Executiv cheamă populația Capitalei, ca și a celorlalte localități lovite de cutremur, să dea dovadă de calm și liniște, să nu producă nici un fel de dezordini și perturbații, să combată orice psihoză de panică, nejustificată, să manifeste deplină încredere în măsurile ferme pe care le iau organele de partid și de stat într-un spirit de organizare și ordine deplină.

În ce privește acțiunea de demolare a clădirilor grav avariate de cutremur, aceasta se va face ulterior, în cadrul

activității normale desfășurate de organizațiile de construcții și în cadrul planului general de sistematizare a Capitalei și a celorlalte localități.

Comitetul Politic Executiv apreciază că activitatea de aprovizionare a cetățenilor din Capitală și celelalte localități afectate de cutremur, ca de altfel în întreaga țară, se desfășoară în bune condiții și subliniază din nou că există toate posibilitățile și sînt luate toate măsurile pentru satisfacerea, în mod corespunzător, a nevoilor de consum ale populației.

Comitetul Politic Executiv apreciază că în Capitală se desfășoară în bune condiții lucrările de verificare a întregii rețele de gaze, apă și termoficare și se acționează pentru înlăturarea, în timpul cel mai scurt, a tuturor avariilor și defecțiunilor provocate de cutremur. Odată încheiată această operațiune și pe măsură ce se va asigura securitatea deplină a acestor rețele edilitare, se va proceda, cît mai curînd cu putință, sub supraveghere atentă, la restabilirea alimentării cu gaze și apă caldă a locuințelor cetățenilor.

În ce privește întreprinderile economice, ministerele, instituțiile de orice fel, este necesar ca activitatea acestora să nu sufere nici o stagnare sau perturbare, asigurîndu-se prezența la lucru a întregului personal, buna funcționare a producției, îndeplinirea riguroasă a sarcinilor, inclusiv participarea membrilor colectivelor respective la înlăturarea urmărilor cutremurului în propriile unități și instituții. Consiliile populare, organele și organizațiile de partid să mobilizeze toate forțele, organizînd participarea oamenilor muncii în orele libere la acțiunea de curățire a străzilor și localităților, la lichidarea urmelor cutremurului.

Totodată, Comitetul Politic Executiv a indicat ca, începînd din ziua de 8 martie, atît în București, cît și în res-

tul țării, întreaga rețea de învățămînt să-și reia activitatea, luîndu-se toate măsurile pentru buna funcționare atît a școlilor generale, liceelor și școlilor profesionale, cît și a instituțiilor de învățămînt superior. Nici o școală, în nici o localitate, să nu stagneze activitatea. Chiar în cazurile în care unele localuri de învățămînt au fost deteriorate, școlile și institutele respective trebuie să-și reia activitatea în clădirile altor unități similare, organizîndu-se procesul instructiv în mai multe schimburi. În mod operativ vor fi puse la dispoziția studenților căminele folosite temporar pentru cazarea unor sinistrați. Comitetul Politic Executiv își exprimă încrederea deplină că toți oamenii muncii, indiferent în ce domenii își desfășoară activitatea, toți cetățenii patriei vor contribui din toate puterile la normalizarea activității economico-sociale, vor fi prezenți la locurile lor de muncă, dînd dovadă în continuare de înalt spirit de răspundere, patriotic, civic, de simț gospodăresc, precum și de atitudine de solidaritate și întrajutorare tovărășească, vor face totul pentru ca viața patriei noastre să se restabilească integral, pentru ca peste tot să domnească o atmosferă de muncă disciplinată, plină de abnegație, pentru realizarea marilor obiective ale dezvoltării noastre economico-sociale, ale planului cincinal, de care depind progresul societății noastre, bunăstarea și fericirea întregului popor.

8

Una din primele știri care pomenesc de prezența cascadorilor pe *șantierele salvării* sună astfel :

> Se numește Mircea Pascu. E cascador la Buftea și cunoscut din filme pentru curajul său. Acum și-a

dovedit curajul sub ruinele fostului bloc de la cofetăria „Scala". De cu seară și pînă dimineața, strecurîndu-se pe sub planșee, prin locuri extrem de periculoase, cascadorul Mircea Pascu a reușit să scoată la lumina zilei trei oameni în viață *(Ion Bocioacă).*

Apoi, aproape că nu există știre și șantier al salvării pe care, cot la cot cu militarii, cu gărzile patriotice, cu studenții și elevii, cu toți oamenii, să nu fie pomenit și măcar UN CASCADOR. Oriunde se impune o intervenție mai specială de „profesionist al riscului" — numaidecît se cere, prin radio : „Un cascador la «Continental»"... „Un cascador la «Nestor» !"...

În definitiv, ce este un cascador ?
Pentru omul de pe stradă el este un „trăsnit", un „zăpăcit" căruia nu-i vor îmbătrîni niciodată oasele. Ziarele publică din timp în timp o fotografie senzațională sau un articol, care adesea este însă necrologic. „Totuși el a căutat-o, asta nu se putea termina decît prost", și publicul se întristează de soarta acestor „scrîntiți", care nu se pot abține de a face să se vorbească despre ei, riscîndu-și viața în accidente neverosimile, sau filozofează asupra celor mai îndrăzneți care, după aventuri nebune, mor în dormitorul lor sărind din pat *(Odilon Cabat — Jacques Lévy).*

Iată însă că acești cascadori români sînt singurii de pe glob care nu-și riscă viața exclusiv în „accidente neverosimile". Mulți dintre ei se aflau la filmare, la Rîmnicu-Vîlcea. Prezentîndu-se numaidecît, din propriu impuls, pe *șantierele salvării,* cascadorii de pe cheiul Dîm-

boviței infirmă încercarea de definiție pe care am citat-o. Peste cîteva zile — mai exact sîmbătă, în 12 martie — unul dintre ei, unul din cei mai buni cascadori, se prăbușește în gol (la *fostul* „Nestor") de la etajul opt, dezechilibrîndu-se pe o grindă de beton. Aici nu există clachetă, nu se filmează, nu se trag nici „duble", astfel încît plonjonul nu va fi repetat, pentru ca apoi regizorul să aleagă cea mai bună „dublă" la montaj. A fost un plonjon în eternitate ! Nimic mai mult, nimic mai puțin.

9

Elicopterul prezidențial aterizează, pe rînd, la :

• *12 h. — Plopeni* — Imediat după sosire, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a îndreptat spre locul unde în acea noapte o clădire cu trei nivele — căminul de nefamiliști al uzinei din Plopeni — s-a prăbușit. Aici locuiau 126 de persoane. O parte din ei s-au salvat, unii însă au fost prinși sub dărîmături...

Zi și noapte, fără întrerupere, dînd dovadă de bărbăție, de profundă solidaritate umană, zeci și sute de muncitori ai uzinei, de militari și membri ai gărzilor patriotice, specialiști, cadre sanitare, au lucrat neobosit, umăr la umăr, înlăturînd fiecare cărămidă, fiecare bucată de moloz atenți în fiece moment la orice semn ce ar putea indica existența vreunui supraviețuitor.

Munca lor neistovită, plină de abnegație, de solidaritate umană le-a dat profunde satisfacții. Dintre ruine au fost scoși pînă acum cinci oameni. Unul dintre ei, printre primii salvați, un tînăr muncitor,

n-a precupeţit nimic şi a venit să lucreze împreună cu cei ce i-au dat „un nou act de naştere", alăturîndu-se echipelor de intervenţie pentru a salva noi vieţi omeneşti.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu le cere tuturor să continue să lucreze cu atenţie, să nu se precupeţească nimic şi să folosească orice şansă ce există pentru salvarea eventualilor supravieţuitori aflaţi sub dărîmături.

Secretarul general al partidului se interesează, de asemenea, de modul cum s-a acţionat pentru normalizarea vieţii şi în acest centru muncitoresc.

Eforturile locuitorilor oraşului, în marea lor majoritate muncitori ai Uzinei mecanice din Plopeni, s-au îndreptat totodată spre înlăturarea efectelor cutremurului puternic resimţit şi de întreprinderea lor. Întregul oraş s-a mobilizat, lucrîndu-se fără întrerupere pentru înlăturarea molozului, degajarea spaţiilor productive, conservarea materiilor prime, materialelor şi produselor finite pentru a asigura reluarea grabnică a lucrului. Tehnicieni şi specialişti din întreprinderi, din cadrul Centralei industriale şi din alte unităţi, au trecut de îndată să verifice maşină cu maşină, instalaţie cu instalaţie, s-a trecut imediat la remedierea defecţiunilor. Chiar înainte de termenul propus, producţia a reînceput datorită acţiunilor ferme întreprinse în timp ce verificările şi remedierile continuă, la celelalte utilaje. *(Agerpres).*

• Aterizare *Ploieşti* — chiar în cartierul Ploieşti Nord, unde unele blocuri noi au avut de suferit avarii, cîteva grave.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu vizitează mai multe apartamente avariate, stă îndelung de vorbă cu locatarii [...] străbate apoi mai multe cartiere ale orașului care au avut mai mult de suferit de pe urma seismului. Se trece pe Bulevardul Republicii, Piața centrală, pe străzile Mihail Kogălniceanu, Pielari, Mihai Bravu, și altele. Multe clădiri sînt aici avariate. Numeroase echipe de muncitori, membri ai gărzilor patriotice, militari, lucrează la înlăturarea molozului, la remedierea pagubelor.

În total, în municipiul Ploiești au avut de suferit 2 194 locuințe dintre care 194 sînt distruse. Au fost afectate Palatul Culturii, o parte din Halele Centrale, mai multe școli și instituții. De asemenea, dintre cele 70 de unități industriale prahovene avariate, 35 sînt din Ploiești. Pretutindeni se acționează pentru înlăturarea avariilor și defecțiunilor produse de cutremur. Datorită măsurilor luate, pentru înlăturarea efectelor cutremurului la întreprinderile ploieștene ce au avut de suferit, 19 lucrează acum normal, la parametrii prevăzuți și 15 parțial *(Agerpres)*.

• *Teleajen* — nou popas — Combinatul petrochimic are activitatea paralizată, în noaptea seismului aici s-a produs un incendiu devastator la instalația de distilare atmosferică și în vid, idem la centrala electrică și de termoficare — scoase din uz —, dar au și fost repuse în funcțiune cinci cazane, alte două fiind, încă, blocate sub dărîmături, se muncește din plin la scoaterea lor de sub moloz, precum și la refacerea cuptoarelor tehnologice.

• *13 h 55'* — elicopterul prezidențial aterizează la *Valea Călugărească*, pe platforma din fața Combinatului de îngrășăminte chimice — puternic lovit de cutremur.

În întregime a fost distrusă instalația de acid sulfuric, sursa principală de materii prime a acestei mari unități producătoare de îngrășăminte fosfatice. Muncitorii și specialiștii, pînă la unul, se află la datorie. Cu o zi în urmă, deja, reporterii prezenți la bătălia pe care oamenii au declanșat-o cu urmările seismului, transmiteau din același loc : „La Valea Călugărească se lucrează cu măști de gaze, într-o adevărată baie de vitriol". Într-adevăr, nimeni nu s-a lăsat intimidat de greutăți [...] Calculele pierderilor — arată specialiștii — încă nu pot fi făcute, întrucît ele cumulează valoarea utilajelor distruse, care trebuie înlocuite, munca oamenilor, dar și timpii de stagnare a instalațiilor, producția pierdută.

S-a mers apoi în combinat. Secretarul general al partidului a stăruit, îndeosebi, în fața imaginii de-a dreptul dezolante a fostei fabrici de acid sulfuric, care, la ora aceasta, arată ca un imens ghem de cazane strivite și grinzi metalice răsucite. Oricît de impresionantă ar fi această imagine, și mai impresionantă este însă energia cu care oamenii acționează pentru deblocarea terenului de aceste uriașe mormane de fiare moarte : sudorii electrici taie bucată cu bucată metalul ; macaralele transportă fără încetare barele dislocate. Sînt, practic, sute și sute de oameni la lucru [...] Întrucît refacerea instalației va necesita o mare cantitate de confecții metalice, s-a luat măsura să se apeleze în primul rînd la forțele județene. Numeroase macarale și alte utilaje au fost, de asemenea, transportate aici, tot din cadrul unor întreprinderi prahovene.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat o înaltă apreciere acestor măsuri, îndeosebi aceleia de a nu se aștepta repunerea în funcțiune a fabricii de acid sul-

furic, combinatul urmînd să lucreze cu materie primă adusă de la alte întreprinderi de același profil din țară.

Este o măsură foarte bună, a subliniat secretarul general al partidului. *Va trebui ca ministerul și centrala să stabilească de urgență cu colectivele altor fabrici de acid sulfuric programe concrete de livrare a cantităților necesare de care are nevoie combinatul de la Valea Călugărească. Trebuie să faceți totul,* a cerut tovarășul Nicolae Ceaușescu, *pentru ca producția de îngrășăminte să nu se diminueze cu nimic... (Agerpres).*

• *Buzău* — aterizare pe stadionul orașului.

Imediat secretarul general al partidului s-a interesat despre pagubele produse, precum și despre acțiunile ce se întreprind pentru înlăturarea lor.

Datele relevate oferă o imagine dureroasă a importantelor prejudicii, a marilor încercări prin care trece județul : apoape 1 900 de clădiri, din mediul urban și rural, complet distruse sau avariate ; peste 300 de școli, grădinițe și creșe dărîmate sau deteriorate ; 30 de așezăminte social-culturale afectate de seism, însemnate pierderi în industrie și agricultură [...] Tovarășul Nicolae Ceaușescu străbate arterele principale ale municipiului, examinează atent imobilele ce poartă semnele distrugătoare ale seismului.

Secretarul general al partidului cere ca echipe de specialiști să verifice casă cu casă, stradă cu stradă, și să stabilească clădirile grav avariate pentru a fi demolate și construite în locul lor blocuri noi. Tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că această importantă acțiune trebuie să fie strîns corelată cu prevederile

schiței de sistematizare a orașului. Secretarul general al partidului arată că trebuie să se aibă în vedere, în primul rînd, reamenajarea, într-o concepție urbanistică modernă, a pieței centrale și arterei principale a municipiului, strada Unirii, precum și ridicarea unui cartier de locuințe pentru muncitorii din zona industrială a Buzăului.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu se îndreaptă apoi spre platforma industrială a Buzăului... *(Agerpres).*

10

— E cineva *acolooo ?*

Nimic.

— E cineva *acolooo ?*

Nimic ! Pe bulevardul Hristo Botev, ca pretutindeni în Capitală și provincie, căutarea continuă. Aici au fost salvați trei bărbați și o femeie — iar 54 (alții notează 34 sau 35) de oameni scoși morți. Femeia este de profesiune medic, se numește Ana, este nora unui avocat pensionar, aflat de față, Constantin Ghighilicea care-i explică, sec, confratelui Ovidiu Ioanițoaia : are, sau a avut doi copii, un băiat și o fată, el inginer la I.M.G.B., ea șefa biroului comercial la I.G.L., băiatul locuia aici, iar fata, împreună cu soțul, venise în vizită. Nora a fost scoasă de sub ruine. La fel, fata și ginerele.

— Fata și ginerele unde sînt ?

— În holul acela (arată spre intrarea unui imobil vecin).

— Ce fac acolo ? (mirare)

— Sînt morți.

Bătrînul plînge. Un alt cadavru e adus în bătaia reflectoarelor, plînsul se oprește, poate că-i Ion, Ionel, băiatul lui, nu-i el, plînge iarăși.

Prin tunelul săpat pe sub movila de moloz se strecoară locotenent-colonelul Mișu Marin :

— E cineva *acolooo ?*

Este. Lanterna semnalizează. Supraviețuitorul își spune numele :

— Nemeș.

Familiar, locotenent-colonelul strigă :

— Nemeș ? Sînt Mișu, mă auzi ? (răspunde probabil „Da"). Bravo. Ești în camera ta ? (deci, lucid, explică unde se află). Cu cine ești ? (așadar) Cu încă o persoană ? Bun. Stați liniștiți că vă salvăm. Curaj că sîntem aproape.

În gura tunelului este amplasat un reflector.

— Vezi lumina ? De unde o vezi ? De sus ? La orizontul ochilor ?

Confratele nu consemnează răspunsul. Oricum, ofițerul superior comandă continuarea lucrului, cu maximă promptitudine, dar și cu maximă precauție. Din senin, unul din militari raportează : a mai descoperit o victimă. Trăiește. Semnalizează. Este *20 h 55'*. Între salvatori și supraviețuitor — o placă de beton. Se impune ancorarea plăcii, ridicarea ei și... *21 h 20'* — exact șaptezeci și două de ore de la declanșarea seismului. Unul dintre salvatori *(David Grigorescu* — șofer „Getax") dialoghează cu victima :

— Mai e mult ?

— Zece minute.

Mai durează însă optzeci de minute. *22 h 30'* — pe targă spre spital : Eugenia Popescu (angajată a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare). În schimb, Gheorghe Nemeș (tehnician la un șantier de construcții C.F.R.) se mai află prizonier, ca și altă femeie... *22 h 55'* — apă ! Apoi miezul nopții. Peste alte o sută și cinci minute,

Gheorghe Nemeș este tras afară (operație izbutită de Nicolae Boicescu — lăcătuș-mecanic la Întreprinderea de mase plastice). Direcția : Spitalul militar. Inutil ! Va muri la reanimare...

Ultima victimă identificată, dar găsindu-se încă sub mormanul de moloz, spune că o cheamă „Mioara" (mai mult, numele complet, nu știe să-l spună deocamdată). Între ea și salvatori se interpune o grindă de lemn, la care oamenii au ajuns rîcîind cu degetele. *1 h 20'* — oare o să mai reziste ? După o altă oră încheiată, și alte zece minute în plus, cereri :

— Repede o targă ! O targă !

— Și o haină, ceva !

— Oxigen !

Femeia explică :

— Nu, nu vreau oxigen. Mi-era sete. Vai ! ce bine e la aer. *Trăim !*

Acest plural, inexplicabil — „trăim" — spune mai mult decît o mie de cuvinte, despre ce înseamnă simțămîntul de solidaritate încercat atunci, în noaptea de luni spre marți, 7 spre 8 martie, de o femeie salvată după aproape 80 de ore de prizonierat sub dărîmături.

— Mă cheamă Maria Cartal. Lucrez la heliograf, la Întreprinderea de mecanică fină. În ce zi *sîntem* (același plural) ?

După care întreabă pe unde-i un telefon, fiindcă are un fiu (de 23 de ani) și ar vrea să-i telefoneze. I se propune să dea numărul de telefon și i se va comunica imediat că a fost salvată... Femeia acceptă. „Ce număr?" — vor să afle cei din preajmă. „Numărul... numărul..." Și buzele ei nu reușesc să rostească nici măcar prima cifră... Pe obrazul torturat de efort, i se citește, la lumina reflectoarelor, nedumerirea : „Numărul..." Din memorie i s-a șters, ca o pă-

rere, numărul care — timp de peste 80 de ore — în subteran a ținut-o, parcă, în legătură cu propriul fiu.

Este *2 h 30'*. Salvarea gonește din nou. Cei ramași se întind pe jos, în moloz, și cu palmele pîlnie la gură, strigă și strigă :

— E cineva *acolooo ?*

Și pauză. Nimic.

— E cineva *acolooo ?*

Și pauză. Tot nimic.

Cam la aceeași oră — și destul de aproape — la blocul *fost* în strada Hristo Botev numărul 10, de sub un planșeu se aud gemete. Dar orice mișcare antrenează, aici, o prăbușire. Un mecanic *(Nicolae Zolta* — I.U.T.-Avrig) dă o idee, într-adevăr riscantă, însă o a doua nu există : planșeul prăbușit să fie ridicat, parțial, cu ajutorul cupei excavatorului. Pe sub deschizătura creată se furișează patru soldați. Ajung pînă la supraviețuitor. Îl cară afară. Salvare — sirenă — spital. Cînd salvarea revine, aduce știrea bună că omul pare a fi — realmente — salvat. Căutarea continuă, cu lanternele, cu proiectoarele și strigătul devenit iritant :

— E cineva *acolooo ?*

Sute de oameni, întocmai legendarului Diogene, caută UN OM. Doar că semnificația este cu totul alta...

11

Tocmai intrau în oraș plîngînd moartea binefăcătorului lor cînd deodată simt că le fuge pămîntul de sub picioare [este vorba despre cutremurul din *1755*, noiembrie 1, la Lisabona — 60 000 morți] ; în port marea se umflă clocotind și sfarmă corăbiile ancorate. Va-

luri de foc și cenușă acopăr străzile și pieţele publice ; casele se năruie, acoperișurile se prăbușesc peste temelii iar temeliile se împrăștie ; treizeci de mii de locuitori de toate vîrstele [cifră inexactă], bărbați și femei, sînt zdrobiți de dărîmături.

— E rost de căpătuială pe-aici.

— Care-o fi oare raţiunea suficientă a acestui fenomen ? se întrebă Pangloss.

— Asta-i sfîrșitul lumii, strigă Candid.

Matelotul se repede printre dărîmături, înfruntă moartea ca să găsească bani, găsește, pune mîna pe ei, se îmbată, și după ce se satură de băutură cumpără favorurile primei fete binevoitoare pe care o întîlnește printre dărîmăturile caselor, printre muribunzi și morți. Pangloss îl tot trăgea de mînecă și îi spunea :

— Dragul meu, nu-i bine ce faci, greșești față de raţiunea universală, nu-i vremea acum de treburi de astea.

— Pe dracu ! răspunse matelotul ; eu sînt matelot și-s de loc din Batavia ; de patru ori am fost în Japonia și de patru ori am călcat pe cruce [în urma unei conspiraţii a creștinilor în Japonia, împăratul Japoniei dăduse un edict prin care toți străinii erau alungați din Japonia ; numai olandezii, care descoperiseră complotul, au avut voie să rămînă, cu condiţia să renunțe la practicarea religiei creștine și să calce pe cruce — notă la traducerea făcută de Al. Philippide]. Ai și găsit cui să vorbești de raţiunea ta universală !

Candid fusese rănit de niște pietre care căzuseră peste el ; ședea acum întins în stradă, acoperit de dărîmături. Spuse lui Pangloss :

— Vai ! adu-mi de pe undeva niște vin și ulei, că mor.

— Cutremurul acesta de pămînt nu-i lucru nou, zise Pangloss. Orașul Lima din America a pățit la fel anul trecut ; aceleași cauze, aceleași efecte ; trebuie să fie cu siguranță o dîră de pucioasă pe sub pămînt de la Lima pînă la Lisabona.

— Foarte probabil, spuse Candid ; acuma însă, pentru Dumnezeu, adu-mi puțin ulei și vin.

— Cum probabil ? o întoarse filozoful ; eu susțin că lucrul acesta este demonstrat [...]

A doua zi, tot umblînd printre dărîmături, găsiră ceva de mîncare și se mai întremară puțin. După aceea dădură ca și ceilalți o mînă de ajutor locuitorilor orașului care scăpaseră cu viață. Cîțiva cetățeni pe care îi ajutară le dădură o masă cum nu se putea mai bună pentru asemenea vremuri grele ; e drept că fu o masă tristă : mesenii își udau pîinea cu lacrimi [...]

După cutremurul de pămînt care distruse trei sferturi din Lisabona, înțelepții nu găsiră altceva mai bun ca să împiedice o ruină totală decît să dea poporului un frumos autodafe ; universitatea din Coimbra hotărîse că spectacolul cîtorva persoane arse la foc mic, cu mare ceremonie, este un mijloc fără greș, pe care, dacă-l întrebuințezi, pămîntul nu se mai cutremură *(Voltaire — „Candid" — 1759).*

După toți specialiștii, seismul de la Lisabona, din 1755, noiembrie 1, se înscrie printre cutremurele cele mai catastrofice din timpurile istorice ale lumii.

În epoca respectivă nu existau seismografe și nu putem să facem o apreciere a energiei acestui seism decît discutînd efectele lui, așa cum sînt descrise de

numeroși autori. Gutenberg și Richter — care au cea mai mare autoritate în materie de seismologie — cred că seismul din Lisabona a atins o magnitudine de 8 3/4 pînă la 9, niciodată egalată de atunci ; alți seismologi consideră că nu trebuie să se țină mai mult seama de exagerările de care, în general, sînt pline povestirile marilor catastrofe și că, la fel ca pentru toate cutremurele mari, înregistrate de șaizeci de ani încoace, magnitudinea n-ar fi depășit la Lisabona 8,6. În orice caz, acel seism a fost îngrozitor și s-a simțit pe o suprafață enormă, mai mare de 2 500 000 km² ; chiar la 2 200 km depărtare de Lisabona, lustrele se mai legănau... Afară de Portugalia și Spania, nordul Africii și sudul Franței, au suferit zguduiri foarte puternice și Italia, Elveția, Irlanda, Scoția, Olanda, Germania și Scandinavia care au fost zguduite în așa măsură, încît apele lacurilor și golfurilor au început să se miște. Acesta este un fenomen de *seiches*. Cînd frecvența a sute de vibrații emise de un șoc foarte puternic corespunde frecvenței oscilației proprii unui bazin, se poate produce un fenomen de rezonanță și masa întreagă a apei capătă atunci o mișcare ritmică dinainte înapoi, a cărei amplitudine crește atîta timp cît trec undele seismice, pentru ca apoi să se micșoreze și să se stingă. Seichele nu apar decît la mare distanță (mai multe sute de kilometri) de epicentru. Explicația este următoarea : un seism dă naștere la mai multe specii de unde elastice, dintre care fiecare călătorește pe sol cu viteza ei proprie, unele cu 7 și 8 km/s, altele cu aproape 2 km/s. Pe măsură ce distanța crește, diversele trenuri de unde se găsesc din ce în ce mai decalate între ele, întocmai ca un grup de alergători care se distanțează pe măsură ce cursa se lungește. Cînd la opt sau nouă sute

de kilometri de epicentru impulsiile provocate de undele de frecvență joasă durează un timp suficient (și, datorită energiei șocului inițial, aceste impulsii sînt încă destul de puternice), masa de apă a unui lac sau a unui golf poate fi pusă în mișcare timp de cîteva secunde...

Cercetările fură stimulate de îngrozitorul cutremur de pămînt din 1755, de la Lisabona ; John Michell, profesor de geologie din Cambridge [un munte îi poartă numele], a fost primul care a sugerat că mișcarea vibratorie a unui seism este provocată de trecerea undelor elastice prin roci. El a arătat de asemenea că localizarea originii șocului ar putea să se facă după ora sosirii acestor unde în diferite locuri. După catastrofele care pustiiră Calabria, din 1783 pînă în 1786, savanții italieni atacară la rîndul lor problemele pe care le ridicau cutremurele de pămînt. Prima jumătate a secolului al XIX-lea, caracterizată prin cîteva cutremure dezastruoase, a atras și mai mult atenția oamenilor de știință asupra seismelor [...] Atunci s-au întocmit primele cataloage ale cutremurelor de pămînt [...] Afară de această compilație, Perrey [Alexis — francez] se dedică cu totul cercetării legilor care reglementează o eventuală periodicitate a cutremurelor de pămînt. Faptele nu au justificat, însă, teoria formulată de el, potrivit căreia cutremurele ar fi favorizate de unele conjuncții lunare — lună plină, lună nouă — de trecerea lor la distanța minimală de pămînt și trecerea lor pe meridian. Robert Mallet a dezvoltat ideile enunțate, cu un secol înainte, de Michell, despre propagarea undelor elastice în corpurile solide... a determinat centrul seismului [de la Neapole — 1857] și a apreciat, doar prin observația efectelor pe teren, adîncimea focarului, care se găsea

doar la 10 km. Mallet a creat termenii tehnici ca : *focar, unghi de emergență, linie izoseismică* și *suprafață macroseismală*. În 1855, Palmieri a construit în Italia un seismograf electromagnetic și l-a instalat în Observatorul de pe Vezuviu. În 1874, De Rossi a elaborat „Bolletino del Volcanismo Italiano" (Buletinul vulcanismului italian), primul periodic din lume care trata numai despre vulcanologie și seismologie. Gino de Rossi a stabilit, împreună cu elvețianul Forel, o scară de intensitate... Englezul John Milne, în 1880, a creat Societatea seismologică din Japonia. Milne organizează o rețea de observatoare prin țară, alcătuiește un catalog privind seismele produse în arhipelag, studiază repartiția lor, dar mai ales inventează și instalează seismografe precise. În 1891, marele cutremur din provinciile Mino și Owari a putut astfel să fie studiat, cum nu mai făcuse nimeni pînă atunci... *(H. Tazieff)*.

Dar cercetările cu privire la cutremurele de pămînt se pierd, înapoi în timp, pînă în antichitate. Încă de pe atunci, strămoșii actualilor locuitori ai arhipelagului japonez, studiau efectele seismelor (aproximativ *o mie* în fiecare an). Mai tîrziu, între secolul al V-lea și jumătatea secolului al XIV-lea, „cînd Imperiul Soarelui-Răsare își deschidea porțile în fața civilizației europene, s-a format acolo o uimitoare bibliotecă : cinci sute de manuscrise, în care se găsesc descrise peste două mii de seisme importante, dintre care două sute douăzeci și trei au fost catastrofale".

Cutremurul de pămînt l-a însoțit pe om de-a lungul întregii sale istorii scrise și nescrise ; ceea ce îi îndreptățește pe mulți să susțină că, din punctul de vedere al naturii, ființa umană îi este categoric inferioară acesteia. Dar omul încearcă, permanent, să nu se dea bătut, chiar dacă, în mo-

mente de restriște, încearcă un sentiment de inferioritate, definit, tocmai, de impresia de limitare a puterilor sale, de starea de nesiguranță interioară (cît de prezentă, dar și cît de inhibată, ținută în frîu, în zilele următoare seismului de la 4 martie !). Psihicul uman, format pe parcursul sutelor de milenii, are capacitatea de a căuta și de a găsi exact calea care-l conduce pe individ către *adaptarea* necontenită la mediul înconjurător. Cum ? Prin strădania de a atinge, mereu, pragul egalității cu natura, cu ajutorul avantajelor incontestabile pe care poziția omului o are în *chiar* sînul naturii. Inferioritatea de care ia cunoștință individul, în situațiile-limită (precum un cutremur de pămînt), acționează într-însul în mod paradoxal : adică nu-l dezarmează, ci, dimpotrivă, dobîndește o anumită forță de atracție, stimulatorie, îl obligă să schimbe „traseul", să caute și să găsească, neapărat, altă cale, alt drum liber pe traiectul căruia să ajungă tot acolo : la *adaptare și simțămînt de siguranță,* fundamentale. Mai mult : sentimentul de nesiguranță punctat, cînd și cînd, de faptele naturii, catastrofale sau mai puțin catastrofale, i-au dezvoltat omului și *simțul de previziune,* el fiind singurul înarmat cu asemenea mijloace de supraviețuire, pe pămînt, singurul care și-a dezvoltat un organ — psihicul — în stare să stimuleze și să cuprindă gîndirea, sensibilitatea, acțiunea. *Voința* în acțiune reprezintă, așadar, încercarea omului de a trece, de la caz la caz, de la un sentiment de neîmplinire, la alt sentiment, de împlinire.

A VOI INSEAMNĂ A PUTEA !

Pînă și Candid, în ciuda tuturor peripețiilor — aspre experiențe umane — încheie cu aceste cuvinte lungul șir al peregrinărilor sale :

— Foarte bine — îi spune lui Pangloss — ai vorbit. Dar pînă una-alta trebuie să ne lucrăm grădina.

După mai bine de două secole, de cînd au fost „rostite" vorbele lui Candid rămîn valabile : *avem să ne lucrăm grădina !* Iată, o țară întreagă cu mînecile suflecate...

În ciuda tragicului bilanț :

- morți — 1 034 (810 în București ; 224 în județe)
- răniți și accidentați — 6 185 (pînă la această oră).

„— Un om... Un om singur nu poate. Nici un om singur acuma. Tăcu. Oricum ar fi, un om singur nu poate să aibă nici o mama mă-si de șansă. Închise ochii. Se căznise mult ca s-o poată spune și-l costase toată viața ca s-o afle."

1

Pământul are timp. Pământul n-are remușcări. Oriunde, pe *șantierele salvării,* criză de timp. Calmul triumfă.

> Organizarea s-a dovedit remarcabilă. Nouă spitale au trebuit să fie evacuate. Lucrul acesta s-a efectuat în ordine. Pe fațadele spitalelor improvizate, liste cu răniți indicînd numele, orașul de origine și natura rănilor. Aceste liste îi liniștește pe cei care-i caută pe dispăruți. *(Alain de Penanster* — trimis special al săptămînalului *L'Express).*

În dimineața aceasta — **1977,** martie 8, într-o marți — *buletinul medical* al supraviețuitorilor scoși de sub ruine :

• „E la reanimare, în afară de orice pericol. Dar n-are voie, deocamdată, să pătrundă la ea. Nici pasărea *(Eugenia Popescu)*;

• „În afara oricărui pericol" *(Maria Cartal)*;

• „Șoc amnezic" *(Lolică Stoian)*;

• „Stare critică" *(Floarea Iordache)*;

• „În afară de orice pericol" *(Gabriela Corduneanu)*.

Fiecare existență dobîndește, în asemenea circumstanțe, o valoare fără seamăn, simbolică : i se poate împotrivi omul — dar nu omul singur, căci omul singur nu are nici o șansă — naturii dezlănțuite ?

2

1977, martie 8, într-o zi de marți. A patra zi de la seism. Pe străzi — vestitorii tihnei regăsite — școlarii (dar și studenții), în drum spre băncile lor pregătite chiar de ei, împreună cu cadrele didactice, cu părinții. SEMNE BUNE ZIUA ARE !

De dimineață, tovarășul Nicolae Ceaușescu se află din nou pe teren.

> De data aceasta secretarul general al partidului s-a oprit la blocul avariat de la întretăierea șoselei Ștefan cel Mare cu strada Lizeanu, la șantierele imobilelor prăbușite de pe străzile Tudor Arghezi, Alexandru Sahia, Ion Ghica și Brezoianu, la cel al hotelului „Victoria", la blocurile nr. 13 de pe bulevardul Armata Poporului, 14 și OD 16 de pe bulevardul Păcii nr. 7...
>
> Analizînd desfășurarea lucrărilor, secretarul general al partidului s-a interesat, și acum, înainte de

toate, de salvarea supraviețuitorilor. Se raportează că de sub ruinele blocului de pe strada Ghica au fost salvați pînă acum nouă supraviețuitori, dar au fost scoși și 69 de oameni care și-au pierdut viața. Este unul din acele nefericite bilanțuri care dau măsura tragicelor efecte ale necruțătorului cutremur ce s-a abătut asupra țării, provocînd, mai cu seamă în Capitală, numeroase victime. Lucrările au ajuns, în unele puncte, în faza în care se evacuează ruine sfărîmate, printre care n-au mai fost descoperite decît trupuri neînsuflețite. Cu toate acestea, respectînd întocmai dispozițiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, echipele de intervenție acționează rapid, dar în același timp cu cea mai mare precauție, evitînd orice acțiune tehnică ce ar putea pune în pericol pe posibilii supraviețuitori.

În spiritul aceloraşi înalte comandamente morale care au dictat toate deciziile sale, secretarul general al partidului dă dispoziția de a nu se abandona căutările, nici chiar în situațiile cele mai disperate, care nu par să mai lase vreo șansă eventualelor victime aflate încă în viață. Tovarășul Nicolae Ceaușescu le cere din nou, cu insistență, celor care coordonează șantierele să pătrundă, pe orice căi, prin acțiuni curajoase, în toate încăperile necercetate din subsoluri, să caute accesul la casele scărilor, chiar cele secundare, care ar mai putea oferi un adăpost cît de fragil unor supraviețuitori.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu insistă, în discuțiile pe care le are cu ostașii, cu ceilalți membri ai echipelor de salvare, să-și concentreze forțele pentru că rudele celor dispăruți așteaptă cu înfrigurare zi și noapte, în fața ruinelor, încercați de sfîșietoare sentimente de durere, rezultatele istovitoarelor cercetări.

Cu adîncă, emoționantă compasiune omenească,

tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu stau de vorbă cu rudele celor dispăruți, încercînd să le aline durerea atît de omenească pe care o resimt, asigurîndu-le că se face în continuare tot ce este cu putință pentru a salva viețile omenești *(Agerpres)*.

Printre rudele celor prinși sub dărîmături se află — necontenit prezentă la fața locului — aceeași îndurerată mamă : Elena Crainic-Ivan — și mulți, mulți alții, asemenea ei, care nu vor avea fericirea de-a trăi revederea cu cei dragi...

3

Fostul „Scala". Aici, peste noapte (7 spre 8 martie) a fost scos din subsol un supraviețuitor — bărbat care a ajuns acolo de-a dreptul de la etajul al VIII-lea, la care locuia pînă în ziua de vineri 4 martie, ora 21, 22 minute și 20 de secunde.

8 h 45' (variantă : 9 h 30'). După „82 ore de la seism" sau „84 ore de la seism"... Într-un spațiu de optzeci de centimetri înălțime, cît s-a creat între parchet și plafon, supraviețuiește *Marina Stanca* (avocat, componentă a echipei de floretă a României la Jocurile Olimpice de la Tokio, din anul 1964) și tatăl ei, doctorul *Octavian Stanca* (de la maternitatea „Giulești").

Primele cuvinte ale Marinei Stanca :

— Îi mulțumesc cascadorului Mircea Pascu. Știu că a lucrat multă lume la salvarea de sub dărîmături a zeci de oameni, a mea și a tatălui meu, știu că militarii au făcut eforturi extraordinare. Pascu a coborît pînă la mine, mi-a

adus apă și întăritoare, a tăiat tunelul prin care am fost scoasă, mi-a spus tot timpul : „Nu-ți fie frică, te salvăm". Și cînd pleca, lasă pe cineva care îmi strigă : „Bate în perete, să te localizăm, să știm că trăiești !" Nu vă dați seama cîtă rezistență capeți atunci cînd știi că nu ești singur, că vei primi ajutor (înregistrează destăinuirea, la fața locului, confrații *Ion Drăgănoiu* și *Marius Georgescu).*

— Am vorbit cu ea vreo opt ore, pînă am scos-o *(Mircea Pascu).*

La spital, prompt, diagnosticul : „Șoc psihic, cu escoriații și hematoame multiple".

— Locuiam la etajul III, apartamentul 53. Eram cu familia la masă — în afară de soțul meu, plecat în provincie — cînd clădirea a început să trepideze și am simțit cum etajul începe să plece în jos. A căzut tavanul și a rămas un loc, pînă la podea, cît să stai pe burtă. Mama și bunica au murit imediat. Copilul era în altă cameră. Tatăl meu a fost lovit de o grindă și cerea ajutor. Nu mă puteam mișca. După un timp am auzit zgomote și speranța mi s-a cuibărit în suflet [chiar atît de „frumos" să fi vorbit, atunci, Marina Stanca ?]. Și de atunci am tot așteptat. Mi s-a părut că au trecut ani. Nici nu mi-aș fi închipuit ce mare bucurie poate să-ți producă revederea luminii zilei.

La ora aducerii ei și a tatălui — la SUPRAFAȚĂ — era, într-adevăr, *lumină* (soarele, în ziua de 8 martie : răsare la ora 6,54 — apune la ora 18,10). O femeie, de „Ziua Femeii", va apuca să vadă și înserarea care se proiectează pe peretele alb, de spital, ca o paranteză care închide, fericit, o zi de viață, răscolitoare. Și mai mărturisește :

— Foamea n-am simțit-o. Frigul oarecum. Dar setea a fost îngrozitoare...

Foamea, frigul, setea — față în față cu un om, însă nu unul singur, deși izolat, căci „oricum ar fi, un om singur nu poate să aibă nici o mama mă-si de șansă".

4

— Cine l-a salvat ? Cine a salvat-o ?

Astfel de întrebări — relativ ridicole — răsună ici și colo, pe *șantierele salvării.* Și, din păcate, se găsesc naivi care să răspundă :

— Eu am auzit primul... *Sau :* Eu am apucat supraviețuitorul în brațe... *Sau :* Eu i-am dat apă... *Sau :* L-am transportat cu salvarea la spital... Un confrate ajunge chiar pînă acolo încît să precizeze (în subtext se citește „am avut șansa") de a fi *singurul reporter* prezent la spitalul X în clipa în care este adus supraviețuitorul Y...

Faptele uimitoare — ele însele — pledează pentru EROUL NECUNOSCUT (așa cum a existat din totdeauna, după cataclisme numite război, pustiind lumea). Cine este, în fond, EROUL NECUNOSCUT ? Realmente *un necunoscut* ori, mai exact, simbolul jertfei și eroismului colectiv ? Un om, într-o împrejurare-cheie precum aceasta de la 4 martie *1977*, poate săvîrși acțiuni demne de toată lauda, care nu se cuvin a fi lăsate să se piardă în anonimat (deloc egal, orice s-ar spune, cu modestia). Atunci însă cînd, la salvarea unui supraviețuitor, contribuie — literalmente — zeci și sute de oameni, acela care ajunge să „ia în brațe" victima, nu-i decît (și poate fi pe deplin MÎNDRU de asta) prelungirea celorlalte brațe care, într-un fel sau altul, au contribuit la operație.

— Pe căpitan nu-l știu după nume. I-am văzut doar chipiul și stelele de pe epolet. Colacul de funie pe care mi l-a aruncat mi s-a înfășurat pe mînă. Atunci am știut ce să fac. I-am trecut capătul pe după țeava caloriferului și mi l-am legat de mijloc. Mă țineam cu mîinile de funia care venea de jos și plîngeam. Nu, nu de frică. Mama căzuse de

la etajul cinci cu pat cu tot. Am văzut-o cînd a dispărut în despicătura dușumelei. M-au coborît. Atunci am văzut în dreapta căpitanului un ostaș. Eram jos în stradă. Sîntem cu toții în viață. Și mama. O întîmplare de neînchipuit a făcut ca prăbușirea de la etajul al cincilea să nu-i fie fatală. E în spital și sînt șanse să scape. Aș dori mult să aflu numele căpitanului și al ostașului aceluia. Erau în aceeași primejdie ca și mine cînd s-au urcat să-mi arunce frînghia. Și totuși nu s-au temut *(Constantin Sovă* — 20 ani — mecanic de avion — bloc *fost* Lizeanu, etajul V — actualmente domiciliat într-un apartament nou, pe șoseaua Colentina nr. 101).

„Pe căpitan nu-l știu *după nume*... Aș dori mult să aflu *numele* căpitanului și al ostașului"...

— La un moment dat, ne-au venit în ajutor două echipe de mineri de la Filipeștii de Pădure. Numai cu ei, cu dibăcia și cu efortul lor s-a putut pătrunde în subsolul clădirii. Cu cîtă grabă, dar și cu cîtă atenție lucrau ! Mai mult cu mîinile au scurmat în moloz tunelul, ca nu cumva să rănească vreun om cu uneltele lor. După nu știu cîte ore, strădania lor a fost răsplătită : din subsol au scos doi tineri, între care o fată care se aflase la etajul 7 al clădirii, în vizită. Împlinea 22 de ani [scena salvării avea să se producă abia în noaptea de 9 spre 10 martie]. Ce păcat că nu m-am gîndit să le notez numele *(Ion Furir* — prim vicepreședinte al Consiliului popular — sector II).

„Ce păcat că nu m-am gîndit să le notez *numele*"...

La blocul *fost* în bulevardul Hristo Botev (zece etaje), unde au fost salvați trei bărbați și o femeie, unul dintre aceștia fusese catapultat sub un plafon-cupolă. Macaragiul, cu o dexteritate uimitoare, izbutește manevra și-l eliberează pe prizonier. Cum îl cheamă pe salvator ?

— Cine mai știe exact ? I se spunea Zota, era de la I.U.T.-Agnita, însă lumea i-a uitat prenumele, sau nici nu

i l-a ştiut vreodată. Dar ce are a face ? *Sergiu Constantin* — căpitan de miliţie — din 72 de ore, a dormit opt, rezemat de un buldozer, în aer liber).

„Lumea i-a uitat prenumele"...

Eroi autentici ! Şi totuşi, în circumstanţele date, de ce merită să pledezi pentru *eroul necunoscut ?* Fiindcă, în asemenea împrejurări, n-au cum să existe *eroi de unul singur* — nici măcar cei din SUBTERAN nu pot fi socotiţi astfel, şi cu atît mai puţin cei de la SUPRAFAŢĂ. După ce criterii ar fi *mai puţin erou* omul care, după 72 de ore de nesomn, mergînd să aţipească pentru cîteva clipe, n-ar fi prezent chiar în clipa în care cineva este scos la lumină ? După ce criterii ar fi *mai puţin erou* omul care nici măcar nu se află pe *şantierul salvării,* dar supraveghează atent pupitrele de comandă, pentru a asigura energia electrică trebuincioasă aici ; şi de ce ar fi *mai puţin erou* omul care a manevrat, ore în şir, excavatorul, macaraua, perforatorul ?... Sau şoferul salvării care, în trombă, porneşte spre spital... Sau medicul care şi el scormoneşte într-un pămînt infinit mai sensibil şi subtil, denumit om, articulat : *omul...* Eroii, în astfel de situaţii-limită, chiar atunci cînd au nume, cînd nu se pierd, pe nedrept, în anonimat, sînt conexaţi într-o nemaiîntîlnită comuniune, corespunzînd celei mai de sus trepte a condiţiei umane : *solidaritatea,* spiritul de într-ajutorare. Dac-ar fi să punem, pe fruntea fiecărui asemenea erou, un nimb binemeritat, acesta n-ar putea rezulta decît din iradierea celorlalte frunţi, din strădania celorlalte braţe. Ca şi limbajul, eroismul nu-şi găseşte raţiunea decît în Ceilalţi. Unui om absolut singur — Robinson — limbajul i s-ar părea, evident, superfluu, inutil.

Eroul necunoscut călătoreşte prin lume din om în om.

Desigur, eroismul poate fi și o profesiune, ca în cazul cascadorilor :

> Acești oameni minunați lucrează cunoscîndu-și bine posibilitățile fizice și, aș adăuga, ȘI CELE MORALE [subl. ns.], căci trebuie să ai o tărie sufletească puțin obișnuită pentru a ști să mergi dincolo de acea mică marjă a riscului... a visului care, fără îndoială..., poate face din ei zei înaripați, sau le poate fi fatală. Acestor Cavaleri ai Riscului... mulțumiri ! *(Christian-Jacques).*

Țăria sufletească ieșită din comun nu-i exclusiv apanajul cascadorului, decît pe platoul de filmare. Altminteri, mai vulnerabili — fiindcă sînt infinit mai puțin *pregătiți fizic pentru risc,* însă nu și moral — alții acționează aproape identic. Al cui este meritul mai mare ? N-are nici o importanță. Și unii, și alții, depășesc barierele prudenței firești — în sforțarea, nelimitată, de a-i elibera pe Ceilalți, aflați în primejdie de moarte, sub dărîmături, pe *șantierele salvării.* Posibilitățile *morale,* ale tuturor, sînt decisive AICI.

6

Marți 8 martie. Dimineața. Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu continuă. De astă dată are loc un dialog cu locatarii unor blocuri din cartierul Militari.

Sînt, de fapt, acele imobile din zona de vest a Capitalei pe care amprenta efectului distrugător al seismului se distinge cu putere. În cazul unuia din ele din cauza fisurilor, a golurilor apărute în pereții interiori, pe casa scărilor, s-a recurs la măsura evacuării locatarilor. La celălalt bloc, unde comisia de evaluare a gravității stricăciunilor nu a ajuns încă, locatarii l-au rugat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu să vadă împreună cu ei starea imobilului. Secretarul general al partidului a intrat în clădire și, împreună cu un grup de cetățeni, a cercetat mai multe scări și apartamente, fiind întîmpinat, peste tot, cu aceleași sentimente de recunoștință. Cu toții au constatat că, deși stricăciunile sînt însemnate, pereți fisurați, găuriți chiar, crăpături de lățimea unui deget, tencuială căzută — structura de rezistență nu este vătămată.

Constatînd starea în care a ajuns acest imobil, spre deosebire de celelalte blocuri noi din cartier, ca de altfel din întreaga Capitală, care au rezistat în general bine la solicitările fizice ale puternicului cutremur, secretarul general al partidului pune în discuție și o serie de aspecte negative ale activității constructorilor. În timp ce examina, împreună cu locatarii, starea clădirii, secretarul general al partidului a observat, de pildă, că la zidirea pereților interiori s-a pus cărămidă peste cărămidă, fără a se realiza din zid un bloc bine sudat, rezistent, asigurîndu-i și însușiri izolante. Este o neglijență gravă care trebuie neîntîrziat eliminată din activitatea constructorilor — arată secretarul general al partidului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca din stările de fapt constatate, unitățile de construcții, specialiștii trebuie să tragă concluziile care se impun pentru a eli-

mina cu desăvîrșire asemenea deficiențe în activitatea lor *(Agerpres)*.

Aceleași concluzii și după examinarea, împreună cu locatarii, a unui bloc de pe bulevardul Păcii. Oamenii sînt asigurați că vor primi cu toții locuință provizorie, pînă la repararea blocului, însă se cere ca acțiunea să decurgă cu calm, în ordine desăvîrșită. Mai sînt apoi vizitate, luîndu-se măsuri operative pentru reluarea, în cît mai scurt timp, a activității productive în parametrii normali, de dinainte de cutremur :

- Întreprinderea de cabluri și materiale rulante ;
- Centrala electrotermică București-Vest.

7

ȘTIINȚA ȘI PUTEREA SÎNT UNUL ȘI ACELAȘI LUCRU — spune, cu patru secole în urmă, un om de stat și filozof despre care Karl Marx avea să afirme că este „adevăratul părinte al materialismului englez și al întregii științe experimentale moderne". Și *habitatul* devine obiect de cercetare și necontenită ameliorare, tocmai fiindcă omul simte imperios necesitatea de a fi în siguranță, de a se dovedi puternic față cu natura, față cu el însuși. Cucerind natura de-a lungul zbuciumatei sale istorii, omul se cucerește — de fapt — pe sine. CASA, axul habitatului, departe de a fi doar o proiecție a orgoliului uman, reprezintă, indiscutabil, setea de echilibru, de certitudine, de tihnă, și dovedește — atenție ! — și prezența celui de-al șaselea simț omenesc : *simțul de previziune*.

Există principii de arhitectură aseismică și dovezile eficacității lor abundă, din Japonia pînă în California, și de la Mediterană pînă la Noua Zeelandă. Chiar și în Chile, la Puerto Montt, la Concepción sau la Valdivia, de pildă, fie că era vorba de case mici particulare, sau de imobile cu numeroase etaje sau de clădiri industriale, edificiile construite după aceste principii au rezistat în cele din urmă șocurilor teribile și interminabile ale crizei din mai [*1960*, mai 21, într-o sîmbătă, 6 h 2′ — marele oraș Concepción, de pe coastă, și Chillán, la o sută de kilometri în interiorul țării, precum și aproape toată peninsula. Arauco — zguduite de un seism de 7 $^{3}/_{4}$ magnitudine, 8 intensitate Richter — aceeași zi de sîmbătă, 6 h 32′ : al doilea șoc — populația fuge în aer liber, această „soluție" fiind o practică semimilenară, din pricina prăbușirii, de regulă, a clădirilor — apoi, duminică, 15 h, paroxismul seismic — în următoarele trei zile se produc alte trei șocuri de mare energie, însă care nu-s replici, fiindcă epicentrele nu coincid cu epicentrul inițial — replicile aveau să înceapă după aceea, nenumărate și de gradul 7, cîteodată].

În regiunile unde se pot produce zguduiri puternice, este indicat să se respecte totdeauna anumite reguli fundamentale. Mai întîi, să nu se construiască decît pe un pămînt solid ; despre aceasta o să mai vorbim. Apoi să nu fie întrebuințate decît materiale a căror coerență și elasticitate să fie cît mai mare cu putință ; e evident că betonul armat sau lemnul sînt mai bune decît piatra sau cărămida, elemente cărora un mortar mai mult sau mai puțin rezistent nu le dă decît o omogenitate foarte relativă. Pe de altă parte,

oricare ar fi materialul întrebuințat, diversele părți ale unui imobil trebuie să fie strîns legate unele de altele printr-o înlănțuire inteligent concepută. După aceea, trebuie evitată supraîncărcătura părților înalte ale clădirilor, și redus, pe cît posibil, centrul de greutate al ansamblului, înlăturate spațiile libere prea întinse între suporți verticali, desființate cornișele sau streașinile grele și înclinate ; aceste „ornamente", pe care doar o ancorare, uneori șubredă, le reține, au tendința, de la intensitatea 7 în sus, să se desprindă, în timp ce coșurile de cărămidă de pe acoperișuri se dărîmă începînd de la gradul 6, avînd adeseori efecte nimicitoare.

La Valdivia, distrusă în proporție de 80%, am văzut prea bine care au fost urmările pentru imobilele construite fără a se ține seama de aceste principii : pe malul drept al fluviului Calle-Calle, care străbate orașul, toate trei etaje ale unei mari cafenele erau îngrămădite la subsol... Această clădire centenară rezistase totuși nenumăratelor seisme, dar pe măsură ce-i crescuse importanța, se instalaseră la etajele superioare mașini tot mai moderne, ajungîndu-se pînă la urmă să se acumuleze excedentul de încărcătură care, de astă dată, a determinat catastrofa. Pe malul stîng, o mare manufactură de încălțăminte se prăbușise, cu toate că n-avea decît parter : acoperișul greu, cu dinți de ferăstrău din beton și sticlă avea o înclinație de mai multe zeci de metri, fără să aibă totuși susținere intermediară. De cîte ori am trecut prin Valdivia, am văzut și revăzut aceste clădiri strivite, cu care mi-a fost imposibil să mă obișnuiesc fiind obsedat de aceeași idee a masacrului care s-ar fi produs acolo, dacă seismul ar fi izbucnit în timpul săptămînii...

4 MARTIE, ÎNTR-O VINERI...

Totuşi, după catastrofa care în 1939 a distrus Chillán şi Concepción, autorităţile guvernamentale au decretat reguli de construcţie stricte, astfel că şi în aceste două oraşe clădirile construite după aceste norme au rezistat foarte bine [în timpul cutremurului din 1960]...

Aici se află explicaţia contrastului pe care îl ofereau oraşele şi satele după seism... Într-o ţară seismică nu există ceva mai primejdios decît să construieşti pe ramblee artificiale, chiar şi pe aluviunile recente, prea mobile încă. În mod obişnuit, oamenii cred că este mai sigur să clădeşti pe un pămînt mobil decît pe unul solid, o stîncă de exemplu, considerînd că o astfel de „pernă" [amortizor] va atenua şocul subteran. Or, nu numai că rambleele, nisipul şi aluviunile se înghesuie sau se deplasează sub efectul vibraţiilor, dar acestea, oricît ar fi ele de puţin puternice şi prelungite, se mai şi amplifică datorită rezonanţei, ajungînd astfel să devină dezastruoase. Aceasta se întîmplă ori de cîte ori energia eliberată de seism, călătorind sub formă de unde elastice, mai mult sau mai puţin rapide, în loc să străbată, pur şi simplu, zguduindu-l, locul pe care îl întîlneşte, trebuie să se acumuleze, aşa cum se înghesuie maşinile în orele vîrfului de trafic, în străzile înguste ; aceasta se întîmplă cu aluviunile şi mai ales cu rambleele, absorbţia de energie provoacă o creştere continuă a amplitudinii vibraţiilor şi, oricît de puţin ar dura seismul, zguduirile — dezlănţuindu-se parcă ele însele ca într-un acces demenţial, de isterie — ating o asemenea violenţă, încît tot ce e construit pe un astfel de suport ajung pînă la urmă să fie azvîrlit jos *(H. Tazieff)*.

8

În ziua de 8 martie a.c., Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., reunit sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, într-o ședință operativă de lucru, a reluat din nou în discuție ansamblul problemelor privind înlăturarea urmărilor cutremurului și normalizarea activității economico-sociale din țară, stabilind un șir de măsuri noi impuse de actuala stare de lucruri.

Comitetul Politic Executiv apreciază că, pe baza indicațiilor secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, a hotărîrilor adoptate de conducerea partidului și statului, activitatea de înlăturare a consecințelor calamității naturale și restabilirea unui ritm normal de muncă și viață în Capitală și în restul localităților afectate de cutremur se desfășoară cu succes, cu rezultate satisfăcătoare. Examinînd situația existentă în prezent și sarcinile prioritare ce se impun, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri de intensificare a activității organelor de partid și de stat pentru soluționarea problemelor stringente ale oamenilor muncii.

Comitetul Politic Executiv a indicat intensificarea activității comisiilor centrale care investighează starea în care se află unele imobile mari, afectate de cutremur, pentru ca, în funcție de concluziile care se desprind, să se treacă la evacuarea locatarilor din blocurile care nu mai prezintă siguranță.

La propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., Comitetul Politic Executiv a stabilit o serie de măsuri pentru ajutorarea imediată a persoanelor sinistrate. Cetățenii care au locuit în blocurile prăbușite vor primi imediat locuințe în blocuri noi. Persoanele spi-

talizate vor putea, de asemenea, la părăsirea unităților sanitare, să se mute în noile locuințe puse la dispoziție de stat. Toți cetățenii ale căror locuințe au fost nimicite și cărora cataclismul le-a distrus avutul vor primi noile apartamente, dotate gratuit, de către stat, cu tot mobilierul necesar, inclusiv cu aparate de radio și televizoare. De asemenea, s-a hotărît să se repartizeze gratuit sinistraților cărora le-au fost distruse bunurile personale lenjerie de pat, tacîmuri, veselă și vase de bucătărie, în cazul bărbaților cîte 2 costume de haine și în cazul femeilor cîte o rochie și un costum-taior, pantofi, ciorapi, lenjerie de corp și cîte 1 000 de lei de persoană.

Comitetul Politic Executiv a hotărît, de asemenea, ca cetățenii cărora le-au fost distruse locuințele în timpul cutremurului, fiind puternic traumatizați de încercările prin care au trecut, să primească cîte un concediu de 10 zile, pentru a-și recupera forțele. Cei care doresc vor putea merge în stațiuni de odihnă, iar cei a căror sănătate a fost zdruncinată vor putea fi internați pentru a primi tratamentul medical corespunzător.

În ce privește celelalte persoane evacuate, care nu și-au pierdut bunurile personale, Comitetul Politic Executiv a hotărît mutarea lor în clădiri noi, în mod organizat și eșalonat, acordîndu-se prioritate familiilor din clădirile cele mai grav avariate. În blocurile mai puțin afectate, locatarii vor continua să locuiască pînă la asigurarea noilor locuințe care se află în construcție și a căror dare în folosință va fi urgentată. Unii dintre ei, pînă la repartizarea noilor apartamente, vor putea fi mutați provizoriu în cămine.

Cît privește copiii orfani care nu vor fi preluați de rude sau prieteni ai familiilor lor, pentru a fi crescuți și ocrotiți, Comitetul Politic Executiv a hotărît luarea lor imediată în primire de către organele de stat și încadrarea

într-un cămin special, unde vor primi educația și îngrijirile necesare, asigurîndu-li-se, totodată, condiții să frecventeze în mod normal școala.

Comitetul Politic Executiv a stabilit, de asemenea, măsuri pentru buna organizare a activității consacrate reparării clădirilor avariate. În acest scop trebuie să intre în acțiune de îndată întreprinderile de construcții de locuințe și întreprinderile de reparații, atacînd, în prima ordine de urgență, blocurile mari avariate. Pentru aceste unități — chemate să-și mobilizeze toate forțele de lucru și să organizeze munca în mai multe schimburi — starea de necesitate se va prelungi pînă la terminarea acțiunilor de reparare a tuturor clădirilor deteriorate. Totodată, Comitetul pentru problemele consiliilor populare trebuie să ia măsuri ca o serie de întreprinderi de construcții din județele care nu au fost afectate de cutremur să trimită unități de lucru pentru a acționa în Capitală și în orașul Zimnicea, ținînd seama că în aceste localități planul construcției de locuințe se suplimentează anul acesta cu încă circa 7—8 000 de apartamente.

Comitetul Politic Executiv a indicat să se intensifice munca în toate unitățile de producție, inclusiv în cele calamitate, oamenii muncii avînd datoria să asigure repararea rapidă a clădirilor și punerea în funcțiune a tuturor instalațiilor. Trebuie să se întărească disciplina în muncă, să se ia toate măsurile pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan. Ținînd seama de marile pierderi de utilaj suferite, este necesar să se ia măsuri energice pentru amplificarea acțiunii întreprinderilor de autodotare cu instalații și mașini-unelte. Totodată, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, întreprinderile de comerț exterior trebuie să ia de urgență legătura cu firmele furnizoare din străinătate, pentru a încerca să obțină, în mod prioritar, aparatura tehnică necesară re-

cuperării daunelor provocate de cutremur, desfășurării normale a activității de producție.

Comitetul Politic Executiv a indicat să se treacă pretutindeni imediat la înlăturarea de pe străzi, din curți și din clădiri a molozului și restului dărîmăturilor. Organele de partid și de stat trebuie să organizeze în mod energic și sistematic această acțiune, luînd stradă cu stradă, întreprindere cu întreprindere, instituție cu instituție, magazin cu magazin, casă cu casă și asigurînd curățirea deplină a terenului. Conducerile întreprinderilor, instituțiilor și unităților comerciale, organizațiile de partid ale acestora trebuie să mobilizeze colectivele să participe, în orele de după muncă, la degajarea completă a spațiilor afectate de cutremur. Aceasta trebuie să devină o largă acțiune de masă la care să ia parte, sub conducerea comitetelor de stradă, a comitetelor Frontului Unității Socialiste, a consiliilor populare, tineretul, femeile, organizațiile de Cruce Roșie, cît mai mulți oameni ai muncii — astfel încît, în decurs de o zi, atît în București, cît și în restul localităților, să dispară complet urmele dezastrului, iar străzile, unitățile economice, instituțiile, magazinele, curțile să fie curățate, să-și recapete aspectul normal.

Comitetul Politic Executiv a hotărît să se acționeze imediat pentru îmbunătățirea alimentării cu apă caldă a cetățenilor Capitalei și pentru restabilirea treptată a furnizării combustibilului și gazelor necesare încălzirii locuințelor. Pentru început, se va asigura apă caldă în timpul orelor de seară, iar locuințelor termoficate li se va furniza căldură în cursul dimineții, prînzului și serii. În zonele în care locuințele nu sînt termoficate se vor asigura cu prioritate combustibil și gaze, în condiții de raționalizare a consumului.

Comitetul Politic Executiv a indicat, de asemenea, adoptarea tuturor măsurilor necesare pentru desfășurarea în

continuare, în bune condiții, a aprovizionării populației din București și din celelalte localități calamitate cu alimente și alte bunuri de consum solicitate de cetățeni.
Comitetul Politic Executiv indică organelor de partid să asigure ca activiștii de partid și de stat să fie permanent prezenți în mijlocul cetățenilor sinistrați, în blocurile avariate, la locurile de cazare, ajutîndu-i cu vorba și fapta, contribuind la soluționarea practică a problemelor de viață ale acestora. Activiștii de partid și de stat să explice cetățenilor măsurile luate de Comitetul Central al partidului, de Consiliul de Stat și de guvern, pentru ajutorarea sinistraților și lichidarea urmărilor cutremurului și, totodată, să-i mobilizeze să contribuie, prin propriile eforturi, la realizarea tuturor măsurilor stabilite de conducerea partidului și statului.
Comitetul Politic Executiv cheamă toate organele și organizațiile de partid și de stat, organizațiile de masă și obștești, pe toți oamenii muncii să-și încordeze și mai mult puterile și să-și intensifice eforturile pentru ca întreaga activitate economico-socială din patria noastră să-și reia cît mai curînd cursul normal, pentru ca în minimum de timp posibil să dispară orice fel de urme ale calamității ce s-a abătut asupra țării noastre, asigurîndu-se astfel înaintarea viguroasă și neabătută a poporului nostru pe calea socialismului și comunismului, mersul ferm al României spre bunăstare, progres și civilizație.

9

13 h. Cîțiva pompieri militari lucrează, pe *fostul* „Scala". Abia acum ajung să descopere o gaură în moloz, prin care, privind, văd niște lăzi cu îmbrăcăminte, sub o

grindă. Oricum, *un spațiu!* Vreun supraviețuitor? Din gură în gură întrebarea străbate terenul și se așterne liniștea, chinuitoare și binevenită, a speranței. Un geamăt, abia perceptibil, și intervin numaidecît geniștii. Iat-o la lumină pe tînăra *Aneta Bălășcău* (19 ani), grav rănită (i se va amputa un picior — la spital — dar va fi condusă apoi, din aproape în aproape, dincolo de pragul oricărei primejdii).

14 h 30' — tot *fost* „Scala". Un semnal din subteran? Tăcere. Tăcere deplină. Pînă și pe bulevard, mașinile de intervenție sînt oprite, șoferii răsucesc cheia în contact. Parcă o lume întreagă ar dori să audă bătăile plăpînde ale inimii eventualului supraviețuitor... Da! Doar că sînt bătăi — prea puțin ritmice — într-o țeavă, probabil, care vin de sus... Într-acolo pornesc cascadorii. Unul dintre ei reușește chiar să închege un dialog cu femeia — o femeie este! — prinsă, într-un unghi minim și miraculos, format de un perete sfărîmat și un dulap. APĂ! I se dă o porție. Apoi, buzele în sfîrșit umezite, răspund și la întrebarea: „Cum vă numiți?" Numele și prenumele: *Alexandru Victoria.* Și vîrsta (altă surpriză!): 66 de ani. Încep migăloasele operațiuni de scoatere din spațiul, incredibil, salvator... Supraviețuitoarea are luciditatea să dea indicații celorlalți: nu care cumva să clintească dulapul din loc, totul se susține pe acest dulap nenorocit, dar binefăcător. „Scenariul" nescris, intrat în ritualul tragic, al *șantierului salvării,* este același: brațele cascadorilor sprijină victima, unul are grijă să-i acopere ochii cu o batistă, căci lumina e destul de puternică pentru ochii care au stat, în întuneric, peste 80 de ore încheiate, apoi ambulanță, goană pe străzi, reluarea lucrului cu pauzele necesare („E cineva acolooo?" — auzul încordat, și aparatele speciale, ultrasensibile, ascultă). Grupul de cascadori, așezați turcește lîngă un zid, trece din mînă în mînă o sticlă de apă mi-

nerală. Pe etichetă scrie „Borsec“ și se văd munți calmi, brazi odihnitori, un viaduct, case cu olane roșii și o nesfîrșită pajiște de un verde crud, imaterial... Privirile cascadorilor dau, firește, peste movila de moloz așternută dinaintea lor, cenușie, lugubră.

— La treabă, fratele meu !...

10

ȘI MAI ALES NU TE MINȚI PE TINE, ȘI-AȘA CUM VINE NOAPTEA DUPĂ ZI, NU VEI PUTEA NICI TU MINȚI PE NIMENI.

(W. Shakespeare)

Pămîntul este casa noastră cosmică. Simțim influența puternicelor forțe galactice despre care, deocamdată, nu știm nimic. Cele mai puternice influențe asupra Pămîntului le exercită, fără îndoială, vecinii lui cosmici și, înainte de toate, Soarele. În fond, biosfera noastră este un produs direct al căldurii și luminii solare, fără de care viața, în general, ar fi imposibilă. Și tot ce are viață pe Pămînt, tot ce se mișcă, respiră, se înmulțește și încălzește la razele Soarelui, îi simte influența.

Noi toți sîntem copiii Soarelui. Și toți depindem de el. *Ritmurile biologice ale organismelor vii sînt sincronizate cu ritmurile cosmice,* cu trecerea zilei spre noapte, cu schimbările anotimpurilor, cu fazele lunare, cu schimbările periodice ale gradului de luminozitate, ale temperaturii, presiunii, umidității etc. Ce este surprinzător în faptul că toate ființele, printre care și omul, captează cu sensibilitate semnale

din Cosmos, răspunzîndu-le prin schimbări din propriul lor organism ?...

Fiecare rotație a Pămîntului în jurul Soarelui aduce schimbarea zilei și nopții. Acestea se produc de milioane de ani și, firesc, *tot ce este viu pe Pămînt, de la celulă pînă la om, s-a adaptat acestor schimbări ciclice...* În momentul de față, *în organism există peste o sută de sisteme fiziologice, care funcționează după legile periodicității zilei și nopții.*

— În ce zi sîntem ? — iată replica-tip rostită de supraviețuitor, cînd este adus în bătaia luminii naturale sau, după caz, artificiale. Ziua și noaptea, iarăși ziua și noaptea, Pămîntul — casa noastră cosmică — se rotește în virtutea legilor sistemului din care și el face parte. Nimeni nu e singur, nimic nu-i izolat. Dar cele peste o sută de sisteme fiziologice de care dispune organismul uman, tocmai pentru a se racorda, cît mai perfect, periodicității zilei și nopții, sînt, deocamdată, solitare, ca și blocate pentru cei aflați încă, vii, sub dărîmături, în SUBTERAN Cînd, și cum, vor fi potrivite din nou orologiile lor biologice, cum se cuvine, după celelalte orologii normale, — oamenii aflați la SUPRAFAȚĂ și care, voluntar, au admis să-și modifice și ei sincronizarea cu ritmurile cosmice, să nu mai țină seamă de zi, de noapte...

11

În cursul după-amiezii și pînă tîrziu, în noapte, secretarul general al partidului străbate iarăși străzile Bucureștiului, cele mai grav atinse de seism.

Rezultatele eforturilor depuse, timp de patru zile și patru nopți, cu abnegație și curaj, într-o deplină ordine și disciplină, cu toată dăruirea și responsabilitatea comunistă, au fost apreciate de secretarul general al partidului. În aproape toate zonele Capitalei, grav lovite de seism, acțiunea complexă de îndepărtare a adevăraților munți de moloz a fost terminată sau este pe punctul de a fi încheiată. Pe locurile deprimante ale ruinelor fostelor blocuri din străzile Hristo Botev și Poenaru Bordea, au apărut, ca o cicatrice în vindecare, straturi proaspete de pământ. Se apropie momentul degajării complete a dărîmăturilor, a terenurilor pe care urmează să se înalțe viitoarele noi construcții.

Secretarul general al partidului a indicat ca toate perimetrele care au suferit consecințele distrugerilor cutremurului să fie curățate și dezinfectate sub un strict control de specialitate. Numai după aplicarea acestei măsuri, ce reprezintă o deosebită importanță pentru sănătatea publică, se va putea trece la reluarea circulației, acum interzisă în aceste zone.

Și pe parcursul acestei vizite, tovarășul Nicolae Ceaușescu a examinat cu deosebită atenție starea clădirilor din vecinătatea blocurilor distruse, recomandînd, din nou, ca echipe de specialiști să verifice operativ rezistența acestor imobile și, pe baza concluziilor ce se desprind, să înceapă demolarea sau consolidarea lor. În cazul demolărilor, este necesar să se adopte soluții prin care să se evite deteriorarea construcțiilor din apropiere. De asemenea, la clădirile afectate parțial să se treacă de îndată la reparații și consolidări pentru a le face apte a fi locuite *(Agerpres)*.

Mai sînt vizitate :

• Palatul telefoanelor — rezistat bine la puternicul șoc (de mîine se reia aici, din plin, lucrul) ;

• clădirea în care a funcționat Ministerul Metalurgiei (partea de clădire nedeteriorată va fi numaidecît — conform ordinului Comandantului suprem al Forțelor Armate — consolidată de către geniști, iar cealaltă parte, înlăturată).

Deși au trecut patru zile și patru nopți (aproape 100 de ore de la seism), indicația *numărul 1* rămîne aceeași :

— Oamenii, salvați oamenii ! *(Nicolae Ceaușescu).*

12

Marți seara [8 martie] s-au înregistrat în Serbia mișcări seismice avînd epicentrul localizat la circa 150 km de Belgrad. Intensitatea cutremurului a fost de 12 grade pe scara Mercalli. Seismul a zguduit mai puternic orașul Krușevac, fără să provoace pagube (agenția TANIUG).

Marinarul de demult glăsuia astfel către Neptun, în timpul unei furtuni dezlănțuite : „O, Zeule ! poți să mă salvezi dacă vrei sau dacă vrei poți să mă pierzi ; dar, acum, oricum vei face, eu voi rămîne mai departe neclintit la cîrma mea" (Michel de Montaigne).

1

Printre tulburătoarele coincidențe care au premers seismului de la 4 martie, se numără și substanțialul articol publicat — cu numai o săptămînă înaintea cutremurului, adică tot vineri, — în *Contemporanul* (nr. 8/1977) de către *dr. Marcian Bleahu*. Titlul : „Un deceniu care a zguduit ...geologia". Supratitlul : „Momente cruciale pe drumul cunoașterii". Introducerea :

> ESTE SIGUR că, în istoria științei, anii '60 și '70 ai secolului nostru vor fi definiți — printre altele — ca ani ai explorării Lunii și a fundurilor oceanice, respectiv ai programelor Apollo și Glomar Challanger.

Primul, spectaculos, uluitor prin perfecțiunea desfășurării ; al doilea, mai modest în aparență, s-a desfășurat (și continuă și astăzi încă) aproape neobservat de marele public, ajungînd însă la rezultate extraordinare, care nu numai că sînt inedite în cîmpul cunoașterii, dar au permis fundamentarea grandioasei sinteze asupra evoluției și dinamicii globului terestru, cunoscute sub numele de *tectonica globală*. Ea marchează, la jumătatea secolului nostru, un moment crucial în dezvoltarea științelor Pămîntului, tot așa cum, cu o sută de ani înainte, darvinismul marca o revoluție în științele biologice. Comparația dintre evoluționism și tectonica globală a fost adesea făcută, și aceasta pentru a atrage atenția contemporanilor că trăiesc un episod fierbinte al cunoașterii științifice.

Și iată articolul pe care, desigur, cititorii l-au parcurs și atunci, în acel sfîrșit de săptămînă, acordîndu-i atenția cuvenită, însă, firește, cu o anumită „distanță" față de ceea ce, la ora respectivă, nu părea decît o simplă punere la punct cu datele noi ale științei :

Începuturile programului Glomar Challanger se află în anul 1964, cînd mai multe universități și institute de cercetare nord-americane au fondat Institutul oceanografic unit pentru sondarea adîncurilor Pămîntului. Obiectivul era deci de a se preleva probe din adîncul oceanelor pentru a se vedea ce anume se află, nu pe fundul lor, ci *sub acest fund*. Cunoașterea profunzimilor Terrei sub oceane se dovedea o necesitate, căci geologii, pînă atunci, încercaseră să reconstituie istoria Pămîntului din ceea ce se putea

observa pe uscaturi, *ignorînd astfel constituția a 3/4 din întinderea globului.*

Forarea fundurilor oceanice s-a dovedit a fi în primul rînd o chestiune de *tehnică de navigație* și de *tehnică de foraj.* De navigație căci trebuia construit un vas care să poarte o sondă de mare anvergură și care să aibă posibilitatea de a staționa deasupra unui punct fix ore și zile, în ciuda valurilor, a hulei și a furtunilor. O chestiune de tehnică de foraj — căci trebuia concepută o instalație care să poată mișca o coloană de foraj de cîteva mii de metri lungime, care să ajungă pe fundul oceanului, de unde să foreze în teren solid, extrăgînd carote cît mai lungi.

Cu ajutorul Fundației americane de științe, care a alocat fondurile, a fost construită nava care a primit numele de *Glomar Challanger — Glomar* de la societatea constructoare (Global Marine) și *Challanger* după numele celebrului vas englez care în anii 1870—1874 a făcut prima croazieră de studii oceanografice de mare amploare. Pentru realizarea echipamentului tehnic a fost necesară perfecționarea și inventarea a numeroase dispozitive, cum ar fi cel de „poziționare dinamică" (adică echiparea cu elice laterale cu care să fie menținută nava deasupra găurii de foraj), punerea la punct a unui carotier care să extragă și să mențină într-un tub de plastic o probă cît mai puțin deranjată, precum și posibilitatea de a extrage prin coloane de foraj probele, de la diverse adîncimi, fără a se scoate întreaga garnitură. Cea mai complicată problemă a fost însă aceea de a se inventa un sistem prin care — într-o gaură începută, și din care s-a scos garnitura de foraj pentru a se înlocui sapa tocită — să se reintroducă garnitura și să se continue forajul. *Aceasta echivala cu introdu-*

cerea unui creion legat de o ață, de pe acoperișul celui mai înalt zgîrie-nori, într-o sticlă aflată pe trotuar! Cît ar părea de imposibilă, problema a fost rezolvată prin construirea unei pîlnii gigantice care se fixează pe fundul oceanului. Reperată cu ajutorul unor semnale electroacustice recepționate și prelucrate de computerul de pe vas, pîlnia dirijează coloana scufundată prin mii de metri de apă.

Echipamentul științific al vasului cuprinde laboratoare în care se studiază carotele extrase — din punct de vedere petrografic, paleontologic, chimic și fizic — ceea ce permite stabilirea vîrstei probelor și a proceselor care au dus la formarea rocilor. Cercetările sînt întreprinse pe vas de către o echipă de oameni de știință aparținînd universităților și institutelor fondatoare, la care se adaugă invitați străini. *Și este o cinste pentru țara noastră că în rîndul acestor invitați se numără doi cercetători de la Institutul de geologie și geofizică din București: Paulian Dumitrică, micropaleontolog, care a participat la croazierele din Marea Mediterană și din Oceanul Pacific, și Dan Jipa, sedimentolog, care a participat la croaziera din Oceanul Indian.*

Călătoriile vasului Glomar Challanger au debutat în august 1968 prin forarea primei locații în Golful Mexic. De atunci, vasul a străbătut toate oceanele lumii, înconjurînd de cîteva ori globul, forînd din mările arctice pînă în cele antarctice, tatonînd marile adîncimi oceanice și pătrunzînd în mări dintre cele mai izolate. Pînă în noiembrie 1975 au fost forate, în cursul a 44 croaziere, 394 locații în care adîncimea apei a fost uneori de peste 4 000 m, iar penetrația în subsolul oceanelor de maximum 1 412 m. În 1974, în urma strălucitelor succese repurtate, pro-

gramul a dobîndit un caracter internațional, la el luînd parte — cu fonduri, echipament științific și vase anexă — S.U.A., U.R.S.S., Marea Britanie, Franța, R. F. Germania și Japonia. În noiembrie 1976 numărul locațiilor trecuse de 500, adîncimea maximă de apă — de 5 000 m, iar penetrația maximă în fundul oceanic era de 1 750 m.

Este greu a trece în revistă, măcar și în fugă, extraordinarele rezultate obținute prin forarea fundurilor oceanice. Să amintim totuși cîteva dintre ele. Prin penetrarea sedimentelor depuse s-a constatat că ele stau pe un fundament de roci eruptive formînd stive cu atît mai groase, cu cît sînt mai depărtate de lanțurile medio-oceanice, acei munți care brăzdează pe la mijloc bazinele oceanice. De asemenea, s-a văzut că, cu cît sînt stivele mai groase, cu atît vechimea stratului de la bază este mai mare, sedimentarea începînd în Atlanticul de Sud acum 120 milioane de ani, în Atlanticul de Nord acum 150 milioane de ani, iar în Pacific acum 160 milioane de ani. Vechimile acestea sînt maxime, și sedimentarea s-a dovedit astfel a fi început cu atît mai tîrziu, cu cît punctul considerat se află mai aproape de lanțurile medio-oceanice.

Aceste certitudini furnizate de forajele suboceanice au revoluționat cunoștințele geologice clasice. În primul rînd, *a fost infirmată teoria permanenței oceanelor actuale*, care nu sînt „de cînd lumea", adică de la prima consolidare a crustei terestre, de acum 4—5 miliarde de ani, ci doar de acum 160 milioane de ani. În al doilea rînd, s-a văzut că *nu pot fi imaginate pentru trecutul geologic punți continentale peste oceane*, pentru a explica repartiția viețuitoarelor din trecut și actuale. Trebuia deci admisă *teoria derivei*

continentelor, adică existența unui mare uscat inițial, *Pangaea*, care s-a scindat, diversele fragmente alunecînd lateral pentru a ocupa pozițiile actuale.

Dar cea mai valoroasă contribuție a forajelor Glomar Challanger a fost confirmarea *teoriei expansiunii fundurilor oceanelor* și, implicit, a *teoriei tectonicii de plăci*. Conform acestor teorii, crusta terestră este alcătuită dintr-un număr restrîns de plăci litosferice, groase de 100 km, constituite dintr-un substrat de roci aparținînd mantalei superioare, peste care se dispun rocile, mai ușoare ce formează continentele sau bazinele oceanice. Plăcile iau naștere în lungul dorsalelor mediooceanice prin adăugarea materialelor magmatice topite și se consumă prin coborîrea unei plăci sub alta în fosele oceanice, alunecînd pînă în manta unde sînt retopite. Prin generarea permanentă a fundului oceanic în lungul dorsalelor și alunecarea laterală, divergent și simetric față de această zonă, se explică tinerețea oceanelor și vechimea crescîndă a sedimentelor în raport cu depărtarea de dorsale. Faptul a fost confirmat de studiul paleontologic al sedimentelor, prin determinări de vîrstă absolută a sedimentelor și a rocilor magmatice subiacente și prin alte metode. Coroborarea acestor elemente a permis schițarea, aproape pas cu pas, a mișcării plăcilor, deci implicit a evoluției oceanelor și a deplasării continentelor. *Și ca un detaliu putem aminti că există astăzi o certitudine în ce privește dinamica globului: Oceanul Pacific se mărește cu 24 cm pe an, iar Atlanticul cu 8 cm pe an!*

Cu ajutorul secvențelor neîntrerupte de sedimente depuse pe fundul oceanelor, s-a putut stabili o mai precisă *scară geocronologică*; ea cuprinde, într-un cadru de vîrste absolute, asociațiile de micro-

organisme tipice pentru fiecare moment geologic, precum și evoluția cîmpului magnetic al Pămîntului.

Surprinzătoare a fost apoi *descoperirea unor masive de sare* îngropate adînc sub sedimentele oceanice actuale, care atestă faza de lagună prin care au trecut oceanele în momentul în care luau naștere prin scindarea continentului-mamă. Aceste descoperiri deschid noi perspective asupra existenței *petrolului la mari adîncimi sub fundurile oceanice,* petrol găsit efectiv în foraje. Și, în aceeași ordine de idei, a consecințelor economice, au fost puse în evidență — tot în sedimente profunde — *zăcăminte metalifere importante,* mai ales de fier, cupru și mangan, ceea ce reprezintă, în contextul limitării rezervelor minerale cunoscute ale uscatului, speranțe extraordinare.

Bagajul de cunoștințe adus la suprafață din adîncurile oceanice de forajele Glomar Challanger este imens și de o extraordinară varietate și noutate : *Antarctica are gheață de acum 5 milioane de ani ; Marea Mediterană a fost o gigantică groapă fără apă acum 5 milioane de ani, umplută printr-o imensă cascadă la Gibraltar ; Atlantida nu a existat niciodată în Oceanul Atlantic și cu atît mai puțin continentul Mu în Pacific ; pe fundul Mării Roșii iau naștere zăcăminte metalifere* printr-un mecanism actual care ar putea explica marile acumulări minerale din trecut. Iată doar cîteva noutăți ce par titluri de *science-fiction,* dar care exprimă realități ce vor trebui încorporate treptat doctrinelor geologice constituite, cu riscul de a fi obligați să regîndim înșeși bazele disciplinei. Forajele Glomar Challanger au declanșat o

adevărată revoluție în geologie ; și ele sînt abia la început !

Comod instalați în scaun sau fotoliu, am citit rîndurile de mai sus cu șapte zile înainte de cutremur. Dar parcurgîndu-le din nou *acum*, altfel le înregistrăm, căci — la ora aceasta — sîntem *implicați* în ceea ce, cu atîta competență, omul de știință ne împărtășește. Se cuvine, oricum, să fie și omul de rînd informat.

2

În unitățile medicale din Capitală se află, sub îngrijire, 7000 de oameni. Printre aceștia se numără supraviețuitorii care au stat, sub dărîmături, zeci de ore :

- Eugenia Popescu — stare bună ;
- Lolică Stoian — ieșit din șocul amnezic ;
- Floarea Iordache — spre ameliorare ;
- Gabriela Corduneanu — stare bună ;
- Aneta Bălășcău — operată, un picior amputat ;
- Victor Alexandru — stare staționară ;
- etc.

Ministerul Sănătății precizează în legătură cu ceilalți : NU EXISTĂ NICI UN PERICOL DE EPIDEMIE. Pentru asigurarea unei stări de sănătate cît mai bune este necesar ca populația să respecte cu strictețe recomandările făcute de personalul sanitar și în special condițiile de igienă, iar în caz de îmbolnăvire să solicite imediat asistență medicală. Fierbeți apa ! Controlul apei de băut se efectuează în permanență.

3

În ziua de miercuri, 9 martie, în cursul dimineții, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-a reîntrunit, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, pentru a face un bilanț al activității desfășurate în București și în întreaga țară în legătură cu consecințele cutremurului din 4 martie și pentru a definitiva ansamblul de măsuri impuse de normalizarea generală a situației, a activității și vieții economico-sociale.

Comitetul Politic Executiv apreciază, pe baza datelor stabilite pînă la această oră în diferite sectoare de activitate, că daunele provocate de cutremur în România sînt deosebit de mari. S-au prăbușit și avariat grav peste 20 000 de locuințe, aproximativ 7 000 de familii rămînînd complet fără adăpost. Un număr de 195 întreprinderi industriale au fost avariate, împreună cu o bună parte a utilajului lor, producîndu-se serioase stagnări în producție. Au fost distruse numeroase instituții publice, magazine, școli și alte clădiri social-culturale. Comitetul Politic Executiv estimează că pierderile materiale pe întreaga țară se ridică la aproximativ 6 miliarde de lei. Cel mai greu a fost lovit de calamitatea naturală abătută asupra țării noastre municipiul București.

Deosebit de tragic este bilanțul pierderilor umane : după datele de pînă acum există 1 387 morți, 10 396 răniți, din care 2 236 încă internați în unități spitalicești.

Cu toate efectele dezastruoase pe care le-a provocat cutremurul din 4 martie, aproape asupra tuturor domeniilor vieții economice și activității publice, Comitetul Politic Executiv apreciază că organele de partid și de stat

au reușit să stăpînească cu succes situația, acționînd cu fermitate, în mod organizat și eficient, astfel încît în numai cîteva zile de la declanșarea catastrofei consecințele sale să fie înlăturate în bună parte, cursul normal al vieții restabilindu-se, în general, pe tot cuprinsul țării. Întregul nostru partid și-a îndeplinit cu cinste rolul de forță politică conducătoare a societății socialiste românești, dovedindu-și capacitatea de a organiza și conduce poporul, fermitatea și vigoarea revoluționară, legăturile strînse cu masele celor ce muncesc.

Comitetul Politic Executiv dă o înaltă apreciere activității neobosite, energice și neînfricate desfășurate de secretarul general al partidului în conducerea întregii munci de partid și de stat, prezenței sale permanente la fața locului, pretutindeni unde s-a produs dezastrul — aceasta fiind un puternic factor de îmbărbătare și îndrumare a comandamentelor de lucru, a tuturor oamenilor muncii — precum și indicațiilor prețioase date zi de zi, ceas de ceas, pentru concentrarea judicioasă a eforturilor partidului și statului, ale întregii națiuni.

Întregul Comitet Politic Executiv a acționat permanent, conducînd și organizînd bătălia împotriva urmărilor cutremurului, ca un puternic stat major politic, pentru ieșirea rapidă a țării din greaua încercare prin care a trecut.

Comitetul Politic Executiv apreciază că în București, deși la început au apărut unele deficiențe — determinate atît de amploarea catastrofei, cît și de lipsa de experiență în mobilizarea rapidă a utilajelor tehnice necesare înlăturării dărîmăturilor și salvării vieților omenești, precum și în modul de abordare a accesului în edificiile prăbușite — se poate spune că s-a desfășurat o muncă cu adevărat titanică, fără întrerupere, zi și noapte, pentru refacerea rapidă a sistemului de energie electrică,

alimentare cu apă și gaze, buna aprovizionare a populației, pentru degajarea zonelor blocate de mormanele de moloz și dărîmături și, în primul rînd, pentru salvarea, uneori prin eforturi supraomenești, a supraviețuitorilor prinși sub ruine.

Răspunzînd apelului Comitetului Central al partidului, al Comitetului Politic Executiv, al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, organele și organizațiile de partid, activiștii de partid și de stat, ai organizațiilor de masă și obștești, forțele noastre armate, gărzile patriotice, unitățile Ministerului de Interne, tineretul, studenții au luptat cu abnegație, dăruire și neînfricare pentru ducerea la îndeplinire a hotărîrilor stabilite de conducerea partidului și statului, pentru soluționarea problemelor atît de complexe și dificile create de cutremur.

Comitetul Politic Executiv evidențiază eroismul și spiritul de înaltă dăruire și responsabilitate cu care numeroși militari, tineri, oameni ai muncii de diferite categorii au intrat, unii din proprie inițiativă, în această cumplită bătălie, aducîndu-și contribuția, chiar cu riscul propriei vieți, la salvarea sinistraților, la munca de înlăturare a ruinelor, precum și la întreaga activitate de reorganizare, într-un spirit de ordine și disciplină, a vieții Capitalei.

Comitetul Politic Executiv dă o înaltă apreciere seriozității profunde, simțului de răspundere cu totul ieșit din comun, stăpînirii de sine, disciplinei, voinței și tenacității pe care le-a manifestat poporul nostru în aceste momente tragice cînd, trecînd peste legitimele sentimente de durere și îngrijorare, a acționat ca un singur om, sub conducerea partidului, pentru a-și face datoria pînă la capăt, pentru a readuce țara pe făgașul normal al activității de edificare a societății socialiste.

Comitetul Politic Executiv consideră necesară subliniera aparte a modului exemplar în care a acționat clasa noastră muncitoare, intervenind fără întîrziere pentru înlăturarea avariilor produse într-o serie de întreprinderi și pentru reluarea activității de producție într-un timp mai scurt decît se prevedea inițial. Oamenii muncii din industrie s-au angajat fără preget, cu toate forțele, la chemarea partidului, ca, în pofida pagubelor mari provocate de cutremur, să asigure îndeplinirea prevederilor planului pe acest trimestru, iar în multe întreprinderi să realizeze un plus de producție pentru compensarea daunelor rezultate din stagnarea temporară a producției în unitățile avariate.

O comportare demnă, de înaltă ținută civică, au dovedit și intelectualitatea, specialiștii tehnici, cadrele didactice și cu deosebire medicii, personalul sanitar, care nu au precupețit nimic pentru salvarea vieților omenești și îngrijirea sinistraților.

Comitetul Politic Executiv apreciază că toate acestea reprezintă o puternică expresie a înaltei conștiințe revoluționare, patriotice, a oamenilor muncii din patria noastră, a întregului popor, a încrederii sale nestrămutate în partidul comunist, în politica sa, în capacitatea lui de a conduce cu succes dezvoltarea națiunii în orice împrejurări, de a asigura depășirea oricăror greutăți și mersul ferm înainte pe calea civilizației socialiste și comuniste.

Analizînd diferitele aspecte evidențiate de cutremurul din 4 martie, Comitetul Politic Executiv a stabilit să se tragă concluzii dintr-o serie de deficiențe și să se adopte măsuri corespunzătoare pentru lichidarea cauzelor ce le-au determinat. Deși uriașa majoritate a clădirilor care s-au prăbușit în timpul cutremurului sînt vechi, printre

edificiile dărîmate se găsesc și cîteva blocuri noi. Va trebui să se întocmească un studiu aprofundat și responsabil în legătură cu defecțiunile de construcție care au făcut posibil ca aceste imobile să cedeze. Pe această bază vor trebui trase concluzii practice pentru a se asigura ca absolut toate construcțiile noi să fie realizate la nivelul celei mai înalte exigențe, să prezinte cea mai deplină securitate.

Cutremurul a pus în evidență faptul că unele construcții industriale au fost prevăzute cu acoperișuri prea grele, din grinzi și chesoane de beton și metal, procedeu criticat în repetate rînduri de conducerea partidului și statului și care, pe lîngă risipa pe care o determină, se dovedește a fi total necorespunzător pentru capacitatea de rezistență a clădirilor.

Comitetul Politic Executiv a hotărît ca acoperișurile de acest fel ale halelor industriale să fie treptat înlocuite pretutindeni, generalizîndu-se în întreaga construcție industrială folosirea acoperișurilor din materiale ușoare și economicoase.

Comitetul Politic Executiv apreciază că măsurile stabilite pînă în prezent pentru înlăturarea urmărilor cutremurului și normalizarea activității economico-sociale trebuie să stea la baza eforturilor ce vor fi depuse în continuare, în special în Capitală, de către organele de partid și de stat, de către toți oamenii muncii.

Comitetul Politic Executiv stabilește ca prin acțiuni energice să se asigure, în decurs de 2—3 zile, degajarea completă a marilor clădiri prăbușite în orașul București, iar apoi, în perioada care urmează, într-un timp cît mai scurt, să se realizeze demolarea, într-un mod organizat și sistematic, a clădirilor grav avariate de cutremur. În cursul acestei activități este necesar să se manifeste maximum de grijă pentru recuperarea materialelor utile, a

fierului-beton, a tîmplăriei și a altora și sortarea lor, în vederea refolosirii în ampla activitate de reconstrucție ce urmează să se desfășoare în Capitală și în alte localități. Ținînd seama de pierderile mari pe care le-a suferit economia națională, Comitetul Politic Executiv pune în fața oamenilor muncii sarcina de a depune noi și mari eforturi pentru recuperarea tuturor daunelor, astfel încît dezastrul provocat de cutremur să nu se repercuteze asupra ansamblului situației economice a țării noastre. În aceste momente grele se impune să fie mobilizate toate forțele și energiile poporului, tot spiritul de abnegație și capacitatea sa creatoare, pentru ca, prin muncă dîrză, să se realizeze o producție suplimentară, contracarînd pe această cale orice fel de influențe negative ale cutremurului asupra realizării planului pe acest an și a planului cincinal, asupra dezvoltării în ritm înalt a economiei noastre naționale, precum și asupra programului de ridicare a nivelului material și spiritual al poporului stabilit de Congresul al XI-lea al Partidului.

Comitetul Politic Executiv consideră că interesele generale ale societății impun să se amîne cu un an aplicarea măsurii prevăzute de conducerea partidului de trecere la reducerea săptămînii de lucru, această acțiune urmînd să înceapă în 1978. Fără îndoială că oamenii muncii vor înțelege așa cum se cuvine necesitatea și rațiunea acestei măsuri, impusă de situația obiectivă determinată de cutremur. În același timp, Comitetul Politic Executiv apreciază că tot restul programului hotărît de Congresul al XI-lea și de planul cincinal privind creșterea retribuției și ridicarea nivelului de trai va trebui să se aplice corespunzător prevederilor inițiale.

În ce privește reconstrucția locuințelor și celorlalte clădiri social-culturale distruse de cutremur, în special în Capitală și în județul Teleorman, va trebui să se acțio-

neze astfel încît această acțiune să nu afecteze prevederile cuprinse în plan privind asigurarea satisfacerii nevoilor generale de locuințe ale populației. Comitetul Politic Executiv stabilește ca în București să se construiască suplimentar în acest an încă 5 000 de apartamente pentru soluționarea necesităților întregii populații sinistrate. În acest scop, va trebui ca organizațiile de construcții din județele neafectate de cutremur să deplaseze unități în Capitală pentru a ajuta concret la realizarea acestor obiective, astfel încît realizarea apartamentelor respective să se poată încheia într-un timp cît mai scurt. În ce privește situația orașului Zimnicea din județul Teleorman, distrus în cea mai mare parte de cutremur, Comitetul Politic Executiv a hotărît refacerea integrală a acestuia, ca un centru urban modern. În acest scop, statul va construi circa 3 500—4 000 de apartamente — din care 2 000—2 500 încă în anul acesta — o casă de cultură, o sală de cinematograf, două licee și alte unități sociale. Pentru începerea neîntîrziată a lucrărilor s-a constituit un grup de proiectanți care întocmesc schița de sistematizare a orașului. Familiilor sinistrate din orașul Zimnicea ale căror case proprietate personală au fost distruse statul le va acorda pentru construirea apartamentelor cîte un ajutor de 10 000 lei, precum și credite pe un termen de 10—15 ani.

În restul județelor în care s-au mai produs avarii ale locuințelor cetățenilor și clădirilor publice din orașe, necesitățile se vor soluționa în cadrul planului de construcții care a fost suplimentat înainte de producerea cutremurului. Locuințele mici proprietate personală din orașe vor fi reparate de cetățeni, urmînd ca, pe măsura realizării planului de locuințe și sistematizare a orașelor, aceștia să se mute în blocuri noi.

La sate, cetățenii care își reclădesc locuințele avariate de

cutremur trebuie să se încadreze în prevederile Legii sistematizării și în proiectele de sistematizare a localităților lor.

Este necesar ca toate locuințele care nu au suferit avarii grave să fie reparate de către cetățeni. Fiecare familie, fiecare cetățean trebuie să participe la reparația apartamentului sau casei în care locuiește — în orașe sub îndrumarea organizațiilor de construcții și reparații — în special la lucrările de zidărie interioară și de tencuire. La această activitate este necesar să participe în mod organizat tînăra generație, sub conducerea organizațiilor revoluționare de tineret.

Comitetul Politic Executiv indică să se ia măsuri urgente pentru a se asigura materialele de construcție necesare, la care trebuie să se adauge materialul recuperat de la demolări, ce trebuie folosit integral. Toată această activitate va trebui desfășurată astfel încît, cel mai tîrziu pînă la 1 mai, inclusiv în municipiul București, să se încheie repararea tuturor clădirilor avariate de cutremur.

Comitetul Politic Executiv a hotărît ca, în cadrul măsurilor de ajutorare a sinistraților care și-au pierdut locuințele și bunurile personale, pe lîngă cele comunicate anterior, fiecare familie să primească gratuit, din partea statului, și cîte un frigider.

Ținînd seama de evoluția procesului de normalizare a vieții publice, Comitetul Politic Executiv stabilește încetarea, începînd din ziua de 10 martie a.c., a stării de necesitate în toate județele țării, cu excepția municipiului București, unde prevederile Decretului prezidențial continuă să rămînă în vigoare.

Măsurile stabilite de conducerea partidului, sarcinile ce revin organelor și organizațiilor de partid, organizațiilor de masă și obștești, tuturor oamenilor muncii sînt de

natură să asigure soluționarea rapidă și eficientă a tuturor problemelor create de cutremur. Toate forțele trebuie concentrate în prezent spre încheierea neîntîrziată a acțiunii de curățire a orașelor și satelor, spre ștergerea completă a amprentei lăsate de cutremur. De asemenea, trebuie intensificate eforturile pentru sporirea producției în toate întreprinderile, pentru recuperarea pierderilor suferite de întreprinderile avariate, pentru îndeplinirea riguroasă a planului pe acest an la toți indicatorii. În agricultură, unitățile de stat și cooperatiste, țărănimea, toți oamenii muncii trebuie să asigure desfășurarea în cele mai bune condiții a lucrărilor de primăvară, punînd baze sigure pentru obținerea unei recolte superioare, care să permită buna aprovizionare a populației și satisfacerea nevoilor economiei naționale.

Comitetul Politic Executiv cere organelor și organizațiilor de partid, organizațiilor sindicale, de tineret și femei, organismelor Frontului Unității Socialiste să se situeze în primele rînduri ale luptei pentru creșterea producției, pentru mobilizarea forțelor întregului popor în eforturile de depășire a momentelor grele prin care a trecut patria noastră, de realizare întocmai în viață a hotărîrilor și indicațiilor conducerii partidului și statului, pentru normalizarea situației în întreaga țară.

Comitetul Politic Executiv face un apel vibrant către clasa noastră muncitoare, către țărănime și intelectualitate, către toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, să nu precupețească nici un efort pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor planului — de care depind înaintarea fermă a societății noastre pe calea progresului economic și social, bunăstarea materială și spirituală a întregului popor. Avem toate condițiile și stă în puterea noastră să facem ca greaua lovitură pe care a primit-o economia românească, întreaga noastră națiune să nu impieteze cu

nimic asupra realizării măreţului Program al partidului comunist de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare victorioasă a României spre zorile luminoase ale comunismului !

4

Mai sînt *supravieţuitori* în SUBTERAN ? Întrebarea sfredeleşte minţile şi inimile tuturor. Rudele celor care n-au fost găsiţi încă, nici vii, nici morţi, refuză să-şi piardă cu desăvîrşire nădejdea. Dar nu şi-o pierd, dimpotrivă chiar, nici cei care lucrează, efectiv, la operaţiunile de degajare a mormanelor de *foste* blocuri. Se lucrează, aparent, mai încet, fiindcă — treptat — oamenii se apropie de *limita speranţei*, de punctul terminus al dramaticei investigaţii. „Mîngîiem cărămida" — cum spune un bărbat din gărzile patriotice.

Scene incredibile se petrec la Morgă, unde — dac-ai pierdut pe cineva — trebuie, n-ai încotro, să parcurgi sălile cu sute şi sute de cadavre, pentru a-l găsi pe AL TĂU, cel căutat. Deznădejdea este *oricum* prezentă : îl găseşti — *strigi !* nu-l găseşti — *strigi !* Aici, certitudinea şi incertitudinea sînt cele două feţe ale uneia şi aceleiaşi măşti hidoase. Un bătrîn îmbrăcat cu cojoc se ceartă — ăsta-i cuvîntul : se ceartă ! — cu alt bărbat vîrstnic : „E fata mea" ; „Ba e fata mea". Femeia tînără, desfigurată, inertă, stă inutil între cei doi care îşi dispută un biet cadavru, pentru a avea ce îngropa. Mai încolo, o femeie rămîne îndelung pe gînduri, şi plînge stins, cînd lîngă un cadavru, cînd lîngă altul ceva mai îndepărtat : amîndoi par să fie unul şi acelaşi bărbat, părul alb e asemănător, doar puţin mai alb din pricina molozului, la amîndoi *mai*

alb, și mîinile, degetele, seamănă, și bărbia, cu gropiță — care să fie bărbatul ei rămas acasă, ATUNCI, în seara de 4 martie, în timp ce ea se pregătea să se întoarcă la el, din schimb... *El* să fie ? Dar și *el* e *el* ! ? Jalnică dilemă, cine știe cum încheiată... Într-un ungher salvator precum au fost salvatoare unghiurile autentice, din blocurile ucigașe — alcătuite prin pur hazard de linii frînte, rezultate din incredibila prăbușire — oamenii aceștia păstrează pînă și acum un sclipăt de speranță ; ceea ce nu-i împiedică să iscodească șovăielnic chipurile acelora care nu mai au cum să se ferească de priviri indiscrete, căci moartea — uitîndu-li-se de-a dreptul în ochi — i-a împietrit. Oamenii vii simt însă nevoia demnă de a avea, cu orice preț parcă, undeva într-un cimitir sau la crematoriu, un punct de referință, de reculegere, unde — cînd și cînd — să-și poată pleca fruntea cu pioșenie, un loc în care să-și concretizeze amărăciunea, indescriptibilă. Altminteri, memoria lor s-ar compara cu un strat de loess, îngropînd totul fără urme, ca în atîtea cutremure, inclusiv „Gansu 1920“ — în China — poreclit de supraviețuitori *Shan tsao-liao*, adică *munții mergeau*. Atunci pier peste două sute de mii de oameni — loessul fiind agentul principal provocator al asasinatului în masă : coline întregi se scurg, înghițind casele înghesuite unele într-altele și, mai ales, bordeiele — zeci de mii — săpate direct în pămîntul moale. Loessul, prieten și dușman : *prieten* — mănos teren, de unde se explică și densitatea populației ; *dușman* — i-a înghițit dintr-o suflare.

Într-un asemenea beci larg, un vestit profet musulman, numit Ma-Binefăcătorul, și trei sute de credincioși de-ai lui au rămas izolați de lumea celor vii

și au murit în chinurile unei morți ce întîrzia să vină ; luni și luni de-a rîndul coreligionarii și rudele celor dispăruți au săpat stratul de loess, care se întindea acum deasupra locului peșterii, dar cei îngropați de vii n-au mai fost niciodată găsiți *(H. Tazieff)*.

Memoria — cel mai zguduitor loess. Lupta cu implacabilul continuă în uitare. Sau, dimpotrivă, pentru cei nemaigăsiți, continuă în *groapa comună* a amintirii.

— E cineva acolooo ?

Nimeni. Ba *nu !* Sub moloz mișcă ceva. „Ceva" înseamnă un om, probabil.

13 h 30'. Iarăși se instalează, pe șantierul salvării din strada Ion Ghica-strada Colonadelor, feroce, „zgomotul alb" — *ascultarea !* Excavatorul, perforatoarele, orice motor — oprite. Un cascador intră în acțiune: *Aurel Popescu.* Suspens, de astă dată cu filmare, căci profesioniștii se află la datorie, cu camerele lor de luat vederi, vederi și bune, și rele... Urcat în nacela unei scări telescopice, montată pe o mașină, cascadorul încearcă să ajungă în vîrful movilei de dărîmături, pentru a-l extrage, pur și simplu, pe supraviețuitor, din incredibilul său prizonierat. Un bărbat ! Supraviețuitorul e un bărbat ! Printre rudele victimelor — un freamăt : grupul se desparte, instinctiv, în două, numai cine așteaptă *un bărbat* schițează un pas înainte, mai puțin chiar, o jumătate de pas, îndoiala și speranța sînt paralizante.

Cu omul în brațe, celălalt om — cascadorul — vine lent spre pămînt, timp în care ambulanța a și tras alături de mașina cu scară telescopică. Targă. Imagini unice fixate pe peliculă. Și glasul palid :

— Sînt Mircea Popescu.

5

1977, martie 9, aceeași zi de miercuri, *14 h 38'* G.M.T. (16 h 38' — ora București) :

Laboratorul seismologic al Universității statului California a înregistrat un puternic cutremur de pământ, localizat în apropiere de Tokio. Un specialist al laboratorului californian a declarat că intensitatea seismului nu a fost încă stabilită cu precizie, apreciind-o însă între 6 și 7 grade pe scara Richter. Purtătorul de cuvînt al laboratorului a calificat cutremurul drept un „seism de profunzime", menționînd că epicentrul său a fost la nord de capitala niponă *(agenția United Press International).*

6

Nici cinci zile de la seism și semnele reintrării în normal se mai numesc, la capitolul „Adrese utile" :

- Depozite de materiale de construcție (urmează lista) ;
- Cooperative care repară coșuri, calcane, acoperișuri din tablă, tencuieli și reparații interioare (urmează lista) ;
- Pentru înlocuirea geamurilor sparte (urmează lista) ;
- Pentru confecționat chei și reparat broaște de uși (urmează lista) ;
- Unde se îndreaptă caroserii strivite (urmează lista);

• Lucrări de curățat și reparat sobe și coșuri (urmează lista) ;

• La orice oră din zi și noapte reparații electrice, sanitare, gaze, încălzire centrală (urmează lista) ;

• Oficii poștale cu adrese schimbate (urmează lista) ;

• Eventualele perturbări ale alimentării cu apă potabilă și orice defecțiuni la rețeaua de alimentare pot fi anunțate la (urmează numerele de telefon) ;

• Un dispecerat al telefoanelor, la care se pot obține informații asupra mutărilor operative de posturi telefonice și relații despre abonați (urmează numerele de telefon) ;

Și anunțuri cu privire la : mersul trenurilor (toate trenurile circulă, cu anumite limitări de viteză, pe porțiuni speciale) • situația alimentării cu gaz metan • a aprovizionării cu butelii de aragaz • modul de funcționare (obișnuit) al caselor de comenzi alimentare • etc. Existență *normală,* de regulă exprimată prin cuvinte simple, dătătoare de siguranță. Iar cînd, după un asemenea dezastru, singura *neliniște* care te mai stăpînește ține, exclusiv, de grija că nu găsești nicăieri țiglă, ca să-ți completezi acoperișul propriei case, E DE BINE ! (la figurat, desigur, căci la propriu poate să-ți plouă în casă).

7

Aerul, apa, soarele, pămîntul — elementele existenței curente, tihnite. La care se adaugă, indiscutabil, în viața contemporană, „mesajele“ omului către om, prelungirea — la mii de kilometri — a acțiunii și simțămintelor noastre, a experienței și conștiinței fiecăruia, din nevoia profund umană, de simpatie și înțelegere :

• În noaptea de 4 martie, în România, două ore după seism [mult mai prompt în realitate], echipe de salvare intrau în acțiune. Aparatul Partidului Comunist Român era pus în mișcare, deși președintele Nicolae Ceaușescu lipsea, revenind de urgență dintr-o vizită în Nigeria (trimisul special al revistei *L'Express — Alain de Penanster*, component al secției „Viața modernă" în redacția publicației) ;

• „La București există un sentiment de apreciere a modului în care autoritățile se ocupă de operațiunile de salvare și ocrotire a sinistraților" *(The Guardian)* ;

• „Comitetul Politic Executiv a dat indicații concrete privind aplicarea cu precădere a măsurilor de salvare a oamenilor ce se mai află eventual sub dărîmături, pentru concentrarea, în acest sens, a tuturor eforturilor umane și a mijloacelor materiale necesare [...] Toate forțele României socialiste sînt concentrate pentru lichidarea consecințelor cutremurului și acordarea de ajutor sinistraților. Populația Capitalei manifestă mult curaj și disciplină. În pofida pagubelor serioase provocate de calamitatea pustiitoare și a numărului însemnat de victime umane, în oraș se mențin liniștea și ordinea. Toate instituțiile și întreprinderile lucrează normal" *(Pravda)* ;

• Este relevată „abnegația cu care au lucrat echipele de salvare [...] Ingineri, doctori, activiști de partid, au lucrat cu toții, împreună, întreaga activitate desfășurîndu-se în mod disciplinat. S-a folosit cel mai modern echipament și, cu toate că exista pericolul unor explozii și incendii, nu s-a întîmplat nici un accident" (agenția *„Associated Press")* ;

• „Ajutoarele s-au organizat foarte repede în oraș, deși acesta era lipsit de electricitate și în care numeroase conducte de apă și de gaz erau sparte. În mai puțin de o oră de la seism, primii salvatori au început să răscolească

ruinele. Pagubele cele mai importante s-au produs în centrul orașului, lovind în mod special imobilele construite înainte de 1940. Pe principalele artere ale capitalei, pe bulevardul Magheru, pe Calea Victoriei și pe Bulevardul Republicii, aproximativ treizeci de imobile s-au prăbușit. „Dunărea", un restaurant la modă din centrul Bucureștiului, și „Nestor", o cafenea de asemenea foarte frecventată, nu mai sînt decît un morman de moloz. Deasupra „Dunării" se înălțau opt etaje de apartamente. Imobilul s-a prăbușit, iar resturile sale s-au răspîndit pînă în mijlocul bulevardului Magheru, principală arteră bucureșteană. Zguduirile au pus în special la încercare construcțiile cele mai vechi și, totodată, cele mai pitorești ale capitalei. Numeroase dintre ele au fost în întregime distruse sau deteriorate într-o asemenea măsură, încît vor trebui să fie demolate. Clădirile cele mai moderne se pare c-au rezistat mai bine. Cu toate acestea, imaginea pe care o oferea ieri capitala română n-avea nimic din cea a unui oraș pe de-a întregul răvășit de un cataclism. Operațiile de degajare au fost organizate foarte repede, ca și ajutoarele medicale. Nouă dintre spitalele orașului au suferit stricăciuni, dar au putut, totuși, să-i primească pe primii răniți. De sîmbătă dimineață, spitale de campanie au fost instalate pe toate stadioanele capitalei și în școli. Apa, electricitatea și comunicațiile telefonice sînt restabilite. Au fost luate măsuri pentru aprovizionarea locuitorilor... «Ești uimit — a comunicat un corespondent de presă — de calmul și disciplina locuitorilor și de organizarea metodică a operațiunilor de salvare. Nimeni nu-și iese din sărite, nici un fel de panică și nici chiar nervozitate nu-s de întîlnit. Dinaintea imobilelor distruse, oamenii se întîlnesc, discută, țin seamă de sfaturile militarilor sau ale milițienilor, de a nu se apropia de ruinele vreunui imobil»... O duzină de provincii limitrofe, descriind un arc de

cerc de la vest la nord-vest de capitală, au fost de asemenea încercate în mod foarte serios" *(L'Humanité)*;

• „Curajul, calmul și devotamentul neabătut fac din activitatea de salvare și ajutorare de după dezastruosul cutremur, un spectacol impresionant ce poate fi văzut în capitala României" (agenția *China Nouă)*;

• „Președintele Nicolae Ceaușescu a vizitat regiunile afectate din Capitală și provincie, dînd indicații precise cu privire la lucrările necesare pentru înlăturarea pagubelor provocate de dezastru, pentru normalizarea situației, îmbărbătînd prin prezența sa populația greu încercată" (corespondentul agenției *United Press International)*;

• „Șeful statului român a vizitat Capitala în dimineața care a urmat catastrofei. De multe ori a controlat personal lucrările de salvare" (corespondentul agenției *D.P.A.)*;

• „Este suficientă o singură trecere pe străzile Bucureștiului, pentru a-ți da seama de violența cutremurului care a afectat România. Toate spitalele din București lucrează fără încetare. Echipe ale Ministerului Sănătății se află pe străzi pentru a interveni operativ și a se evita eventualele epidemii. Este vorba de o catastrofă ale cărei proporții sînt încă incalculabile. Și totuși, Bucureștiul prezintă un aspect calm, nu se înregistrează nici cel mai mic semn de panică" (corespondentul agenției *A.N.S.A.)*;

• „Oamenii muncii din România se află în continuare în toiul unei lupte pline de abnegație pentru salvarea vieților omenești, eliminarea serioaselor pagube și asigurarea producției, transportului și aprovizionării. Echipe de șoc, formate din militari, membri ai gărzilor patriotice și alte persoane, ajută la salvarea bărbaților, femeilor și copiilor îngropați sub mormane de dărîmături. Răniții primesc tot sprijinul necesar în clinicile și spitalele de urgență, inclusiv cele înființate în parcul sportiv «Dinamo» și pe stadionul «23 August». În toate regiunile afectate este

asigurată aprovizionarea cu alimente. Numeroase județe au trimis cantități suplimentare de pîine, carne, lapte și legume. Aproape în toate cartierele Bucureștiului a fost repusă în funcțiune rețeaua de curent electric și este în curs de normalizare aprovizionarea cu apă. Pentru sute de mii de muncitori, duminică a fost o zi intensă de lucru, prin munca lor ei contribuind la diminuarea pagubelor produse economiei naționale. Peste tot domnește o atmosferă de întrajutorare omenească și de angajament total în spiritul chemării adresate întregului popor român de conducerea de partid și de stat. Cu prilejul numeroaselor vizite la fața locului ale secretarului general al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a putut constata că noile construcții din ultimele două decenii au rezistat aproape toate cu succes seismului" *(corespondenții agenției A.D.N.)*;

• „În București nu există panică. Toată lumea se grăbește spre locurile de muncă. Multe magazine au fost deschise. Toți activiștii de partid și de stat, toți factorii de răspundere ai vieții sociale din România participă direct la acțiunile de înlăturare a urmărilor cutremurului. Toate unitățile militare, organele Ministerului de Interne, unitățile gărzilor patriotice se află în stare de alertă. Au fost întreprinse măsuri urgente pentru salvarea persoanelor prinse sub dărîmături. În întreprinderi sînt înlăturate avariile, se asigură desfășurarea normală a producției. Pretutindeni se întreprind măsuri de urgență pentru aprovizionarea populației cu apă, energie electrică și alimentele de primă necesitate" (agenția *Taniug)*;

• „Bucureștiul oferă imaginea imensei puteri și capacități a omului de a se opune stihiei naturii. Pe fețele oamenilor se citește doar hotărîrea de a sfida calamitatea și mîndria că au puterea de a i se opune. Ar trebui repetat de nenumărate ori : acest calm este de admirat [...] Toți ac-

tiviștii de partid și de stat, toți factorii de răspundere ai vieții sociale din România participă direct la acțiunile de înlăturare a urmărilor cutremurului — scrie corespondentul agenției Taniug. În acest moment, se află în stare de alertă toate unitățile militare, organele Ministerului de Interne, precum și unitățile gărzilor patriotice. Au fost întreprinse măsuri urgente pentru salvarea persoanelor care au avut de suferit, pentru înlăturarea consecințelor cutremurului și prevenirea unor noi pagube. Au fost organizate puncte pentru acordarea primului ajutor. Cu foarte multă atenție și în mod operativ se lucrează pentru a acorda ajutorul medical victimelor cutremurului. Au fost improvizate spitale în școli și s-a asigurat aprovizionarea lor cu medicamente. Persoanele ale căror locuințe au fost avariate sînt cazate în internate și cămine" (*Vecerni List* — Zagreb);

• „Munca patriotică a mii și mii de oameni, măsurile concrete și energice adoptate au permis să se restabilească aproape complet aprovizionarea populației Capitalei și a întreprinderilor industriale cu apă și energie electrică. Treptat, reintră în normal activitatea întreprinderilor industriale, a centralelor electrice, a celorlalte instituții care au suferit pagube și distrugeri. Se realizează cu exactitate planul stabilit pentru aprovizionarea populației Capitalei cu produse alimentare, se respectă întocmai graficul livrărilor de produse alimentare în regiunile afectate de cutremur [...] Bărbăție, voință, rezistență și dăruire de sine — astfel pot fi caracterizate acțiunile locuitorilor din Capitala României, care zi și noapte continuă munca pentru lichidarea consecințelor cutremurului. Lucrările de refacere a întreprinderilor industriale se desfășoară într-un ritm susținut. Au fost necesare numai cîteva ore pentru punerea în funcțiune a două din termocentralele ce servesc Capitala și care au fost avariate, restabilindu-se, în întregime,

aprovizionarea orașului cu energie electrică. Întreaga țară a venit în ajutorul regiunilor afectate. Lucrările de salvare sînt conduse de comuniști și uteciști. Ostașii armatei populare, detașamentele de studenți, de lucrători ai serviciilor medicale manifestă abnegație și bărbăție. Pe întregul parcurs, de la Craiova pînă la Zimnicea, la Slatina, Caracal, Alexandria se văd urmele calamității, dar se observă și altceva : cît de organizat și de disciplinat se desfășoară activitatea pentru lichidarea consecințelor seismului" (corespondentul agenției *T.A.S.S.)* ;

• „Sîntem îndurerați pentru numeroasele victime ale unui atît de vast dezastru și ne alăturăm cu compasiune unei țări care — din atîtea motive — ne este dragă" *(Papa Paul VI* — în cadrul tradiționalei predici de duminică rostită în Piața Sf. Petru, la 6 martie *1977,* în fața miilor de pelerini și turiști — transmite corespondentul din Roma al agenției *Reuter).*

8

După amiază. **1977,** martie 9, într-o zi de miercuri. Strădania colectivă, supraomenească, începe să înlăture semnele sinistrului — treptat, existența fiecăruia se simte pornită din nou pe făgaș firesc.

Vizită de lucru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin cîteva obiective economice bucureștene :

• VISCOFIL — întreprindere textilă cu o vechime de patru decenii, producătoare de fibre de mătase artificială, greu lovită de seism.

De aceea, imediat a trebuit să fie oprită întreaga activitate. Dar tot din primele ore după ce pericolul cutremurului s-a îndepărtat, au fost alcătuite colec-

tive de specialiști care au elaborat operativ soluții optime pentru a opri eventuala deteriorare a construcției. S-a acționat prompt, organizat, în cea mai deplină disciplină muncitorească, evitîndu-se orice accident.

Secretarul general al partidului a parcurs apoi secție cu secție, hală cu hală și a apreciat promptitudinea cu care specialiștii și muncitorii întreprinderii, cărora li s-au adăugat și mulți lucrători din diverse întreprinderi din țară, au verificat minuțios întreaga întreprindere, ce însumează peste 20 000 mp. Alături de vechile structuri ale construcției au fost înălțați stîlpi robuști de susținere, din bușteni, care să asigure atît securitatea muncii cît și a producției. Paralel, sute de muncitori și muncitoare lucrează, sub supravegherea și îndrumarea atentă a maiștrilor, la curățirea utilajelor, pentru ca această importantă unitate textilă să-și poată relua activitatea cu întreaga capacitate.

Apreciind ordinea logică în care au început operațiile de readucere la viață a întreprinderii, tovarășul Nicolae Ceaușescu consideră că ritmul lucrărilor poate fi impulsionat. Stă în puterea acestui colectiv, remarcă secretarul general, să asigure repararea rapidă a clădirii și punerea în funcțiune a tuturor instalațiilor ei. Este o cerință a situației în care se află patria noastră, poporul nostru.

În discuția purtată apoi cu reprezentanții conducerii ministerului, cu specialiștii centralei de resort, și ai întreprinderii, tovarășul Nicolae Ceaușescu remarcă faptul că întreprinderea după anii îndelungați de funcționare prezintă un grad înaintat de uzură. O reamenajare radicală ar costa sume importante,

aproape egale cu costurile cerute de înălțarea unei fabrici noi. De aceea, a cerut ca, paralel cu reluarea activității în vechile hale, să înceapă de îndată, în etape, și pe același perimetru, construcția unei noi și moderne unități de producere a firelor de mătase artificială... *(Agerpres).*

Peste 17 zile, aici — în secția preparație chimică — *prima șarjă* de după cutremur... „Să fie într-un ceas bun!"

• DANUBIANA — întreprindere care a avut de suferit, în seara de 4 martie, numeroase avarii.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat eforturile făcute pentru normalizarea activității, cerînd, în același timp, să se concentreze toate forțele umane și materiale la realizarea lucrărilor ce comportă cea mai mare urgență. Examinînd împreună cu ministrul de resort, cu membrii conducerii uzinei, cu specialiștii situația existentă, s-a ajuns la concluzia că sînt întrunite condiții ca în decurs de cel mult o săptămînă uzina să-și reia activitatea la întreaga capacitate.

S-a remarcat și aici, ca și la alte întreprinderi care au suferit avarii de pe urma cutremurului, că stricăciunile sînt o consecință a concepției de proiectare, care a prevăzut acoperirea halelor cu chesoane grele de oțel-beton. S-a indicat ca, pe măsura refacerii porțiunilor deteriorate, ele să fie înlocuite cu acoperișuri dimensionate la strictul necesar, ușoare, dar, în același timp, trainice.

S-a apreciat că, deși activitatea a fost perturbată de cutremur, întreprinderea este în măsură să-și onoreze obligațiile sale față de beneficiarii externi... *(Agerpres).*

9

Pe seară. Secția terapie intensivă (dialog cu dr. docent *Zorel Filipescu* — îl știu de mult de la „Urgență", dar l-am regăsit acum în fotografiile de ultimă oră, din ziare, la patul accidentaților gravi, lîngă supraviețuitorii aduși la suprafață, ceea ce nu semnifică altceva decît faptul că specialiștii de cea mai înaltă calificare, se află, pur și simplu, la locul lor, la datorie).

„În prezența profesorilor acestei Școli, a dragilor mei colegi și dinaintea efigiei lui Hipocrate, promit și jur să fiu credincios legilor onoarei și cinstei în practicarea medicinii. Voi da îngrijirile mele gratuit celui sărac și nu voi cere nici o îndemnizație care să întrecă munca depusă" (din *Jurămîntul hipocratic* — așa cum era rostit cu 2400 de ani în urmă, și mai este rostit și astăzi de către corpul medical : „nu voi cere nici o îndemnizație care să întrecă munca depusă — medicii dovedesc dacă mai era nevoie că în asemenea clipe vitale, într-o astfel de profesiune, nici nu există *plată* posibilă, mai mare sau mai mică, noblețea muncii lor rezidă din însăși noblețea omului).

Începînd cu 4 martie **1977**, imediat după *21 h 30'*, s-a acționat în condiții „de front". Sau, mai exact, ca în cibernetică, unde răspunsurile sînt aproape instantanee — „da" și „nu", un „da" echivalînd cu „viață", un „nu" echivalînd cu „moarte". Fie el însuși rănit, chirurgul, fie și la lumina farurilor de automobil — concentrate, a lumînărilor, a acumulatorilor, INTERVENȚIE !

Puține exemple din sute sau mii posibile :

• „Eu mă aflam în sala cinematografului «Patria». Cum am ieșit din sală, destul de greu, și cum acasă n-am avut pierderi majore, am venit repede aici. Dar n-am fost întîiul. Șase medici secundari erau deja în clinică : Adonis Bălan, Ioniță Vulcănescu, Viorel Crîngu, Agenor Pop, Maria Hell, Marilena Mitu. Eram pregătiți cu truse de operat, sînge, soluții sterile, anestezic și chiar halate. Cu acești oameni am organizat echipe pentru trei săli de operații, cu toate că într-una din săli tavanul era căzut". Din acel moment medicii de la Spitalul Colțea n-au mai plecat acasă. Au făcut ieșirea unor bolnavi cronici și în locul lor au fost primiți răniții de pe urma cutremurului. În prima noapte au primit ajutor 350 de bolnavi și au fost internați peste 60. S-au făcut operații de primă urgență : hemostază, deșocare, imobilizare de fracturi, amputații de urgență. „La un moment dat am rămas și fără lumină pe care ne-o asigura grupul nostru electrogen. Atunci am aprins lămpile cu gaz, felinare și chiar lanternele. Am operat la lumina lanternelor și a lămpilor cu petrol" (prof. dr. docent *Alexandru Prișcu,* șeful clinicii de chirurgie — Spitalul Colțea) ;

• La același spital — „Colțea" — se prezintă 50 de studenți în medicină. La lumina lămpilor și a lunii, aceștia au dat primul ajutor celor aflați în curte, i-au transportat — pe cei mai grav răniți — în sălile de operații ;

• Printre studenți, unul greu încercat : Mircea Bourceanu. Se afla, în secundele de șoc, la facultate, apoi, alergînd acasă, în strada Apolodor nr. 31, și-a găsit părinții și bunicii morți (mama — strivită pe scară). A venit la „Colțea", să dea o mînă de ajutor...

• La fel, voluntar, doctorul pensionar Ștefan Neagu (73 ani), însoțit de soția sa, asistentă medicală ;

• „Imediat după cutremur, ca și colegii mei, am alergat la spital. Și studenții au venit tot imediat, tot nechemați. Ne-am organizat din mers. Am eliberat neurgențele, bolnavii aflați în afara unei stări grave au plecat acasă. Cei rămași s-au strîns, s-au înghesuit cîte doi într-un pat. Reacția umană și a bolnavilor și a medicilor a fost spontană și minunat de omenească. Am lucrat și în echipe care se schimbau din șase în șase ore. Farmacia, din fericire, a avut destule antibiotice. Nu erau brancardieri destui, noi, doctori și studenți, am cărat tărgile cu bolnavi, am făcut de toate pentru ca echipele de ortopezi să poată opera pur și simplu pe bandă rulantă. Zeci și zeci de cazuri. Operații grele : fracturi de bazin, fracturi de membre, fracturi de torace... S-a operat la lumina lumînărilor. De la mine din spital s-au pierdut trei doctori cu tot cu familiile lor. Profesional, ne vom strădui să le ținem noi locul. Dar biologic, omenește... (Dr. *Elena Berlescu* — Spitalul Brîncovenesc) ;

REP.: Doctore Filipescu, de ce *terapie intensivă* și nu *reanimare ?*

DR. Z. F.: Ca să nu-i speriem în plus. Reanimare sună premortuar.

Încăpere prelungă, decor ultramodern, perdele plastic, nichel mult, aparate spectaculoase, lumină irizată... Oamenii parcă au lipsit din Timp. Supraviețuitorul se află *în afară de orice pericol ?* Ce înseamnă „orice" ? Înainte vreme, medicina nu cunoștea specialitatea aceasta : terapie intensivă. Acum, în primul rînd chirurgul (dacă nu-l punem la socoteală pe accidentat), profită de existența specialității amintite, căci poate să-și concentreze toată atenția asupra tehnicii chirurgicale, lăsînd restul — a doua *supraviețuire* a celui scos de sub moloz — în grija colegului anestezist-reanimator.

Pe fișa supraviețuitorului, iată, scris prea puțin caligrafic : REECHILIBRAT. Asta însă înseamnă totul. TO-

TUL. Dar pînă la acest cuvînt scris pe fișa de observație din sala de terapie intensivă, cum s-ar putea exprima pe scurt strădania medicilor :

DR. Z. F.: Noi ne ocupăm de reechilibrare, adică de readucerea la viață prin restabilirea și menținerea în limite *normale* a funcțiilor vitale ale organismului. Este ca o derulare a unui film, în care funcțiile au, inițial, o mișcare neobișnuită, nefirească, pentru ca apoi, reglînd „aparatul de proiecție", să obținem o mișcare uniformă, naturală... Uneori, spațiul nostru de activitate este alcătuit din secunde ireversibile.

Moartea — judecată de către medic — are trei trepte :

PRIMA TREAPTĂ — moartea aparentă

A DOUA TREAPTĂ — moartea relativă

A TREIA TREAPTĂ — moartea definitivă

Prima treaptă : mai degrabă urmare a unor accidente brutale decît a unei sănătăți șubrede ; egală cu micșorarea, uneori pînă la limită, a manifestărilor vieții : pierderea cunoștinței, slăbirea tonusului muscular, stoparea respirației, dificultăți în sesizarea activității cardiace și circulatorii ; poate fi subită sau prelungită pe parcursul a mai multe ore — există și cazuri în care șocul dispare de la sine !

A doua treaptă : totalitatea funcțiilor vitale încetează. dar nu și activitatea celulară ; oprirea circulației sîngelui; starea aceasta poate fi posterioară unei morți aparente, mai îndelungată sau de mai scurtă durată — viața e capabilă să continue și în asemenea condiții !

A treia treaptă : un însemnat număr de celule și de organe se deteriorează ; funcțiile vitale nu mai pot fi restabilite (deocamdată, în stadiul actual al științei) ; dezagregarea rapidă a celulelor nervoase stăvilește orice elan terapeutic ; primul deces în organism — celulele scoarței cerebrale (la 5—6 minute de la stopul cardiac) ; urmează

măduva spinării (aproximativ 15 minute) ; după vreo oră, nervii periferici ; restul țesuturilor supraviețuiesc încă morții fundamentale !

DR. Z. F. : Există și o putere a *voinței* care se cuvine a fi amintită. Iar cortexul are tendința de a scădea percepția durerii (cînd trăim un moment de tensiune și atenția ne este încordată, tîrziu descoperim că ne-am lovit sau că sîntem răniți chiar ; în luptă, cîteodată, deși grav lovit, un soldat continuă să mai atace, spre inamic) ; adică atenția puternic dirijată spre un țel fiind dominantă în cortex, focarul acesta iradiază, inhibă alte puncte de excitație, micșorează înregistrarea senzației firești, de durere, desigur pentru un timp extrem de scurt... Dar și *lupta pentru supraviețuire* este un scop vital care pretinde mobilizarea voinței, a tuturor resurselor psihice, dincolo de cele fiziologice-anatomice. Ce înseamnă asta s-a și văzut, de la 4 martie încoace... Și ca să nu poetizăm inutil, trebuie adăugat că, în efortul de voință pe care omul îl depune, pe care cortexul îl face, intervine și un anumit grad de uzură. Și omul este în așa fel clădit, încît are o structură de rezistență. Proprie. (La ora înregistrării acestui dialog, *Sorin Crainic* — tînărul de 19 ani — scos după mai bine de 250 de ore TRĂITE sub dărîmăturile fostului „Continental", dealtminteri ULTIMUL SUPRAVIEȚUITOR, nu încăpuse încă pe mîinile d-rului. Z. Filipescu.)

10

1977. Martie 9, într-o zi de miercuri. *Seara tîrziu.*

Secretarul general al partidului se află din nou în locurile în care, în aceste zile de grea încercare, s-a desfășurat o muncă titanică, fără răgaz, pentru de-

gajarea imenselor mormane de ruine în care seismul a transformat, cu forța sa distrugătoare, zeci de blocuri din Capitală. La sosirea pe șantierele salvării din străzile Brezoianu, Domnița Anastasia, Alexandru Sahia, Popa Rusu, Școlilor, Magheru, comandanții echipelor de intervenții — generali ai forțelor noastre armate — raportează că lucrările de înlăturare a dărîmăturilor, de curățire, dezinfectare și nivelare a terenurilor pe care, doar cu cinci zile în urmă, se înălțau mari blocuri au fost complet terminate. Îndeplinirii acestei nobile misiuni și înalte îndatoriri patriotice i-au fost consacrate zile și nopți de eforturi neîntrerupte, de muncă eroică, de dăruire și abnegație. La celelalte puncte unde activitatea continuă cu intensitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost informat că, în cursul zilei de joi, vor dispărea ultimele urme ale calamității.

În timpul vizitării altor locuri de tragică amintire, între care fostul local al Ministerului Metalurgiei, blocul de la intersecția bulevardului Magheru cu strada Onești, cele din străzile Lipscani și Lizeanu, secretarul general al partidului a cerut să se intensifice acțiunea de demolare și de consolidare a părților de clădiri care se resimt de pe urma cutremurului... *(Agerpres).*

11

Inflexibil, în forul interior, ecoul întrebării :

— Oare mai sînt SUPRAVIEȚUITORI ? Mai sînt ?

Dar nici cei de la SUPRAFAȚĂ nu sînt scutiți de suprasolicitarea potențialului lor fizic și psihic : un zvon (?!)

perfid, pînă la un punct credibil chiar, se insinuează în fibra hipersensibilă a fiecăruia. Formulat de pildă astfel :

> Seismologii americani prevăd posibilitatea unui al doilea seism (*Alain de Penanster — trimis special al* revistei *L'Express).*

Într-adevăr, cîțiva specialiști americani lansează, iar agenții de presă, publicații, radioul, televiziunea, se grăbesc să răspîndească părerea potrivit căreia, în zona vrînceană, ar exista — specific local — „cutremure perechi" ; deci o REPLICĂ relativ de aceeași intensitate ar fi... Bineînțeles, locuitorii mai slabi de înger — auzind, citind — dorm îmbrăcați sau prin autoturisme parcate la pădure, desigur nu sub copaci, sau se plimbă, în aer liber, pînă dincolo de miezul nopții, mărindu-și astfel „șansele de supraviețuire".

Majoritatea oamenilor supraviețuiește însă prin echilibru, prin muncă, prin dragoste și umanitarism. Viața continuă și în această zi de miercuri 9 martie **1977,** în care, într-un singur sector din București (sector I), sînt înregistrați 58 de noi născuți și 40 de tineri căsătoriți (20 de cupluri). Chiar dacă se spune că nu se face primăvară cu o floare, în primăvara sîngeroasă '77, orice fir de iarbă care sparge crusta pămîntului e un semn bun :

0 h 5' — sîmbătă 5 martie **1977,** la Spitalul Dr. Cantacuzino. La lumina a două lămpi de gaz (împrumutate de prin vecini) vine, pe această lume abia cutremurată, Bogdan (3,400 kg), fiul Rodicăi Iancu (șocul a și grăbit unele nașteri). Peste numai 15 minute, îl urmează Iulian (2,550 kg), fiul Mariei Andrei. Alte 30 de minute — tot nu-i lumină electrică, lămpile de gaz pîlpîie, miros — este rîndul la viață al Marianei (3,300 kg), fiica Dumitrei Nica.

În sfîrșit, la ora 1 noaptea, fiindcă gravida Carmen Banciu întîrzie peste limită să nască — operație (de asemenea fără lumină electrică) : noul născut, Cosmin, are... 4,450 kg.

Nicăieri, pe pereții spitalului, nu stă scris : FIECARE DINTRE NOI TREBUIE SĂ SE CUCEREASCĂ PE SINE ÎNSUȘI. Prin copii, ne cîștigăm pe noi înșine.

Într-alte locuri căutarea continuă :

— E cineva acolooo ?

Nimeni. De multă vreme pare să nu mai fie nimeni.

— OAMENII, SALVAȚI OAMENII !

...fiecare are de făcut un singur lucru : datoria lui, datoria lui întreagă, orice s-ar alege de dînsul după ce și-a făcut datoria, pentru că nu interesează acel care-și face datoria — interesează datoria care s-a făcut (Nicolae Iorga).

1

DECRET PREZIDENȚIAL cu privire la încetarea stării de necesitate pe teritoriul țării, cu excepția muncipiului București și a unităților sistemului de telecomunicații și a radioteleviziunii.

Examinînd modul în care au fost aplicate hotărîrile și măsurile stabilite de Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român și prevederile Decretului prezidențial cu privire la instituirea stării de necesitate, constat că, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, întregul nostru popor a acționat cu toate forțele în vederea înlăturării consecințelor cutremurului produs în seara de 4 martie 1977.

Dînd dovadă de o înaltă conștiință civică, eroism și spirit de sacrificiu, activiștii de partid și de stat, unitățile Forțelor Armate, unitățile Ministerului de Interne, formațiunile gărzilor patriotice, tineretul, toți oamenii muncii au acționat cu energie și abnegație pentru salvarea a numeroase vieți omenești, pentru restabilirea sistemului de alimentare cu energie electrică, apă și gaze, pentru punerea în funcțiune a întreprinderilor și capacităților de producție avariate, pentru degajarea ruinelor clădirilor distruse, pentru buna aprovizionare a populației, înlăturarea consecințelor cutremurului și restabilirea cursului normal al vieții economico-sociale.

Ținînd seama de evoluția procesului de normalizare a vieții publice, d e c r e t e z :

ART. 1 — Începînd cu data de 10 martie 1977 încetează starea de necesitate instituită pe teritoriul țării prin Decretul prezidențial nr. 58/1977, cu excepția municipiului București, precum și a unităților sistemului de telecomunicații și a radioteleviziunii.

ART. 2 — Organele și organizațiile de partid, ministerele, celelalte organe centrale, consiliile populare, unitățile socialiste, toți cetățenii patriei au datoria să acționeze în continuare pentru aducerea la îndeplinire întocmai a hotărîrilor și măsurilor stabilite de conducerea partidului și statului privind ajutorarea populației sinistrate, desfășurarea în bune condiții a activității de producție la întreprinderile avariate, repararea imobilelor care au suferit de pe urma cutremurului, aprovizionarea în mod corespunzător a populației, asigurarea cursului normal a întregii vieți publice.

Semnează : NICOLAE CEAUȘESCU — Președintele Republicii Socialiste România, Comandantul Suprem al Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România.

2

Nu e destul a ști să faci bine, ci trebuie să și faci (proverb românesc).

• mistria • lopata • mătura • șpaclul • peria de curățat • găleata • furtunul • și BRAȚELE — toate își recapătă valoarea. Par minime ? Rezultatele sînt tulburătoare. Orașe întregi își recapătă înfățișarea de dinainte de 4 martie 21 h 22'... Ziarele, alături de știri de maximă însemnătate, publică și anunțuri care doar la prima vedere, par a fi secundare :

• o cooperativă comunică publicului că : deblochează uși de apartamente, de frigidere, execută reparații de lăcătușerie, depanează mașini de încălzit cu combustibil lichid, boilere, aragaze ;

• Centrala gazului metan se grăbește să le reamintească, simultan, abonaților săi că : trebuie să se îngrijească — pînă vin specialiștii — de integritatea coșurilor, de asigurarea unui tiraj corespunzător, luînd măsuri de închidere prealabilă a robinetelor de la cazane, mașini de gătit, sobe, precum și să verifice sobele, dacă n-au crăpături, emanația gazelor în spațiu închis fiind deosebit de periculoasă ;

• o fabrică lucrează intens, în schimburi prelungite, în vederea producerii mai multor : căzi de baie, radiatoare din fontă, broaște, balamale, cremoane, instalații (sifoane, baterii, robineți) ;

• toate farmaciile din București deschise, neîntrerupt, pînă la ora 22, un număr de 20 farmacii avînd — cum spune anunțul — „program non-stop" ;

• pentru demolări coșuri, reparații interioare lumină, apă, gaze, încălzire, demolări de calcane distruse, cetățenii se pot adresa la... (urmează lista centrelor I.C.R.A.L.);

• zugrăveli, zidărie, reparații electrice, sanitare, televizoare, sobe și altele, la... (urmează listă centre cooperația meșteșugărească) ;

• mici reparații mobilă, tapițerie, tîmplărie la...

• sînt asigurate cantități suficiente de ciment, țiglă, var, ipsos, cărămizi, obiecte sanitare, geamuri, bitum, tablă, uși, ferestre, placaj, unelte de tîmplărie, zidărie și dulgherie (comunică Ministerul Comerțului Interior).

Lumea aceasta de obiecte, unele fracturate de cutremur, altele distruse, acum repuse în drepturile lor firești, alcătuiește — orice am spune și am crede — chenarul existenței obișnuite, regăsite, din fericire, într-un interval atît de scurt. *Obiectele* casei noastre proprii, fără ca individul să aibă un exacerbat „simț de proprietate", intră în conștiința omului, alcătuindu-i mediul de viață, asigurîndu-l, cînd le găsește pe toate la locul lor, că existența decurge normal. Dincolo de utilitatea acestora, de funcționalitate, între lucrurile casei și om se încheagă, tacit, anumite raporturi : *scaunul* în care te-ai odihnit, după orele de muncă, vreme de douăzeci-treizeci de ani, nu-ți poate fi indiferent ; cum indiferentă nu-ți poate fi *ceașca* în care te-ai deprins să-ți bei cafeaua neagră, din zori, cînd o zi nouă, NORMALĂ, se anunță atît pe cadranul *ceasornicului* (da ! și ceasornicul), cît și în fereastră... „Întreținem raporturi cu obiectele : ele au influență asupra sentimentului nostru de continuitate sau de discontinuitate, jucînd un rol în structura împrejurărilor..." *(Alvin Toffler — „Șocul viitorului").*

CONTINUITATE... DISCONTINUITATE... Sîntem categoric la ora c o n t i n u i t ă ț i i tocmai și prin revenirea, pe orbita existenței curente, a obiectelor necesare, familiare. Printre mașinile de intervenție, cu biletul de „liberă trecere" lipit pe parbriz, în oraș apar autocamioanele

TRANSCOM — într-o singură zi sînt mobilate 168 de apartamente repartizate sinistraților:

• La magazinul „Bucur" se pot prezenta cetățenii sinistrați din sectoarele 2 și 3 ; la magazinul „Unirea", cei din sectoarele 4 și 5 ; la magazinul „Victoria" cei din sectoarele 6 și 7 ; la magazinul „București" cei din sectoarele 1 și 8 (anunță Direcția Comercială a Municipiului București).

Pe baza tichetului primit — conform hotărîrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. — capătă gratuit mobilă, frigider, televizor, radio, îmbrăcăminte etc. Transport gratuit. Sînt gata mobilate apartamente din blocurile : 6 Ziduri Moși-Obor. Colentina 101. Giurgiului bl. 1 A 5. Bl. 2 Autobuzul. Bl. 2 Codrii Neamțului-Titan. Bl. M. 1 Brîncoveanu ; Bl. A 46 Aleea Lunca Siretului-Drumul Taberei...

• Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor informează că, începînd de la 10 martie, este repusă în funcțiune instalația de centralizare electrodinamică a celui mai mare nod al traficului de călători — Gara de Nord din Capitală. De la această dată, trenurile de călători, a căror sosire și plecare a fost dispersată în stațiile de centură, sînt primite și expediate din stația C.F.R.-București Nord. Traficul rutier : circulația pe toate drumurile naționale este deschisă (cu restricții — temporare — de viteză, în anumite porțiuni).

Și, deoarece — în aceeași zi de joi 10 martie — la șase zile după seism, o întreprindere de fabrică de sticlărie de menaj (Berca-Buzău) anunță că produce, pînă la sfîrșitul lunii, *în plus,* 50 000 de pahare, iar pînă la încheierea anului 1977, 1 000 000 de pahare *suplimentar* (ce ni s-au mai spart paharele !), să închinăm un asemenea *pahar de Berca* — mai valoros, acum, decît un *pahar de Murano,* în sănătatea tuturora și a NORMALIZĂRII, a REVITALIZĂRII țării. După grave avarii, după întreruperile proceselor productive, iată anunțîndu-se, în atîtea locuri, depășiri de

plan realmente uimitoare, ca într-o neobișnuită matematică, în care legile clasice sînt răsturnate de om la durere.

Exact în urmă cu două milenii, un poet latin spune :

— Cunoscînd și eu nenorocirea, învăț să ajut pe cei nefericiți *(Virgiliu)*.

ÎNCEPÎND DE LA 10 MARTIE, LA CASA DE ECONOMII ȘI CONSEMNAȚIUNI S-A DESCHIS CONTUL 1977 AJUTOARE SINISTRAȚI CUTREMUR ȘI RECONSTRUCȚIE. CETĂȚENII CARE DORESC SĂ VINĂ ÎN SPRIJINUL SINISTRAȚILOR CU AJUTOARE BĂNEȘTI POT SĂ DEPUNĂ SUMELE RESPECTIVE LA TOATE AGENȚIILE, FILIALELE ȘI SUCURSALELE CASEI DE ECONOMII ȘI CONSEMNAȚIUNI. LA DEPUNERE, CETĂȚENILOR LI SE ELIBEREAZĂ O CHITANȚĂ.

8 h. Aceeași dimineață de joi 10 martie. La ghișeele *contului 1977* sînt oameni. Pentru oameni.

3

Centrul de fizica pămîntului și seismologie al țării noastre a încheiat, în colaborare cu Institutul de geografie-geofizică, analiza primară a caracteristicilor cutremurului din 4 martie a.c.

Concluziile care se desprind demonstrează pregnant că mișcarea tectonică din 4 martie întrunește toate elementele ce caracterizează cutremurele cu epicentrul în Munții Vrancei, seismele de acest gen fiind de mare adîncime, cu șoc foarte puternic în prima sa manifestare.

Replicile — mișcări tectonice ulterioare acestor seisme de mare adîncime și foarte puternice — apar la scurt interval, în succesiune, avînd o mică intensitate, ca ultime fenomene de eliminare totală a energiei acumulate și declanșate extrem de violent în cursul primului șoc.

Istoricul seismelor care au avut loc în țara noastră, statistica, pe ultimii 500 de ani constituie tot atîtea argumente care atestă permanența acestor caracteristici ale cutremurelor din regiunea Vrancei.

În 1802, cutremurul principal, cu o magnitudine de 7,4 pe scara Richter, a fost urmat de o serie de replici tot mai slabe.

Elemente asemănătoare de manifestare și desfășurare le-a prezentat și seismul din 1940. Șocul principal de magnitudine — 7,4 grade, de la 10 noiembrie 1940, nu s-a mai repetat, replicile care au durat pînă la sfîrșitul lunii nedepășind 5,5 grade pe scara Richter.

Astfel de caracteristici întrunește și cutremurul de vineri seara, de 7,2 grade pe scara Richter, care a fost urmat la scurt timp, chiar în noaptea de 4 spre 5 martie, de o serie de replici cu o intensitate atît de slabă, magnitudinea lor nedepășind 4,5 grade, încît nu au fost înregistrate decît de seismografe nefiind percepute de populație. Asemenea replici de mică intensitate ale cutremurului din 4 martie specifice seismelor de mare adîncime din Vrancea au continuat și în zilele de 5—8 martie, perioadă în care frecvența lor a scăzut progresiv. Centrele noastre seismologice au semnalat ultimele replici, cu o intensitate de circa 3,8 grade pe scara Richter, ieri, în ziua de 9 martie. (După cum se știe, diferența de la un grad la altul pe scara Richter reprezintă nu o simplă uni-

tate în plus. De exemplu, o mișcare tectonică de gradul 7 este de aproximativ 12 ori mai puternică decît un cutremur de gradul 6, și de 120 de ori mai mare decît un seism de gradul 5).

Toate acestea demonstrează procesul de epuizare a ultimelor resturi de energie acumulată, ceea ce exclude din punct de vedere științific posibilitatea repetării unui seism de intensitatea celui de la 4 martie.

De altfel, caracteristicile mai sus menționate ale seismelor din Vrancea au fost subliniate în lucrările sale de savantul american, profesorul Charles Richter, bun cunoscător al mișcărilor tectonice din această zonă pe care a studiat-o.

După cum s-a mai anunțat, seismologul de reputație mondială, care a pus la punct scara ce-i poartă numele, a confirmat opinia care se bazează pe analiza caracteristicilor fenomenelor tectonice din Vrancea, declarînd că adîncimea de circa 110 km la care s-a produs cutremurul din 4 martie exclude repetarea sa.

Recent, agențiile internaționale, care au transmis această declarație a savantului american, au reluat și alte opinii ale unor specialiști, în sensul că astfel de cutremure s-ar putea repeta. Această opinie se bazează pe observația că în țara noastră s-au produs și cutremure perechi, cu magnitudini foarte apropiate, așa cum este cazul seismelor din 1912, dar care nu au avut epicentrul în Munții Vrancei ci în imediata vecinătate a orașului Focșani. Respectivii seismologi americani și agențiile de presă ce le-au difuzat opiniile au pierdut însă din vedere faptul că acele seisme la care s-au referit erau de mai mică adîncime — circa 70 kilometri și aveau alte caracteristici decît cele din zona Vrancei care se produc la peste 100 de kilometri și care, după cum atestă datele acumulate

de-a lungul anilor, nu se mai repetă la magnitudinile inițiale primului șoc. Au fost însă și cazuri de seisme de mai mică adîncime în Vrancea, ca cel din 1945, ale căror perechi nu au avut nici un fel de urmări.

Sigur, nimeni nu poate prevedea cu exactitate evoluția fenomenului complex pe care-l presupune mișcarea tectonică. Dar cu atît mai puțin pot fi trase concluzii dintr-o interpretare empirică — așa cum recunosc înșiși specialiștii americani respectivi —, a unor date insuficient aprofundate, așa cum a procedat recent Centrul american de studii geologice ale cărei opinii au fost difuzate de unele agenții occidentale.

Studierea atentă și nuanțată a datelor obiective și istoricul unor anumite categorii de seisme din zona Vrancei, în sfera căruia intră și cutremurul de vineri seara, conduc la concluzia că este greu de conceput posibilitatea unei replici de aceeași intensitate ca la 4 martie.

4

În cursul zilei de joi, 10 martie a.c., a avut loc o nouă ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., care a analizat modul cum se înfăptuiesc obiectivele și sarcinile trasate de conducerea de partid și de stat pentru normalizarea deplină a situației din Capitală, stabilind în acest scop noi măsuri.

Comitetul Politic Executiv a indicat ca în București, în cele cîteva clădiri mari prăbușite ale căror ruine n-au fost încă degajate, să se acționeze în continuare cu grijă și perseve-

renţă, în special în subsolurile care nu au fost distruse, pentru salvarea tuturor persoanelor care mai pot supravieţui.

În spiritul hotărîrilor luate anterior, Comitetul Politic Executiv a stabilit ca încă în cursul zilei de 10 martie echipele întreprinderilor de construcţii să fie repartizate pe străzi şi clădiri, pentru a începe în mod organizat, într-un ritm intens, acţiunea de consolidare şi reparare a clădirilor avariate. Pentru moment, urmează să fie consolidate chiar şi clădirile ce vor fi demolate ulterior, pentru ca prin prăbuşire să nu afecteze imobilele învecinate. De asemenea, sub îndrumarea şi cu sprijinul organelor de partid şi de stat, al unităţilor de construcţii, cetăţenii să treacă de îndată, cu toate forţele, la repararea propriilor locuinţe.

Comitetul Politic Executiv a stabilit ca consiliul popular municipal să ia măsuri pentru devierea circulaţiei vehiculelor grele — tramvaie, autobuze, camioane — de pe arterele centrale ale oraşului afectate de cutremur, pentru a împiedica orice fel de agravare a avariilor clădirilor din această zonă.

Comitetul Politic Executiv a hotărît, de asemenea, să se acţioneze în mod organizat, cu cea mai mare grijă, pentru strîngerea din edificiile ce au suferit de pe urma cutremurului a obiectelor de artă, a tuturor valorilor ce aparţin patrimoniului cultural naţional, inclusiv a arhivelor instituţiilor de stat, şi depozitarea lor în condiţii de deplină securitate. Nici un bun de artă şi cultură nu trebuie pierdut sau deteriorat, pentru aceasta purtînd răspunderea atît unităţile şi instituţiile deţinătoare, cît şi organele de partid şi de stat centrale şi locale cu atribuţii în acest domeniu.

Pentru asigurarea spaţiului necesar cazării urgente a unor sinistraţi, s-a hotărît evacuarea unor instituţii culturale, în special cu caracter muzeistic, şi punerea lor la dispoziţia cetăţenilor.

Luînd cunoştinţă de dorinţa manifestată de numeroşi cetăţeni de a veni în ajutorul sinistraţilor, al acţiunii de reconstruire şi de lichidare a pagubelor cutremurului, prin donarea unor sume de bani, Comitetul Politic Executiv a stabilit să se creeze în acest scop un cont individual la care să poată depune toţi cei ce doresc. De asemenea, în unele întreprinderi şi instituţii, colective de muncă au apărut diferite iniţiative cu acelaşi caracter, numeroşi oameni ai muncii manifestîndu-şi dorinţa de a organiza depuneri colective de bani în beneficiul sinistraţilor şi de a iniţia acţiuni de muncă suplimentară în vederea sporirii producţiei peste prevederile planului. La rîndul lor, o serie de instituţii cultural-artistice şi sportive şi-au propus să organizeze manifestări publice, urmînd ca beneficiile realizate să fie, de asemenea, vărsate în fondurile de ajutorare a sinistraţilor.

Comitetul Politic Executiv dă o înaltă apreciere acestor iniţiative şi manifestări pornite din masa largă a oamenilor muncii şi consideră necesar ca ele să fie încurajate şi stimulate, ca o formă a solidarităţii socialiste a oamenilor muncii din patria noastră şi, totodată, ca o contribuţie preţioasă la lupta pentru înlăturarea definitivă a urmărilor cutremurului, pentru recuperarea pagubelor şi asigurarea condiţiilor în vederea dezvoltării neîntrerupte economico-sociale a ţării noastre.

Comitetul Politic Executiv a luat, de asemenea, cunoştinţă de faptul că o serie de guverne, conducători de state, organizaţii şi instituţii publice şi persoane particulare din alte ţări şi-au exprimat dorinţa să vină în sprijinul poporului român, lovit de cutremurul de la 4 martie, prin trimiterea de medicamente şi aparatură sanitară, a unor spitale mobile, prin construirea de şcoli şi alte edificii, prin furnizarea de fonduri sau utilaj industrial, inclusiv prin organizarea colectării de fonduri de la populaţie.

Pentru coordonarea tuturor inițiativelor pornite din masa oamenilor muncii din țara noastră, a întregii acțiuni de ajutorare publică a sinistraților, precum și pentru preluarea și folosirea judicioasă a ajutoarelor din străinătate, Comitetul Politic Executiv a hotărît crearea unui „Comitet Național de Ajutorare", sub președinția tovarășei Elena Ceaușescu, membră a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Din comitet vor face parte membri ai Comitetului Politic Executiv, precum și reprezentanți ai Frontului Unității Socialiste, Consiliului Național al Femeilor, Uniunii Generale a Sindicatelor, Uniunii Tineretului Comunist, Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști, Societății de Cruce Roșie, uniunilor cooperatiste agricole și meșteșugărești, uniunilor de creație ale oamenilor de artă și cultură și asociațiilor științifice.

Comitetul Politic Executiv își exprimă încrederea deplină că un număr tot mai mare de cetățeni vor contribui la fondul de întrajutorare, vor depune sume de bani, după puterile lor, în contul individual creat în acest scop, vor participa la diferitele acțiuni și manifestări consacrat strîngerii de fonduri pentru sinistrați, precum și la activitatea generală pentru depășirea sarcinilor de producție, realizarea de noi și importante succese în activitatea economică, în toate sectoarele vieții sociale.

Aceasta va constitui o nouă și puternică manifestare a spiritului de solidaritate și întrajutorare tovărășească, propriu societății noastre, noilor relații statornicite în orînduirea pe care o edificăm, o formă de afirmare tot mai pregnantă a principiului umanismului nou, revoluționar, al eticii și echității socialiste. Fără îndoială că poporul nostru va da și pe această cale noi și elocvente dovezi ale înaltei conștiințe patriotice, ale marilor sale virtuți morale, afirmîndu-și voința de neclintit ca, sub conducerea partidului, în

cea mai strînsă unitate, să păşească neabătut înainte, pe calea făuririi vieţii noi, a bunăstării şi prosperităţii, a înfloririi multilaterale a patriei.

5

Dar ce mai spun specialiştii — seismologi — străini ?

• Analizînd caracteristicile cutremurului din 4 martie : după orice cutremur se manifestă, de obicei, un şir de „replici" de intensitate descrescîndă, de-a lungul cîtorva luni. Caracteristicile cutremurului de vinerea trecută sînt de asemenea natură, încît Institutul nu se aşteaptă să aibă loc şocuri secundare importante (*Institutul de ştiinţe geologice* — Edinburg — Marea Britanie) ;

• Milorad Vukaşinovici, doctor în seismologie, declară: oamenii de ştiinţă americani de la Institutul Golden, din Colorado [iniţial declaraseră că este exclusă posibilitatea unor şocuri secundare, întrucît cutremurul s-a produs la o adîncime de 110 kilometri, considerată prea mare pentru a genera alte seisme], nu au avut nici un temei ştiinţific să anunţe posibilitatea încă unui cutremur distrugător în zona Bucureştiului. Afirmaţia lor este eronată. Am studiat aceleaşi date ştiinţifice şi, pe baza lor, în nici un caz nu se poate trage o concluzie similară (agenţia TANIUG — adăugînd că seismografele Institutului de Seismologie din Belgrad au înregistrat *ultima mişcare* a scoarţei pămîntului, pe teritoriul României, la 8 martie, adică marţi ; de asemenea : ultimul cutremur înregistrat de aparatele acestui institut s-a produs în ziua de 9 martie, adică miercuri, la 6 h 45', avînd epicentrul la 150 km în sudul capitalei iugoslave, pe versantul de vest al Munţilor Iastrebat, avînd intensitatea 4 pe scara Mercalli — intensitatea a fost atît de slabă,

încît nici locuitorii orașului Kruşevaţ, localitatea cea mai apropiată de zona epicentrului, n-au perceput seismul — înregistrările permanente ale stării seismice indică o *calmare a scoarţei Pămîntului)*;

• Institutul de geofizică al Academiei bulgare de ştiinţe urmăreşte continuu evoluţia fenomenelor seismice cu epicentrul în Munţii Vrancei. Din aceste observaţii rezultă că un al doilea cutremur catastrofal nu poate fi aşteptat în acest epicentru. Seismele slabe avînd ca epicentru Vrancea care au avut loc după cutremurul din 4 martie, ca şi mişcările tectonice înregistrate în celelalte ţări din Peninsula Balcanică, sînt fireşti. Trebuie să se aibă în vedere faptul că în Peninsula Balcanică au loc frecvent cutremure slabe, care pot fi înregistrate numai cu ajutorul aparatelor seismografice. „Ştirile unor agenţii de presă, potrivit cărora şi pe viitor ar fi posibile cutremure catastrofale, nu se bazează pe cercetări concrete asupra situaţiei seismice din Peninsula Balcanică" (acad. *L. Krîstanov* — directorul Institutului);

• Institutul de geofizică al Academiei bulgare de ştiinţe a dat publicităţii un comunicat în care se analizează caracteristicile cutremurului din 4 martie, cu epicentrul în Munţii Vrancei, care s-a resimţit puternic şi pe teritoriul R.P. Bulgaria. În comunicat se arată că seismologii români şi străini efectuează de mulţi ani, cu ajutorul instrumentelor şi observaţiilor macroseismice, cercetări amănunţite ale zonei seismice Vrancea. Statistica mondială privind numărul seismelor care urmează după fiecare cutremur puternic în regiunea respectivă arată următoarele: după un cutremur puternic la adîncime de pînă la 60 km se înregistrează un număr însemnat de seisme ulterioare, în timp ce după un cutremur puternic la adîncimi de peste 100 km, cum a fost cutremurul din 4 martie, urmează foarte puţine seisme sau, în general, lipsesc cutremurele

ulterioare relativ puternice. Avînd în vedere ansamblul seismic caracteristic al acestei regiuni — relevă comunicatul — se poate trage concluzia că nu există motive să se aştepte un nou cutremur puternic în acelaşi focar.

Deşi un corespondent special, trimis în Capitală de către prestigioasa revistă *L'Express*, afirmă — tendenţios — că : „O misiune de experţi a propus să vină la Bucureşti pentru a face previziuni mai precise. România nu va accepta însă decît o echipă redusă" — iată un grup de 23 de specialişti străini în domeniul seismologiei, al seismologiei inginereşti, al rezistenţei construcţiilor supuse la solicitări seismice, al geologiei şi aparaturii seismice pentru mişcări puternice (reprezentînd instituţii de specialitate din R.F.G., R.S.F. Iugoslavia, Grecia şi S.U.A.).

Studiile şi cercetările specialiştilor străini aflaţi în ţara noastră includ o tematică largă, vizînd adîncirea datelor, informaţiilor şi concluziilor legate de cutremur, între care studierea originilor acestui fenomen seismic, a mecanismelor de producere a acestuia, a efectelor de atenuare şi propagare a undelor seismice.

O altă latură a acestei acţiuni se referă la studierea activităţilor postseismice din zona Vrancei, pentru mai buna înţelegere a procesului de generare a fenomenelor seismice. Experţii străini îşi dau concursul, în strînsă conlucrare cu oamenii de ştiinţă şi cercetătorii din patria noastră, la studiile şi cercetările seismologice, — atît în interesul reciproc, cît şi al dezvoltării generale a metodelor de detectare seismică. *(Agerpres)*

— Am fost impresionat de acurateţea şi precizia cu care colegii români au reuşit cu aparatura de care dispun să determine poziţia şocului principal de la 4 martie. Sînt de părere, a adăugat el, că urmărirea fenomenelor seismice din diverse zone ale globului necesită o largă cooperare internaţională, schimburi de idei şi de experienţă în privinţa fenomenelor seismice, a aparaturii moderne de detectare şi a prelucrării datelor colectate cu ajutorul computerelor *(Karl Fuchs* — directorul Institutului Geofizic din Karlsruhe, aflat în România împreună cu un grup de colaboratori, în cadrul acordurilor româno-vest-germane în domeniul evaluării riscului de cutremure — echipa aceasta a instalat zece staţii seismologice mobile în diferite zone afectate de cutremur, dintre care una în regiunea epicentrului, staţii ce se află acum în funcţiune, colectînd o serie de date care confirmă faptul că, în zilele ce au urmat cutremurului de la 4 martie, activităţile din scoarţa terestră sînt foarte slabe şi la mari adîncimi).

Profesorul Karl Fuchs a precizat că programul de cooperare cu experţii români include o serie de teme de mare însemnătate, cum sînt studierea fenomenelor seismice provocate de marile lacuri şi rezervoare de apă prin presiune şi infiltrare, precum şi determinarea datelor seismice care sînt relevante pentru analiza şocului seismic. Profesorul Fuchs şi-a exprimat speranţa că aceste studii vor contribui la explicarea unora dintre problemele complexe ale transmiterii energiei seismice pe teritoriul românesc şi modul de atenuare a energiei seismice în diferite direcţii, pornind din regiunea Vrancei. *(Agerpres)*

— Aştept ca datele pe care le vom colecta prin munca de teren desfăşurată împreună cu colegii români şi care vor fi puse la dispoziţia tuturor experţilor care lucrează în

domeniul evaluării riscurilor seismice să contribuie în mod semnificativ şi să prezinte o mare importanţă pentru evaluarea mai bună în viitor a riscului seismic.

Aş dori să mulţumesc factorilor de răspundere şi colegilor români care ne-au ajutat să venim în România imediat după producerea seismului, să ne instalăm repede aparatura şi să ne desfăşurăm în cele mai bune condiţiuni cercetările ştiinţifice. Este un efort extraordinar, ţinînd seama şi de greutăţile pe care le-a creat acest cutremur. *(Karl Fuchs).*

• Prof. dr. *Jakim Petrovski*, director al Institutului de Seismologie şi Seismologie inginerească din Skopje, R.S.F. Iugoslavia, a declarat că a sosit în România imediat după cutremur, cu o echipă de seismologi, dotată cu aparatură modernă, trimisă de guvernul Iugoslaviei pentru a coopera cu oamenii de ştiinţă şi specialiştii români în vederea aprofundării cauzelor cutremurului de la 4 martie, a evaluării distrugerilor provocate clădirilor şi a perfecţionării metodelor de proiectare şi construire a unor clădiri rezistente la fenomene de acest gen. Pînă în prezent, specialiştii iugoslavi au instalat trei staţii seismice moderne la Bucureşti, Ploieşti şi Cheia, şi urmează să instaleze pînă duminică alte două, la Zimnicea şi Craiova. Staţiile respective dispun de accelerografe puternice de mare fidelitate, care înregistrează automat o serie de date seismice ce pot fi folosite direct la calcularea rezistenţei clădirilor şi construcţiilor industriale.

Prof. J. Petrovski a arătat că studiile seismice efectuate de experţii iugoslavi relevă că zona Vrancei din România produce uneori fenomene seismice de mare magnitudine, cum a fost cel de la 4 martie, dar

ele au loc la distanțe extrem de mari, în timp, uneori la 100 de ani.

Referindu-se la efectele cutremurului asupra construcțiilor — studiate în prezent de cercetătorii români în colaborare cu cei din Iugoslavia și din alte țări, prof. J. Petrovski a subliniat că observațiile științifice relevă o bună comportare a construcțiilor noi, din perioada postbelică. Este necesar să relev — a spus specialistul iugoslav — că, ținînd seama de dezvoltarea economică impetuoasă a țării dv., conducerea României, cu ajutorul inginerilor și constructorilor, a asigurat prin tipurile de construcții pentru populație și cu destinație industrială un grad ridicat de protecție împotriva cutremurelor pe ansamblul teritoriului României. Ceea ce s-a construit pînă în prezent în România arată o înaltă responsabilitate pentru protecția poporului împotriva fenomenelor naturale dezastruoase și am vrea să vă felicităm pentru acest lucru și pentru buna organizare a lucrărilor în construcții, pentru realizările în acest domeniu. Am dori să-i felicităm pe constructorii români care au făcut planuri bune și construcții durabile în toate zonele țării. În ce ne privește, noi vom coopera îndeaproape cu colegii români pentru colectarea și analiza temeinică a datelor legate de acest fenomen seismic, ceea ce va contribui, neîndoielnic, la adîncirea cunoștințelor noastre despre asemenea evenimente. *(Agerpres)*

• *Dr. ing. Ion Cornea,* directorul Centrului de fizică a pămîntului și seismologiei din București, și *dr. Radu Cornelius,* cercetător principal la același centru, au arătat că acțiunile de cooperare dintre oamenii de știință și specialiștii români în domeniul seismologic și experți seismologi din străinătate,

aflați în aceste zile în țara noastră, vizează în principal urmărirea cît mai exactă a regimului seismic din zona Vrancea, unde s-a produs cutremurul, precum și înregistrarea tuturor replicilor șocului principal care a avut loc în ziua de 4 martie la ora 21,22.

Se urmărește, de asemenea, studierea proceselor fizice de generare în focar a acestor seisme de adîncime, procesul de propagare și atenuare la acest gen de cutremure și manifestarea locală a efectelor propagării undelor seismice.

Pornind de la datele istorice și instrumentale asupra cutremurelor vrîncene și mai ales de la datele obținute în urma măsurătorilor complexe asupra șocului principal și asupra fenomenelor seismice de mică amploare ce i-au urmat (replicile) cei doi specialiști români consideră că fenomenul seismic care a avut loc în seara zilei de 4 martie nu mai poate fi repetat, întrucît există indicii convingătoare pentru oamenii de știință că activitatea seismică în focarul vrîncean este într-un evident proces de diminuare. Acesta este, dealtfel, și punctul de vedere susținut și de numeroși specialiști de renume din lumea întreagă. *(Agerpres)*

6

Și „folclorul" acesta — de ultimă oră — uneori tragicomic, ce-a mai înșirat pe ață, marcînd, de asemenea, setea oamenilor de a reveni la existența normală :

• Un străin privește cu uimire la autoturismele care trec pe stradă și întreabă :

— Cum se face că aveți atîția medici ?

Într-adevăr, foarte multe din mașini au, pe parbriz,

însemnul Crucii Roșii. De fapt, la volan nu sînt doctori, ci oameni care, după o zi de muncă, înțeleg să se pună la dispoziția organelor medicale, fie pentru a-i transporta pe doctori la domiciliul celor în suferință, fie pentru a duce dintr-un loc într-altul medicamente urgente sau sînge. Nimeni n-a cerut asta, ideea a apărut spontan, ca atîtea altele. Dealtminteri, starea sanitară este normală, după cum anunță comunicatul Ministerului Sănătății :

Ministerul Sănătății face cunoscut locuitorilor din imobilele din municipiul București la care a fost întreruptă apa curentă, că — la reluarea distribuției — apa pompată în rețea este dezinfectată.

Se recomandă populației din aceste imobile să lase robinetele deschise sub supraveghere cel puțin o oră, pentru a se putea asigura curățirea conductelor de eventualele impurități depozitate pe pereții acestora în perioada întreruperii.

În prima zi după reluarea distribuției, în aceste imobile apa folosită pentru băut va fi în prealabil fiartă și răcită.

Pentru asigurarea în cele mai bune condiții a asistenței medicale pentru populația din municipiul București și județele calamitate din țară, Ministerul Sănătății reamintește că în toate unitățile sanitare este organizată activitatea medicală permanentă.

Toate unitățile sanitare lucrează cu echipe de cadre medico-sanitare complexe, apte să acorde asistență medicală de calitate. Toate dispensarele, policlinicile și spitalele acordă zi și noapte asistență medicală sinistraților, întregii populații care are nevoie.

Pentru cazurile deosebite și situații nerezolvate, populația se poate adresa direct Ministerului Sănă-

tăţii, unde funcţionează un dispecerat permanent ce răspunde la telefoanele...

• Într-un sat din preajma Zimnicei, o ţărancă bătrînă stă la marginea drumului, aşezată pe un parapet de pămînt, priveşte îndelung biserica, turla prăbuşită şi crucea, apoi se închină şi rosteşte pentru sine, dar cu glas tare :

— De ce şi-a dărîmat Dumnezeu casa ?

Norbert Wiener — fondatorul ciberneticii — scrie în cartea sa de prelegeri „Dumnezeu şi Golem, s.a." [s.a. egal societate anonimă] :

> Aşadar, dacă diavolul este o creatură a lui Dumnezeu, tema Cărţii lui Iov şi cea a *Paradisului Pierdut* reprezintă un joc între Dumnezeu şi o creatură de-a sa. La prima vedere, un asemenea joc pare a fi o competiţie neleală. Numai un nebun se poate lua la întrecere cu un Dumnezeu atotputernic, atotştiutor ; or, după cîte se pare, diavolul are o isteţime excepţională. Orice răscoală a îngerilor rebeli este de la început sortită eşecului. Pentru a dovedi această afirmaţie nu este necesară o rebeliune satanică de proporţiile celei descrise de Lord Byron în poemul său *Manfred*. Pentru că, dacă fiinţa atotputernică trebuie să recurgă la bombardamentele cereşti ale tunetelor, înseamnă că nu este atotputernică ci doar foarte puternică, în acest caz lupta îngerilor s-ar fi putut termina cu victoria lui satana urcat pe tronul ceresc, Dumnezeu fiind aruncat în focul de veci.

Mi-am adus aminte de raţionamentul lui Norbert Wiener, undeva, pe o uliţă de sat din împrejurimile Zimnicei, lîngă o biserică prăbuşită şi o femeie bătrînă prea senină în nedumerirea ei.

• dacă „hienele“ au ieșit după cataclism, guzganii — într-un restaurant de la parterul unui renumit hotel — au dat buzna în public, cu vreo zece minute înainte de 21h 22'20'' (sub titlul „Șoareci antiseismici“, *L'Express* citează experiențele începute din ianuarie 1977, de către *Geological Survey* — California : dr. Durward Skiles, geofizician, și dr. Robert Lindberg, biolog, întreprind teste cu șoareci și șobolani în deșertul californian, unde zdruncinările telurice de slabă amplitudine sînt numeroase : „Probabil că ne vor fi necesari ani întregi de cercetări, pentru a putea stabili, în mod științific, o legătură între cutremurele de pămînt și comportamentul anormal al animalelor. Va mai trebui să determinăm ce anume fac animalele sensibile la schimbările scoarței terestre : o sensibilitate la variațiile magnetice ale cîmpului magnetic al Terrei, o sensibilitate la anumite sunete ?“ *(dr Durward Skiles).* Geologul Ruth Simon din Denver-Colorado observă comportamentul unui anumit tip de gîndaci — în aceeași împrejurare ; ca și cercetătorii de la Universitatea Stanford — descoperind că cimpanzeii manifestă o atitudine anormală cu puțin timp înaintea declanșării unui cutremur) • O etichetă școlară, scrisă însă de un adult, pe ușa unui bloc din centrul Bucureștiului, rămas întreg la seism : „SCHIMB apartament ultracentral patru camere, încălzire gaze, bucătărie, baie, chicinete, garaj subsol, contra cort două ieșiri“ • Frizerii susțin că, mulți dintre clienții lor obișnuiți au cărunțit subit, ATUNCI • Aflat pe DN 1, între Ploiești și București, un automobilist declară la cîteva minute după cutremur : „Șoseaua era dreaptă, dar semăna cu suprafața mării, ondulată, sus, jos, sus, jos“ • Pe ușile apartamentelor de la *fost* „Nestor“ mai există cărți de vizită la intrări, cu nume care, privindu-le, se aburesc, de vină sînt de fapt ochii privitorului, înlăcrimați • „Unde să pleci ? bombăne un mucalit,

seara, pe o bancă, în parc, sub clar de lună. N-ai văzut că și în Lună sînt cutremure ?“ • O familie își pierde copilul (6 ani — băiat) în cutremur, dar găsește tăria să meargă la un cămin de copii, cerînd să înfieze pe unul din orfanii rămași, la seism, fără părinți : nu-l aleg după vîrstă, după înălțime, nici după frumusețe, nimic nu-i interesează, decît să-l cheme (din fericire nume curent) Radu, căci vor, cu orice chip, ca în casa nouă în care s-au și mutat, să poată striga iarăși : „Radule, Radule“ ; și caută, și plîng • *etc.*

7

La solicitarea corespondenților de presă străini și a ziariștilor români, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut joi, 10 martie a.c., o conferință de presă, în care a făcut o declarație și a dat răspunsuri în legătură cu situația existentă în țară ca urmare a cutremurului de la 4 martie, precum și cu preocupările și activitatea partidului și statului legate de aceasta.

Au fost de față tovarășa Elena Ceaușescu și tovarășii Manea Mănescu, Cornel Burtică, Ion Dincă și Dumitru Popescu.

Conferința a fost deschisă de tovarășul Dumitru Popescu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., care, într-o scurtă introducere, a subliniat faptul că „Președintele Nicolae Ceaușescu s-a aflat la postul de comandă al activității generale a partidului și statului, a întregii națiuni, încă din prima clipă după izbucnirea cutremurului în România“. Vorbitorul a arătat că „tovarășul Nicolae Ceaușescu, aflîndu-se într-o vizită

de prietenie în unele țări africane, de îndată ce a luat cunoștință despre catastrofa izbucnită în România a transmis în cursul nopții telefonic, personal, Decretul prezidențial de instituire a stării de necesitate în țară, iar apoi, de la bordul avionului, s-a interesat neîntrerupt de evoluția stării de lucruri și a dat indicații sistematice pentru luarea primelor măsuri de urgență și organizarea întregii activități de apărare a populației și limitare a efectelor dezastrului. Odată ajuns în țară, încă în cursul dimineții respective, a luat în mîini frînele conducerii întregii munci de soluționare operativă a problemelor grave create de cutremur și a activității de reconstrucție. Din prima clipă s-a deplasat la principalele puncte ale cataclismului, apoi din nou, de nenumărate ori, în zonele distruse ale Capitalei, iar după aceea, practic, aproape în toate zonele grav calamitate ale țării. Conducînd nenumărate ședințe operative cu diferitele comandamente de lucru, prezidînd zilnic ședințele Comitetului Politic Executiv, fiind permanent în mijlocul sinistraților, al echipelor de salvare și degajare a ruinelor, președintele țării a organizat zi și noapte, ceas de ceas, clipă de clipă, uriașul efort al poporului, gigantica sa încordare de voință, îmbărbătînd prin sfatul și exemplul propriu întreaga națiune, dirijînd forțele pentru depășirea rapidă a acestui moment cumplit".

„Iată de ce — a arătat vorbitorul — relatările pe care le veți asculta vin nu numai din partea celei mai autorizate personalități a statului român, ci și din partea omului care cunoaște cel mai bine, prin contact nemijlocit și implicarea cea mai intimă și totală, întreaga stare de lucruri provocată de cu-

tremur și perspectivele evoluției ulterioare a vieții economico-sociale a țării".

Vorbitorul l-a invitat apoi pe președintele Republicii Socialiste România să ia cuvîntul în cadrul conferinței de presă. *(Agerpres)*

NICOLAE CEAUȘESCU : Doamnelor și domnilor. Stimați tovarăși. Se cunoaște că România a fost zguduită de un puternic cutremur, care a afectat grav Capitala și nouă județe ale țării. Desigur, într-o măsură mai mică, cutremurul s-a resimțit în toate județele, provocînd în multe alte orașe pagube de mai mică amploare.

Așa cum vă este cunoscut, cel mai mult au avut de suferit Bucureștiul, Zimnicea, Craiova și Ploieștiul. După datele de pînă acum, s-au prăbușit — în marea lor majoritate în București — peste 4 000 de imobile. Circa 12 000 de locuințe se află în stare gravă, nemaiputînd fi locuite Sînt, de asemenea, afectate, într-o măsură mai mare sau mai mică, alte 10 000 de locuințe din orașe și sate. Totodată, multe întreprinderi industriale au suferit pagube grave, peste 200 dintre ele fiind nevoite să-și întrerupă provizoriu activitatea ; în alte sute de întreprinderi s-au produs avarii de diferite proporții.

În agricultură, distrugerile s-au produs îndeosebi în unitățile de creștere a animalelor ; prin prăbușirea sau deteriorarea gravă a sute de clădiri zootehnice au pierit zeci de mii de animale.

Așa cum s-a relatat și în presa de astăzi, daunele generale provocate de cutremur depășesc 6 miliarde lei. Doresc însă să atrag atenția că în aceste cifre nu sînt cuprinse pagubele mai mici suferite de unele întreprinderi, locuințele și alte bunuri materiale ale multor cetățeni, care vor trebui să depună eforturi pentru a-și reface avutul pierdut.

Vă sînt, de asemenea, cunoscute măsurile luate, felul cum s-a acționat pentru salvarea oamenilor, pentru restabilirea activității normale în orașe și sate, în întreprinderi și instituții.

În prezent situația este următoarea :

Practic, în toate localitățile țării s-a reușit să se înlăture în mare urmările cutremurului, să se degajeze ruinele imobilelor prăbușite. În București mai continuă — așa după cum se vede — aceste lucrări în cîteva centre, dar sperăm că pînă în cursul zilei de mîine ele vor fi încheiate. Am acordat prioritate acțiunii de salvare a oamenilor, scoaterii de sub dărîmături a celor rămași în viață.

Datorită eforturilor depuse zi și noapte de detașamentele militare și gărzile patriotice, de tineret, de oamenii muncii, am reușit să salvăm sute de vieți omenești. Chiar și în noaptea aceasta au mai fost scoși de sub dărîmături oameni vii. Din păcate, cu toate eforturile depuse, pierderile de vieți omenești sînt mari. Pînă în prezent sînt 1 387 de decedați, dar, probabil, numărul lor va mai crește, în București, cu alte cîteva zeci. De asemenea, au fost accidentați 10 500 de oameni, din care 2 280 se află încă în spitale ; ceilalți, după îngrijirile primite, au putut părăsi unitățile sanitare.

A trebuit să se asigure cazarea a zeci de mii de oameni care locuiseră în blocurile prăbușite sau care au fost evacuați din imobilele grav deteriorate. În Capitală, spre exemplu, au fost afectate circa 100 blocuri mari. Se acționează în prezent pentru cunoașterea precisă a situației blocurilor afectate, a rezistenței lor, precum și pentru consolidarea lor, în vederea trecerii la refacerea acestora.

După cum cunoașteți din comunicatele date publicității, au fost adoptate măsuri de ajutorare a sinistraților cărora le-au fost distruse locuințele și bunurile personale. De asemenea am hotărît să construim suplimentar

încă circa 5 000 de apartamente în acest an în București și să trecem la reconstrucția în întregime a orașului Zimnicea, distrus în proporție de 80 la sută. Celelalte localități care au avut de suferit mai puțin vor putea face față cu ceea ce se va realiza pe baza planului dezvoltării fondului de locuințe din acest an.

Putem deci aprecia că, datorită măsurilor ferme luate și muncii încordate de zi și noapte, de ceas de ceas, a întregului nostru popor, am reușit să înlăturăm în cea mai mare parte, în cîteva zile, urmările dezastrului provocat de cutremur. Desigur, mă refer la aspectele exterioare. Vom avea însă mult de muncit pentru a asigura repararea tuturor locuințelor, pentru a reface și reconstrui ceea ce s-a distrus. Vom continua să punem pe primul plan și să acordăm toată atenția oamenilor care au avut de suferit, pentru ca ei să simtă grija, atenția, preocuparea partidului, a tovarășilor lor de muncă, a întregului nostru popor, să poată trece peste traumatismele grave la care au fost supuși.

În industrie am reușit, practic, să repunem în stare de funcțiune aproape toate întreprinderile avariate, cu excepția a 3—4 mai grav afectate, unde lucrările vor mai dura cîteva zile sau chiar cîteva săptămîni.

Aș dori să menționez faptul că, cu toate că mulți au avut de suferit, unii chiar pierderi de vieți omenești în familiile lor, totuși, în toate întreprinderile și instituțiile oamenii s-au prezentat la lucru. Clasa noastră muncitoare, intelectualii, țăranii au înțeles să răspundă imperativelor momentului prin intensificarea eforturilor în vederea depășirii greutăților create de cutremur. Aș putea să menționez că multe întreprinderi au realizat în aceste zile o producție cu 20—30 la sută mai mare decît era planificat. Aceasta arată starea de spirit a oamenilor muncii, felul în care poporul nostru înțelege să facă față situației grele

care s-a creat. Același lucru se poate spune și despre munca în agricultură.

Iată de ce aș dori să menționez că, în aceste momente grele, în această aspră încercare cu natura, poporul român s-a dovedit, ca în atîtea rînduri în trecut, ferm, hotărît să facă față tuturor greutăților. El și-a strîns și mai mult rîndurile în jurul partidului și a dat dovadă de o profundă maturitate politică, de o înaltă ținută cetățenească, de un adînc umanism — aceasta fiind dealtfel caracteristica dintotdeauna a fizionomiei morale a poporului nostru. Tocmai datorită acestor virtuți ale poporului am reușit, într-un timp scurt, să ducem la bun sfîrșit activitatea de salvare și punere în stare de funcționare a întreprinderilor avariate.

Sigur, așa cum am menționat, sînt încă greu de estimat toate pierderile suferite de întreprinderi, de fiecare cetățean în parte. Dar, indiferent dacă ele vor fi mai mari cu cîteva miliarde, apreciem că poporul nostru va reuși să depășească aceste greutăți. Sîntem ferm hotărîți să nu schimbăm cu nimic nici programul de dezvoltare, nici programul de ridicare a nivelului de trai al poporului, care va începe să fie aplicat din acest an. Singurul domeniu unde am considerat că trebuie să amînăm aplicarea programului nostru este reducerea săptămînii de lucru. Acest fapt este bine înțeles de popor, mulți oameni ai muncii solicitînd să lucreze suplimentar pentru a contribui la recuperarea grabnică a pierderilor suferite de economie. Iată de ce Comitetul Politic Executiv, guvernul, poporul sînt convinși că vom reuși, în ciuda greutăților, să îndeplinim în bune condiții planul de dezvoltare economico-socială a țării. Menționez aceasta pentru că am citit în presa străină comentarii potrivit cărora, în fața noii situații, planul de dezvoltare a României a rămas doar un petic de hîrtie. Nu știu dacă sînt în sală corespondenții

ziarului care a făcut această afirmație, dar îi invit să vină peste cîteva luni să viziteze chiar întreprinderile avariate, pentru a vedea că încă în acest an ele vor recupera rămînerile în urmă și își vor realiza planul. Nu numai că planul nu va fi afectat, redus, dar sîntem hotărîți să facem totul pentru a asigura o dezvoltare mai rapidă a țării, pentru creșterea suplimentară a producției peste prevederile planului cincinal. Acesta este răspunsul nostru, în felul acesta vom acționa și sîntem convinși că vom reuși.

Doresc să exprim cu acest prilej mulțumiri calde șefilor de state și guvernelor care și-au manifestat solidaritatea față de poporul nostru în această grea încercare, atît prin telegrame de compasiune, cît și prin ajutor umanitar în bani și diferite bunuri. Am primit din partea unor state ajutor în medicamente, unități spitalicești mobile și alt material și instrumente sanitare, precum și în aparatură tehnică, pentru care manifestăm profunda noastră gratitudine.

Aș dori, de asemenea, să mulțumesc presei străine — desigur, este de înțeles că și presei române — care a prezentat obiectiv realitatea și a informat corect opinia publică despre grozăviile cutremurului și despre activitatea poporului nostru pentru depășirea acestei încercări. Apreciez că acest fel de informare se înscrie, într-adevăr, în spiritul solidarității și colaborării dintre popoare, corespunde sensului documentelor de la Helsinki de a face ca presa să nu alerge după senzațional, ci să contribuie la întărirea prieteniei, încrederii și întrajutorării între națiuni.

După această declarație, președintele Nicolae Ceaușescu a răspuns întrebărilor puse de reprezentanții unor organe de presă străine și românești.

ÎNTREBARE (din partea Radioteleviziunii din R.D.G.): Este impresionant să aflăm și să vedem ceea ce dumneavoastră ne-ați prezentat aici și, în același timp, lucrările realizate sub conducerea tovarășului președinte Ceaușescu. Am dori să aflăm, dacă este posibil, care sînt pierderile cauzate de acest cutremur, în comparație cu cele suferite de pe urma inundațiilor din 1970 și 1975 ?

RĂSPUNS : Pe ansamblu, pierderile determinate de cutremurul groaznic din 4 martie sînt de cîteva ori mai mari.

ÎNTREBARE (Radioteleviziunea iugoslavă) : Doresc în primul rînd să mă refer din nou la ceea ce dumneavoastră ați menționat, tovarășe președinte, cu privire la spiritul internaționalist, de ajutorare, în această situație. Am înțeles că țara dumneavoastră este hotărîtă să depună toate eforturile pentru a normaliza situația creată în urma cutremurului. În spiritul documentelor de la Helsinki, aș dori să ne spuneți care ar fi ajutorul internațional pe care România l-a primit pînă acum ?

RĂSPUNS : Multe state din Europa și din întreaga lume — desigur și Iugoslavia prietenă — au oferit diferite ajutoare, care constau în principal în medicamente, diferite obiecte de ordin sanitar, aparatură și instrumente medicale și de altă natură. Desigur, după cum știți, nu am solicitat un asemenea ajutor, avînd în vedere că am putut asigura o asistență totală cu posibilitățile României, ale medicilor și cadrelor sanitare din țara noastră. Desigur, am salutat aceste ajutoare și le-am considerat ca o expresie a solidarității internaționale — și le vom aprecia, în continuare, în același fel. Problemele care se pun pentru România sînt legate de reconstrucția localităților, a locuințelor, de repunerea în producție a întreprinderilor.

ÎNTREBARE (A.D.N. și „Neues Deutschland" din R.D.G.): Noi, care am trăit catastrofa care s-a abătut asupra țării dumneavoastră, nu știm cît va dura refacerea întregii vieți economico-sociale. Sîntem martorii imenselor eforturi care se depun pentru aceasta și am dori să știm care este — după părerea dumneavoastră — forța motrice care a declanșat aceste energii pentru refacerea pagubelor datorate cutremurului.

RĂSPUNS : În primul rînd, aș dori ca, continuînd răspunsul la prima întrebare, să menționez că R.D.G. a pus la dispoziția României 10 milioane de mărci pentru a le putea folosi într-o serie de domenii legate de refacerea activității economice. Republica Socialistă Cehoslovacă a trimis pentru același scop 25 milioane de coroane. Folosesc acest prilej pentru a exprima public mulțumiri acestor două state pentru felul cum au înțeles să-și exprime solidaritatea și să ajute România în aceste momente.

În ce privește întrebarea dumneavoastră, esențialul este că construcția societății socialiste a dus nu numai la dezvoltarea bazei economice, dar și la dezvoltarea unei conștiințe noi, a spiritului de solidaritate între cetățeni. Întregul popor este convins că tot ceea ce se face în România este îndreptat spre ridicarea bunăstării și fericirii sale, că întreaga politică internă și externă a României servește dezvoltării generale a țării, asigurării unor condiții tot mai bune de viață pentru oamenii muncii, din toate punctele de vedere. Întregul nostru popor s-a convins că Partidul Comunist Român este singurul partid din istoria țării care a făcut și face totul pentru a da României demnitatea și independența, pentru a asigura poporului român o viață demnă, liberă și îmbelșugată

Acesta a dat și dă poporului nostru forța necesară învingerii oricăror greutăți.

ÎNTREBARE (Televiziunea italiană). Am dori să știm cîți refugiați există, practic cîți oameni rămași fără locuință ?

RĂSPUNS : Am mai vorbit de aceasta. Sînt afectate aproape 19 mii de familii.

ÎNTREBARE (ziarul „Scînteia" — Republica Socialistă România): Stimate tovarășe președinte, v-am ruga să ne spuneți cum a acționat partidul nostru în aceste grele împrejurări ?

RĂSPUNS : Mi se pare că am și răspuns la această problemă. Voi mai menționa însă că, de la început, întreaga activitate a fost preluată direct de conducerea superioară a partidului, considerînd că organele de partid și de stat, investite cu autoritatea și drepturile respective, sînt cele care trebuie să acționeze în primul rînd în asemenea situație. Deci, atît în București, cît și în județe, întreaga activitate s-a desfășurat sub directa conducere a comitetelor județene de partid, a consiliilor populare județene, iar în întreprinderi sub directa conducere a consiliilor oamenilor muncii, a organizațiilor de partid. Desigur, ținînd seama de amploarea și gravitatea situației din Capitală, activitatea s-a desfășurat sub conducerea directă a Comitetului Politic Executiv, spre a putea face față acestei situații.

ÎNTREBARE („Pravda" — U.R.S.S.). Stimate tovarășe secretar general, înainte de toate vreau să vă spun că în zilele grele cînd poporul frate român trece prin grele încercări dăruirea cu care a lucrat este o trăsătură caracteristică a conștiinței socialiste. Dacă ar fi avut loc o asemenea calamitate în trecut, aceasta ar fi însemnat o mare

nenorocire pentru poporul român. Şi acum cutremurul a provocat pierderi deosebit de mari, dar frontul colectiv de luptă al întregii societăţi — sub conducerea Partidului Comunist Român — de înlăturare rapidă a urmărilor seismului, de a da un ajutor considerabil celor sinistraţi, s-a putut realiza numai în condiţiile socialismului.

Noi, ziariştii sovietici, transmitem familiilor îndoliate şi celor sinistraţi, întregului popor frate român sentimentele noastre de compasiune şi ne exprimăm speranţa că vor fi înlăturate cît mai grabnic consecinţele acestui cutremur.

Acum o întrebare, stimate tovarăşe secretar general: dacă puteţi să ne spuneţi ce măsuri suplimentare au fost luate? A doua întrebare: dacă doriţi să ne spuneţi cîteva cuvinte despre activitatea organizaţiilor de partid din judeţele care n-au avut de suferit de pe urma seismului.

RĂSPUNS : Consider că măsurile stabilite pînă acum de Comitetul Politic Executiv asigură desfăşurarea în bune condiţii a întregii activităţi, atît înlăturarea deplină a urmărilor grave ale cutremurului, cît şi dezvoltarea normală a întregii vieţi economico-sociale. Aşa cum am mai menţionat, ţinînd seama de gravitatea acestei situaţii, sînt necesare eforturi mari. Unele lucrări pentru refacerea oraşelor şi satelor vor dura o perioadă mai lungă ; dar am adoptat toate măsurile necesare în această privinţă.

În ce priveşte activitatea partidului, statului şi poporului nostru, doresc să arăt că în toate celelalte judeţe oamenii muncii — la fel ca întregul popor — au dat dovadă, aşa cum am menţionat, de un înalt spirit de patriotism, de solidaritate, de umanism, au venit în ajutorul Bucureştiului şi al celorlalte localităţi calamitate. Pe lîngă ajutorul pe care l-au dat, ei au acţionat, mai cu seamă, pentru desfăşurarea unei intense activităţi în unităţile lor

de producție, pentru a compensa astfel, prin munca lor, pagubele pricinuite economiei și a realiza, cu forțele lor, ceea ce în întreprinderile afectate de cutremur nu se mai putea produce.

ÎNTREBARE (Televiziunea franceză): Ați spus că orașul Zimnicea va fi reconstruit în întregime. Va fi construit anticutremur?

RĂSPUNS: Deja lucrează un grup de specialiști pentru a proiecta un oraș nou, modern. Zimnicea se va reface complet.

Trebuie să remarc — cred că și dumneavoastră ați putut constata aceasta — că, practic, toate imobilele construite în ultimii ani nu au avut nimic de suferit. Desigur, din unele lipsuri vom trage toate concluziile. Specialiștii au primit deja sarcina să se ocupe de aceasta, spre a aduce îmbunătățiri în sistemul de construcție. Aș dori să remarc cu multă satisfacție, și în aceste momente grele, că tot ceea ce am construit în ultimii ani s-a dovedit durabil, a rezistat în bune condiții cutremurului.

ÎNTREBARE (Televiziunea vest-germană — postul I). Aș întreba pe domnul președinte dacă străinătatea a oferit și ajutor economic.

RĂSPUNS: Am menționat deja ajutorul acordat de Republica Democrată Germană și de Republica Socialistă Cehoslovacă, ajutor care are un caracter economic, ținînd seama că din sumele puse la dispoziție se pot procura o serie de lucruri de care economia noastră are nevoie.

ÎNTREBARE (Televiziunea italiană): Domnule președinte, și poporul italian a trecut prin asemenea momente și îmi dau seama ce înseamnă aceste pagube. Am o în-

trebare : o agenție de presă a transmis o știre în sensul că oamenii de știință americani prevăd o nouă catastrofă. Cum considerați această știre : superficială sau provocatoare ?

RĂSPUNS : Desigur — așa cum se întîmplă de obicei — oamenii de știință și diferite institute fac tot felul de presupuneri. Aceasta este, pînă la urmă, normal. Numai că presupunerile celor din Statele Unite nu sînt bine documentate, se bazează numai pe cîteva date ce nu sînt interpretate corect. Dar, desigur, fiecare face presupuneri cu mijloacele pe care le-a avut la dispoziție pentru a judeca lucrurile.

De aceea, specialiștii români și, după cît știu, și mulți specialiști străini, apreciază că este greu de presupus — desigur, nimeni nu poate spune că e imposibil — o repetare de aceleași proporții a cutremurului.

Știrea ca atare nu poate fi considerată decît ca ceva normal. Dar interpretarea pe care i-au dat-o unele agenții, care au exagerat-o și i-au dat amploare — aceasta nu servește la nimic.

ÎNTREBARE („Guardian", Anglia): Domnule președinte, ați vorbit de ajutorul umanitar primit de la diferite țări. Întrebarea mea are două aspecte : în primul rînd, ce ajutor ați primit pînă acum din partea Uniunii Sovietice și în al doilea rînd, ce rol prevedeți pentru alte țări care ar putea să sprijine reconstrucția pe termen lung a țării dumneavoastră ?

RĂSPUNS : Am mai menționat ajutoarele primite pînă în prezent din partea diferitelor state. Desigur, fiecare stat acordă acel ajutor pe care consideră că îl poate da și pe care-l apreciază ca necesar.

În ce ne privește, așteptăm principalul de la munca

poporului român. Prin eforturile poporului nostru vom reuși să refacem tot ceea ce a fost distrus — așa cum de altfel am reușit să facem aceasta și în alte împrejurări.

Desigur, am dori ca țările prietene, țările cu care avem relații largi de colaborare economică să ne ajute în livrarea cu prioritate a unor utilaje, pentru a înlocui mașinile care au avut de suferit și a putea pune cît mai grabnic în funcțiune întreprinderile. Desigur, dacă vom obține unele ajutoare sau cel puțin credite în condiții mai avantajoase, vom saluta acest lucru.

ÎNTREBARE („L'Unità — Italia): Un funcționar a spus că ministrul de externe român, domnul Macovescu, a făcut cunoscute necesitățile de ajutor ale României și s-ar fi adresat la circa 90 de șefi de state. În ce măsură este adevărat?

RĂSPUNS : Ministrul de externe român nu putea nici să solicite, nici să se adreseze acestor 90 de state, pentru că nu a primit o asemenea însărcinare.

ÎNTREBARE („Diario de Noticias" — Portugalia): Domnule președinte, am dori să știm care au fost efectele cutremurului asupra creșterii animalelor. Știm că România este un mare producător de animale, iar noi în Portugalia importăm carne din România. Am dori să cunoaștem care sînt prevederile în domeniul creșterii animalelor și dacă cutremurul va afecta exportul de carne?

RĂSPUNS : Am mai menționat că am pierdut, cu acest prilej, cîteva zeci de mii de animale. Dar doresc să menționez că, la recensămîntul din acest an, am înregistrat o creștere simțitoare a numărului animalelor, că, anterior, am stabilit un program de măsuri pentru sporirea șeptelului. De aceea aceste pierderi nu vor afecta programul de

dezvoltare a șeptelului și nici producția de carne, care, în principal, servește acoperirii necesităților interne; dar nu va afecta nici exportul

ÎNTREBARE („Vjesnik" — Iugoslavia): Tovarășe președinte, fiind în țara dumneavoastră, am vizitat mai multe localități. Cu prilejul acestor vizite am văzut un mare număr de imobile care au fost distruse. Avînd în vedere experiența altor țări, și în primul rînd cea de la Skoplje, am constatat că o mare parte nu mai pot fi refăcute. Care este aprecierea dumneavoastră cu privire la refacerea imobilelor distruse?

A doua întrebare se referă la faptul că România dispune de mari posibilități în domeniul dezvoltării industriei petrolului și petrochimiei. Aș dori să întreb dacă aceste ramuri au fost afectate de cutremur și care este perspectiva lor în viitor, avînd în vedere că ele joacă un rol deosebit de important în întreaga economie a României?

RĂSPUNS: Am menționat deja măsurile stabilite privind trecerea la refacerea locuințelor grav avariate, precum și la reconstrucția celor distruse. Cum am mai arătat, prin măsurile stabilite, într-o perioadă de circa 2 ani, vom putea reconstrui complet orașele și localitățile care au avut de suferit.

În ce privește petrolul și petrochimia, desigur am menționat că avem un mare număr de întreprinderi care au avut de suferit. Între acestea sînt și unele întreprinderi petrochimice. Dar, aproape în totalitatea lor, acestea și-au reluat activitatea și, în cîteva zile, vor lucra la întreaga capacitate. Nu se pune, deci, în nici un fel problema să diminuăm capacitatea, nici de extracție, nici de prelucrare. Din păcate rezervele noastre de petrol sînt mici și nu avem atît cît am dori să extragem.

ÎNTREBARE (Compania de radioteleviziune C.B.S. — S.U.A.) : Cum apreciați gestul președintelui Carter, în sensul exprimării solidarității cu popoarele din Europa răsăriteană în privința drepturilor omului ?

RĂSPUNS : După cum știți, am organizat conferința de presă în legătură cu cutremurul din România. Aștept să văd cum înțelege președintele Carter să acționeze umanitar atunci cînd un popor a avut atît de suferit și după aceea să apreciez dacă gestul este bun sau nu. Pînă atunci îi mulțumesc pentru telegrama de compasiune, inclusiv pentru promisiunea de ajutor. Deocamdată mai mult nu am de spus.

ÎNTREBARE („Polityka" — Polonia) : Ați spus, tovarășe președinte, că, în general, dezvoltarea economică a României nu se va schimba prea mult. Credeți însă că va trebui să se modifice tactica dezvoltării economice a României, în sensul de a se trece la schimbarea unei anumite proporții, că, în loc să se acorde prioritate dezvoltării bunurilor de consum, aceasta va trebui acordată dezvoltării industriei și utilajelor ?

RĂSPUNS : Am menționat în expunerea mea că prin măsurile pe care le-am stabilit nu va fi afectat cu nimic nici planul de dezvoltare economico-socială — deci nici devoltarea industriei — și nici programul de ridicare a nivelului de trai. Dimpotrivă, am menționat că vom construi în plus locuințe, iar prin măsurile pe care le-am luat anterior — și care rămîn complet în vigoare — vom asigura o dezvoltare mai mare, în următorii ani, a producției bunurilor de consum. Cutremurul nu va afecta cu nimic nici un domeniu, nici altul.

ÎNTREBARE („Rizospastis", Grecia) : Domnule președinte, în aceste zile sîntem martorii unei mobilizări ne-

maipomenite a forțelor poporului român, al cărui exponent sînteți dumneavoastră. Am văzut astăzi ostași, ofițeri, generali, oameni ai muncii lucrînd la degajarea străzilor de dărîmături. Același lucru l-am văzut și în întreprinderile vizitate. Întrucît unele ziare din Grecia au scris că pagubele provocate de cutremur vor afecta în cea mai mare măsură relațiile economice ale României, care este părerea dumneavoastră în acest sens ?

RĂSPUNS : Dacă nu va fi afectată — așa cum am arătat — dezvoltarea economico-socială, este de înțeles că nu vor fi afectate nici relațiile economice externe. Dimpotrivă, noi dorim să asigurăm realizarea în bune condiții a schimburilor economice internaționale, tocmai pentru a putea, și pe această cale, să facem față greutăților provocate de cutremur. Nu există deci nici un pericol în această privință și nu ne gîndim să restrîngem activitatea de comerț exterior.

ÎNTREBARE (Televiziunea franceză, canalul I): Am auzit că toată lumea a trimis medicamente. Este adevărat ?

RĂSPUNS : Am spus deja că mai multe state au trimis, de la început, medicamente.

ÎNTREBARE („Frankfurter Rundschau" — R.F. Germania): Domnule președinte, peste două luni poporul român va sărbători 100 de ani de la cucerirea independenței de stat a României. Ne puteți spune dacă situația creată de cutremur va afecta în vreun fel pregătirile prevăzute pentru această mare manifestare ?

RĂSPUNS : Este adevărat că în acest an — mai precis în luna mai — sărbătorim împlinirea a 100 de ani de la cîștigarea, prin luptă, a independenței. Cutremurul, cred, va face să dăm chiar o mai mare subliniere acestei săr-

bători. Aceasta pentru că, dacă România nu și-ar fi cîștigat independența, dacă nu ar fi obținut eliberarea sa la 23 August 1944, dacă nu ar fi construit socialismul și dacă nu ar fi astăzi un stat liber și independent, nu ar fi putut face față greutăților prin care trece acum — așa cum am văzut în multe țări, chiar dintre cele vizitate în ultimele zile, pe care dominația străină le-a ținut în întuneric.

Vrem să subliniem că întărirea independenței și suveranității fiecărei națiuni constituie o condiție pentru a învinge orice greutăți și a asigura dezvoltarea continuă, pentru a înlătura orice urmări negative datorate climei sau unei catastrofe.

ÎNTREBARE (Agenția U.P.I. — S.U.A.): Domnule președinte, aș dori să știu dacă guvernul român a cerut sau intenționează să ceară un credit în valută din partea Occidentului.

RĂSPUNS : Am mai menționat că am saluta dacă unele țări — fie ele din Occident, fie din Est, din Nord sau din Sud — vor putea acorda României credite în condiții avantajoase. Inclusiv am saluta dacă Statele Unite ar dori să ne acorde un credit avantajos.

ÎNTREBARE („Vecernje Novesti" — Iugoslavia): Aș dori, tovarășe președinte, să-mi răspundeți la două întrebări. Întîi, pînă cînd va dura starea excepțională în București? Al doilea, dacă în afară de români au murit și străini?

RĂSPUNS : Sînt accidentați și mi se pare că sînt și 8 străini decedați, care s-au aflat în locurile calamitate. În ce privește starea excepțională în București, aceasta va înceta luni, atunci cînd se vor termina toate lucrările de înlăturare a urmărilor cutremurului, ce se desfășoară în Capitală.

ÎNTREBARE (Agenția Taniug — Iugoslavia). Aș dori ca în numele tuturor ziariștilor iugoslavi să vă adresez sincere mulțumiri pentru expunerea dumneavoastră atît de cuprinzătoare, care a înfățișat situația exactă din România. Aș avea o întrebare : în ce măsură bunurile culturale — mă refer la bunurile culturale de fond — au avut de suferit de pe urma cutremurului ?

RĂSPUNS : Sînt, desigur, și bunuri culturale care au avut de suferit, mai cu seamă care s-au deteriorat ; nici un imobil în care se găseau acestea nu s-a prăbușit. Pentru cele care au fost deteriorate s-au luat, desigur, măsuri spre a fi recondiționate. Sînt însă și unele care au fost complet distruse

ÎNTREBARE (ziarul „Otecestven Front" — R.P. Bulgaria) : Stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, înțelegem și noi prin ce a trecut și trece România, pentru că sînt numeroase orașe și sate și din Bulgaria care au avut de suferit de pe urma acestui cutremur. Însă peste tot pe unde am fost am rămas impresionați de operativitatea și spiritul de organizare cu care a acționat poporul român, de parcă aveai impresia că oamenii au fost mobilizați dinainte, așa de rapid s-au realizat toate operațiunile de salvare. Totul a fost foarte bine organizat. Am fost și în zona Vrancei, unde a fost epicentrul cutremurului. Și acolo am constatat același lucru.

Am o întrebare : cum anume vor fi trași la răspundere acei proiectanți și constructori care au proiectat și construit clădirile de locuit, precum și halele întreprinderilor industriale, care nu au rezistat cutremurului ? Este vorba de construcțiile noi.

RĂSPUNS : Se știe că legile țării prevăd răspunderi pentru cei care realizează diferite obiective economico-

sociale. În conformitate cu aceste legi, cei ce au încălcat normele de construcție, de rezistență, vor trebui în mod normal să poarte și răspunderea pentru aceasta. Este un lucru normal și vom proceda în conformitate cu legile țării, cu răspunderea pe care trebuie să o aibă fiecare la locul său de muncă.

8

Păstrăm descrieri celebre ale unor cutremure nu mai puțin celebre (în afară de cel de la Lisabona, din 1755, amintit de Voltaire, de cel din 1802, povestit de Mihail Sadoveanu sau de cel de la Conceptión, din 1835, consemnat de Darwin). Astfel, cunoscutul navigator Thor Heyerdahl (antropolog norvegian) care traversează — în 1947 — Pacificul la bordul unei plute din lemn de balsa, botezată KON-TIKI, astăzi în vîrstă de 61 de ani, „om calm, deprins cu pericolul", este surprins de cutremur în Guatemala, în 1976. „Am crezut că-i sfîrșitul lumii" — scrie acasă. Apoi relatează ce se poate întîmpla, într-o asemenea situație catastrofală, acolo unde ajutoarele, acțiunea colectivității n-are promptitudinea, energia nemăsurată, dîrzenia pentru care un glob întreg poate depune astăzi mărturie :

> Aș fi dorit să fac numaidecît o baie, după o îndelungată ședere în junglă. Tovarășul meu, fotograful mexican German Carrasco voia același lucru. Dar toate hotelurile moderne din Guatemala City (un milion și jumătate de locuitori) erau complete.
> Am eșuat la „Continental", un vechi hotel care și-a avut, cîndva, ora lui de glorie. Vestibul cu coloane

masive, aliniate, și camere cu plafon foarte înalt. Ne-am oferit un dineu de gală. German și cu mine ne-am urcat direct în camere. A mea purta numărul 13.

La 3 h 35 sînt trezit de o ușoară trepidație. Mă gîndesc vag la un cutremur de pămînt și mă întreb dacă nu cumva sînt, de fapt, pe cale să visez. Dar trepidația continuă și simt patul mișcîndu-se din loc. Scuturăturile devin din ce în ce mai puternice. Aud un bubuit îngrozitor, de parcă sute de trenuri s-ar năpusti să traverseze încăperea. Tencuiala plafonului începe să cadă, pulverizată.

Întreg imobilul tremură. Patul meu este scuturat în toate direcțiile. Vacarmul devine înspăimîntător. Mai rău decît un milion de tunete [are și un sens figurat : mai rău decît un milion de evenimente neașteptate]. Patul se agită ca și cînd l-ar fi apucat dracii.

Cînd cele dintîi bucăți de plafon și de zidărie căzură asupra patului meu, gîndesc că poate este sfîrșitul lumii. Mă întind pe piept, așteptîndu-mă să fiu catapultat în vid, cu capul înainte.

Vacarmul se liniștește puțin. Aerul este saturat de praf. În patul meu, iată-mă îngropat sub pietre și moloz. Într-un întuneric compact, caut să ating noptiera, pe care îmi lăsasem o lanternă.

Ies din pat și izbutesc să-mi găsesc pantofii. Sînt plini de dărîmături. Pun mîna pe hainele mele de pe scaun, unde le lăsasem și unde aveam și mica tolbă în care îmi țin, întotdeauna, pașaportul și banii. Și, gol ca un nou-născut, îmi croiesc un drum spre ușă. Reușesc să dibui scara.

Cînd pătrund în coridor, lampa mea luminează o scenă stranie. Este povestea lui Samson răsturnînd coloanele Templului în versiune Hollywood. Tre-

buie să mă cațăr pe șirul de coloane prăbușite, pentru a ajunge în holul de la intrare. Acesta și-a pierdut jumătate din înălțime, dar balconul interior de la etajul superior atîrnă în gol.
Strada este la fel de sumbră ca interiorul hotelului. Nu-i nici o licărire de lumină în acest mare oraș. Cu îmbrăcămintea încă pe braț și pantofii în picioare, însă cu șireturile pe jumătate înșirate (pantofii sînt plini de moloz), trebuie să escaladez enorme grămezi de cărămidă. Noi zguduiri încearcă pămîntul. Cînd găsesc un loc ceva mai sigur, care nu-i dominat de imobile amenințînd să se surpe, încep, în sfîrșit, să mă îmbrac. Descopăr că mi-am pierdut un ciorap.
Zguduirile continuă. Orașul mort se animă. Zgîrienorii de beton și oțel, situați în fața imobilului meu, scuipă un fluviu de oameni, bărbați și de femei, mulți dintre aceștia apărînd cu palma flacăra lumînării. Zgomotul de tunet al cutremurului de pămînt este intensificat de zgomotul prăbușirii pereților și acoperișurilor. Cîteodată, pentru cîteva minute, se mai îndepărtează. Atunci se aud soneriile de alarmă declanșate de dărîmarea ușilor și a ferestrelor [sisteme de alarmă, montate la magazine, bănci, instituții — cu declanșare automată dacă ușa sau fereastra este forțată]. Ele funcționează fără întrerupere...
Decid să merg să-mi recuperez bagajele... O jumătate de oră a trecut de la ultima zguduire importantă. Mă regăsesc dinaintea ruinelor hotelului. Balconul interior atîrnă încă, amenințînd să se prăvălească în orice clipă. Reîncep cățărarea pe coloanele prăbușite și urc, prevăzător, scara care se leagănă. Ușa de la numărul 13 este deschisă. Încăperea mi se pare mai mare decît era seara. Atunci realizez că peretele din fund a dispărut complet. Ceea ce văd

este peretele imobilului din față. Peretele despărțitor al camerii mele a căzut cu balcon cu tot. Ieri seara, capul patului era plasat spre peretele acesta. Înainte de culcare, l-am tras în mijlocul încăperii. Un gest care mi-a salvat, fără îndoială, viața...

Pământul continuă să tremure. Se aud întruna bubuituri înfundate. Urletul sirenelor și semnalizările de alarmă nu încetează să crească. Oamenii, înspăimântați, fug cu toții în direcția *la Plaza*, pentru a se afla în teren liber...

Radioul a anunțat mai tîrziu că au fost 20 000 de morți, 40 000 de răniți și 80 000 de „fără acoperiș". Eu cred c-au fost mai mulți. În tumultul primelor ore, n-am auzit un strigăt sau o voce omenească...

Am trăit o aventură la fel de îngrozitoare ca și cea trăită cînd „Kon Tiki" a ajuns pe recifele de la Raroia...

Thor Heyerdahl a avut dreptate : bilanțul cataclismului de la 4 februarie **1976** este mai mare — 23 000 de morți, 75 000 de răniți (8 000 — grav) și peste 1 000 000 de „fără acoperiș". Ora exactă a declanșării seismului : 3 h 2' (și nu 3 h 35') — neesențial ! Dar faptul că acesta reprezintă cel mai violent cutremur înregistrat vreodată în America centrală — esențial !

Cu aproape două secole mai înainte, *Lisabona 1755 :*

Cutremurul (cu majusculă, în limba portugheză din ultimele două secole) distrugea aproape complet Lisabona. Una dintre marile metropole ale lumii dispărea, îngropînd sub dărîmături aproximativ 10 000 de oameni. După trecerea primelor ore, văzînd dezolarea din jur, voltairianul marchiz de Pombal primul ministru al țării este întrebat. „Și acum ce facem ?"

La care, cu mult calm, ministrul răspunse : „Avem grijă de cei vii, îngropăm pe cei morți și luăm totul de la capăt“ (este seismul pe care Voltaire îl descrie în *Candid* la numai patru ani de la producerea sa).

9

1977 martie 10. Într-o zi de joi. *La amiază.* Tovarășul Nicolae Ceaușescu — la puțin timp după conferința de presă cu ziariștii străini și români — se află din nou în zonele mai greu lovite în Capitală, de seism.

Cu prilejul noii vizite, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat modul în care se desfășoară acțiunea complexă — deosebit de importantă pentru revenirea la normal a vieții — de expertizare a stării edificiilor valoroase ale Bucureștiului, precum și a imobilelor de locuit care au avut de suferit de pe urma cutremurului. *(Agerpres)*

• Institutul de medicină și farmacie — „decanul de vîrstă al învățămîntului superior de specialitate din țara noastră“ (precizează greșit ziarele, căci clădirea datează din anul 1903, pe cînd clădirea Universității, de pildă, a fost terminată în anul 1869). 60 la sută din spațiul amfiteatrelor, laboratoarelor, sălilor de curs — afectate de cutremur.

La chemarea lansată întregii țări de secretarul general al partidului pentru ca fiecare cetățean, la locul lui de muncă, să acționeze cu promptitudine

pentru înlăturarea grabnică a efectelor cutremurului, studenți și cadre didactice au desfășurat o activitate plină de abnegație pentru a scoate de sub ruine echipamente și instalații de laborator, pentru a salva biblioteca institutului. Ca urmare a acestor eforturi au fost recuperate peste 80 la sută din dotările laboratoarelor și întregul fond de cărți. În prezent, se acționează cu aceeași neobosită energie în vederea degajării de moloz a amfiteatrelor, sălilor de curs, laboratoarelor.

Apreciind modul în care s-a acționat, secretarul general al partidului a indicat să se depisteze cu operativitate spațiile adecvate adăpostirii acestor valori de preț, concomitent cu luarea tuturor măsurilor pentru a se asigura desfășurarea nestingherită a procesului de învățămînt. În acest sens, paralel cu reluarea activității în spațiile neafectate din vechea clădire, s-a indicat să fie create condiții pentru studii și cercetare și în spitalele în care studenții efectuează practica. În același scop, tovarășul Nicolae Ceaușescu cere să se accelereze ritmul construcției noii clădiri a clinicii universitare alăturate, pentru ca în spațiile ce permit să fie transferate activități desfășurate pînă la cutremur în vechea clădire.

Cercetînd noul edificiu, care nu a avut de suferit de pe urma mișcărilor seismice, tovarășul Nicolae Ceaușescu critică soluțiile adoptate de proiectanți la construcția plafonului amfiteatrului și arată că acestea trebuie să fie simple și ușoare, fără încărcături inutile *(Agerpres)*.

• Calea Victoriei — atît de greu încercată de cutremur (legată de atîtea amintiri scumpe sufletului oricărui bucureștean, ca de pildă : „Cînd s-au întors de pe cîmpul de

luptă [Plevna, Smîrdan, Rahova, Griviţa] şi şi-au făcut — în ziua de duminică 8/20 octombrie 1878 — intrarea solemnă în oraş, pe Podul Mogoşoaiei, care de aici înainte va primi numele de Calea Victoriei, bucureştenii le-au arătat în chip impresionant dragostea şi admiraţia lor ; de mult nu mai intrase în Bucureşti o oaste românească învingătoare" — *C.C. Giurescu* — „Istoria Bucureştilor").

Un mare număr de clădiri de pe această principală arteră a Capitalei au fost afectate, într-o măsură mai mult sau mai puţin gravă, de mişcările tectonice. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu s-a interesat de activitatea comisiilor de expertizare a stării imobilelor şi a indicat să se accelereze această importantă acţiune. S-a relevat, şi cu acest prilej, că specialiştii trebuie să desfăşoare o muncă plină de responsabilitate, astfel încît să se obţină o evidenţă reală a gravităţii avariilor pentru a se putea lua, în funcţie de aceasta, cele mai eficiente decizii. Se constată că, la indicaţiile secretarului general al partidului, din clădirile ce nu mai prezintă siguranţă locatarii au fost evacuaţi cu operativitate *(Agerpres).*

• trei spitale bucureştene sînt vizitate pe rînd : *Spitalul militar central, Spitalul Brîncovenesc* şi *Spitalul Colentina.*

În aceste dramatice zile şi nopţi, dăruirea de care au dat dovadă medicii, surorile, întregul personal sanitar din Capitală şi din ţară a adăugat fapte de veritabil eroism profesional în lanţul impresionantelor acte de solidaritate umană ale poporului nostru. Directori de spitale suprasolicitaţi, medici cu ochii înroşiţi de nesomn, abia ieşiţi din sala de operaţie, ori chemaţi grabnic pentru alte intervenţii,

chirurgi lucrînd, în primele ore ale catastrofei, la lumina lumînărilor sau a lămpilor petromax, iată cîteva din imaginile impresionante ale muncii pline de abnegație a personalului nostru sanitar, ale eforturilor lor, nu o dată epuizante, pentru salvarea unei vieți a unui om. În noaptea absurdă din 4—5 martie, ca și în cele care au urmat, medicii au fost cu toții la datorie. Mulți dintre ei s-au prezentat la post după primele momente ce au urmat cataclismului. Ei au primit un ajutor substanțial din partea colegilor din provincie, sosiți anume sau aflați întîmplător în Capitală, precum și din partea studenților facultății de medicină, care au făcut perfuzii, au cărat brancarde, într-un cuvînt și-au dovedit înalta conștiință profesională încă înaintea rostirii jurămîntului lui Hipocrate. Sînt fapte pentru care bolnavii le poartă recunoștința ce o datorează salvatorilor lor, sînt fapte de adevărat eroism pentru care tovarășul Nicolae Ceaușescu are cuvinte elogioase.

La Spitalul militar central au fost asistați, de la seism încoace : 450 bolnavi • 350 internați • 117 pacienți mai gravi au rămas internați.

Sub atenta lor îngrijire se află Livia Negoiescu, dezgropată după mai bine de 120 de ore dintre dărîmăturile imobilului de pe strada Arghezi, studentul Stoian Lolică, salvat cu o zi în urmă dintre ruinele de pe strada Rosetti, Marina Stanca și tatăl ei, salvați la fostul bloc „Scala", prof. Mircea Popescu, scos dintre ruinele blocului de pe str. Ghica, Floarea Iordache, femeia salvată tot de la „Scala".

Secretarul general al partidului a stat de vorbă cu acești bolnavi, ca dealtfel cu numeroși alți pa-

cienți, s-a interesat de starea sănătății lor, de îngrijirile ce li se acordă. Tovarășa Elena Ceaușescu s-a apropiat de patul Gabrielei Corduneanu, o fetiță de numai șapte ani, scăpată, grație eforturilor supreme ale echipelor de salvare, din ruinele blocului de pe strada Ion Ghica, stă de vorbă cu micuța pacientă, o mîngîie cu gingășie și tandrețe. Medicii dau asigurări că fetița este în afară de orice pericol, că viața ei a fost salvată.

— Dumneavoastră m-ați salvat, tovarășe Nicolae Ceaușescu, spune Maria Ștefancu, salvată, în ultima clipă, dintre ruine. Dumneavoastră ne-ați salvat, pentru că ați insistat mereu să ne caute sub ruine. Vă mulțumim, vă mulțumim, din toată inima ! *(Agerpres)*

La Spitalul Colentina s-a acordat asistență medicală unui număr de 3 530 persoane.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu stau de vorbă cu un mare număr de bolnavi, încercînd să le aline, cu o vorbă de mîngîiere, suferințele. Printre aceștia se află Magdalena Anghelescu și Marieta Barbu, salvate dintre ruinele fostului imobil de pe str. Ion Ghica, aflate în stare gravă, dar, după primele aprecieri ale medicilor, în afară de pericol...

Secretarul general al partidului, remarcînd abnegația cadrelor medicale de la spitalul Colentina, subliniază, totodată, că bolnavii care au suferit de pe urma cataclismului trebuie să beneficieze de un tratament deosebit. Este necesar — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — să li se rezerve supraviețuitorilor cataclismului pavilioane și saloane spe-

ciale, pentru că acești bolnavi, pe lîngă traumele fizice pentru care se află internați, au suferit și un puternic șoc psihic, ce reclamă îngrijiri mai atente, pline de solicitudine, de căldură umană. S-a subliniat că este necesar să se respecte întocmai și în această privință hotărîrile conducerii de partid și de stat, pentru ca bolnavii să se însănătoșească și sufletește după traumele psihice pe care le-au suferit. *(Agerpres)*

La Spitalul Brîncovenesc (clădit de arhitectul Joseph Hartl cu 140 de ani în urmă) renovat în 1976, se constată că a rezistat seismului de la 21 h 22′ 20″ — peste o jumătate de oră de la sinistru, clinicile de chirurgie și ortopedie lucrau din plin.

Secretarul general al partidului și tovarășa Elena Ceaușescu au vizitat și aici mai multe saloane, au stat de vorbă cu un mare număr de bolnavi, interesîndu-se de împrejurările în care s-au aflat, despre starea sănătății lor, de îngrijirile ce li s-au acordat, găsind pentru fiecare o vorbă de mîngîiere...

Mulți dintre ei, impresionați pînă în adîncul inimii de prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, la patul lor de suferință, încearcă să se ridice, învingîndu-și durerea, pentru a-l saluta, pentru a-și exprima recunoștința ce i-o poartă. Maria Slăvescu îi întinde, emoționată pînă la lacrimi de vorbele de îmbărbătare ale secretarului general al partidului, o floare.

— Medicii m-au operat imediat, mă îngrijesc cum nu se poate mai bine — spunea ea.

— Îmi pare bine că te-am văzut, tovarăşe Ceauşescu, exclamă pensionara Maria Ambrozie. Ne-ai adus o rază de bucurie în suferinţa noastră.

— Sîntem foarte emoţionaţi că aţi venit — spun oamenii. Vă mulţumim, vă mulţumim din inimă. Să ne trăiţi sănătos, la mulţi ani !

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a apreciat şi aici, în cuvinte calde, munca neobosită depusă de întregul personal medical pentru salvarea supravieţuitorilor, vindecarea rănilor pe care le-au suferit, pentru a-i reda pe bolnavi cît mai degrabă vieţii.

Înainte de plecare, secretarul general al partidului a recomandat din nou cadrelor medicale să acorde în continuare fiecărui pacient în parte toată atenţia pe care o reclamă situaţia lor deosebită, să îi înconjoare cu multă căldură sufletească, să le susţină moralul, să-i încurajeze cu toată afecţiunea în aceste momente grele prin care trec, pentru a-i ajuta nu numai să se vindece fizic, ci şi să depăşească rănile sufleteşti pricinuite de şocul suferit de pe urma calamităţii din seara zilei de 4 martie *(Agerpres)*.

OMUL BUN E CA PÎINEA CALDĂ (vechi proverb popular românesc). Omul bun se îngrijeşte şi de sănătatea oamenilor, şi de pîinea lor, caldă, îndestulătoare. Omul de omenie crede oamenilor de omenie.

10

Acelaşi Thor Heyerdahl povesteşte :

Am văzut ivindu-se cei dintîi şacali umani. Veneau în grupuri mici, dînd tîrcoale prin ruine, jefuitori în

căutare de pradă. Unul dintre ei și-a pus o mască... Cîteva mașini încearcă să străbată printre ruine. Farurile lor luminează „șacalii" care caută să se ascundă. Poliția începe să ia poziție, cu pușile în bandulieră.

ȘACALUL — mamifer carnivor de talia unei vulpi, hrănindu-se, mai ales, cu resturile lăsate de marile animale sălbatice *(Larousse)*. Să se fi înșelat Thor Heyerdahl, gîndindu-se de fapt la HIENĂ : denumirea vine de la grecescul *Huaina*, animal frecvent în Europa în cuaternar, acum doar în Asia și Africa, are 1—1,40 m lungime, coamă aspră și groasă, păr murdar, strigătul ei seamănă cu un urlet sau cu un hohot de rîs sinistru, se hrănește cu cadavre, iese adeseori noaptea și fuge la apropierea omului.

Sînt prinși jefuind : Petre Roman, Nicolae Tudorache, Constantin Briscaru din Averești-Vaslui — la *fost* „Dunărea" • Ștefan Pepenică din Iepurești-Ilfov — la *fost* „Scala" — • Fane Ene și Laurențiu Boldi — la *fost* Brezoianu 5—7 • Radu Gheorghe — într-un bloc de pe bulevardul Păcii • Marin Ilieș (lucrător la I.C.R.A.L.) se prefăcea că vrea să ajute la *fost* „Continental" • Adrian Vasile din București — fură cîteva truse „Sheaffer" din ruinele papetăriei din strada Academiei și este prins vrînd să vîndă un album filatelic luat din ruinele *fost* „Casata"... Astfel de *hiene de asfalt*, neîndoielnic, vor fi renegați, în închisorile în care vor ajunge (condamnați de urgență la pedepse între 4—5 ani), pînă și de hoții „cinstiți". *Hienele de asfalt* — în mintea lor tenebroasă — n-au decît un gînd abject : „E rost de căpătuială pe-aici" (vorba matelotului din „Candid") : sau chiar dacă nu strigă „Misericordia ! — cum povestește Darwin — și, închinîndu-se cu o mînă, cu cealaltă scormonesc molozul, în schimb... Căpătuială pe ruine, pe cadavre, oricum, căpătuială să fie : Virgil Gon-

doriu din Olteniţa fură lucrurile sinistraţilor din blocul 10, şoseaua Pantelimon...

Pe *şantierele salvării* oamenii îşi şterg cu o mînă transpiraţia sau lacrima, iar cealaltă mînă nici nu se îndură să se oprească din lucru. *Hienele de asfalt* în schimb regretă că n-au decît două mîini, ca să apuce cît mai mult... Un celebru chirurg spunea : „Fă-le oamenilor ceea ce ai vrea să-ţi facă şi ei ţie !“ *(Michael Ellis DeBakey* — salvator a mii de cardiaci). Dar ce-ar face DeBakey şi oricare chirurg dac-ar fi pus să judece, cu bisturiul, o *hienă de asfalt ?* Cine şi cînd, pe timpuri, îţi tăia braţul dacă te prindea furînd ?... Civilizaţia are avantajele şi dezavantajele ei, incontestabile.

„Dar omul nu-i făcut să fie înfrînt ; un om poate fi nimicit, dar nu înfrînt".

1

„Zgomot alb" pe alt şantier al salvării : blocul *fost* Tudor Arghezi nr. 1—3 (opt etaje — cîţiva supravieţuitori scoşi la lumină).

1 h. Noapte. Reflectoare.

— Mă auzi ?

— Da, te aud. Mă puteţi scoate ?

— Sigur că da ! Cum te cheamă ?

— Livia. Livia Negoiescu.

— Bate în ceva să te localizăm mai precis.

Tăcere. Apoi bătăi. Un tub de cauciuc strecurat prin moloz.

— Livia, uite, prinde tubul. Acum îţi dăm prin tub ceai cald.

„Ceai cald" sub un munte de moloz seamănă cu o scenă dintr-o parodie western, în care cowboy-ul, după

ce fuge o oră prin ploaie, ploaie torențială, dă peste o casă, bate disperat la ușă, i se deschide și, prăbușindu-se, mai are puterea să ceară, ud leoarcă precum se află :

— Apă !

Dar nimănui, în aceste momente — în ciuda firii românului — nu-i mai arde de glumă (nici măcar în gînd). În timp ce unii se ocupă, în continuare, de tub și de ceaiul cald, turnat cu porția, alții lucrează — simultan — la două căi de acces.

— Încă puțin, Livia, și ajungem la tine.

— La ce etaj m-ați găsit ? vrea să știe fata.

— Tu la cît ai fost ? întreabă, precaut, cel de-afară *(Dan Iosif* — electromecanic la Întreprinderea de calculatoare electronice).

— La șapte...

— Acum te afli la subsolul clădirii... Dar nu te teme : ești la înălțime !

Se lucrează, ca pretutindeni înaintea unei salvări concrete, cu degetele, cu unghiile chiar, cărămizi trec din mînă în mînă...

3 h 42'.

— Mi-e frig. Mai vreau ceai.

— Livia, mai avem puțin și gata...

Cînd tunelul îngăduie trecerea, fie și anevoioasă, a unui om, același Dan Iosif (22 de ani — exact vîrsta supraviețuitoarei) este legat de mijloc cu frînghia și, ținut de picioare, dar și împins, dispare DINCOLO. Nimerește (avea s-o povestească) într-un spațiu minim, creat de un plafon și o podea care au dobîndit o anumită înclinare, prăbușindu-se, rezemîndu-se unul într-altul. În spațiul acesta se află Livia Negoiescu.

— Să nu pleci de lîngă mine.

— Nu plec. Fii fără grijă. Afară e și sora ta [Daniela]. Toți te așteaptă.

La SUPRAFAŢĂ răzbate, de astă dată, vocea băiatului :

— Mai daţi ceai ! Şi glucoză... Şi o portocală...

După 20 de minute, cînd revine AICI, explică :

— Am vorbit cu ea. Este *încă* lucidă. Voia să rămîn acolo. Am stat şi am liniştit-o, pînă a înţeles că trebuie să mă întorc aici. A zis că mă aşteaptă înapoi... Mai e acolo şi un tînăr, nici nu ştiu în ce stare (mai tîrziu aveau să afle : îi era logodnic, au stat îndelung unul în braţele celuilalt, pe el l-a chinuit pînă la urmă setea, duminică i-a murit în braţe, dimineaţa).

Tunelul folosit de Dan Iosif este prea îngust, deocamdată, pentru ca omul din subteran să fie scos printr-însul. Cealaltă cale de acces o sapă, de două ore, minerii din Filipeştii de Pădure. În sfîrşit, iată-i la baza planşeului, încearcă să-l spargă, însă de JOS se aud strigăte : molozul curge, praful o sufocă pe Livia Negoiescu. Stop ! Una din căile de acces este părăsită. Calea eventual valabilă este cea folosită de Dan Iosif, lungă de trei metri şi blocată, pe deasupra, de o dormeză bine înţepenită. Rămîne o singură soluţie :

— Un cascador ! Să vină un cascador !

În viteză, cu maşina, sînt aduşi (de la *fost* „Nestor") Tudor Stavru şi Paul Fister. Stavru nu mai stă pe gînduri, intră în tunel şi începe să care molozul — lărgind trecerea — cu ranița măştii sale de gaze. Pe urmă dezmembrează dormeza... Asta cere timp.

4 h 17'

— Un cearşaf şi o frînghie !

Toate reflectoarele bat în aceeaşi direcţie. O fată brunetă (ochii verzi abia i se zăresc) iese — înfăşurată în cearşaf — centimetru cu centimetru, din lumea de DINCOLO. Un medic se precipită, îi dă cele dintîi îngrijiri direct pe targă, în minimul drum pînă la ambulanţa trasă la

doi pași. Sirenă — semnalizator luminos — fază lungă la faruri... Și nici un comentariu. Peste patru ore și ceva, în aceeași dimineață, pe patul de spital, declară : „Mă simt bine. Aveam atîta speranță că o să trăiesc, cînd am auzit voci, pentru prima oară. Vocile oamenilor. Erau probabil ale salvatorilor, cărora nu știu cum să le mulțumesc. Eu n-am locuit acolo. Eram în vizită. Venisem să-mi serbez ziua de naștere. Vineri am împlinit 22 de ani...

22 de ani de viață și 126 ore 54 minute 40 secunde de iad — cît a stat îngropată de vie.

> Nu prea te gîndești la boală și la moarte cînd ești încă tînăr și plin de forță, dar acest punct de vedere se schimbă după ce ai trăit mult prin spitale *(Hans Selye)*. Alți oameni pot fi omorîți, tu, nu. Asta li se poate întîmpla altora, ție, nu. Și apoi cînd ești rănit pentru prima oară îți pierzi această iluzie și știi că ți se poate întîmpla și ție *(Ernest Hemingway)*.

2

Comitetul Politic Executiv s-a întrunit din nou, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, în dimineața zilei de 11 martie a.c., reluînd în dezbatere diferite aspecte ale activității consacrate lichidării consecințelor cutremurului și organizării în cele mai bune condiții a întregii vieți economico-sociale a țării.

Comitetul Politic Executiv a indicat să se concentreze toate forțele pentru urgentarea la maximum a lichidării focarelor distrugerii care s-a produs în Capitală.

Comitetul Politic Executiv a indicat să se treacă imediat la desfășurarea unei largi acțiuni, în București și în întreaga țară, pentru realizarea unei inventarieri complete

a tuturor distrugerilor, avariilor și pierderilor provocate de cutremur, în vederea cunoașterii precise și amănunțite a situației în absolut toate sectoarele și domeniile economiei, ale vieții sociale. În acest scop, trebuie să se urgenteze încheierea acțiunii comisiilor centrale de examinare a stării clădirilor, în special a blocurilor mari din Capitală, care au suferit de pe urma cataclismului, în vederea stabilirii rapide a soluțiilor ce trebuie adoptate — respectiv, consolidarea, repararea și redarea lor urgentă în folosință sau, eventual, demolarea celor care nu mai pot fi recuperate.

Comitetul Politic Executiv a stabilit să se alcătuiască, de asemenea, inventarierea clădirilor mici, atît din localitățile urbane, cît și din comune și sate, afectate de cutremur — respectiv a celor prăbușite, grav avariate și care nu mai pot fi folosite și a celor care urmează să fie reparate și locuite în continuare.

Se va trece, de asemenea, la întocmirea unei situații precise privitoare la starea în care se găsesc școlile, spitalele, unitățile comerciale și alte așezăminte cu caracter social-cultural, lovite, într-un fel sau altul, de cutremurul de la 4 martie.

Pe această bază va începe refacerea clădirilor publice și a fondului locativ afectat, pe primul loc punîndu-se edificiile mari avariate din zona centrală a Bucureștiului, unde vor trebui concentrate în prima etapă principalele forțe ale organizațiilor de construcții și reparații. În legătură cu aceasta, Comitetul Politic Executiv a stabilit ca fiecare instituție a cărei clădire a fost avariată să organizeze consolidarea și repararea acesteia cu forțe proprii, cu echipe formate din membrii colectivelor, între care sînt mulți ingineri, proiectanți, specialiști în diferite domenii tehnice. Toată această activitate trebuie să se desfășoare în orele de după program.

Organele de partid, consiliile populare trebuie să organizeze, de asemenea, o amplă acțiune, pe baza unui program concret, întocmit pe cartiere și străzi, pentru repararea absolut a tuturor clădirilor care au suferit de pe urma cutremurului. Toți cetățenii trebuie să se considere mobilizați în această importantă muncă edilitară, cu un profund caracter cetățenesc, patriotic, de care depinde ștergerea completă a amprentei lăsate de dezastrul de la 4 martie asupra Capitalei și a altor localități ale patriei noastre. În ce privește reconstrucția blocurilor mari prăbușite în noaptea cutremurului sau demolate ulterior, Comitetul Politic Executiv apreciază că această acțiune trebuie începută într-o etapă ulterioară, după stabilirea definitivă a planului de sistematizare a zonelor urbane respective.

S-a hotărît, de asemenea, să se înceapă fără întîrziere repararea completă a tuturor hotelurilor avariate, creîndu-se în acest scop unități de lucru ale personalului O.N.T., care trebuie să muncească efectiv la refacere și curățire, să asigure înlăturarea celor mai mici avarii și stricăciuni, redînd acestor imobile o înfățișare ireproșabilă, atît în exterior, cît și în apartamente.

Comitetul Politic Executiv a indicat să se încheie de îndată inventarul tuturor întreprinderilor industriale și unităților agricole care au înregistrat pagube, pentru a se cunoaște în cele mai mici amănunte proporțiile daunelor, atît în ceea ce privește clădirile, mașinile și utilajele, aparatura de orice fel, cît și valoarea producției pierdute.

Conducerea unităților economice, toți oamenii muncii care lucrează în sfera producției materiale trebuie să acționeze în continuare cu energie și abnegație pentru înlăturarea în cel mai scurt timp a tuturor consecințelor cutremurului, fiecare colectiv trebuind să asigure, cu forțe proprii, con-

solidarea și repararea clădirilor și halelor, rezolvarea tuturor problemelor legate de buna desfășurare a procesului de producție.

Comitetul Politic Executiv a hotărît, de asemenea, să se ia măsuri neîntîrziate pentru consolidarea tuturor porțiunilor de cale ferată pe care se mai circulă cu restricții, precum și pentru raționalizarea generală a transporturilor, în scopul asigurării bunei desfășurări a aprovizionării tehnico-materiale a întreprinderilor și unităților comerciale, pentru derularea normală a circulației mărfurilor destinate exportului. Pentru transporturile pe distanțe mici s-a indicat să se folosească intensiv întregul parc auto, organizîndu-se în acest scop, pe scară largă, convoaie cu remorci.

Comitetul Politic Executiv a indicat luarea unor măsuri ferme pentru intensificarea activității pe șantierele industriale, ale construcțiilor de unități sociale și în special de locuințe, în scopul recuperării în cel mai scurt timp a rămînerilor în urmă și îndeplinirii integrale a planului de investiții. Este necesar ca organele de partid și de stat, ministerele, întreprinderile de construcții să asigure mobilizarea generală și concentrarea tuturor forțelor pentru grăbirea lucrului pe șantiere, în special pentru montarea utilajelor stocate. Să se asigure urmărirea zilnică a îndeplinirii și depășirii planului, atît la construcții, cît și la livrarea și montarea utilajelor, introducîndu-se mai multă mobilitate în deplasarea forțelor la locurile unde există front deschis, pentru accelerarea dării în folosință a obiectivelor.

În scopul grăbirii îndeplinirii planului la construcțiile de locuințe, ținînd seama de faptul că anul acesta vor trebui date în folosință 210 mii de apartamente, este necesar ca organele de partid și organizațiile de masă să asigure participarea largă a masei de cetățeni la munca pe aceste șan-

tiere. Întreprinderile și instituțiile să-și aducă contribuția la grăbirea construcției în primul rînd a locuințelor destinate a fi repartizate oamenilor muncii din aceste unități. De aceea să se stabilească de îndată locuințele ce urmează a fi repartizate acestor unități.

Constatînd că printre imobilele prăbușite sau avariate — în cea mai mare parte construite înainte de război — se găsesc și cîteva clădiri noi, Comitetul Politic Executiv indică comisiilor centrale de verificare să examineze cu toată atenția, în toate cartierele, situația în care se găsesc aceste clădiri. Apariția unor avarii și fisurări la clădirile noi, chiar dacă structura de rezistență a acestora s-a dovedit solidă, demonstrează că în construcții s-au manifestat defecte de execuție, s-au produs abateri de la normele legale. Situația acestor clădiri trebuie evidențiată separat și, pe baza unui studiu aprofundat, să se pună în evidență deficiențele și răspunderile ce revin întreprinderilor de construcții respective și să se tragă concluzii practice pentru activitatea de viitor.

De asemenea, luînd cunoștință de faptul că majoritatea blocurilor mari, vechi, distruse în timpul cutremurului, au suferit transformări în structura de rezistență prin amenajarea unor unități de alimentație publică, ceea ce le-a slăbit puterea de a rezista șocului, Comitetul Politic Executiv a hotărît să se stabilească factorii responsabili și, totodată, să se analizeze dacă și la alte edificii publice s-au făcut modificări de acest fel pentru a se lua de urgență măsurile ce se impun în vederea consolidării lor.

Comitetul Politic Executiv a hotărît să se întărească și să se lărgească atribuțiile organelor controlului de stat în verificarea întregii activități în domeniul construcției de locuințe, precum și a oricăror acțiuni de modificare a clădirilor. Se vor introduce prin lege pedepse aspre pentru

cei care încalcă normele de construcţie, periclitînd astfel securitatea clădirilor şi a celor ce le locuiesc.
Comitetul Politic Executiv a stabilit, în legătură cu reconstrucţia locuinţelor distruse sau grav avariate, ca despăgubirile ce se cuvin proprietarilor ca urmare a asigurării la ADAS să fie vărsate sub formă de avans pentru noile apartamente proprietate personală ce se vor clădi cu credite acordate de stat. De asemenea, în oraşul Zimnicea, ajutorul de 10 000 lei stabilit să se dea familiilor ale căror locuinţe au fost complet distruse va fi considerat, de asemenea, avans pentru plata apartamentelor proprietate personală ce vor fi construite cu credite de la stat. În localităţile rurale, despăgubirile ADAS-ului vor constitui partea de contribuţie a cetăţenilor pentru construirea locuinţelor noi, în conformitate cu prevederile programului de sistematizare a satelor.
Comitetul Politic Executiv a stabilit ca o serie de sate distruse să fie reconstruite — în perimetrul de sistematizare al comunelor respective — ca sate model, care să prefigureze perspectiva modernizării şi sistematizării localităţilor rurale. De asemenea, s-a hotărît să se treacă la refacerea şcolilor şi instituţiilor de învăţămînt superior, a spitalelor, unităţilor comerciale şi aşezămintelor de cultură distruse de cutremur, pe baze noi, într-o concepţie arhitectonică modernă, în spiritul acţiunii generale de sistematizare şi ridicare a gradului de civilizaţie al localităţilor urbane şi rurale din patria noastră.
În legătură cu hotărîrea adoptată ieri de a se institui „Contul individual" la care cetăţenii să poată depune în beneficiul sinistraţilor şi pentru sprijinirea acţiunii de reconstrucţie, membrii şi membrii supleanţi ai Comitetului Politic Executiv au hotărît să ofere retribuţia lor pe cîte o lună de zile. Toate depunerile în contul personal se vor concentra la C.E.C., putîndu-se efectua atît de persoane

particulare, cît și de reprezentanți ai întreprinderilor și instituțiilor unde se organizează strîngerea colectivă a donațiilor sau, în cazul în care unii oameni ai muncii hotărăsc să cedeze părți din retribuția lor, prin intermediul administrației unităților respective. Organele și organizațiile de partid, sindicale, de tineret și femei au datoria să se ocupe nemijlocit de buna desfășurare a întregii acestei acțiuni, de contribuția, sub diferite forme, a cetățenilor în ajutorul sinistraților și pentru reconstrucție

Comitetul Politic Executiv își exprimă convingerea că oamenii muncii, întregul popor vor face totul pentru depășirea grelei lovituri primite de economia noastră națională, pentru recuperarea pierderilor suferite și asigurarea condițiilor ca programul de înflorire a României socialiste elaborat de partid să nu fie afectat cu nimic, pentru ca întreaga noastră societate să poată păși ferm înainte pe calea progresului multilateral, a bunăstării și prosperității, pe calea luminoasă a socialismului și comunismului.

3

1977. Martie 11. Într-o zi de vineri. O săptămînă de la cutremur. Dacă în 4 martie soarele a răsărit la *ora 6,50* — astăzi a răsărit la *ora 6,58*. Diferența este de *o secundă* pentru fiecare zi. Ce zile fremătătoare — ca primăvara instalată, probabil, deplin. Au trecut și Babele ! Meteorologul de serviciu anunță :

Caracteristica vremii : va continua să se încălzească.

Precipitații : nu se vor semnala.

Temperatura : maximele de astăzi vor fi cuprinse între 10 și 15 grade, în jumătatea de nord-est a țării și între

15 și 20 de grade în celelalte regiuni, iar minimele de la noapte între 0 și 6 grade, local mai scăzute în Transilvania.

București : vremea va continua să se încălzească ușor. Cerul va fi schimbător. Vînt slab pînă la potrivit. Temperatura maximă va fi cuprinsă între 15 și 17 grade, iar minima între 3 și 5 grade.

Este iarăși *vineri.* Bineînțeles, pe lîngă prognoză meteorologică, nu există încă — nicăieri pe glob — și o prognoză seismologică zilnică. Totuși, oamenii de știință cercetează, compară, trag concluzii. Cei aflați acum în România consideră că :

• Teza cutremurelor perechi pleacă de la datele statistice înregistrate în legătură cu fenomenele seismice din focarul vrîncean. Dar, după cît se știe în general despre această metodă de determinare, ea este incertă și nu poate, în nici un caz, să prevadă ziua, luna ori anul de producere a unor șocuri seismice principale și nici măcar să stabilească cu precizie dacă posibilitatea unor asemenea șocuri există. Personal, nu am văzut baza de date ce a fost folosită atunci cînd s-a avansat această teză, dar știu, din modul de producere foarte complex al șocurilor ulterioare (replicile slabe, de 1—4 grade pe scara Richter, ce s-au înregistrat după 4 martie) în focarul vrîncean, că trebuie foarte multă atenție în selectarea datelor ce se introduc în analiză, întrucît, în alt mod, se ajunge la concluzii exagerate. Din punct de vedere științific, ca specialist, aș fi fost îngrijorat dacă activitățile seismice după șocul principal de la 4 martie ar fi încetat complet. Dar, în prezent, nu manifest îngrijorare în legătură cu posibilitatea de reeditare a unui șoc principal, întrucît energia seismică, ce mai există în adîncuri este eliberată de șocurile ulterioare numeroase și de mică intensitate, ceea ce înseamnă, pen-

tru specialişti, că o energie mare nu se mai poate acumula din nou *(Karl Fuchs* — directorul Institutului Geofizic din Karlsruhe) ;

• Nu se poate lua, în nici un caz, ca sigură teza „cutremurelor perechi" pentru o anumită regiune, avansată de un grup restrîns de specialişti. Acestea sînt simple calcule, dar cu ele trebuie să se opereze atent, întrucît ele conţin o doză foarte mare de nesiguranţă. Nu putem porni de la exagerarea riscului seismic, după cum nu trebuie să absolutizăm riscurile la care se supune omul în fiecare zi. Pentru că, în activitatea umană există o doză de risc în fiecare zi, care variază, după cum se ştie, în funcţie de o serie de factori, cum sînt profesia, locul de muncă etc. Aceasta însă nu ne împiedică să desfăşurăm o activitate economică şi socială utilă şi normală. *(Nicholas Ambraseys* — Anglia — expert U.N.E.S.C.O.) ;

• Teza «şocurilor perechi» în focarul vrîncean este discutabilă din punct de vedere ştiinţific. După datele de care dispune seismologia modernă, perechile de şocuri din 1940 au fost o pură coincidenţă. Seismologii români sînt foarte avansaţi în cercetările lor, ştim că ei sînt şi vor fi încurajaţi şi sprijiniţi în studiile lor de către guvernul României şi avem încredere în concluziile pe care le formulează cu privire la regimul seismic de pe teritoriul românesc. *(Artur Ravara* — Portugalia — şeful Departamentului de structură şi inginerie seismică din Lisabona — expert U.N.E.S.C.O.) ;

• Toate datele seismice înregistrate şi prelucrate de specialiştii români şi de seismologii străini aflaţi în ţara noastră confirmă punctul de vedere al oamenilor de ştiinţă români, precum şi al majorităţii seismologilor din alte state ale lumii care cunosc regimul seismic vrîncean potrivit căruia, după puternicul cutremur de la 4 martie şi după suita de replici ce au avut loc ulterior, energia

seismică din focarul adînc din zona Vrancea a fost epuizată. Aceasta oferă temeiuri puternice, ştiinţific determinate, să se tragă concluzia că nu sînt de aşteptat fenomene seismice de acelaşi ordin de mărime ca acela de la 4 martie *(Ion Cornea* — directorul Centrului de Fizica Pămîntului şi Seismologie din Bucureşti).

4

1977. Martie 11. Vineri. Secretarul general al partidului inspectează — în unităţi economice şi instituţii din Capitală — modul în care se înfăptuiesc măsurile decretate în vederea înlăturării efectelor cutremurului şi reluarea activităţii normale, pentru revenirea vieţii Bucureştiului pe făgaşul normal.

• Una din întreprinderile de morărit şi panificaţie care a avut întreruptă producţia, după avarierea silozurilor şi a morilor.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a criticat cu asprime pasivitatea de care a dat dovadă conducerea unităţii, faptul că nu s-au întreprins măsurile care se impuneau pentru reluarea activităţii productive a acestei unităţi, chemate să contribuie la asigurarea bunei aprovizionări a populaţiei în această perioadă de eforturi deosebite pentru înlăturarea consecinţelor seismului. Primii care trebuie să acţioneze pentru refacerea unităţii sînt membrii conducerii şi ai colectivului unităţii, în calitatea lor de producători şi coproprietari ai mijloacelor de producţie, a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, relevînd că, dacă s-ar

fi adoptat cu simţ de răspundere şi curaj măsurile energice pe care le reclama situaţia deosebită a fabricii, ea putea fi pusă pînă acum în funcţiune, cel puţin parţial, dacă nu la întreaga ei capacitate. *(Agerpres)*

• Complexul de clădiri în care se află sediul Institutului de geologie şi geofizică şi al Întreprinderii de prospecţiuni geologice şi geofizice — unul din imobile, serios avariat.

Constatînd acest fapt, secretarul general al partidului a criticat şi aici tendinţa de a se ridica construcţii mai impunătoare decît este necesar pentru bunul mers al activităţii ce se desfăşoară în ele. S-a indicat să se treacă de îndată la repararea stricăciunilor provocate de cutremur, menţionîndu-se, printre altele, că nu este necesar să se refacă toţi pereţii interiori avariaţi, care nu constituie ziduri portante, deoarece laboratoarele, chiar de profil diferit, pot funcţiona foarte bine în una şi aceeaşi încăpere. S-a remarcat, dealtfel, că această compartimentare excesivă a clădirilor, care a contribuit şi ea la îngreunarea construcţiilor, nu reprezintă decît unul din faptele care trădează că în realizarea lor nu s-a dat dovadă de suficient spirit gospodăresc. Holurile şi coridoarele prea spaţioase, dimensiunile înseşi ale edificiilor, faptul că ele sînt insuficient folosite pentru activitatea de cercetare propriu-zisă, iată tot atîtea constatări ce denotă o criticabilă tendinţă spre risipă, absenţa unor preocupări pentru utilizarea cît mai judicioasă a fondurilor de investiţii, a spaţiilor construite şi a utilajelor puse la dispoziţia acestor colective. *(Agerpres)*

• Facultatea de chimie de pe Splaiul Independenței — clădirea grav lovită de seism — se evacuează instalațiile și fondul documentar al laboratoarelor. Ostași, cadre didactice, studenți — muncesc cot la cot.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat și aici să se intensifice lucrările de evacuare a tuturor bunurilor aflate încă în această clădire, de înlăturare a molozului și ruinelor, concentrîndu-se în acest scop forțe superioare, punîndu-se la dispoziția comandamentului acestui șantier un număr sporit de mijloace tehnice *(Agerpres).*

• Pe șantierele unor obiective social-culturale avariate.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca utilajele de mare capacitate și randament să fie concentrate acolo unde este mai multă nevoie de ele, cu precădere la întreprinderile industriale, la construcțiile a căror consolidare rapidă necesită efectiv asemenea instalații, pentru a se grăbi și în acest fel reluarea producției în toate întreprinderile afectate de cutremur *(Agerpres).*

• În blocuri noi, repartizate sinistraților, oaspeți de onoare trec pragul apartamentelor.

Secretarul general al partidului nostru, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, au fost primii oaspeți ai primilor sinistrați din București mutați în noul lor cămin. La acest eveniment, care marchează începutul aplicării uneia din cele mai importante măsuri

sociale hotărîte de Comitetul Politic Executiv, de ajutorare a populației greu lovite de seism, au participat tovarășii Cornel Burtică, Ion Dincă, Dumitru Popescu, Ștefan Andrei, Iosif Banc, Aurel Duma.

Noua adresă a celor care au trăit primele clipe de bucurie după marea durere suferită este blocul 6 din strada Ziduri Moși, aflat într-unul din cartierele cele mai tinere ale Capitalei, cu perspective urbanistice larg deschise — Colentina. Un bloc cu 44 de apartamente ce trebuia să fie gata peste două săptămîni, dar care, prin eforturile din ultimele zile și din ultimele nopți ale constructorilor, ale unui mare număr de oameni ai muncii din întreprinderile învecinate, îndeosebi femei, a fost gata, pînă la ultimele detalii, în zorii zilei de vineri. Totul este foarte proaspăt, în aer se simte încă izul de var al zidurilor abia tencuite ; în jurul blocului — spații verzi în care au și fost plantați pomi și arbuști, care vor da, în curînd, în floare. Luminile se văd aprinse în apartamente, prin perdelele noi — acest semn al vieții într-un cămin. Fiecare apartament părea locuit de mai multă vreme. Mobila este aranjată la locul ei. Pe paturi — pături călduroase, cearșafuri proaspete. Lustre, televizoare, aparate de radio, frigidere, aragazuri, tot ce este necesar vieții, pînă și garoafele din vaze, mileurile aduse de comitetele de femei, creează ambianța care să le sugereze locatarilor că totul n-a fost altceva decît o schimbare de adresă. Marea, imensa grijă a partidului și statului nostru pentru oameni, pentru ștergerea din sufletele și din amintirea lor a clipelor de coșmar și deznădejde — aceasta este sursa nesecată din care au izvorît în această seară lacrimile bucuriei din ochii încercănați de durere ai unor ființe.

Sînt dintre numeroasele familii cărora, cu cîteva zile în urmă, sub ochii lor, li s-a năruit locuința, le-a fost smuls totul, ba uneori chiar și viața celor apropiați.

Sînt dintre numeroasele familii care au simțit, în timpul marii încercări, cuvîntul cald de îmbărbătare al secretarului general al partidului, ce le-a sădit în suflet încrederea și nădejdea.

Sînt dintre numeroasele familii care, la numai o săptămînă de la dramatica noapte de 4 martie, își refac căminul.

APARTAMENTUL 3

— Cunoșteam cuvîntul omenie, dar abia acum îi știu adevăratul înțeles ! Cu aceste cuvinte i-a întîmpinat Aurelia Hristea, lîngă cei doi copii ai săi, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu. Locatara apartamentului nr. 3 este, așa cum spunea ea însăși, printre lacrimi, „cea mai bogată ființă din lume". Pentru că a scăpat cu viață, ea și familia ei, și pentru că poate mulțumi direct, din tot sufletul, președintelui țării, care a fost din primele clipe, după groaznicul seism, apărătorul vieții oamenilor și care le redă astăzi speranța, liniștea, încrederea în viață.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu îi îmbrățișează părintește pe copii, cu noblețea lor sufletească atît de cunoscută de întregul popor, îi sărută, le adresează cuvinte de îmbărbătare. „Sărut mîna" — sînt singurele cuvinte pe care le poate îngîna Raluca, copilul smuls de sub ruinele fostului bloc din Popa Rusu.

Pe ușa apartamentului lor, nu se știe prin grija cui, a fost pusă o plăcuță cu numele gravat al capu-

lui familiei : Dr. Dan Hristea. Se află la spital, lovit în clipa năruirii vechiului cămin. Întoarcerea lui, așteptată cu încredere, va întregi fericirea acestei familii.

APARTAMENTUL 16

În apartamentul 16, o familie numeroasă — cea a muncitorului Augustin Bălănescu, de la „Griviţa roşie". Şi aici cuvintele de adîncă mulţumire sînt sugrumate de emoţii. O floare spune poate mai mult decît vorbele. De aceea, Alexandra Bălănescu oferă primele flori din noul ei cămin tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi tovarăşei Elena Ceauşescu, îmbrăţişîndu-i.

APARTAMENTUL 10

Emilia Dănescu, din apartamentul 10, împreună cu soţul ei, Marcel, şi fiica lor Diana, îşi întîmpină oaspeţii dragi în pragul căminului. Şchiopătează, rănită la un picior. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu o întreabă de sănătate, dacă e mulţumită de cele primite în ajutor.

— Mulţumită este mult prea puţin spus. Sîntem de-a dreptul impresionaţi. Adevărata semnificaţie a acestui act nu poate s-o înţeleagă decît cel care trăieşte o asemenea clipă ca cea de faţă. Cînd mi s-a întocmit fişa noii mele locuinţe şi am fost întrebată ce vîrstă am, am răspuns că de fapt... am şase zile, pentru că mă consider născută a doua oară.

Sînt numai cîteva secvenţe din emoţionanta şi semnificativa întîlnire a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a celorlalţi tovarăşi din conducerea partidului şi statului cu locatarii a şapte apartamente din acest bloc care pot să reintre în cursul normal al vieţii datorită grijii părinteşti manifestate de secre-

tarul general al partidului, profundului umanism al orînduirii noastre socialiste.

La încheierea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut observații referitoare la mobilarea apartamentelor, subliniind că nu peste tot s-a ținut seama de specificul camerelor, de funcționalitatea încăperilor. Secretarul general al partidului a indicat să se ia măsuri imediate de îmbunătățire a activității de mobilare a apartamentelor puse gratuit la dispoziția sinistraților, cerînd să se respecte hotărîrile ca apartamentele să fie dotate cu tipurile noi de mobilă aprobate de curînd de conducerea de partid și de stat, ca fiecare cameră să fie dotată corespunzător cu funcția și specificul ei. De asemenea, s-au dat indicații ca toate apartamentele pe care statul le pune la dispoziția celor rămași fără adăpost să fie mochetate, pentru a crea condiții de locuit cît mai bune și mai plăcute. Pe de altă parte, tovarășul Nicolae Ceaușescu a hotărît ca chiar din seara respectivă să se distribuie noilor locatari alimente pentru cîteva zile.

Toate acestea se constituie în noi și grăitoare mărturii care atestă fără tăgadă că în preocuparea secretarului general al partidului, în întreaga politică a partidului și statului nostru socialist, omul se află mai presus de orice.

Înconjurat cu nemărginită dragoste și recunoștință fierbinte de primii locatari ai blocului, în urările lor de sănătate deplină și mereu neobosită putere de muncă, tovarășul Nicolae Ceaușescu își încheie vizita. De la ferestrele luminate, în acest început de seară, privirile adînci, pătrunzătoare, în care au revenit razele speranței îl urmăresc îndelung (Agerpres).

În asfinţitul de zi — vineri 11 martie **1977** — soarele apune la ora 18,15. Nici o săptămînă nu s-a împlinit, exact, de la cutremur, dar oameni „fără acoperiș“ nu există.

> Pe mine mă interesează în primul rînd problemele umanitare. E uluitor cum aţi putut concentra într-un timp atît de scurt atîtea forţe umane. Camere primitoare, hrană consistentă, grija emoţionantă pentru a alina traumele sufleteşti — toate acestea nu pot să nu te impresioneze. Mă îngrozesc la gîndul că, în alte condiţii, alternativa ar fi putut fi... cerul liber sau trotuarul (*Jean-Michell Goud-Sticker* — reprezentantul Ligii internaţionale de Cruce Roșie, în timpul vizitei pe care o efectuează la Complexul studenţesc Regie, unde — începînd din dimineaţa zilei de sîmbătă 5 martie — sînt adăpostiţi nenumăraţi sinistraţi).

„În alte condiţii“ înseamnă ceea ce, de exemplu, vede și descrie Christian Hoche, trimis special — în 1976 — al revistei *L'Express* în Guatemala :

> Guatemala, de la „miercurea neagră“, se află sub semnul stării de urgenţă. Urgenţă pentru cartierele mizerabile ale capitalei, pentru satele indiene ale Altiplano-ului... Urgenţă, în sfîrșit, pentru a readăposti 180 000 de familii, dîrdîind sub acoperișuri improvizate din șifon, din carton, din tablă... La Tecpan, mare tîrg indian distrus în proporţie de 100%, viziunea este apocaliptică... Sinonim al morţii, „el adobe“ (cărămidă de noroi și de pai uscat la soare) n-a rezistat la zguduiturile pămîntului. „Noi dorim «material nobil», spun sinistraţii. Dar preţul lemnu-

lui și al cimentului este inabordabil pentru o populație al cărei venit zilnic, pe cap de locuitor, nu depășește 3 franci [circa 10 lei]..."

5

Vești de la supraviețuitorii aflați în spital :

• Astăzi este prima zi în care se poate spune, în legătură cu *Livia Negoiescu :* „În afara oricărui pericol" (va părăsi curînd spitalul) ;

• În ciuda plăgilor de pe față, o fetiță blondă, cu păr cîrlionțat, dovedește că are poftă de mîncare, îi dă și unui miel de pluș de-ale gurii, dar nu uită să întrebe mereu „Știi unde e fratele meu ?" și i se răspunde, mincinos, „E cu tăticul tău, nu știi ?" — *Gabriela Corduneanu ;*

• Întins pe spate, liniștit, *Stoian Lolică* își amintește în sfîrșit cum a fost salvat ;

• „Toată lumea se miră că sînt calmă. Am scăpat, trăiesc, ăsta-i esențialul !" — *Marina Stanca* (va părăsi curînd spitalul) ;

• La traumatologie este internată *Iordache Floarea* — „stare staționară".

6

Sănătatea unui singur om preocupă o națiune întreagă — sănătatea și vigoarea unei singure națiuni cîștigă (pentru a cîta oară !) stima întregii comunități internaționale. Ecoul conferinței de presă a tovarășului Nicolae

Ceaușescu face înconjurul lumii. Iată numai o parte din mijloacele de informare care transmit, difuzează și scriu cu privire la România și președintele ei :

AGENȚII DE PRESĂ

• T.A.S.S. • China Nouă • Associated Press • United Press International • France Presse • C.T.K. • P.A.P. • M.T.I. • B.T.A. • Prensa Latina • A.N.S.A. • D.P.A. • *etc.*

POSTURI DE RADIO ȘI DE TELEVIZIUNE DIN

• U.R.S.S. • R. P. Chineză • R. P. Bulgaria • Iugoslavia • Polonia • R. D. Germană • R. P. Ungară • S.U.A. • R.F.G. • Anglia • Franța • Grecia • Italia • Belgia • Suedia • Japonia • *etc.*

COTIDIENE DE MARE TIRAJ

• Pravda • New York Times • Washington Post • The Guardian • The Times • Le Figaro • L'Humanité • Le Monde • L'Unità • La Stampa • Ta Nea • Borba • Trybuna Ludu • Rude Pravo • Neues Deutschland • Rabotnicesko Delo • Nepszabadsag • Asahi Evening News • Diario de Noticias • *etc.*

Comentariile, titlurile, impresiile de la fața locului — toate — unanim subliniază e r o i s m u l incalculabil al poporului român, într-o asemenea catastrofală împrejurare, s o l i d a r i t a t e a oamenilor :

• Sub titlul *Dîrzenie și bărbăție* se arată fermitatea cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat convingerea conducerii de partid și a poporului român de a înlătura cît mai grabnic urmările cutremurului, încrederea că prin munca plină de abnegație și dăruire, a întregii

națiuni, greutățile actuale vor fi depășite, iar viața va reintra pe făgașul ei normal *(Pravda)*;

• Președintele Nicolae Ceaușescu și-a exprimat certitudinea că eroismul dovedit în aceste zile de milioane de oameni ai muncii oferă cea mai bună garanție că toate consecințele catastrofei vor fi înlăturate în cel mai scurt timp, că planurile de dezvoltare a economiei naționale și programele elaborate de Partidul Comunist Român vor fi neabătut înfăptuite *(Berliner Zeitung)*;

• Face o amplă relatare a datelor prezentate de președintele Nicolae Ceaușescu, în legătură cu urmările cutremurului și măsurile adoptate de conducerea de partid și de stat, subliniază că *planul de dezvoltare a țării pe perioada 1976—1980 nu va fi afectat de pagubele mari pricinuite de cutremur* și că *România va depăși, așa cum a scos în evidență șeful statului român, dificultățile temporare cu care este confruntată pe plan economic și social (agenția Reuter)*;

• Sub titluri precum „În România este accelerată activitatea de refacere", sînt abordate principalele probleme expuse de președintele Nicolae Ceaușescu, relevîndu-se încrederea și optimismul manifestate de șeful statului român în ce privește realizarea programului de dezvoltare economică a țării, în ciuda dificultăților rezultate din cutremurul de la 4 martie. Toate ziarele subliniază în corespondențele trimișilor lor speciali că programele de dezvoltare economică și socială a României nu vor suferi nici o modificare (presa și radioteleviziunea din Grecia);

• Președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat în mod constant că România nu-și va restrînge nici programul de dezvoltare și nici programul de ridicare a nivelului de trai, deși pagubele actuale cauzate de seism sînt de cîteva ori mai mari decît cele provocate de inundațiile catastro-

fale din 1970 și 1975 *(Frankfurter Allgemeine* — ziarul evidențiază faptul că, după cum sublinia și șeful statului român la conferința sa de presă, în prezent se face totul pentru a asigura aprovizionarea populației și că, în nici un caz, nu vor fi reduși indicatorii la producția bunurilor de consum) ;

• Informează asupra principalelor aspecte relevate în cadrul conferinței de presă, arătînd că președintele Nicolae Ceaușescu a pus accentul pe propriile forțe naționale în reconstrucția țării *(Westfalische Rundschau);*

• România va continua să acționeze pentru transpunerea în practică a planurilor sale de dezvoltare economică și socială, în ciuda urmărilor cutremurului *(Asahi Evening News);*

• Președintele Ceaușescu a demonstrat încă o dată că știe să polarizeze în jurul său unitatea întregii națiuni. Președintele Ceaușescu a lansat apelul la mobilizare generală, iar lumea a răspuns cu avînt, imprimînd acțiunii de ajutorare un ritm frenetic. *(La Stampa* — ziarul mai arată că gărzile patriotice s-au alăturat armatei și au dat un ajutor considerabil, de multe ori determinant și de neînlocuit ; ore în șir au săpat fără întrerupere, printre dărîmături, pînă la limitele rezistenței umane, chiar și în cursul nopții, pentru a salva vieți omenești) ;

• Oamenii muncii din România muncesc în aceste zile cu o conștiință politică mai înaltă și cu dăruire de sine, răspunzînd chemării conducerii de partid și de stat *(Rabotnicesko Delo);*

• Incontestabil, cu prilejul acestei grele încercări, sistemul român a făcut dovada evidentă a organizării și a capacității sale puternice de mobilizare" *(Le Monde);*

• Tineretul român constituie majoritatea în întreaga economie, mai ales în industrie. Aș putea cita un număr uriaș de tineri care ar merita să fie numiți eroi, dar ar

trebui să înșirui multe mii de nume... Întregul popor răspunde cu o înaltă angajare la apelul partidului de a acționa cu toate forțele pentru lichidarea efectelor catastrofei, continuă munca încordată pentru înlăturarea avariilor la unitățile industriale *(Standard Mlodych)*;

• Un sînge rece excepțional (titlul) — Calmul populației Bucureștiului este cu totul excepțional, comparativ cu traumatismul care se constată de obicei în orașele afectate de cutremur. Acești oameni au rămas perfect stăpîni pe ei *(Tribune-Le Matin)*;

• Viața în capitala română începe să reintre treptat, treptat, în normal, în timp ce eforturile uriașe ale autorităților și ale poporului îi redau pulsul normal de viață. Acum, cînd praful caselor dărîmate începe să se risipească, după cele cîte le-am trăit la București, putem reda cu mai mult calm impresiile noastre. A doua zi după cutremur, *continuă ziarul*, milioane de oameni se mișcau pe străzi, cu rude și prieteni morți, dar cu o stăpînire de sine, o unitate și o mîndrie fără precedent. Nici o panică, nicăieri nici o lașitate sau dezertare *(Ta Nea)*.

La începutul erei noastre, într-o culegere — devenită celebră — de povești, fabule și sentințe, stă scris :

UN OM SUPERIOR NU-ȘI LEAPĂDĂ VIRTUȚILE, CHIAR CÎND SE AFLĂ ÎN ÎMPREJURAREA CEA MAI GREA, FIINDCĂ-I CURAT LA SUFLET. SCOICA NU-ȘI PIERDE ALBEAȚA NICI CÎND E MISTUITĂ DE FOC.

7

Am calculat cîte *secunde* despart cele două zile de vineri (între 21 h 22' martie 4 și 21 h 22' martie 11) : 604 800 secunde. Tot atîtea bătăi de pleoape măsurînd

timpul — și tot atîtea lacrimi împietrite sub aceleași pleoape. Pe bună dreptate, însă, se spune :

VIAȚA TREBUIE MĂSURATĂ DUPĂ GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE, IAR NU DUPĂ TIMP.

Totuși, *Timpul* poate fi socotit drept terenul de întîlnire dintre *Pămînt* și *Om*, în multimilenara lor confruntare. După definiție, iată-i :

PĂMÎNTUL latinește *terra* = a treia dintre planetele principale ale sistemului solar, în ordinea crescîndă a distanțelor pînă la Soare. Intercalat între Venus și Marte. Are o rotație cvasiuniformă, în jurul axei proprii ce trece prin centrul său de greutate, circulînd totodată în jurul Soarelui, pe o orbită eliptică. Mișcarea de revoluție a Terrei în jurul Soarelui determină, în linii mari, durata anului, iar rotația proprie durata zilei. Pămîntul are un diametru ecuatorial de aproximativ 12 756 km, diametrul polar fiind de 12 713 km. Suprafața sa este de 510 101 înmulțit cu 10^3 km^2. Volumul: 1 083 320 înmulțit cu 10^6 km^3. Masa : 6 înmulțit cu 10^{21} tone. Densitatea mijlocie : 5,52. Studiile efectuate cu mijloace radioactive au îngăduit fixarea aproximativă a vîrstei Pămîntului : 4,5 miliarde de ani (4 500 000 000).

OMUL latinește *homo* = ființă înzestrată cu inteligență și limbaj articulat, făcînd parte dintre mamiferele ordinului primatelor și caracterizat prin creierul său voluminos, prin verticalitate și mîini care pot apuca. În general, specia umană : *omul nu-i nici înger, nici animal.* Urme fosile ale omului sînt relevate de prezența în straturi geologice bine determinate, sau prin obiecte lucrate de el. Cea dintîi descoperire importantă datează din 1856, cînd s-a găsit cutia craniană de *Neandertal :* dimensiunile

acesteia, fruntea foarte înclinată, arcadele orbitare enorme reprezentau argumente decisive, într-o epocă în care apăreau teoriile evoluționiste, fiind vorba de o formă primitivă de om. În 1868, în grota de la *Cro-Magnon*, au fost descoperite cîteva schelete umane asemănătoare omului actual, ceea ce i-a împiedicat pe specialiști să-și dea numaidecît seama de străvechimea lor. Oamenii de *Spy*, descoperiți în 1887 în provincia Namur, atît prin situarea lor în straturi perfect identificate, cît și prin asemănarea cu craniul de Neandertal, confirmă existența unui om preistoric. Resturile *pitecantropului*, găsite în 1891 în Java, aduc proba incontestabilă a existenței unui intermediar morfologic între craniul maimuțelor antropomorfe și cel al oamenilor. *Sinantropul*, căruia i s-au găsit cîteva cranii în vecinătatea Pekinului, *eurantropul* sau omul de Heidelberg, *africanotropul* din Africa orientală și *atlantotropul*, descoperit aproape de Mascara, sînt elemente ale acestor ființe intermediare.

8

Pînă acum vreo zece ani, cercetătorii fenomenelor terestre nu știau mai mult decît predecesorii lor din antichitate despre cauzele fundamentale ale cutremurelor. Desigur, aceștia cunoșteau mult mai bine mecanismul de distrugere al cutremurelor ca și de altfel structura internă și compoziția Pămîntului. Dar înțelegerea proceselor dinamice ale Pămîntului și mecanismelor fundamentale ale producerii cutremurelor nu era superioară celei posedate de oamenii de odinioară, care atribuiau aceste fenomene gigantice unor puteri supranaturale.

Astăzi însă, toate aceste cunoștințe se află în schimbare. În ultimul deceniu, oamenii de știință au pus bazele unei teorii solide și convingătoare asupra activității interne a Pământului, numită teoria „platformelor tectonice". În plus, geologii și seismologii din Statele Unite, Japonia, Uniunea Sovietică și R. P. Chineză au făcut progrese mari pe drumul înțelegerii proceselor locale care cauzează cutremure și au ajuns să prezică din ce în ce mai corect nu numai timpul și locul de desfășurare al cutremurelor, dar și amploarea acestora.

Desigur că posibilitatea de a prezice cu o aproximație de cîteva zile data declanșării unui cutremur de proporții ar putea reduce considerabil numărul de victime și pagubele provocate de aceste convulsii tectonice. Și mai dătătoare de speranță este perspectiva controlării de către om a unor tipuri de cutremure. Studiile făcute recent în Statele Unite asupra cutremurelor superficiale — care au loc la adîncimi între 10 000 și 20 000 de metri [cel din Vrancea, **1977**, martie 4, s-au produs la peste 100 000 de metri adîncime] — au indicat că „lubrefierea" este un factor critic în procesul mișcărilor tectonice. În cazul numeroaselor cutremure superficiale, s-ar putea ca într-o zi omul să fie capabil să exercite un control semnificativ asupra „faliilor" în care se produc aceste cutremure, prin injectarea de apă, noroi sau un alt fluid, pentru a se atenua treptat tensiunea seismică, evitîndu-se astfel mișcările uriașe și bruște, dar cu o frecvență relativ mică, ce caracterizează cutremurele cele mai distructive.

Ca rezultat al acestor cercetări recente, geofizicienii au devenit capabili să identifice șase tipuri diferite de semnale premergătoare cutremurelor imi-

nente, de la schimbările subtile ale modului de deplasare al undelor seismice în zonele bîntuite de cutremure pînă la schimbarea nivelului apei în puțurile adînci. Oamenii de știință din Statele Unite și Uniunea Sovietică au reușit de asemena să creeze „modele" care raportează diferitele semnale de avertizare la structura subterestră și la procesele dinamice din zonele de falii.

La fel de importantă precum cercetările recente privind dinamica zonelor seismice individuale a fost cristalizarea teoriei platformelor tectonice. Elaborată independent, la începutul deceniului trecut, de către doi geologi americani, această teorie sugerează că învelișul exterior al Pămîntului — litosfera — este constituit din circa 12 plăci imense, care plutesc pe un strat inferior, în parte topit. Aceste platforme ale litosferei sînt groase de aproximativ 100 000 de metri și susțin masele continentale și bazinele oceanice, precum și porțiunea superioară a stratului aflat între crusta Pămîntului și miezul său alcătuit din rocă topită. Aceste platforme au o ușoară mobilitate laterală, întrucît ele plutesc pe o masă fluidă aflată în stratul denumit „astenosferă", care se găsește la adîncimi de 100 000 pînă la 250 000 de metri.

Ideea că platformele continentale se deplasează încet pe suprafața planetei nu este nouă. Odată cu apariția primelor hărți precise, geografii au fost uimiți de aparenta „potrivire" dintre contururile maselor continentale, cu toate că acestea sînt separate de distanțe mari. Cel mai evident exemplu îl constituie coasta de vest a Africii și coasta răsăriteană a Americii de Sud, ale căror contururi par că s-ar putea îmbina perfect.

În 1911, meteorologul german Alfred Wegener a încercat să explice aceste mistere, formulînd teoria „deplasării maselor continentale". Dar majoritatea geofizicienilor nu au fost de acord cu această idee deoarece ei nu puteau admite posibilitatea ieșirii maselor de granit ale continentelor din încorsetarea rocilor bazaltice mai dure ale bazinelor oceanice.

Cum s-a dovedit ulterior, atît Wegener cît și criticii acestuia aveau dreptate. Wegener avea dreptate cînd afirma că stratul exterior al Pămîntului este mobil și că masele continentale s-au deplasat pe mari distanțe în timpul celor 200 de milioane de ani de istorie ai Terrei. Dar și criticii săi erau îndreptățiți să susțină că aceste mișcări nu puteau avea loc în felul postulat de Wegener. A fost necesară o altă jumătate de secol de cercetări geofizice pentru a se ajunge la concluzia actuală că masele continentale nu se mișcă față de bazinele oceanice, ci că atît primele cît și celelalte sînt transportate pe uriașele platforme ale litosferei care le susțin.

Deplasarea lentă a acestor platforme inferioare are un rol important în înțelegerea mecanismelor seismice. Descoperirea cheie este că aceste platforme nu plutesc împreună, asemenea nuferilor de pe suprafața unui iaz. Dimpotrivă, ele se ciocnesc violent în unele zone, în alte zone, ele se îndepărtează unele de altele, iar uneori o platformă poate pătrunde pînă la mari adîncimi sub o alta. Toate „centurile seismice" importante și majoritatea vulcanilor activi se află pe marginile plăcilor litosferice, acolo unde se petrec aceste mișcări. Marele „cerc de foc", o centură seismică ce înconjoară Bazinul Pacific, marchează strict marginile Platformei Pacifice, dar există numeroase alte zone de activitate seismică și vulca-

nică la fel de intensă : hotarul dintre Platforma Eurasiatică și cea a Africii, Valea Rift din Africa, unde continentul este treptat fracturat, Marea Roșie, unde Platforma Arabică a fost deja desprinsă de continentul african, sudul arcului format de Arhipelagul Indonezian, unde Platforma Indiană pătrunde adînc sub Platforma Chineză.

Se crede că sistemul tectonic global este condiționat de procesele de propagare care au loc în astenosferă, procese similare cu propagarea căldurii în mediul de aer rece de deasupra unui foc. Alți oameni de știință consideră însă că activitatea din stratul relativ subțire al astenosferei are o forță prea mică pentru a putea mișca platformele litosferice. Ei sugerează că materia învelișului inferior astenosferei exercită o presiune către exterior într-un număr de 100 sau mai multe „hornuri termale", și că această activitate ar determina mișcarea în aparență întîmplătoare a platformelor litosferice [...]

O descoperire a avut loc în 1966 la Denver (statul Colorado). Deși orașul Denver se află într-o zonă aseismică, în acel an, seismologii au înregistrat slabe trepidații intermitente, cel mai adesea avînd o intensitate prea scăzută pentru a provoca pagube sau a fi simțite, dar care prezentau fără îndoială interes deoarece asemenea fenomene nu fuseseră observate acolo pînă atunci. Oamenii de știință au suspectat posibilitatea că aceste trepidații erau cauzate de acțiunea reziduurilor toxice pe care o uzină chimică din apropierea orașului le injecta în subsol printr-un puț de evacuare a cărui extremitate se afla la o adîncime de 4000 de metri.

Cercetătorii au emis ipoteza că aceste fluide provocau mișcări seismice prin lubrefierea zonelor de

falii din subsolul regiunii. În scopul verificării acestei teorii, oamenii de știință de la Agenția Statelor Unite pentru Cercetări Geologice, în cooperare cu o importantă companie petrolieră americană, au început, în 1970, o serie de experiențe în zona de exploatări petroliere Rangely, în nord-vestul statului Colorado. În 1973, ei descoperiseră că puteau literalmente să declanșeze și să oprească mișcări seismice. Cutremurele începeau să se manifeste cînd formațiunile de rocă subterană erau inundate cu apa pompată sub presiune înaltă în puțuri adînci de 2 000 de metri, dar încetau imediat ce apa era retrasă.

O a doua descoperire importantă a fost făcută tot la mijlocul deceniului trecut. Dr. William F. Brace și colegii săi de la Institutul de Tehnologie Massachusetts au constatat că atunci cînd eșantioanele de rocă erau supuse în laborator unor forțe puternice de forfecare, ele își măreau volumul cu puțin înainte de a ceda. Acest fenomen se datorează miriadelor de rupturi fine din corpul rocii și începe atunci cînd forța exterioară aplicată rocii ajunge să neutralizeze aproape o jumătate din rezistența acesteia la fragmentare. Acest proces a fost numit „dilatație". Brace și colegii săi au observat că, atunci cînd eșantioanele de rocă se dilată sub presiunea unei forțe externe, au loc schimbări importante în rezistivitatea rocii și în velocitatea undelor de șoc propagate în masa acesteia. Aceste descoperiri au stîrnit interesul geofizicienilor, ei sugerînd posibilitatea detectării unor asemenea fenomene de dilatare în straturile de rocă din zonele de falii în scopul prezicerii din timp a cutremurelor.

O a treia descoperire semnificativă a fost făcută în Uniunea Sovietică la sfîrșitul deceniului trecut. Doi cercetători sovietici, lucrînd în regiunea Garm din Rusia Centrală, au observat că viteza undelor de șoc ale unor cutremure îndepărtate se modifica în modul prezis de Brace atunci cînd aceste unde traversau regiunea Garm, traversare care s-a produs cu puțin înainte de declanșarea unui mare cutremur chiar în această regiune.

Un cutremur de pămînt generează mai multe tipuri de unde subterane. Cele mai distincte sînt undele propagate în straturile de suprafață, acțiunea acestora putînd cauza dărîmarea clădirilor. Dar cutremurele produc totodată unde care se propagă pe direcții radiale de la epicentru și care se deplasează cu o viteză mai mare decît cea a undelor de suprafață. Aceste unde epicentrice sînt de două tipuri : unele, „undele de compresie", care se propagă în masa pămîntului așa cum se deplasează în aer undele sonore, iar altele, undele transversale, care se deplasează prin mișcări oscilatorii laterale.

Deseori, primul semnal al unui cutremur de pămînt este un zgomot înfundat — ajungerea la suprafață a undelor de compresie. Acesta este imediat urmat de o mișcare convulsivă a terenului produsă de undele transversale. În cele din urmă vin undele de suprafață care încrețesc solul așa cum o pală de vînt unduiește suprafața unui lac. Aceste unde produc ruperea șinelor de cale ferată, a conductelor și liniilor electrice subterane și dărîmarea podurilor, clădirilor și altor construcții printr-o serie de șocuri puternice și de amplitudine înaltă.

Cercetătorii sovietici au descoperit că, în regiunea Garm, în lunile care preced declanșarea unui cutremur, viteza undelor de compresie ale unor cutremure îndepărtate scade în comparație cu cea a undelor transversale atunci cînd acest „ecou seismic" traversează regiunea. Mult mai interesantă a fost descoperirea că cu cît un cutremur produs în această zonă era mai sever, cu atît mai devreme putea fi obținut semnalul de avertizare prin detectarea schimbărilor produse în raportul dintre vitezele de propagare ale celor două tipuri de unde seismice. În conformitate cu această teorie, în zonele tensionate ale regiunii Garm, pămîntul este amplu fisurat pe o direcție care marchează precis ruptura ulterioară provocată de cutremur. Acest proces este privit de cercetătorii sovietici ca fiind similar cu cel observat în cursul experimentelor privind dilatația efectuate în laboratoarele americane, și se presupune că el cauzează modificările petrecute în raportul dintre vitezele de propagare ale undelor de compresie și transversale. Sovieticii au găsit și alte semnale de avertizare de tipul celor prezise de studiile de laborator, unul dintre aceste semnale fiind o scădere a rezistivității zonei subterane de falii imediat înaintea producerii cutremurului [...]

Oamenii de știință de la Agenția Statelor Unite pentru Cercetări Geologice au instalat o rețea amplă de instrumente care urmăresc activitatea porțiunilor mobile ale zonei de falie din sudul orașului San Francisco. Printre aceste instrumente se numără aparate de măsurat modificările survenite în înclinația terenului, magnetometre sensibile și o întreagă gamă de seismografe. Cu ajutorul acestor trei tipuri de instrumente a fost anunțată în toamna anului

1975, în apropierea localității Hollister (statul California), iminența unui cutremur de cel puțin gradul patru ce ar fi trebuit să se producă în decursul a 24 de ore. Această prezicere s-a adeverit în ziua următoare, cînd a avut loc un cutremur de gradul 5,2.

Oamenii de știință americani intenționează să-și extindă observațiile prin adăugarea altor tipuri de instrumente în această rețea. Ei ar dori să studieze radonul, un gaz conținut de apa subterană din zonele seismice, deoarece cercetătorii sovietici au constatat sporirea cantității acestui gaz cu radioactivitate de scurtă durată în perioada imediat premergătoare unui cutremur. De asemenea, ei ar dori să controleze nivelul apei din puțurile subpămîntene, deoarece cercetătorii japonezi au descoperit că schimbarea nivelului apei este un semnal sigur al producerii unui cutremur. În Republica Populară Chineză, un număr de 10 000 de oameni de știință, ingineri, tehnicieni și studenți sînt antrenați într-un program de mare amploare în cadrul căruia sînt folosite toate aceste procedee în scopul prezicerii cutremurelor.

Ca rezultat al acestor eforturi naționale și internaționale, experții nutresc într-o măsură din ce în ce mai mare credința că, în cele din urmă, prognozele seismice vor constitui obiectul unei activități științifice similară cu meteorologia [...]

Este regretabil faptul că, pentru majoritatea regiunilor lumii, șansele de a se ajunge la o controlare a activității seismice sînt foarte reduse. Dacă circa 70% din numărul total al cutremurelor declanșate pe planeta noastră sînt calificate drept „superficiale" de către oamenii de știință, această categorie include mișcări seismice care se produc la adîncimi

de pînă la 70 000 de metri. Cataclismele seismice care se abat cu regularitate asupra Asiei Centrale, Chinei, Japoniei, coastei răsăritene a Americii de Sud şi altor regiuni ale lumii se petrec în zone de falii foarte adînci, care nu pot fi sondate, şi cu atît mai puţin modificate, prin nici un procedeu tehnologic conceput astăzi.

Totuşi, se pare că ne aflăm astăzi în pragul unui progres ştiinţific semnificativ care ne va conferi capacitatea de a prezice cu precizie declanşarea fenomenelor seismice *(Henry T. Simmons).*

9

Confruntarea *Om-Pămînt* nu-i deloc uşoară, căci Natura are — cîteodată — prostul obicei de a nu răspunde la întrebările ce i se pun, mulţumindu-se, eventual, să încline doar capul, în semn de „da" sau „nu". Omul, departe de a se declara satisfăcut, smulge — printr-un efort titanic — secret după secret, tocmai fiindcă Natura, odată cu evoluţia Omului, trebuie să părăsească, treptat, postul de exclusivă comandă. Conştiinţa superioară, umană, colectivităţile superioare, omeneşti, nu se dau bătute cu nici un preţ — fie şi al vieţii ! „Se spune că natura nu ştie ce vrea sau, mai degrabă, nu face ce vrea, căci cineva îi reţine braţul pentru a o împiedica să facă prea mult bine" *(Maurice Maeterlinck* — în *Viaţa furnicilor)* — dar omul (de astă dată cu o mic, omul-om) acţionează, nu acceptă să se considere, şi nici NU ESTE comparabil unei furnici, oricît de gigantic ar fi Pămîntul, Cosmosul. Dacă-l situăm pe om la locul ce i se cuvine în arborele vieţii, din punct

de vedere somatic el s-ar găsi într-adevăr plasat ca fiind o specie asemănătoare altora ; însă *din punct de vedere psihologic* omul constituie *un regn absolut nou,* doar naşterea *vieţii,* pe Pămînt fiind comparabilă cu apariţia *omului.*

Omul — cheia Universului. Această cheie deschide, rînd pe rînd, toate uşile tainelor naturii. Şi va deschide cîndva, fără nici o îndoială, şi uşa zăvorîtă încă, a cutremurelor. Cu sacrificii desigur, cu amărăciuni, dar şi cu încrîncenarea care-i este specifică. Universul, aşa cum îl ştim astăzi, ar fi apărut în urma unei titanice explozii acum circa 10—15 miliarde de ani. Doi cercetători de la Universitatea Chicago au ajuns însă la concluzia că Universul este ceva mai „bătrîn" : 20 de miliarde de ani. Ei au avansat această ipoteză studiind în ce proporţii se găsesc două metale rare — reniul şi osmiul — în componenţa meteoriţilor. Reniul, printr-un foarte lent proces de pierdere a radioactivităţii, se transformă cu timpul în osmiu — procesul desfăşurîndu-se în interiorul meteoriţilor rezultaţi din exploziile cosmice. Din compararea procentajelor actuale ale celor două metale, s-a apreciat că dezintegrarea reniului datează de circa 20 de miliarde ani, ceea ce ar fi însăşi vîrsta Universului.

> Capăt al osiei lumii ! / Ceas alb, concis al minunii,/ Sună-mi trei / Clare chei / Certe, sub lucid eter / Pentru cercuri de mister !... // Uite, ia a treia cheie, / Vîr-o în broască — Astartee ! — / Şi întoarce-o de un grad / Unui timp retrograd, / Trage porţile ce ard,/ Că intrăm / Să ospătăm / În cămara Soarelui / Marelui / Nun şi stea, / Abur verde să ne dea, / Din căldări de mări lactee, / La surpări de curcubee, / — În Firida ce scîntee, eteree *(Ion Barbu).*

Desigur, acceptă Haroun Tazieff, „cunoașterea globului care, comparat cu omul, este enorm, încît cele mai adînci sondaje în scoarța pămîntului par niște înțepături de ac, ridică multe probleme oamenilor de știință. Totuși, noi știm de pe acum multe lucruri despre profunzimile din totdeauna ascunse ale acestui glob, cum ar fi, de pildă, faptul că este alcătuit din straturi concentrice, pe care o scoarță subțire consistentă din roci «obișnuite» înconjură o magmă paradoxal de densă, vîscoasă și rigidă, care, la rîndul ei, învăluie ca mantie (e numele care i s-a atribuit) un «nucleu», a cărui limită e de 2 900 km adîncime și care, la rîndul lui, conține un «sîmbure» central. Existența acestor discontinuități majore reprezintă studiul cutremurelor de pămînt și numai ea singură ni l-a relevat."

În fiecare an — stabilesc statisticile — pe glob mor, în urma cutremurelor de pămînt, între 20 000 și 30 000 de oameni. Se aud cîteodată voci care pretind că „cifra" n-ar fi extrem de mare, în comparație, să zicem, cu accidentele de circulație, din lume, tot dintr-un an : peste 200 000 de morți... Dar cine ține o *astfel* de contabilitate a durerii omenești ? Lecția de umanism pe care am dat-o, strîngînd din dinți, se concentrează în cîteva cuvinte rostite pe românește :

— Trebuie folosită și cea mai mică șansă pentru a salva un om *(Nicolae Ceaușescu).*

Un om.

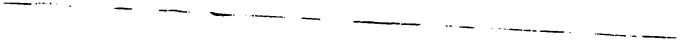

Post-scriptum
la o carte deschisă

Eram imobilizat sub cine știe cît moloz și totuși, straniu, o rază de lumină îmi cădea pe obraz. Capul îl puteam mișca, într-adins ca să-mi nimerească raza de lumină, ochiul. Mă gîndeam, stînd așa în izolare, cum arată de fapt globul meu ocular, luminat de rază, cum trec undele prin straturi, și mi-a venit ideea să-mi închipui că pot să privesc în propriul meu ochi, așa cum privești într-un ou de cristal. M-am apropiat cu gîndul și m-am uitat înăuntru, unde am văzut mai întîi o pajiște verde și, dincolo de orizont, un oraș cu clădiri înalte, de care, apropiindu-mă, m-am trezit că am în față nenumărate turnuri, în vîrful cărora se aflau plasate tot niște ouă de cristal, ca ochiul meu. M-am uitat și într-unul din ouăle acestea, și scena s-a repetat: în interior se întindea altă pajiște și alt oraș cu clădiri și turnuri, și cu nelipsitele ouă de cristal în vîrf. Și iarăși m-am zbătut să ajung cu privirea la unul din acele ouă de cristal, în care, dacă am privit, cu uimire am observat lucruri absolut asemănătoare. Atunci m-a cuprins panica: descoperisem Infinitul. Dacă am trăit, am citit pe undeva sau am visat, nu mai știu (dintr-o posibilă mărturie de supraviețuitor).

Necruțător destinul acestui cascador, căzut de pe o grindă de beton dezechilibrată, de la etajul 8 al *fostului* „Nestor". Acum, tot ceea ce învățase pe parcurs, salvînd pe puțin zece supraviețuitori prizonieri sub ruine, nu-i mai folosește ; cum nu mai poate să-i folosească la nimic „tehnica" profesiunii, astfel cum o descrie un coleg de risc : „Căzătura se face venind cu capul în jos pînă la aproape trei metri de saltele, și acolo bagi capul în piept. Corpul urmează întotdeauna capul, așa că aterizezi pe spate. Asta e căzătura corectă, dar simțul de conservare al omului, care cîteodată funcționează anapoda, nu te lasă să vii în cap. De fapt, simțul de conservare nu lucrează anapoda, ci cascadoria e anapoda față de simțul de conservare. Tu, om viu, perfect sănătos, trebuie să mimezi mișcările unui om mort sau rănit. Tendința oricărui om care cade de sus e să țină picioarele înainte. De asta se și nasc multe situații grele în cascadorie, pentru că trebuie să-ți învingi și simțul de conservare, care nu-i același lucru cu frica. Sînt cascadori care sar în picioare, pe pămîntul gol, de la 5—6 metri, dar nu pot să cadă de la aceeași înălțime cu spatele pe saltea, și acestea sînt cele mai folosite căzături, pentru că un om mort cade în cap, nu în picioare. Cascadoria, sau mai bine zis una din dificultățile mari ale cascadoriei este că totul se face invers decît e normal". Tudor Stavru — în căderea lui — a făcut totul normal, conform simțului de conservare, inutil.

Dar în asemenea împrejurări, *riscul* nu-i exclusiv apanajul cascadorilor. Mor și oameni care, salvați de sub etajele prăbușite odată cu ei, se află pe un pat de spital, îndeaproape supravegheați de specialiști și de aparate ultrasofisticate și ultracapabile : „MARINA și Mircea Stanca anunță, zdrobiți de durere, decesul tatălui lor dr. OCTAVIAN STANCA, în urma cutremurului în care au

pierdut, de asemenea, pe mama lor LILI, bunica lor LETIȚIA AMBRUȘ și pe adorata lor ROXANA, alături de KÄTHE BARTH. Înmormîntarea la cimitirul Belu, marți [15 martie] orele 15". Bineînțeles, Marina Stanca se mai află, la ora aceea, sub atentă îngrijire medicală, după mai bine de 80 de ore petrecute în subteran. Cu cîteva zile în urmă, îi povestea unui confrate : „Tatăl meu a fost lovit de o grindă și cerea ajutor. Nu mă puteam mișca". Au fost scoși împreună... Într-un apartament — cu numărul 53 — de la etajul trei, al *fostului* bloc „Scala", ea și-a pierdut mama, fiica, bunica și, puțin mai tîrziu, deși părea salvat, tatăl. Cu ce suflet să fi trecut, într-o zi de sîmbătă, în 19 martie, părăsind patul de spital, pragul noului apartament ce i-a fost pus la dispoziție ? Cîndva (pare că s-au scurs ani de atunci), imediat după salvare, Marina Stanca îi mulțumește, public, cascadorului Mircea Pascu, fiindcă i-a salvat viața, iar acesta explică simplu : „N-am găsit-o eu. La început am auzit niște ciocănituri. Era un bărbat. Mi-a zis că e maior. L-am scos printr-o gaură și cînd l-am întrebat dacă a mai auzit ceva mi-a spus că mișcă ceva dincolo de grindă. Dar dincolo de grindă plafonul căzuse pe parchet. Rămăsese un gol de vreo 30 de centimetri. Era o voce de femeie. Cînd am luminat cu lanterna mi-a fost... mi-a fost... — Frică ? Nu, frică nu, dar am simțit că mi se face rău. Ședeau acolo de cinci nopți și, din toată familia, numai fata mai era în viață, și îmi spunea să deschid fereastra, și ea ședea sub un plafon de 30 de centimetri care nu putea fi clintit... mi-era frică să și suflu deasupra lui... A plafonului... Trebuia să ating totul ca o aripă de pasăre... cîteva ore am vorbit cu ea... i-am dat ceai printr-un furtun... numai furtunul îl puteam strecura printre crăpături... eu țineam paharul de ceai și ea sorbea

înăuntru. Dar de ce vă pierdeți vremea cu mine ?..." (interviu înregistrat de *Ecaterina Oproiu).*

Juristul Mircea Popescu, scos de sub *fostul* Colonadelor — după mai bine de 110 ore trăite sub dărîmături — este plîns de poeta Ana Blandiana, colocatară în bloc, într-o tabletă apărută a doua zi după descoperirea acestuia (dar cine se mai gîndește să modifice textul care sună astfel : „e atît de mult de cînd juristul Mircea Popescu ne povestea în lift întîmplări de pe vremea cînd era secretarul lui Ionel Teodoreanu"). Adus la lumină miercuri 9 martie, la 13 h 30', omul n-are putere decît să rostească : „Sînt Mircea Popescu". Apoi, anunțul fără drept de apel : „ELENA soră, Lucica, Alin și Emil Lepădatu nepoți, profund îndurerați de pierderea scumpului lor prof. univ. MIRCEA POPESCU, în urma tragicului cutremur din 4 martie, mulțumesc tuturor colegilor și prietenilor care au fost alături de noi în această grea împrejurare".

Dacă mai sînt și unii (puțini la număr) care își inventariază paharele, farfuriile și vazele de flori sparte, pereții fisurați și coșurile de fum prăbușite, și se plîng calculîndu-și „pierderile", iată că sînt mulți care și-au pierdut acum soția, bărbatul, copilul sau copiii, mama, tatăl, bunicul, bunicii, iar alții au pierit cu toții, sămînța numelui lor a fost nemilos stîrpită de pe suprafața Pămîntului dezlănțuit.

• Cea mai grea pierdere, irecuperabilă, pe care am suferit-o, constă în dispariția celor 1 570 de vieți omenești, care a îndoliat numeroase familii și a pricinuit o profundă durere prietenilor, cunoscuților, întregului nostru popor *(Nicolae Ceaușescu* — **1977,** martie 28).

Bilanțul este crud :

- 1 570 morți
- peste 11 300 de accidentați (854 — încă în spital la sfîrșitul lunii martie)
- București și 9 județe ale țării — mari distrugeri și avarii (Zimnicea nimicit aproape în întregime, ca și un număr de sate)
- 32 900 locuințe prăbușite sau grav lovite
- aproape 35 000 familii fără adăpost (imediat după seism)
- zeci de mii de imobile avariate (unele foarte grav)
- distrugeri importante în : rețeaua școlară, sanitară și comercială, la așezăminte culturale, monumente istorice și edificii administrative
- 763 unități economice lovite — din sectoare de bază ale industriei, construcțiilor și transportului, au fost scoase din funcțiune instalații și utilaje de valoare, s-a pierdut un important volum de producție
- în agricultură, numeroase distrugeri și avarii : construcții zootehnice, ateliere mecanice, silozuri, magazii de cereale, sere — s-a pierdut un număr însemnat de animale și păsări
- AVUȚIA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI S-A DIMINUAT cu aproape 10 miliarde lei (sumă care se amplifică odată cu descoperirea, pe parcurs, a altor urme lăsate de cutremur, în fondul locativ, în unitățile economice).

Dar toate aceste pierderi, deosebit de grele, sînt RECUPERABILE prin muncă — și vor fi recuperate ! —, pe cînd celelalte pierderi, de vieți omenești, sînt ireparabile. Cum să te împaci cu viziunea lui Epicur : „Obișnuiește-te cu gîndul că moartea nu constituie nici un rău pentru noi, deoarece tot binele și tot răul ni se află în senzații, iar moartea nu-i altceva decît lipsa de senzații. De aici

urmează exacta cunoaștere a acestui fapt, anume că moartea nu constituie nici un rău pentru noi, ne face să ne bucurăm de viața aceasta muritoare, îndepărtîndu-ne de gîndul unei vieți veșnice și de dorința de nemurire. Așadar, răul cel mai grozav, moartea, nu-i nimic pentru noi, deoarece atîta timp cît trăim, moartea nu există : iar în clipa cînd vine moartea, atunci nu mai sîntem noi. Moartea nu există nici pentru vii, nici pentru morți, deoarece pentru unii nu-i ea de față, iar pentru ceilalți nu mai sînt ei". Mult mai aproape de adevărul *simțit*, nu rațional, se dovedește Tudor Arghezi : „Moartea, oricum ai privi-o, e o tăgadă, o injurie a inteligenței, nobila mireasmă a pămîntului gînditor". Oricum, fie și pierduți apoi, acei supraviețuitori pe care ceilalți au apucat să-i mai țină în brațe, încercînd să forțeze chiar imposibilul, au trăit sentimentul irepetabil, sever, al reîntîlnirii cu cei dragi în pragul morții, mîngîiere și pentru cel pierit, și pentru cei care le păstrează amintirea. Pe *șantierele salvării* care, treptat, terminîndu-se lucrările de căutare a supraviețuitorilor, sînt nivelate.

Pe cîteva *șantiere ale salvării* se mai muncește intens, însă, limpede, în virtutea trăsăturii specifice omului, de a nu pierde speranța nici atunci cînd este pierdută (deși, la 15 martie, apare „Decretul prezidențial" prin care starea de necesitate încetează și în municipiul București, ca și în unitățile sistemului de telecomunicații și al Radioteleviziunii). „Miracolul" nu întîrzie să se producă în aceeași zi — 15 martie — pe unul din ultimele *șantiere ale salvării* de la *fostul* „Continental". Eroii întîmplării povestesc : „Credeam că se vîrîse un camarad de-al meu acolo. M-am dus să văd și am întrebat : «Cine e ?» «Un om de la 4 martie» am auzit și am văzut prin întunericul spart de fiare și ziduri doi ochi privindu-mă. Era Sorin. Am strigat după maică-sa. Tatăl lui Sorin a venit să mă

ajute. Băiatul a cerut apă, i-am dat o jumătate de pahar de ceai, apoi m-a ajutat să îndoi sîrmele de beton care acopereau ieșirea. M-a întrebat : «În cît sîntem ?» I-am răspuns : «În cincisprezece martie». A suportat ușor ieșirea la lumină. Credeam că o să-l orbească lumina și i-am acoperit ochii cu o căciulă. A dat-o la o parte întrebînd : «Unde-i mama ?» *„sergent Iosif Albușel).* „N-am crezut că pentru viața unui singur om se pot face atîtea" *(Elena Crainic-Ivan,* mama supraviețuitorului). „Trăgeam un planșeu cînd, iată, sergentul Albușel Iosif a spus că mișcă ceva sub bocanc. Era el, Sorin, care cu un fier-beton deplasase o cărămidă. Cînd s-a ajuns la el, a întrebat ce zi este, a întrebat de mama, de tata. Ne-a strîns mîna, a cerut apă. Și-a pus singur centura de siguranță. Tare băiatul, se ținea tare !" *(maistrul militar Ion Oprică).* „Tot întuneric era. Și îmi era groaznic de sete. Mă gîndeam — dar la cîte nu mă gîndeam — să găsesc o ieșire. S-o revăd pe mama de care îmi era atîta dor. Apoi, nu știu cît timp trecuse, mi se părea o veșnicie, am auzit cum se lucrează deasupra. Strigam să fiu auzit și, în sufletul meu, aveam o mare speranță că voi trăi. Deodată, fără să știu dacă afară este ziuă sau noapte, dacă au trecut zece sau douăzeci de zile, am auzit un zgomot apropiat. Mi s-a părut din nou că se năruie ceva. Și am auzit, în sfîrșit, o voce" *(Sorin Crainic).* „Aproape incredibil. Nu cunoaștem încă un caz asemănător care să fie consemnat de literatura de specialitate. Să trăiești peste 250 de ore fără apă este de-a dreptul senzațional. Starea lui Sorin este în curs de ameliorare. Tensiunea arterială, scăzută ca urmare a deshidratării, a fost acum redresată... Vom face absolut totul pentru a salva viața lui Sorin" *(dr. doc. Zorel Filipescu).* Apoi, de-a lungul zilelor, starea sănătății lui Sorin Crainic evoluează satisfăcător... Băiatul are 18 ani, împlinește 19 ani abia în luna august 1977, a stat peste 11 nopți și

11 zile sub muntele de moloz, pînă la 4 martie — desigur și în viitor — muncitor calificat la „Electromecanica" din București, secția automatizări.

Schimb de replici memorabil :

— Cine e ?

— Un om de la 4 martie.

UN OM DE LA 4 MARTIE...

Același medic — de la Spitalul de urgență care s-a mutat forțat de împrejurări, clădirea acestuia fiind serios avariată — îmi relatează cîteva fapte privitoare la cel mai dificil caz de supraviețuire, Sorin Crainic, așa cum fluxul memoriei sale le aduce la suprafață : pacientul este un băiat respectuos, ascultător (aflat, la ora relatării, într-un sanatoriu din Predeal, pentru convalescență) • cînd vine la spital este deshidratat, însă nu într-un grad atît de mare pe cît l-ar fi impus claustrarea, sub dărîmături, dincolo de orice limită admisă, actualmente, de medicină • una din eventualele explicații ar consta în faptul că, într-un sens, el a hibernat, temperatura întregului organism a scăzut pînă la 36,3 (și afară fiind destul de rece, s-a redus evaporarea apei din organism, plus tonele de apă pe care pompierii le-au împroșcat asupra mormanului de moloz) • fiecare amănunt pare să fi contat : de pildă, Sorin Crainic mărturisește că, din lecturile cărților de aventuri, a învățat că — în asemenea împrejurări — nu trebuie să respiri pe gură, fiindcă se pierde prea multă apă • mai mult : simțind că de undeva, printr-un grătar, pătrunde un curent de aer în subteran, și-a stabilit în așa fel poziția corpului, încît să aibă în permanență aer • pînă în ziua de 8 martie, într-o marți, pare-se că Sorin Crainic a fost treaz, deoarece ceasornicul său de mînă s-a oprit la data de 9 martie, așadar la 24 de ore de la ultima învîrtire a arcului • el însuși recunoaște că a dormit — și-a impus să doarmă — extrem de mult • la picioarele

sale, în nișa protejată, prin hazard, de un planșeu căzut oblic, se află Florin, doar pe jumătate vizibil, mort, Florin fiind bunul său prieten, picolo la „Continental", cel cu care fugise de la primele zguduiri • protejat și de haina de piele, micșorîndu-i evaporarea apei din organism • cînd a ieșit la lumină are convingerea c-a stat prins sub dărîmături... 24 de zile, așa spune • niciodată el n-a fost un însetat, ci mai degrabă un „flămînd", căci și în spital mămîncă — s-a dovedit — cu poftă • metabolism al apei foarte scăzut • mama lui Sorin își amintește că a fost un copil extrem de timid, de sperios • și tot mama își amintește, pe marginea patului în care fiul ei își recîștigă forțele, de seara aceea în care, după multe zile și nopți, ale ei, de veghe, pe șantierul salvării de la *fostul* „Continental", i-a văzut pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu c-au venit, iarăși, să constate cum stau lucrurile la fața locului ; și atunci a invocat simțămintele de mamă ale tovarășei Elena Ceaușescu, spunîndu-i că simte, realmente *simte* că fiul ei se află acolo, sub dărîmături ; tovarășa Elena Ceaușescu a început să plîngă, mama lui Sorin Crainic de asemenea ; chiar atunci a venit într-acolo tovarășul Nicolae Ceaușescu, însoțit de generalul Lavric, și a întrebat : „De ce plîngeți", la care tovarășa Elena Ceaușescu a răspuns : „Femeia aceasta simte că băiatul ei trăiește, că se află viu sub dărîmături" ; atunci tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întors către generalul Lavric și i-a ordonat să continue săpăturile pînă cînd băiatul acestei femei va fi găsit ; a doua zi, Sorin a fost găsit • tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au ținut să meargă, anume, la spitalul în care se află internat Sorin Crainic, spre a-l vedea •

Cea mai mare atenție a fost acordată, din prima clipă, luptei pentru salvarea oamenilor. S-a dus o

> îndîrjită și eroică bătălie, zile și nopți în șir, pentru scoaterea de sub ruine a tuturor supraviețuitorilor catastrofei, neprecupețindu-se în acest scop nici un mijloc, nici o posibilitate, nici un efort. S-a făcut tot ce era omenește posibil pentru fiecare ființă vie, s-a întreprins totul pentru a nu se pierde nici cea mai slabă speranță, nici cea mai mică șansă. Acest efort uriaș a fost adesea încununat de succes, reușindu-se să se smulgă din ghearele morții, chiar și după 8 și 11 zile, oameni vii îngropați sub dărîmături *(Nicolae Ceaușescu* — **1977,** martie 28).

Anunțuri neobișnuite continuă să apară : „Spectatorii care în seara zilei de 4 martie a.c. și-au lăsat unele lucruri la garderoba Teatrului Bulandra, sînt rugați să se prezinte la sediul din Calea Plevnei 2, pentru identificarea unor obiecte neridicate pînă în prezent". Asemenea anunț este, oricum, preferabil celor apărute cu doar cîteva zile mai devreme : „Consiliul Popular al Municipiului București aduce la cunoștință că victimele neidentificate ale cutremurului de pămînt din 4 martie a.c. sînt depuse la Institutul medico-legal din str. Căuzași nr. 9, sector 4. Persoanele care pot contribui la recunoașterea acestora sînt rugate să se prezinte la Institutul medico-legal. Consiliul popular al Municipiului București va sprijini înmormîntarea victimelor". Sau : „În vederea asigurării condițiilor de cazare, cetățenii din Capitală care au rămas fără adăpost, în urma cutremurului de pămînt din 4 martie a.c., se pot adresa Consiliului Popular al Municipiului București, intrarea din strada Elie Radu". Sau : „Procuratura Generală a Republicii Socialiste România și Inspectoratul General al Miliției aduc la cunoștință că începînd cu data de 15 martie 1977, au luat măsura ca între orele 9—20 la circumscripția 7 Miliție

din str. Stelea Spătaru nr. 13 (lîngă Piața 1848), să se pună la dispoziția persoanelor interesate datele și obiectele de care dispun în vederea identificării persoanelor dispărute pe raza municipiului București, ca urmare a seismului din 4 martie 1977". Același tip de anunțuri apar, indiscutabil, și în alte localități decît București.

Și zvonuri ieșite din comun, neîntemeiate, apar :

> — Să știți că cele 11 zile petrecute sub dărîmături, celelalte, în spital, n-au fost atît de grele pentru mine ca timpul care s-a scurs de cînd am auzit ce se vorbește pe seama mea : că aș fi bișnițar, că aș fi intrat sub dărîmături după seism și cîte și mai cîte. Îmi pare bine că ați făcut dv. astfel de investigații și dezvăluiți adevărul. Ar fi fost pentru mine o mare traumă morală să rămîn în ochii oamenilor așa cum m-au descris unii *(Sorin Crainic* îi mărturisește confratelui *Petre Mihai Băcanu*, la Predeal — în 8 aprilie, într-o vineri, la cinci săptămîni de la cutremur).

De *foarte* departe se anunță : „Un violent cutremur de pămînt s-a înregistrat în insula Luzon din nordul Filipinelor. Șocul principal — de 6,8 grade pe scara Richter — a fost urmat de numeroase replici secundare, dar de o forță redusă. Primele informații menționează că o persoană și-a pierdut viața. S-au înregistrat, totodată, pagube materiale. Epicentrul seismului a fost localizat într-o regiune nelocuită". Știrea — transmisă în 19 martie — ni s-ar fi părut, probabil, altădată, una din sutele de informații pe care le înregistrăm zilnic ; dar acum ȘTIM „pe piele" ce înseamnă scara Richter, intensitate și magnitudine, epicentru — terminologie pe care am învățat-o împotriva voinței proprii. 70 de secunde au

fost suficiente ! Pentru eternitate. Căci „rădăcina convingerilor este experiența" (N. Iorga).

Oamenii de știință nu-și contenesc cercetările, alături de români, aflîndu-se în continuare, grupul de specialiști străini din R.F.G., S.U.A., Iugoslavia și Grecia, care au instalat stații seismice de mare putere și înaltă sensibilitate, mai ales în zona de curbură a Carpaților, în Vrancea și în alte regiuni ale României. Din confruntarea datelor obținute, cu datele istorice, oamenii de știință trag concluzia că *fenomenele* seismice MAI PUTERNICE — de felul celui din 4 martie — au o CICLITATE SPECIALĂ, adică se pot repeta la intervale de 30 pînă la 100 de ani. În chiar dimineața zilei de sîmbătă 12 martie, cînd Tudor Stavru plonjează, accidental, în gol, la *fost* „Nestor", într-altă ordine de idei, însă perfect binevenită, precizarea specialiștilor : „Stațiile seismice arată în continuare un proces de calmare a focarului vrîncean. Eventualele replici mai semnificative care ar putea apărea și care ar putea fi simțite de oameni, se înscriu în regimul normal de eliberare a energiei seismice rămase după un asemenea șoc, dar ele nu prezintă un pericol pentru construcții sau securitatea persoanelor". Din grupul oamenilor de știință americani aflați în România se aud asemenea păreri : fiecare fenomen seismic de mare amploare și fiecare focar seismic, inclusiv cel din Vrancea, are o serie de particularități care, deși nu suficient elucidate, se pare că s-ar datora unor factori specifici din zona respectivă, în special de natură geologică (*Lloyd S. Cluff* — geolog șef la „Woodward-Clyde-Consultants" din San Francisco, director al Institutului de cercetări de inginerie seismică) ; fenomenul seismic de la 4 martie, din România, a furnizat o serie de date de mare valoare științifică, care folosesc atît studiilor întreprinse de seismologi, cît și lucrărilor și proiectelor inițiate de ingineri și tehnicieni... Tehnica instalată în Vrancea și în

alte puncte de interes seismic și geologic va îngădui supravegherea îndeaproape, pe termen lung — 20 de ani și mai mult — a activității seismice din zona Vrancea, iar rezultatele obținute vor fi deosebit de utile seismologilor români și străini, în vederea aprofundării și mai bunei înțelegeri a fenomenelor seismice care au loc în această parte a lumii *(Bruce A. Bolt* — profesor de seismologie la Universitatea Berkeley-California). Iar profesorul portughez dr. Ferry-Borges (directorul Laboratorului național de inginerie civilă din Lisabona și președinte al Asociației naționale portugheze de inginerie seismică) declară — în aceeași zi — în capitala Portugaliei : „în legătură cu posibilitățile detectării din timp a fenomenelor seismice, trebuie spus că, la ora actuală, nu există metode și mijloace științifice pentru a cunoaște din timp data producerii unui cutremur. După un seism de amploarea celui care a avut loc în România la 4 martie, se pot produce în următoarele zile (între 24 și 48 de ore — deci la data declarației și acest interval este epuizat) «replici» ale cutremurului, dar de intensitate mult mai mică. Seismologia nu cunoaște repetarea, în același loc, a unui cutremur important, decît după o lungă perioadă de timp, de zeci sau sute de ani. Conform datelor de care dispun experții portughezi, în prezent pericolul producerii unui cutremur este în scădere". Într-adevăr, dacă orașul Valdivia (Chile) a fost distrus de cutremur, împreună cu Conceptión, în anul 1835 (vezi descrierea lui Charles Darwin), iată-l din nou lovit în 1960, mai 22 : „Acest oraș de 75 000 de locuitori, distrus cam trei sferturi, parțial inundat din cauza surpării generale a regiunii, trăia cu obsesia unei noi catastrofe" *(H. Tazieff).* Dar nu întotdeauna autorii se pun de acord asupra datelor, cifrelor, astfel încît poți găsi, de asemenea în H. Tazieff, afirmația că : „În lume se produc, în fiecare an, cel puțin un milion de cutre-

mure" — în timp ce alt autor susține că : „Anual au loc circa 50 000 de cutremure — 130 pe zi — distribuite, desigur, pe tot globul". Diferența e cam mare între 130 cutremure și... 2740 cutremure zilnc, fie și „atît de slabe încît se află sub limita perceperii de către om". Cifrele acestea dobîndesc, în fond, importanță pentru fiecare individ, în afara însemnătății lor științifice, pentru că ilustrează limpede *necesitatea ca omul să se deprindă și să știe cum să trăiască chiar și pe o scoarță terestră atît de turbulentă.* Este, dealtminteri, specific omului să se adapteze în permanență oricăror împrejurări noi care survin, căci „reacția de adaptare dă un spor de energie mult mai important și mai durabil decît reacția de așteptare" *(A. Toffler).* Ce să aștepți ? Acționezi, trăiești din plin...

— Știm cu toții că ingineria s-a dezvoltat spectaculos în ultimele secole și se dezvoltă rapid, în continuare. Personal, sînt prin formație inginer, dar a doua mea profesiune este de geofizician și, ca atare, aș dori să subliniez că una dintre tendințele actuale importante pe plan mondial este, după părerea mea, aceea de a statornici o legătură între geologi, geofizicieni și ingineri — care încă mai lucrează în virtutea principiului „fiecare pe felia lui " — astfel încît să existe o continuă comunicare între ei, să cunoască și unii și ceilalți datele, posibilitățile existente în perspectiva construirii de noi obiective. Iar dacă ai înălțat o clădire și ea rămîne în picioare în condiții corespunzătoare — și în cazul unor accidente ale naturii, cum este un cutremur — știi că ai făcut un lucru bun și contezi pe o experiență pe care o poți dezvolta, prin calcule, ca și prin capacitatea de inovație. Or, așa cum am văzut la fața locului, aici în București, construcțiile moderne, cu puține ex-

cepții, s-au comportat bine și chiar foarte bine, în pofida violenței seismului de la 4 martie care a depășit, după cum se știe, gradul 7. În fața unui cutremur de o asemenea intensitate — înscris între marile cutremure vrîncene care se pot înregistra la 40—50 de ani odată și care, produse la mare adîncime, afectează o zonă foarte largă, provocînd pagube însemnate — s-a vădit modul inteligent în care a fost înțeleasă și rezolvată în România cerința realizării de clădiri antiseismice. Distrugerile s-au concentrat la clădirile vechi — clădiri pe care într-un procent mai mic sau mai mare le întîlnești în fiecare capitală — cu structuri ce au avut de suferit în timp mai multe șocuri sau unele modificări și reamenajări cu repercusiuni asupra rezistenței lor. Pentru specialiști, noile construcții, care — în majoritate substanțială — s-au comportat atît de bine, constituie azi construcții ce au trecut cu succes un test, această testare prezentînd acum o deosebită importanță pentru România, dar și pe plan mondial, în vederea soluționării optime a problemelor complexe legate de realizarea unor imobile foarte stabile și sigure, în funcție de efectele seismelor asupra diferitelor tipuri de sol. În context, prezintă o evidentă însemnătate cunoașterea amănunțită a activității seismice din Vrancea, a caracteristicilor predominante în țara dumneavoastră — unde, cum spuneam, răstimpul între două cutremure poate fi cam de una-două generații. Există, în acest sens, o bună consemnare istorică, înglobînd date studiate de seismologii români, care au prezentat în cadrul Programului balcanic, organizat de UNESCO pe o perioadă de trei ani, lucrări valoroase, ce au descris foarte bine situația înregistrată din punct de ve-

dere seismic în România [...] *(prof. N. Ambraseys* — Imperial College of Science, Universitatea din Londra — șeful grupului de experți UNESCO aflați în România imediat după cutremur).

— ...Cît despre construcțiile noi, personal sînt de părere că, potrivit anumitor caracteristici seismice — așa cum s-au arătat a fi și cele din România — limitarea deformărilor se poate obține și prin structuri mai rigide. Și este de înțeles că, în general, opinia publică manifestă interes față de construcțiile din prefabricate — este vorba despre elemente diverse, asamblate, dacă vreți, ca piesele unui automobil, și care, în final, trebuie să prezinte o soliditate comparabilă cu cea a construcțiilor din beton monolit. Să nu pierdem din vedere că obiectivul specialiștilor care studiază realizarea unor structuri cu elemente prefabricate este tocmai de a obține această rezistență, cheia studiului fiind furnizată de asamblajele ce constituie puncte speciale ale acestui sistem. Consider, de asemenea, că elementele însele prezintă o mare garanție, deoarece sînt fabricate în uzină și, ca atare, pot fi controlate de-a lungul întregului proces de fabricație, pot fi urmărite cu grijă din primul moment și pînă la punerea lor în operă. Procedeu industrial de înaltă productivitate, prefabricarea evită astfel și unele scăpări ce pot interveni pe șantier, unde problema constă numai în asamblare. Desigur, nu se poate face oricum asamblarea — este nevoie ca aceasta să fie aprofundat studiată — dar trebuie să reținem că, la ora actuală, există posibilitățile de realizare, din punct de vedere tehnic, a unor structuri care, dacă se deteriorează, aceasta nu se întîmplă la asamblaje, clădirea nefiind periclitată. Deci, obiectivul a fost atins,

aceste structuri — cînd sînt bine calculate, bine concepute, bine executate — au o rezistență comparabilă cu aceea a structurilor din beton monolit. Așa cum a demonstrat, dealtfel, și exemplul Bucureștiului, unde structurile din panouri mari s-au comportat, efectiv, foarte bine. Este o comportare deosebit de încurajatoare pentru constructori *(ing. J. Despeyroux,* consilier științific, membru al Consiliului general al Societății de poduri și șosele din Franța, vicepreședinte al Asociației internaționale de poduri și șarpante, — ambele interviuri acordate Crinei Sîrbu).

Majoritatea supraviețuitorilor scoși de sub dărîmături trăiesc. Cel mai mic dintre ei — Mihai Alexandru — avea să-și aniverseze (cum se face pînă la un an) împlinirea vîrstei de două luni, pe patul de spital, în 23 martie, însă „în afara oricărui pericol", deși din cele 59 de zile de viață pe care le numără, două ar trebui scăzute, avînd în vedere c-au fost petrecute sub muntele de moloz de la *fost* „Casata" (scos aproape total deshidratat, cu politraumatisme — un confrate aflat de față, transcrie probabil eronat numele tatălui : Aurelian T. Radu, emoția nefiind numai apanajul salvatorilor). Din 11 copii internați într-un singur spital bucureștean, 10 sînt salvați *pentru* a doua oară de către medici. Mai „vîrstnică". Gabriela Corduneanu „s-a adaptat uimitor de prompt la viața normală" *(medicii),* ceea ce înseamnă că se joacă, desenează, vorbește despre colegii de școală și Alice, colegă de bancă, și dorește să meargă cît mai curînd în noua casă, în vechea clasă. Copiii aceștia vor împlini, în noaptea de Revelion cînd se va trece pragul secolului al XXI-lea, 22—23 de ani sau 30—31 de ani, sau... Vor fi și ei, la rîndul lor, părinți, și își vor proteja, cu orice preț,

copiii, zestrea lor cea mai scumpă, și a țării, indiscutabil. Pînă atunci, știința va progresa, vor exista metode și mijloace de a cunoaște din timp data producerii unui cutremur, luîndu-se măsurile de rigoare. Cum se va oglindi, în amintirea lor, „vinerea neagră" din 4 martie **1977** ? Anii vor aburi relieful întîmplărilor, însă nimic nu va putea șterge ceea ce s-a imprimat, definitiv, în fibra sensibilității fiecărui copil de astăzi. Orice cicatrice a afectivității păstrează, în spațiul respectiv, o anumită paloare. Să fie memoria, așadar, un inamic al omului ? Fără memorie, individul s-ar pomeni pe Pămînt orfan, ar trebui să redescopere focul, roata, totul. Din fericire, Adam călătorește prin lume din nepot în nepot, iar „copilul nu-i altul decît tatăl omului" (spune un celebru pedagog). Starea sănătății celorlalți supraviețuitori se prezintă astfel, duminică 20 martie, conform „buletinului medical" : „Bună. Riscul blocajului renal depășit. Diureza, ureea sanguină și electroliții — în limite normale. Deshidratarea corectată. Tensiunea arterială bună. Examenele clinice și radiologice exclud posibilitatea unei infecții pulmonare. Trecut la alimentație normală. Se deplasează singur. Stare psihică normală" *(Sorin Crainic)*; „Stare generală bună, în curs de ameliorare continuă. În tratament anemia secundară. Mutată din secția de terapie intensivă" *(Elena Enache)*; „Stare generală bună, în curs de ameliorare continuă. Anemia secundară în curs de tratament. Mutată din secția de terapie intensivă" *(Livia Negoiescu)*; „Starea generală se ameliorează continuu. Anemia secundară în curs de tratament. Se mai află în secția de terapie intensivă" *(Lolică Stoian)*; „Vizitat la domiciliu de către medici, găsit într-o stare de perfectă sănătate, deși n-a stat în spital decît o zi" *(Nicolae Moldoveanu)*.

„Folclorul“ nu conteneşte nici el să treacă din gură în gură. Pe strada Apolodor, unde s-a prăbuşit un bloc, o femeie cu expresie haotică flutură o fotografie şi se repede, cînd şi cînd, la cîte un trecător, îl prinde de umeri, fără să lase poza din mînă şi strigă : „Stai ! Stai să-ţi spun *cum a murit fata mea*. Eu pregăteam ceva de mîncare şi ea era în colţul bucătăriei. Şi cînd a început cutremurul partea aia din bloc a căzut şi am văzut-o cum se duce. Dar *ea n-a murit*. ERA frumoasă, nu-i aşa ?“

Ajutoare de pretutindeni sosesc neîntrerupt pe adresa preşedintelui Comitetului naţional de ajutorare, tovarăşa Elena Ceauşescu. Alte cuvinte elogioase apar — în presa lumii — la adresa încercatului popor român : „Cu toată durerea şi tristeţea care s-au abătut asupra României, poporul român, în frunte cu conducerea sa, este stăpîn pe situaţie. El înfruntă această catastrofă cu un spirit de sacrificiu nemaiîntîlnit şi cu un talent organizatoric care stîrnesc admiraţia Europei“ ; „Viaţa a început să revină la normal, şcolile să se redeschidă, elevii şi studenţii se reîntorc la cursuri ; s-a reluat traficul în comunicaţii“ ; „România nu va renunţa nici la planul cincinal de dezvoltare, nici la creşterea nivelului de trai. Clasa muncitoare, intelectualii, ţăranii sînt la înălţimea imperativelor momentului, iar militarii şi gărzile patriotice îşi fac cu prisosinţă datoria “ ; „Cu perseverenţă, stăruinţă, cu toate forţele lor lucrează oamenii“...

Locul *şantierelor salvării* l-au luat, pretutindeni, *şantierele construcţiei şi ale reconstrucţiei*. Fiecare încearcă să descopere, de astă dată, rezervele care să îngăduie creşterea producţiei, revitalizarea ţării. Vizitele de lucru ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu continuă, ca şi şedinţele Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Secretarul general al partidului merge din nou la paturile celor aflaţi încă în suferinţă, în spitale ; iar duminică seara — **1977,**

martie 20 — este prezent pe un *șantier al salvării,* redeschis de urgență.

> La sesizarea făcută de cîțiva cetățeni că într-unul din subsolurile fostului edificiu al cofetăriei Scala, care s-a prăbușit în seara zilei de 4 martie, ar mai exista supraviețuitori, secretarul general al partidului a hotărît reluarea de îndată a lucrărilor de excavare și de cercetare amănunțită a unor compartimente din subsolul clădirii. În mod operativ au fost mobilizate la fața locului echipe de intervenție, specializate în asemenea lucrări, utilaje de mare putere, aparate moderne de ascultare și detectare. Au sosit, de asemenea, ca și în alte momente dramatice asemănătoare, geniști, cascadori, grupuri de tineri utecișți, militari ai forțelor armate, operatori de excavatoare, mineri *(Agerpres).*

Deși șansa existenței vreunui supraviețuitor este minimă, nimic nu-i precupețit. Lecția acestei ultime întîmplări care încheie tragica epopee a căutării oamenilor sub dărîmături probează — dacă mai era necesar — același nedezmințit *umanism* care a dirijat eforturile tuturor în *4 martie și după...*

> După cum s-a anunțat, la sesizarea făcută de cîțiva cetățeni cum că ar mai putea exista supraviețuitori în subsolul fostului bloc al cofetăriei Scala din Capitală, care s-a prăbușit la cutremurul din 4 martie, duminică au fost întreprinse lucrări de excavare și de cercetare amănunțită a subsolului clădirii.
>
> La fața locului s-au aflat pînă noaptea tîrziu tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu și alți tovarăși din conducerea de partid și de stat. Au

fost concentrate utilaje de mare putere, aparate moderne de ascultare și detectare, un mare număr de specialiști, grupuri de tineri și ostași ai forțelor noastre armate.

După o activitate intensă de cercetare amănunțită și degajare a întregului subsol, desfășurată în cursul serii și nopții de duminică, precum și în ziua de luni, a reieșit că sesizarea nu se confirmă, în ruinele fostei clădiri nemaiaflîndu-se supraviețuitori.

Echipele de intervenție, dotate cu mijloace corespunzătoare, continuă să lucreze la demolarea completă a ruinelor din perimetrul fostului bloc al cofetăriei Scala, în vederea pregătirii terenului pentru viitoarea construcție care va fi ridicată aici (*Agerpres* — **1977,** martie 22, într-o marți).

Fiecare zi devine o existență în miniatură. Evenimentele își redobîndesc ritmul firesc. Timpul — așa cum îl înregistrăm interior — revine la normal. Dacă sînt revizuite, minuțios, clădirile mai mari sau mai mici, bineînțeles că și oamenii se autoanalizează ; căci, orice s-ar spune, seismul de la 4 martie ne-a marcat pe toți, ne-a cristalizat dintr-o dată, brutal, punctele de vedere asupra vieții și morții, asupra cinstei și cumsecădeniei, asupra nouă înșine. Constructorii își întețesc activitatea — și omul se construiește, permanent, pe sine. Ce concluzii stricte, personale, am tras din cumplita împrejurare în care ne-am pomenit plonjați fără de veste ? Sînt reexaminate structurile de rezistență ale imobilelor — și omul se cuvine să-și revadă, atent, structura de rezistență a propriei personalități. Dacă este absolut adevărat că mai nimeni nu trăiește singur *la noi,* nu-i mai puțin adevărat că acei care se încumetă, totuși, să trăiască numai pentru ei, trăiesc de fapt doar pe jumătate. Individualismul, de

orice esență s-ar declara, nu are ce căuta pe meridianul acesta — fie și seismic — al Carpaților. Iar simțământul de certitudine, al fiecăruia, față cu ceilalți, naște simetric sentimentul de îndatorire față de colectivitate, de semenii tăi.

În general trebuie să spunem, cu un sentiment de profundă și legitimă mîndrie și satisfacție, că toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul nostru popor au dovedit în această grea încercare mari virtuți morale, relevîndu-și din nou, ca de atîtea ori în momentele de restriște, vitejia, puterea de stăpînire, capacitatea de a înfrînge și depăși greutățile, inclusiv de a înfrunta stihiile naturii. Se știe că în lupta și munca pentru edificarea socialismului, poporul nostru a trebuit să învingă nu numai înapoierea moștenită de la vechiul regim, opoziția forțelor reacționare, neajunsuri și greutăți de tot felul, dar uneori și adversitatea naturii — ani grei de secetă, două mari inundații devastatoare în ultimii ani și, acum, distrugerile uriașe ale cutremurului de la 4 martie. S-ar putea spune, ca în unele legende, că forțele răului încearcă să ridice tot felul de obstacole în calea mersului triumfător al poporului nostru pe calea socialismului. Dar nimic nu a putut și nu poate înfrînge energia și elanul revoluționar al poporului nostru, voința sa de a înfăptui politica partidului, hotărîrea neabătută de a înălța cu succes edificiul socialismului și comunismului pe pămîntul României. *Nicolae Ceaușescu* — **1977**, martie 28).

Spre sfîrșitul clocotitorului martie **1977**, în zilele de 28 și 29, în inima țării atît de crunt lovită cu doar trei săptămîni și ceva mai devreme, are loc ședința comună a Comitetului Central al P.C.R., Marii Adunări Naționale,

Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și activului central de partid și de stat. De la înalta tribună, tovarășul Nicolae Ceaușescu — omul care nu și-a precupețit energia și odihna în tot acest timp, rostește cuvintele ce se înscriu, încă de pe acum, în paginile viitoarelor manuale de istorie, pe care vor învăța cîndva copiii copiilor noștri : În *Expunerea* cu privire la înlăturarea efectelor cutremurului și normalizarea vieții social-economice, făcută în importanta ședință de lucru, iată că un loc esențial îl ocupă *aspectul moral ;* încă o dovadă că, preocupați în cel mai înalt grad de reconstrucție, de recîștigarea bunurilor materiale pierdute, punem pe același plan și *zestrea morală* a omului, felul în care participă el la existența națiunii întregi. Vital nu-i doar faptul c-am ieșit, din impas, asigurați materialmente, cît faptul c-am ieșit *cu fruntea sus*, desigur cu o cută în plus, adîncă.

A VOI ÎNSEAMNĂ A PUTEA. Cartea aceasta rămîne o carte deschisă tuturor faptelor de muncă, de curaj și demnitate, de întrajutorare umană, și de pios omagiu adus celor 1 570 de victime de la 4 martie, ca și celor pe care amintirea lor i-a condamnat la suferință, fără nici o vină, cît de mică.

Lector : ELISABETA DONOIU
Tehnoredactor : ELENA PREDA

Bun de tipar 15.VI.1977, Tiraj 50 000 ex. broşate. Coli tipar 23.

Comanda nr. 70 235
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii",
Bucureşti — Piaţa Scînteii nr 1,
Republica Socialistă România